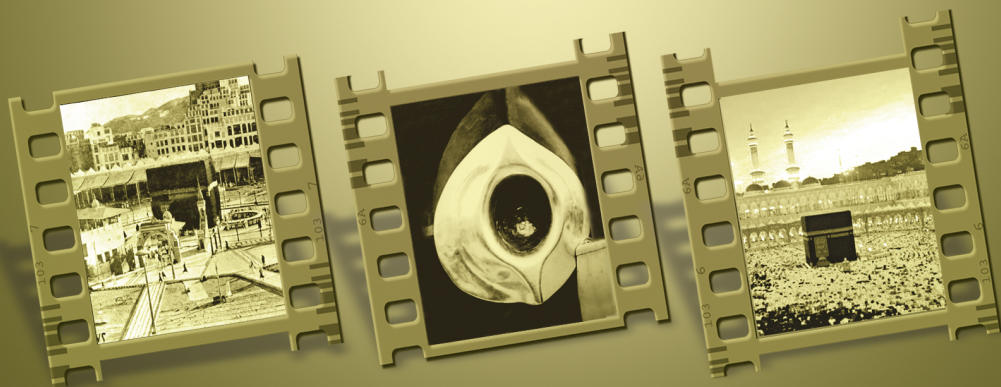

Plejada Djerovjesnikā u svjetlu Kur'ana Časnog

Allahov Poslanik
**Muhammed
Mustafa**
(sallallahu alejhi ve sellem)

Osman Nūri TOPBAŠ

IZDAVAČKA KUĆA
„ERKAM“

1
[mekkanski
period]

© Izdavačka kuća „Erkam“ - Istanbul: 2023/1444

Allahov Poslanik
**Muhammed
Mustafa**
(sallallahu alejhi ve sellem) **1** [mekanski
period]

Osman Nūri TOPBAŠ

Naslov originala: Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) 1 (Mekke Devri)

Autor: Osman Nuri TOPBAŠ

Prijevod: Abdulaziz i Hülya RIZVIĆ, Nedžad AVDIĆ

Lektor: Hanka HODŽIĆ

Korektor: Sead ĐELILBAŠIĆ, Fahir BEGOVIĆ

Za Izdavača: M. Akif GÜNAY

Korice i unutarnji dizajn: Cihangir TAŞDEMİR

Štampa : Erkam Printhouse

ISBN : 978-9944-83-322-6

Autorsko pravo : Ikitelli Organize Sanayi Bölgesi Mah.

Atatürk Bulvarı, Haseyad 1. Kısım

No: 60/3-C Başakşehir, Istanbul, Turska

Tel : (90-212) 671-0700 pbx

Fax : (90-212) 671-0748

E-mail : info@islamicpublishing.org

Web site : www.islamicpublishing.org

Language : Bosnian

Plejada vjerovjesnikā u svjetlu Kur'ana Časnog

Allahov Poslanik
Muhammed
Mustafa
(sallallahu alejhi ve sellem) **1** [mekanski
period]

- Životopis -

I

Osman Nūri TOPBAŠ

 IZDAVAČKA KUĆA
„ERKAM“

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

„(Moj Poslaniče!) **Ti si, zaista, najljepšeg ahlaka!**“ (el-Kalem, 4)

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَنِيْرُجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهُ كَثِيرًا

„(O pravovjerni!) **Vi, uistinu, u Allahovom Poslaniku imate najljepši uzor (usve-i hasene), za one koji se nadaju Allahovoj milosti i nagradi na Ahiretu, i koji mnogo Allaha spominju.**“ (el-Ahzab, 21)

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

„Uistinu, Allah i meleki Njegovi salavat donose na Vjerovjesnika. O vjernici, i vi donosite salavate na njega i sa predanošću selame mu dostavljajte!“ (el-Ahzab, 56)

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

„... Ono što vam Poslanik naredi uzmite, a ono što vam zabrani ostavite...“ (el-Hašr, 7)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

„O vjernici, **pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku, i ne uništavajte svoja djela!**“ (Muhammed, 33)

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ

وَالصَّٰدِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّٰلِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا

„Oni koji se pokoravaju Allahu i Poslaniku bit će u društvu vjerovjesnika, i iskrenih, i šehida, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti!“ (en-Nisa', 69)

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مِنْ يُحَادِدِ اللَّهِ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ

„Zar oni ne znaju da onoga koji se suprotstavlja Allahu i Poslaniku Njegovu čeka vatra džehennemska, u kojoj će vječno ostati? To je poniženje veliko!“ (et-Tevbe, 63)

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Poslan sam samo da upotpunim lijep odgoj i vladanje.“ (Muvetta, Husnu'l-huluk, 8)

„Svi ljudi i džinovi, osim onih nepokornih, i sva stvorenja na nebesima i Zemlji znaju da sam ja Allahov Poslanik.“ (Ahmed ibn Hanbel, Musned, III, 310)

„Ostavljam vam dvije stvari, ako ih se budu držali sigurno nećete zalutati: to su Allahova Knjiga i sunnet Njegova Poslanika.“ (Muvetta, Kader, 3)

Mevlana Dželaluddin Rumi kaže:

„Dok mi je duša u tijelu ja sam sluga Kur'ana i prašina na putu Muhammeda Muhtara, sallallahu alejhi ve sellem...“

Ako neko od mene prenese riječi suprotne tome, ja se odričem i njega i njegovih riječi...“

PREDGOVOR

*Prva i posljednja karika u lancu vjerovjesnikā, alejhimus-selam,
Ponos oba svijeta, Allahov Poslanik ljudima i džinovima,
Imam dvaju Harema, kruna postojanja i milost svim svjetovima...*

MUHAMMED MUSTAFA **– sallallahu alejhi ve sellem –**

Na stranicama ovog nedostatnog djela nije moguće istinski izraziti i opisati Allahovog Vjerovjesnika i Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegov izuzetni život, budući da je njegovo svjetlo milost i uputa svim ljudima i svjetovima. Međutim, opisati i obznaniti njegovu vrijednost u skladu sa svojim mogućnostima predstavlja veliki posao od kojeg će, ako Bog da, biti mnogo koristi. Uzimajući to u obzir, ukoliko ovim pisanjem dobijem i najmanji udio sreće u slijeđenju plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neprikosnovenog uzora za slijeđenje, i ako usvojim bar nešto od njegovog lijepog ahlaka, to će za mene biti najveća čast. U protivnom, utječem se Svevišnjem od tvrdnje da sam istinski spoznao i da sam u stanju opisati pravu vrijednost Njegovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Kada se jedna svjetiljka prekrije tkaninom od crne vune, pa se na njoj napravi mali otvor i iz nje počne izbijati svjetlost, isto tako i naše riječi o istinskoj vrijednosti plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ako

unesu makar malo svjetlosti u život današnjeg čovjeka i omoguće mu ispravan izbor uzora u životu na ovom svijetu, to će za nas predstavljati veliki uspjeh. Međutim, još jednom ću ponoviti da nije moguće ograničenim riječima i nedostatnim izrazima opisati sve vrijednosti i potpunosti našeg plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na kojeg Uzvišeni Stvoritelj sa Svojim melekima donosi salavate i selame, kao što nas je obavijestio o tome:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن
كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

„Uistinu Allah i meleki Njegovi salavatom blagosiljaju vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i selame mu dostavljajte!“ (el-Ahzab, 21)

I čijim životom se kune:

لَعَمْرُكَ

„života Mi tvoga!...“ (el-Hidžr, 72)

Jedan od velikih pjesnika divanske književnosti šejh Galib, o vrijednostima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kroz izraze ljubavi i poštovanja prema njemu, u stihovima kaže:

Ti si predvodnik svih poslanika, šah-i mumedždžed

Bespomoćnima ti si devlet-i sermed

Na Danu proživljenja ti si ser-āmed

Potpomognut si Božijim govorom „le-amruk“

Ti si Ahmed, Mahmud i Muhammed, Poslaniče

Pobjedonosni Resul koji nam od Istinitog dođe...

(Komentar:) „Ti si predvodnik svih vjerovjesnika i poslanika, Resul čiji je ugled nedostizan! Ti si lijek bespomoćnima i slabima! Na

Danu proživljenja ti ćeš svom uplašenom ummetu biti zagovornik! Ti si potpomognut Božijim govorom i zakletvom: „Života Mi tvoga!...“ Ti si Ahmed, Mahmud i Muhammed, Allahov miljeniče! Ti si nam dar od Svevišnjeg, Resul kojem je darovana pobjeda od Gospodara svjetova!...“

Ugled i čast našeg plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kod Gospodara svjetova su toliki da je On pokornost robova koju iskazuju prema Njegovom Miljeniku poistovjetio sa pokornošću Njemu Uzvišenom; da je i najmanji oblik nepoštivanja Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, učinio uzrokom poništavanja dobrih djela, a lijep odnos i izražavanje poštovanja prema Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, učinio ispitom bogobožnosti za sve muslimane. Neumjesno obraćanje Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ubrojio je u veliko neznanje. Naredio nam je da mnogo donosimo salavate i selame na Njegovog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi on uvijek bio prisutan u našim srcima i u našoj svijesti. On od nas zahtijeva da čak i u namazu donosimo selam na Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

“Iako nazivanje selama ljudima u namazu kvari namaz, Uzvišeni Allah je nazivanje selama Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, učinio jednim od uvjeta namaza.”

Imam Gazali, rahimehullah, kaže:

„Kada si na sjedenju u namazu, upriliči u svome srcu svjetlo Allahova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i reci: 'Es-selamu alejke ejuhen-Nebijju ve rahmetullahi ve berekatuhu!', i budi siguran da će tvoj selam dospjeti do njega i da će ti on uzvratiti na još ljepši način.“ (Ithau ulumi'd-din, I, 224)

Halid Bagdadi, rahimehullah, u 4.-tom pismu svog djela „Mektubat“, prenosi od šejhu'l-islama Šihaba ibn Hadžera el-Mekkija, rahimehullah, da je rekao:

„U izrazu: „Es-selamu alejke ejjuhe'n-Nebijju!“ (Neka je selam tebi, Vjerovjesniče!), koji se u namazu uči na sjedenju, nazivamo selam Allahovom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Na taj način kao da se ukazuje na činjenicu da Uzvišeni Allah obavještava Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o klanjačima njegova ummeta i da će on, sallallahu alejhi ve sellem, budući da je bio prisutan i obaviješten o njihovom namazu, na Sudnjem danu posvjedočiti u pogledu njihovog najvrjednijeg dobrog djela - namaza. Pored toga, kada je klanjač svjestan činjenice da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, duhovno prisutan s njim u namazu, to će mu uvećati njegovu skrušenost i poniznost u namazu.“¹

Sasvim je jasno koliko je teško objasniti istinske vrijednosti i visoki položaj odabranog Allahovog Poslanika i Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem. Naš govor i riječi u tom pogledu su samo pokušaj da, spominjući njegovo mubarek ime, postignemo koristi i vrijednosti kojih nema na drugom mjestu. U protivnom, govoriti o njemu, sallallahu alejhi ve sellem, u pravom smislu te riječi, predstavlja početak šutnje ispunjene zapanjenošću. Zbog toga molimo vrijedne čitatelje da u okviru ovog našeg priznanja vrednuju naše riječi.

Naravno, jezici nisu u stanju opisati istinske vrijednosti Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, kao što ni razum nije u mogućnosti istinski ih pojmiti ili predočiti u mašti. On je poput svijeta beskrajnog svjetla i tajni koji se spoznaje u onoj mjeri koliko

1. *Mektubat-i Mevlana Halid*, str. 118; *Risaletu'r-rabita*, (Mevlana Safijuddin, na marginama djela *Rešehat*) str. 225-226.

osjećamo ljubav i ukazujemo poštovanje prema njemu, sallallahu alejhi ve sellem. Zbog svega toga molimo i tražimo pomoć od Allaha, Milostivog, da nam pruži Svoju pomoć kako bi u skladu sa svojim mogućnostima opisali stanja i vladanje Njegovog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem.

Naši dobri prethodnici dovom su se obraćali Uzvišenom Gospodaru, govoreći: „Gospodaru naš, ako ćeš oprostiti samo Svojim pokornim robovima, kod koga će naći utočište nepokorni!? Gospodaru naš, ako ćeš ukazati milost samo Svojim bogobojaznim robovima, od koga će tražiti pomoć grješnici!?”²

I dok mi nalazimo hrabrosti da svojim riječima opišemo blagoslovljeni život plemenitog Poslanika, Muhammeda Mustafe, sallallahu alejhi ve sellem, ponosa svega stvorenog, u isto vrijeme tražimo utočište u moru oprosta našeg Milostivog Gospodara zbog grešaka koje smo počinili bez loše namjere.

Gospodaru naš, oprosti nam i obriši naše grijehе zbog časti i ugleda ponosa svjetova, Muhammeda Mustafe, sallallahu alejhi ve sellem.

Cijenjeni čitatelji,

djelo koje smo još prije priredili u četiri toma i stampali pod nazivom Plejada vjerovjesnikā, alejhimus-selam, ovaj put proširujemo i šampamo u novom izdanju. Život vjerovjesnika koji su poslani prije našeg plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, opisali smo i priredili u prva tri toma. Četvrti tom, koji opisuje život našeg plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,

2. Bejheki, *Šu'abu'l-iman*, II, 26; Gazali, *Ihja*, I, 338.

u ovom izdanju smo priredili u dva toma: prvi, koji se odnosi na mekkanski i drugi, koji se odnosi na medinski period njegovog blagoslovljenog života.

Ova dva toma su proširena i pažljivo su provjereni izvori hadisa i predaja koji se odnose na životopis plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Na tome se zahvaljujem bratu Muratu Kayau i ostalim profesorima koji su uložili veliki trud u ovaj posao, uz dovu Uzvišenom Allahu da njihov trud primi kao trajnu sadaku. Pored toga, molim Uzvišenog Gospodara da ukaže Svoju milost, daruje oprost i poveća stepen svim vrijednim autorima čija sam djela koristio u toku pisanja.

Ve minallahi't-tevfik!..

Osman Nuri TOPBAŠ

Januar 2005

Uskudar

UVOD

Značaj Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, životopisa (sireta) u pogledu razumijevanja islama i življenja u skladu sa njegovim uzvišenim principima

Mnogo je faktora koji utiču na čovjekov odgoj i obrazovanje još od njegova rođenja. Kao prvo, čovjeku je potreban ispravan uzor i vodič u svakoj životnoj situaciji. To je zbog činjenice što on od pretpostavljenih uzora u životu usvaja jezik, vjeru, moralne osobine, navike, stavove i vladanje. To pravilo ne mijenjaju rijetki izuzeci koji se događaju.

Naprimjer, dijete prvo nauči jezik kojim govori njegova majka i otac. Poslije toga može naučiti drugi, treći ili četvrti jezik, ukoliko bude pod uticajem okolnosti i uzora koji će mu u tome pomoći.

U čovjekovoj prirodi je prisutna sklonost ka oponašanju drugih ljudi i ona predstavlja jedan od faktora koji najviše utiče na formiranje njegove ličnosti. U tom smislu čovjekov odgoj nije ništa drugo do podsticanje na slijeđenje dobrih ili loših uzora. Na taj način on biva pod uticajem oca i majke koji ga hrane i staraju se o njemu, zatim pod uticajima uže i šire porodice, okoline u kojoj odrasta, čime formira svoju ličnost u pozitivnom ili negativnom smislu i kao takav postaje član zajednice.

Kada je riječ o učenju jezika i usvajanju drugih psihomotoričkih vrijednosti, u tome uglavnom nema ništa sporno, međutim, kada je

riječ o usvajanju vjere i formiranju čovjekovog morala i duhovnosti, pojavljuju se mnogobrojne i ozbiljne prepreke. Te prepreke su, Božijom voljom, čovjeku date kao sredstvo stalnog ispita i iskušenja, a one su: njegova duša (nefs), od koje se ne odvaja do kraja života, i Iblis (šejtan), koji ga stalno prati. Ako im se ne pristupi sa znanjem i odlučnošću, ove dvije prepreke mogu imati veoma negativan uticaj u pogledu usvajanja gore navedenih, duhovnih i moralnih vrijednosti. S te strane, čovjekovu duhovnost trebaju formirati Allahovi poslanici i njihovi nasljednici koji predstavljaju primjer potpune i skladne ličnosti. U protivnom, čovjek se neće moći lahko oduprijeti nemaru, zabludi i nepokornosti, odnosno neće moći spriječiti da njegov završetak postane gorka i vječna patnja, umjesto vječne sreće i blagostanja...

Dakle, čovjeku su tokom cijelog života potrebni širokogrudni, mudri, nježni i ispravni vodiči. U slučaju da prihvate dobrog ili lošeg uzora u svom životu, ljudi slijede onoga koga su prihvatili za svog vodiča i oponašaju ga u onolikoj mjeri koliko su očarani i zadovoljni njime. Ljudi našega vremena, koji slijede svoje strasti u izobilju ovoga svijeta i propadaju u velikom duhovnom siromaštvu, za svoje životne uzore prihvataju uzore koji njihovu vječnu sreću dovode u veliku opasnost. Stanje takvih je velika propast i bankrot ljudskosti!.. Njihova strašna obmana leži u činjenici da slijeđenjem loših uzora utoljavaju svoje animalne prohtjeve i želje, a kao posljedica takve obmane nije ništa drugo do velika propast.

Mevlana Dželaluddin Rumi o čovjekovoj lošoj procjeni prijatelja i uzora, kaže:

„Ne treba se čuditi kada janje bježi od vuka, jer vuk je njegov neprijatelj koji ga želi uloviti. Ali je čudno kad janje ima povjerenje i želi da bude prijatelj s vukom!...“

Prema tome, da ne bismo na ovom prolaznom svijetu predali svoje srce vuku i sami prouzrokovali svoju vječnu nesreću, Uzvišeni

Hakk je nama – Svojim robovima – darovao „usvetu'l-hasene“, tj. najljepši uzor u ličnosti najodabranijeg čovjeka, predvodnika svih vjerovjesnikā, Muhammeda Mustafe, sallallahu alejhi ve sellem. Sa srčanom ljubavlju i povjerenjem trebamo slijediti njega, smjestiti njegov lik na prijestolju našega srca i prihvatiti ga za svog vodiča na ovom svijetu. Ljubav prema njemu Uzvišeni Allah nam je propisao kao oblatnatnu dužnost (farz).³ On, Uzvišeni, u Kur'an-i Kerimu kaže:

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ

„Vjerovjesnik treba da bude preči vjernicima nego oni sami sebi...“ (el-Ahzab, 6)

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Tako mi Allaha, u čijoj ruci je moja duša, niko od vas neće biti (istinski) vjernik dok mu ne budem draži od njegove majke, oca, djece i svih ljudi!“ (Buhari, Iman, 8)

U drugom hadis-i šerifu naglašavaju se tri stvari koje čovjeku omogućavaju da osjeti slast imana, a na prvom mjestu je: *„Da voli Allaha i Njegova Poslanika (s.a.v.s.) više od svega drugoga“*.⁴

U predaji, koju bilježi Abdullah ibn Hišam, radijallahu anhu, na veoma zanimljiv način se ukazuje kolika treba biti ljubav prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem. Abdullah pripovijeda:

- Jednom prilikom smo bili zajedno sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i dok smo sjedili, on je držao za ruku Omera, radijallahu anhu. U jednom času, hazreti Omer, radijallahu anhu, reče:

3. Vidi: et-Tevbe, 24.

4. Druge dvije stvari na koje se ukazuje u ovom hadisu jesu: „da voli zbog Allaha“ i „mrzi povratak u kufr nakon što ga je Allah spasio iz provalije kufra...“ (Vidi: Buhari, Iman, 9, 14; Muslim, Iman, 67)

„Allahov Poslaniče, draži si mi od svega, osim moje duše!“

„Nije tako! Trebaš me voljeti više i od svoje duše!“ – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

Nakon što je malo razmislio, hazreti Omer, radijallahu anhu, reče:

„Allahov Poslaniče, sada si mi draži i od moje duše!“

„Tek sada, Omere! Tek sada!“ – rekao mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. (Buhari, Ejman, 3)

Uvjet ljubavi i njen prvi plod jeste da ne zaboravljamo onoga koga volimo; da ga slijedimo u govoru, djelima, stanjima i mišljenjima. Zato, da bismo postigli srce koje je ispunjeno ljubavlju prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, prije svega moramo naučiti njegov sunnet, a potom ga slijediti u svom životu sa velikim poštovanjem i ljubavlju.

Naime, treba znati da islamski život nije moguć bez poznavanja Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, blagoslovljenog života (sireta) i ukrašavanja srca ljubavlju prema njemu. Da bismo to postigli, itekako je važno koliko detaljno poznajemo njegov život i koliko mu pristupamo sa pažnjom i osjećajnošću. Bez spoznaje života i ličnosti Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, nije moguće postići istinsku ljubav prema njemu u pravom smislu te riječi. Uz sve to, ne smijemo zaboraviti da je stjecanje Allahove ljubavi i zadovoljstva čvrsto povezana sa ljubavlju i slijeđenjem Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. (Vidi: Ali Imran, 31) Upravo iz tog razloga je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, svojim ashabima naglašavao veliki značaj te ljubavi i ustrajno ih upućivao u tom pravcu.

Životopis predvodnika svih poslanika, Muhammeda Mustafe, sallallahu alejhi ve sellem, predstavlja jedno duboko more. Prema

vjerodostojnim predajama, on je odlikovan svim vrijednostima i osobenostima kojima su odlikovani 124 hiljade Allahovih poslanika i vjerovjesnika, alejhimus-selam, poslanih prije njega. Pored toga, on je u pogledu lijepoga odgoja, vladanja i vrlina dostigao krajnju moguću granicu i kao takav postao uzor cijelom čovječanstvu do Sudnjega dana. Iz tog razloga on je „Pečat svih Allahovih poslanika i vjerovjesnika“, alejhimus-selam edžme'in.

Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, u povijesti je jedini poslanik i čovjek čiji je cijeli život, do najsitnijih detalja, zabilježen u pisanim djelima. Život i djelo poslanikā prije njega sačuvani su u veoma maloj mjeri, dok je njegov životopis zabilježen zajedno sa njegovim riječima i postupcima, od onih najjednostavnijih do onih savršenih, i stanjima koja su njegovi časni ashabi zabilježili i prenijeli u skladu sa svojim mogućnostima. Na taj način je zabilježen savršeni životopis i ispisana najčasnija životna levha najljepšeg uzora u povijesti čovječanstva. Pored svega navedenog, dobrotom Uzvišenog Allaha, životopis (siret) Njegovog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, stoljećima se prenosi iz generacije u generaciju i tako će nastaviti do Sudnjega dana.

Ono što islamski ahlak (moral) uzdiže od teoretskog ka praktičnom i što ga čini superiornijim u odnosu na druge etičke pravce jeste činjenica da je Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, blagoslovljeni život, njegovo primjerno stanje i vladanje, sa velikom pažnjom, preciznošću i svježinom sačuvan i prenesen do našeg vremena.

Mi, kao obični ljudi, dužni smo da sačuvamo uravnoteženost u teškim i lagodnim životnim situacijama, a da bimo ispravno podnijeli iskušenja, nedaće i iznenađenja, moramo usvojiti vrline kao što su: zahvalnost, pouzdanje u Allaha, zadovoljstvo Njegovom odredbom, strpljivost na nedaćama, postojanost, smjelost, požrtvovanost,

skromnost, zadovoljstvo onim što imamo, tolerancija, duševno bogatstvo, darežljivost i druge. Međutim, u svemu tome potreban nam je savršen vodič i čist, neprikosnoven i jedinstven uzor, a to je Allahov Poslanik, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, koji je cijelom čovječanstvu poslan kao dar Uzvišenog i Milostivog Allaha.

Uzvišeni Allah je plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u djetinjstvu dao da odrasta kao siročić, što je sigurno najniži položaj u društvu, a onda mu je omogućio da prelazi sa nižeg na viši stepen sve dok ga nije uzdigao na najviši stepen – stepen poslanika i državnika. U svakoj etapi njegova života primjećujemo idealno vladanje, tako da svaki čovjek, bez obzira koji položaj zauzimao u društvu, može prihvatiti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao neprikosnoveni uzor. Dakle, budući da polazimo od činjenice da je islam prihvatljiv za svakog čovjeka, život Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u tom smislu predstavlja uzor svakome ko želi živjeti u skladu uzvišenih načela islama.

Zbog ove beskrajne Allahove dobrote i plemenitosti prema nama dužni smo da naučimo blagoslovljeni životopis Allahovog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, uskladimo svoj život sa njim i druge podučavamo njemu.

Pored toga što je potrebno znati da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, neprikosnoveni uzor i vodič u našem životu, veoma je važno da spoznamo na koji način ga trebamo slijediti, jer se njegova stanja i postupci dijele na dvije vrste:

1. Ono što je specifično samo za njega:

Naprimjer, da trajno – ali ne i povremeno – provodimo noći u noćnom namazu tako da noge oteknu; da postimo bez iftara (savmu'l-visal); da udijelimo cijeli imetak na Allahovom putu pa

makar ga bilo kolika je planina Uhud; da nasljednicima ne ostavimo nasljedstvo; da zabranimo uzimanje sadake za sebe i svoju porodicu do Sudnjeg dana i dr.

Zbog toga hadis-i šerif u kojem Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Ja sam čovjek kao i vi...“ (Buhari, Salat, 31, Ahkam, 20),

pojašnjavamo drugim hadisom, u kojem kaže:

„Ja nisam kao neko od vas, jer mene Allah hrani i poji...“ (Buhari, Savm, 49, I'tisam, 5; Muslim, Sijam, 57-61)

U spomenutim situacijama vjernici ne mogu slijediti Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer nisu u njegovom duhovnom stanju. Budući da su to stvari koje su specifične samo za njega, sallallahu alejhi ve sellem, njegov ummet nema obavezu da ga u tome slijedi.

2. Ono što se odnosi na sve muslimane:

Mi nismo zaduženi da usvojimo sve vrijednosti kojima je bio odlikovan plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jer mi za to nemamo ni snage niti mogućnosti. Međutim, dužni smo da, u skladu sa svojim mogućnostima, slijedimo njegove riječi, postupke i stanja, ne razdvajajući se od njegovog svijetlog puta. Uistinu, on je idealan uzor svakom čovjeku, ali treba znati da su neki njegovi postupci sunnet, a neki ruhsat (olakšica). Svako od nas treba slijediti njegov sunnet u svim etapama svoga života i u svakom njegovom segmentu. U tom smislu, naš narod (tj. turski narod, o.pr.) svakog muslimana naziva „mali Mehmed“, jer slijedenjem sunneta svaki musliman, u skladu sa svojim mogućnostima, predstavlja mali model Muhammeda, Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem.

S druge strane, životopis plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zauzima veoma važno mjesto u pogledu razumijevanja Časnog Kur'ana i njegovih poruka. Uzvišeni Allah kaže:

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ
مِنَ الْمُنذِرِينَ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ

„Donosi ga (Kur'an) povjerljivi Džibril na srce tvoje, da opominješ na jasnom arapskom jeziku.“ (eš-Šu'ara, 193-195)

Dakle, Kur'an je savršeno i živo objašnjen kroz Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, život u periodu od dvadeset tri godine poslanstva. Zato je hazreti Aiša, naša majka, radijallahu anha, za Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, moral i vladanje rekla: „Njegov ahlak je bio Kur'an!“ (Muslim, Musafirun, 139)

Zbog toga možemo reći da razumijevanje Kur'an-i Kerima nije moguće bez temeljitog poznavanja Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta i sireta (životopisa).⁵

Da bi jedan musliman mogao živjeti u duhu islamske kulture življenja, prvo mora uzeti nadahnuće iz Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, dvadesettrogodišnjeg poslaničkog života i sa ljubavlju ga pretočiti u svoj život. Svijet srca i duhovnost jednog muslimana dostiže svoju zrelost sa fežzom i pozitivnom

5. Istine koje se izražavaju riječima bez potvrde na djelu, u praksi ne mogu biti sačuvane od pogreške. To je zbog činjenice što apstraktne stvari svako od nas poima u skladu sa svojim intelektualnim mogućnostima i životnim iskustvom. U tom pogledu islamska misao je neuporedivo bogatija i potpunija od drugih, jer su sve apstraktne istine islama demonstrirane kroz život, ličnost i djelo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Časni ashabi su od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, precizno usvojili sve istine i vrijednosti i kao takve ih prenijeli narednim generacijama muslimana.

energijom koju uzima od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. To je zbog činjenice što su svi islamski propisi i načela oživotvoreni u Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, blagoslovljenom životu.

Kada je riječ o daijama i muallimima koji pozivaju islamu kao životnom putu, ispunjenim srećom i duhovnim zadovoljstvom, nezamislivo je da njihovo obrazovanje i odgoj budu bez upoznavanja Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, životopisa, kojim se uspostavlja ravnoteža između razuma i srca. Iz tog razloga, u pogledu obrazovanja i odgoja Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, predstavlja primjer potpune ličnosti.

Na kraju, mladić koji želi biti uspješan, povjerljiv daija koji je odabrao put pozivanja Allahu sa mudrošću i lijepim savjetom, vladar koji želi da pravedno upravlja državom, glava porodice koji želi da bude lijep uzor svojoj porodici, otac koji ne prestaje biti milostiv i nježan prema svojoj djeci i supruzi, talentovan komandant koji umije komandovati; jednom riječju, svaki musliman, bez obzira na životnu dob, stanje i položaj u društvu – najljepše pouke i najpreciznije primjere može pronaći u životopisu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.⁶ Zato, da bismo razumjeli i upotpunili svoj islam, neophodno je da upoznamo život plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Nema sumnje da će trajno čitanje, podučavanje i življenje u skladu sa siretom i sunnetom Allahovog Poslanika, sallallahu

6. Na tu činjenicu jedan zapadni mislilac ukazuje sa priznanjem: „Niko ne može postaviti savršenije principe života od Muhammeda. Sve ono što su Evropljani uspjeli u pogledu zakona i uređenja društva tako je nedostatno u odnosu na islamsku kulturu. Mi, evropski narodi, unatoč svim civilizacijskim dostignućima, još uvijek se nalazimo na prvoj stepenici ljestvice, a Muhammed u samome vrhu. Nema sumnje da ga iko u ovoj utrci može dostići, a ova knjiga (Kur'an) će, zbog svoje velike praktičnosti, do kraja svijeta imati veliki uticaj na čovječanstvo i oko sebe okupiti mnoge narode.“ (Johann Wolfgang Goethe)

alejhi ve sellem, omogućiti potpun način življenja za muslimane i cijelo čovječanstvo.

Mudrost u odabiru Arabije za kolijevku islama

Da bismo razumjeli u čemu je mudrost odabira Arapskog polutotoka za kolijevku islama, prije svega trebamo znati kakav je bio život predislamskih Arapa i kakve su bile geografske, političke i društvene prilike u tom regionu.

Dvije velike države u tom vremenu bile su susjedi Arapa, a to su Bizant i Perzija. Bizant je bio u problemima zbog razilaženja kršćanskih frakcija, ali je te razlike koristio kao sredstvo svoje imperijalističke vlasti. Na koncilima crkve prihvatili su knjige koje su njima odgovarale, a iz upotrebe su izbacivali one koje su im predstavljale prepreku u vlasti. Novoustoličeni imperator bi anatemisao svoga prethodnika i po svojoj želji pravio izmjene u vjerskim propisima. Zbog pretjeranih poreza i nameta koje su stavljali u dužnost svojim podanicima, proširila se pojava mita, korupcije i zloupotrebe položaja u vlasti. Kao posljedica tih i mnogih drugih štetnih pojava u društvu imperija je bila u dekadenci i jednostavno propadala iznutra.

Perzija je u političkom i moralnom pogledu bila u velikom rasulu. Vladao je sistem koji je dokinuo moral i ljudskost, dozvoljavajući mnoge ogavne stvari, od kojih je i ženidba sa rođenom majkom ili sestrom. Dominantna religija bila je mazdaizam koji je, pored mnogih paganskih i primitivnih vjerovanja, dozvoljavao kolektivno korištenje „zraka, zemlje i vatre“, ali, također, i kolektivno korištenje imetka i žena.

Grčka civilizacija gušila se u mješavini kršćansko-filozofskih rasprava i frakcionaštvu, dok je indijska civilizacija živjela u najprimitivnijem obliku.

Arapci su živjeli na mjestu okruženom pustinjom i daleko od vojnog, političkog i kulturnog uticaja spomenutih civilizacija. Nikada nisu bili porobljeni, a njihova zemlja nikada nije bila osvojena. Po svojoj prirodi i temperamentu nisu se mogli identifikovati nekim poznatim imenom. Jednostavno, bili su kao neprerađena sirovina. U njihovoj prirodi se zadržala izvjesna čistoća, jer su cijenili čestitost, plemenitost, pouzdanost, iskrenost, strpljivost i ljudskost. Međutim, neke od tih vrlina kod njih su bile ili pretjerano izražene ili, pak, pretjerano zapostavljene. Budući da nisu imali ispravnog vodiča, živjeli su u tmuni neznanja.

Vrline koje su bile prisutne kod Arapa zbog neznanja i slijeđenja niskih želja i prohtjeva nisu se manifestovale na pravom mjestu. Naprimjer, da bi sačuvali čast i čestitost žensku djecu su živu zakopavali u zemlju; da bi dokazali svoju plemenitost i darežljivost znali su podijeliti cijeli imetak i osiromašiti; da bi dokazali svoju hrabrost i izdržljivost – godinama su vodili međusobne ratove... Pojavom islama ove njihove vrline zadobit će formu potpunosti i svrsishodnosti. Naime, poslanstvom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njihovo poimanje ljudskosti i čestitosti bit će očišćeno od svake vrste pretjeranosti i primitivizma.

Jedna od mudrosti odabira Arabije za kolijevku islama leži i u činjenici da su Arapi bili neuk narod i bez primjesa susjednih civilizacija, čime je odstranjena i najmanja sumnja u Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstvo i vjerovjesništvo. Naime, kada bi poslanstvo bilo dato nekome iz susjednih zemalja, nekome ko dobro poznaje sadržaj objavljenih Knjiga, a ne Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, koji je bio pismoneuk, ljudi ne bi tako iskreno prihvatili novu Objavu. Dakle, da je kojim slučajem islam došao u narodu koji ima kulturno i civilizacijsko naslijeđe poput Grčke, Bizanta ili Perzije, sigurno bi bilo mnogo teže uspostaviti čisto islamsko vjerovanje, nauk i propise.

Arapski poluotok, po svom geografskom položaju, nalazi se na mjestu spajanja tri kontinenta: Azije, Evrope i Afrike, čime je veoma pogodan za širenje islama na sve strane svijeta.⁷

Mekka, koja je odabrana za kolijevku islama, u Kur'an-i Kerimu se naziva „dolinom u kojoj se ništa ne sije“.⁸ Iz tog razloga stanovnici Mekke bavili su se samo trgovinom. Poznato je, naime, da ljudi koji su vezani za zemljoradnju nemaju običaj putovati u daleka mjesta. I zanatlije, također, zbog prirode posla, nemaju dovoljno vremena za kretanje. Međutim, trgovci imaju mogućnost da poduzimaju duga putovanja, odlaze daleko od svoje domovine i uspostavljaju kontakte i saradnju sa različitim ljudima. Budući da širenje islama i poduzimanje pohoda s ciljem dostavljanja Allahove riječi zahtijeva pokretljivost, Arapi su imali sve potrebne pretpostavke za taj posao.

Allahovom voljom jezik posljednje Objave i sredstvo pozivanja u islam bio je arapski jezik. U odnosu na druge svjetske jezike arapski jezik posjeduje izvanrednu fonetiku i morfologiju riječi, široku deklinaciju glagola, bogat vokabular, sintaksu i tačno precizirana pravila izgovora. Zbog semantičkog bogatstva ovog jezika veoma je lahko izraziti misao, tanahno dočarati osjećanja i sa velikom preciznošću opisati događaje. Još u to vrijeme arapski jezik je posjedovao potpune karakteristike jezikoslovlja i književnosti. Od tog vremena prošlo je već petnaest stoljeća, ali njegova harmonija i gramatički sklad su brižljivo očuvani od svake vrste devijacija. U vremenu prije objave Kur'ana samo je arapski jezik mogao potpuno i precizno izraziti Božiju volju i nakanu sadržanu u posljednjoj Objavi.

Arapski poluotok je blagoslovljeno mjesto na kojem se nije rodio samo islam, nego i druge vjere čije je izvorište bilo Allahova

7. Vidi: Muhammed Il'jas Abdulagnijj, Tarihu Mekke, str. 12-13.

8. Vidi: Ibrahim, 37.

objava. Pradjed posljednjeg Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ibrahim, alejhis-selam, također je živio na tim prostorima. On je obnovio temelje i sagradio Ka'bu. Zbog toga su predislamski Arapi smatrali sebe duhovnim nasljednicima Ibrahima i Ismaila, alejhimes-selam. Dakle, rađanje islama na ovim prostorima trebalo je olakšati njegovo prihvatanje i razumijevanje.

Pored navedenog, sama činjenica da se i Ka'ba, kao centar monoteizma i prvi Hram u povijesti ljudskog roda, nalazila na Arapskom polutoku predstavlja jedan od uzroka zbog kojih je ovaj blagoslovljeni prostor odabran za kolijevku islama.

Međutim, činjenica je da pored spomenutih postoje sigurno i mnoge druge mudrosti. U tom smislu, budući da Allahovu volju nije moguće definisati i ograničiti na nekoliko mudrosti, ovaj govor završavamo riječima: “اللَّهُ أَعْلَمُ بِمُرَادِهِ” : Allah najbolje zna šta je želio time!

Ummu'l-kura: Mekka

U Kur'anu Časnom Mekka se spominje kao „Ummu'l-kura“, „Bekke“ i „el-Beledu'l-emin“. U babilonskom (akadskom) jeziku „Mekka“ ili „Bekka“ znači – kuća, dok su Amaličani tako nazivali mjesto na kojem se nalazi današnja Mekka.

Mekka na jugu graniči sa Jemenom, na sjeveru sa Sredozemnim morem, a na zapadu sa lukom Džida, na Crvenom moru. Nalazi se na stjecištu puteva koji vode ka Africi i kao takva je zauzimala veoma značajan položaj u ekonomskom smislu. Naseljeno mjesto Mekke naziva se „Batnu Mekke“, a mjesto na kojem se nalazi Harem naziva se „el-Batha“.

Ibrahim, alejhis-selam, nije imao djece sa hazreti Sarom, zbog čega je ona oslobodila robinju Hadžer i udala je za njega. Iz tog braka na svijet je došao Ismail, alejhis-selam, čime je nur poslanstva prešao na Ismaila, alejhis-selam. Hazreti Sara je bila tužna zbog

toga što je taj nur napustio njihovu porodicu, pa je zatražila od Ibrahima, alejhis-selam, da hazreti Hadžeru i njenog sina preseli u drugi grad. Allahovom odredbom, Ibrahim, alejhis-selam, uzeo je hazreti Hadžeru i Ismaila, alejhis-selam, i doveo ih u Mekku, koja je u to vrijeme bila suha pustinja. Džebrail, alejhis-selam, pokazao mu je na to mjesto, rekavši:

„Ibrahime, smjesti svoju porodicu na ovo mjesto!“

Kada je Ibrahim, alejhis-selam, odgovorio:

„Ovo mjesto nije pogodno za stočarstvo i zemljoradnju!“, Džebrail, alejhis-selam, mu je rekao:

„Da, tako je! Ali na ovom mjestu će od potomstva tvoga sina doći En-Nebijju'l-umijj (pismoneuki Vjerovjesnik), kojim će Allah upotpuniti riječ tevhida.“ (Ibn Sa'd, I, 164)

Abdullah ibn Abbas, radijallahu anhuma,⁹ pripovijeda:

„Ibrahim, alejhis-selam, u Mekku je doveo hazreti Hadžeru i Ismaila, alejhis-selam, koji je još bio dojenče. Ostavio ih je kod jednog drveta pored kojeg će kasnije provreti vrelo Zemzem. Pored

9. **Abdullah ibn Abbas**, radijallahu anhuma, sin je hazreti Abbasa, amidže Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Njegova majka, Ummu Fadl Lubabe, primila je islam odmah poslije hazreti Hatidže, radijallahu anha. Ibn Abbas se rodio tri godine prije hidžre. Kada se rodio donijeli su ga u krilo plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Hurmu, koju je žvakao u svojim mubarek ustima, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izvadio je i potrljao po desnima novorođenog Abdullaha. Zbog tog gesta, koji je nazvan “tahnik”, Abdullah je uživao veliku pažnju među ashbaima. Poslije toga Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, za njega je dva puta proučio dovu: “Allahu moj, učini ga znalcem (fakihom) u vjeri i poduči ga Kur’anu!” Iz tog razloga on je postao jedan od najboljih tumača Kur’ana i dobio titulu “Terdzumanu’l-Kur’an”. Pored toga, poznat je i po nadimku “Hibru’l-ummeti” (Najučeniji u ummetu). Prenio je ukupno 1660 hadisa, a pred kraj života je oslijepio. Umro je 68.g. po hidžri, u 71. godini života, u Taifu.

njih je ostavio jednu košaru punu hurmi i jednu testiju punu vode. Potom se vratio natrag.. Hazreti Hadžer je povikala za njim:

“Da li ti je Allah naredio da nas ovdje ostaviš?”

“Da!” – odgovorio je.

"Ako je tako, moj Gospodar će nas čuvati i neće nas ostaviti!", rekla je Hadžer sa velikom predanošću i osloncem na Allaha Uzvišenog. Potom se vratila kod Ismaila, alejhis-selam

Kada se udaljio od njih toliko daleko da ih više nije mogao vidjeti, Ibrahim, alejhis-selam, je podigao otvorene dlanove prema Nebu i zamolio svoga Gospodara:

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ
 الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي
 إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

„Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u dolini u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga Časnog hrama, da bi, Gospodaru naš, namaz obavljali; zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opkrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili.“

(Ibrahim, 37) (Vidi: Buhari, Enbija, 9)

Pored navedene dove, Ibrahim, alejhis-selam, učinio je još jednu dovu za svoju suprugu i sina:

رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ
 مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

„Gospodaru moj, učini ovo mjesto sigurnim gradom, a snabdij plodovima stanovnike njegove, one koji budu vjerovali u Allaha i u Dan ahireta!...“ (el-Bekare, 126)

Uzvišeni Hakk je uslišio njegovu dovu u pogledu vjernika, a u pogledu nevjernika je rekao:

قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمْتِعْهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ
إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

„A oni koji ne budu vjerovali dat ću da neko vrijeme uživaju, a onda ću ih prisiliti da uđu paklenu vatru, a grozno će ona boravište biti.“ (el-Bekare, 126)

Bereketom Ibrahimove, alejhis-selam, dove, Uzvišeni Allah je srca vjernika koji dođu u Mekku zbog umre ili hadža ispunio velikom ljubavlju prema Mekki-i Mukerremi, a njihove duše učinio smirenim i sretnim prilikom boravka u njoj.

Posuda sa vodom, koju je Ibrahim, alejhis-selam, ostavio hazreti Hadžeri i Ismailu, za kratko vrijeme je postala prazna. U nadi da će naći vodu, hazreti Hadžer je počela trčati između brežuljaka Safa i Merva. Pretrčala je sedam puta od jednog do drugog brežuljka, a između njih je oko četiri stotine metara. Dok je trčala, njen pogled je bio usmjeren ka malom Ismailu, alejhis-selam. Na kraju, izišla je na brežuljak Merve u nadi da će vidjeti tragove vode. U tom času je čula jedan glas. Rekla je usebi: „Šuti, slušaj!“ Malo zatim isti glas se ponovio, a ona je povikala:

„Uredu, čula sam tvoj glas! Ako možeš, pomози nam!“

Potom je pogledala dolje i u pravcu mjesta na kojem je vrelo Zemzem vidjela je meleka kako svojim krilom kopa zemlju!

Nedugo zatim voda je na tom mjestu počela izvirati, a brižna Hadžer je radosno zahvalila svome Gospodaru. Prišla je izvoru i počela puniti mješinu svojim pregrštima. Oko izvora je od zemlje napravila branu kako se voda ne bi razilazila. I što je više zahvatala vodu, ona je sve više i više navirala, tako da je počela vikati: „Zem, zem! (tj. stani, stani!)“ Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „*Neka se Allah smiluje Ismailovoj majci, Hadžeri! Da je Zemzem ostavila na miru i da ga nije ogradila, uistinu bi on bio izvor koji stalno teče.*“ (Buhari, Enbija, 9)

Majka i sin su u toj neplodnoj dolini živjeli pijući samo Zemzem. Ljudi iz plemena Džurhum, koji su bili u prolazu, vidjeli su ptice kako slijeću i polijeću sa tog mjesta. Pretpostavili su da se na tom mjestu nalazi voda – izvor života, pa su poslali dvojicu ljudi da izvide o čemu se radi. Kada su došli i vidjeli Zemzem, upitali su hazreti Hadžeru:

„Možemo li se naseliti na ovom mjestu?“

Ona im je dozvolila pod uvjetom da ne polažu pravo na vlasništvo vode. Tako su pripadnici plemena Džurhum postali prvi ljudi koji su naselili Mekku.

Vremenom Mekka se razvijala tako da je postala grad-država. Kada su iz Jemena došli pripadnici plemena Huza'a i od plemena Džurhum zatražili dozvolu da se nasele, ovi im nisu dozvolili. Zbog toga je počeo rat između ova dva plemena koji je okončan pobjedom plemena Huza'a, 207. godine, koji su zaposjeli grad. Sinovi Ismaila, alejhis-selam, nisu učestvovali u tom ratu, pa ih pobjednici nisu ni dirali. Pleme Huza'a dugo vremena je imalo dominaciju nad Mekom. Vremenom su se udaljili od Ibrahimove, alejhis-selam, vjere, i prihvatili za bogove mnogobrojne kipove. Podigli su veliki kip po imenu Hubel i obožavali ga. Kada su Kurejšije, potomci Ismaila, alejhis-selam, ojačali, pod komandom Kusaja su prognali pleme Huza'a iz Mekke. To je bilo 440. godine.

Kusaj je formirao gradski parlament pod nazivom „Daru'n-nedve“ i uspostavio institucije uprave i rukovođenja vjerskim obredima. Kusaj je upravljao parlamentom „Daru'n-nedve“, brinuo se o ratnoj zastavi (kijade), upravljao službama u Ka'bi (sidane i hidžabe), vodio brigu o napajanju hadžija vodom (sikaje) i njihovoj ishrani (ridane), finansirajući to iz državnog poreza. Kada je umro, te dužnosti su, po njegovoj oporuci, preuzeli njegova dva sina, Abdu'd-dar i Abdu'l-menaf. Kasnije, te dužnosti su prelazile sa oca na sina.¹⁰

Stanovnici Mekke koji bi napunili četrdeset godina starosti mogli su prisustvovati sjednicama parlamenta. Međutim, sjednicama su ipak prisustvovali samo izabrani predstavnici i poglavari plemena. Čudno je da će se upravo u ovoj instituciji mnogo kasnije držati sjednice s namjerom da se zaustavi ili spriječi djelovanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

„Daru'n-nedve“, kao centralna institucija uprave, bila je mjesto gdje su se donosile političke i vojne odluke. Pored toga, u njoj su se realizovale i druge društvene aktivnosti.

Budući da Mekka nije bila pogodna za zemljoradnju, njeni stanovnici su uglavnom živjeli od trgovine. Iz tog razloga Mekka je bila centar u pogledu trgovine i vjere. Trgovačka putovanja poduzimali su i ljeti i zimi. U ljetnom periodu putovali su u Šam, a u zimskom periodu u Jemen. Trgovačku robu prenosile su deve čiji je broj u jednoj karavani dostizao čak i do dvije i po hiljade. Ove trgovačke karavane bile su od velikog značaja za Mekku, o čemu Uzvišeni Allah govori kao o blagodati koju je darovao Kurejšijama:

10. Vidi: Ibn Hišam, I, 135-142.

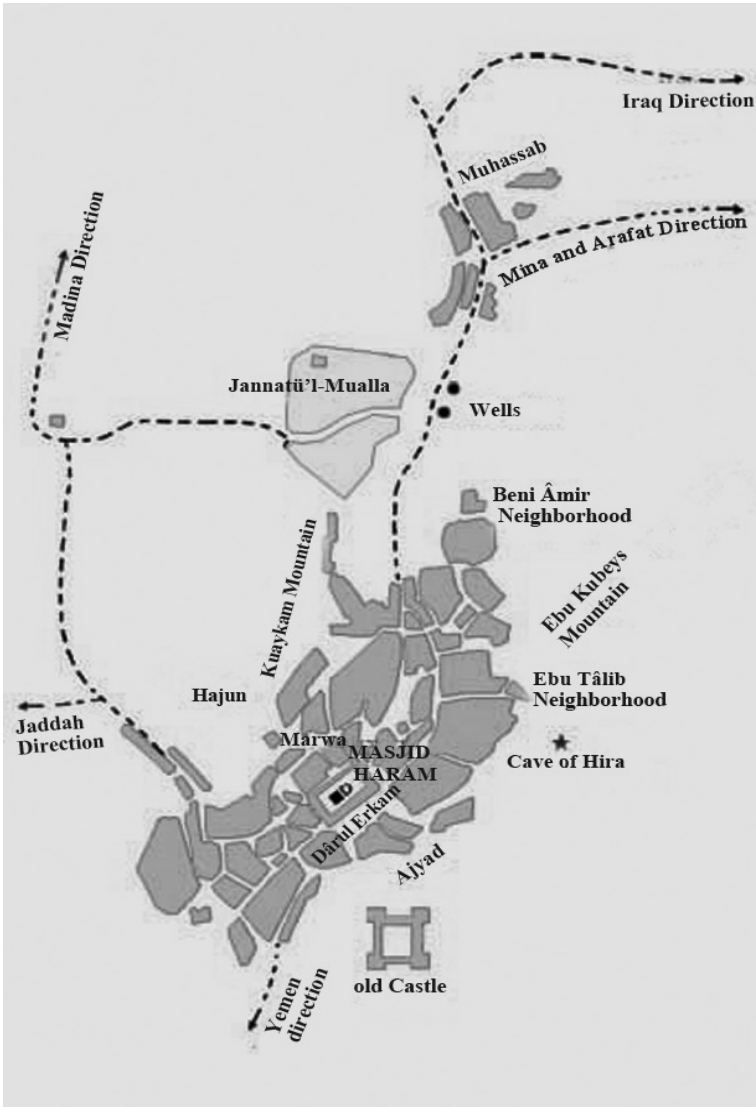
لَا يَلَا فِ قُرَيْشٍ إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ
هَذَا الْبَيْتِ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ

„Zbog navike Kurejšija, navike njihove da zimi i ljeti putuju, neka se oni Gospodaru ovoga Hrama klanjaju, koji ih gladne hrani i od straha brani.“ (Kurejš, 1-4)

Baviti se trgovinom na Arapskom polutoku, koji nije posjedovao kompaktnu političku vlast, bilo je teško i nesigurno. Međutim, u svetim mjesecima sigurnost je bila obezbjeđena u potpunosti. Dok je za druge trgovačke vašare vrijedila svetost mjeseca redžeba, u Mekki je ona bila obezbjeđena tokom četiri sveta mjeseca (ešhuru'l-hurum). Pored toga, institucija pod nazivom „Basl“, koja je čuvala imetak mekkanskih trgovaca, obezbjeđivala je sigurnost robe na period od osam mjeseci.¹¹

U blizini Mekke formirani su trgovački vašari, poznati pod nazivom Ukaz, Medženne i Zu'l-medžaz. Ovi vašari su trajali za vrijeme hadža i bilježili veliku posjećenost. Na njima su mekkanski trgovci ostvarivali veliku dobit i pribavljali sredstva za egzistenciju. Geografski položaj Mekke privlačio je pažnju država iz regiona. Sama činjenica da se tu nalazio Bejtullah, za Mekku i njene stanovnike bilo je od velikog značaja. Susjedne države su u nekoliko navrata pokušale zauzeti Mekku, ali nikada u tome nisu uspjele. Bizant je stalno pokušavao ostvariti dominaciju nad ovim prostorom, ali mu to nije polazilo za rukom.

11. Vidi: Hamidullah, I, 24-25.

Historijat i svetost Ka'be

Etimološki, Ka'ba ima značenje „objekta kockastog oblika“. U Kur'an-i Kerimu ime „Ka'ba“ spomenuto je dva puta. U kur'anskim ajetima Ka'ba se naziva: Bejt, el-Bejtu'l-atik, el-Bejtu'l-haram, el-Bejtu'l-muharrem i el-Mesdžidu'l-haram, dok se u narodu najčešće naziva Ka'ba-i Muazzama.¹²

Kada je Adem, alejhis-selam, spušten na Zemlju, dobio je zapovijed da sagradi hram na mjestu današnjeg Bejtullaha u Mekki.¹³ Uzvišeni Allah kaže:

12. Ka'ba je sazidana na temeljima koji su široki otprilike 1,5 metar. Zidovi su joj od bazaltnog kamena, pribavljenog iz okoline Mekke. Na istočnom uglu, na visini od 1,1 metar, u srebrnom opkovu nalazi se „Hadžeru'l-esved“, koji određuje početak i završetak tavafa. Istočni ugao naziva se „Ruknu Hadžeri'l-esved“ ili „er-Ruknu'š-šerkijj“; sjeverni ugao naziva se „er-Ruknu'š-Šamijj“, a južni ugao „er-Ruknu'l-Jemanijj“. Oluk koji sakuplja vodu na krovu Ka'be naziva se „Mizabu Ka'be“ ili „Altunoluk“. Polulučni zid preko puta sjeverozapadnog zida Ka'be (između Iračkog i Šamskog ugla), čija je debljina 1,55 m, a visina 1,32 m – naziva se Hatim (prva tri metra od Ka'be). Ovaj dio je bio u sastavu zgrade koju je sagradio Ibrahim, alejhis-selam, međutim, prilikom rekonstrukcije koju su uradile Kurejšije ovaj dio je ostao odvojen od Ka'be. Preostali dio polulučnog zida, dužine 5,46 m, naziva se Hidžru Ka'be, Hidžru Ismail i Hatira. Na ovom mjestu Ibrahim, alejhis-selam, od grana misvaka napravio je hlad za hazreti Hadžer i sina Ismaila, alejhis-selam. Prenosi se da su njih dvoje (Hadžer i Ismail) na tom mjestu i ukopani. Tavafiti izvan Hidžra smatra se vadžibom. Vrata Ka'be visoka su 2,25 m. Dio zida između vrata i Hadžeru'l-esveda naziva se Mutezem. Visina Ka'be je 14 metara. Dužina zida na kojem je Mutezem iznosi 12,84 m, od strane Hatima zid je dugačak 11,28 m, zid između Hatima i jemenskog ugla dugačak je 12,11 m, a zid između jemenskog ugla i Hadžeru'l-esveda dugačak je 11,52 m. Unutar Ka'be nalaze se tri stupa koji drže krov. Kada se uđe na vrata, na desnoj strani nalaze se stepenice koje vode do krova. Pred stepenicama se nalaze vrata koja se nazivaju „Vrata tevbe“. Unutrašnji zidovi i plafon Ka'be prekriveni su zelenom svilom. (Muhammed Il'jas Abdulagnijj, str. 33-66; Kamil Miras, *Tecrid Terecemesi*, VI, 17-20y)

13. Vidi: Taberi, *Tarih*, I, 124.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ

„Uistinu, prvi hram sagrađen za ljude jest onaj u Mekki, blagoslovljen je on i putokaz svjetovima.“ (Ali Imran, 96)

Na Ebu Zerrovu, radijallahu anhu,¹⁴ pitanje: „Koji mesdžid je prvi sagrađen na Zemlji?“, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je da je to „Mesdžidu'l-haram“, a drugi „Mesdžidu'l-aksa“.¹⁵ Kao što vidimo, dolina Mekke je odabrana zajedno sa prvim čovjekom i učinjena svetom.

Ka'ba je nakon Nuhovog potopa dugo ostala ispod pijeska. Mnogo godina kasnije Ibrahim, alejhis-selam, na to mjesto je doveo suprugu i sina. Kada je Ismail, alejhis-selam, porastao, Ibrahim, alejhis-selam, mu je rekao:

„Moj Gospodar mi naređuje da sagrađim hram. U tome ćeš mi i ti pomoći!“

Ismail, alejhis-selam, nosio je kamen, a Ibrahim, alejhis-selam, ozidao je zidove Ka'be. Mjesto poznato kao Mekam-i Ibrahim, tj. mermer na kojem se nalaze tragovi Ibrahimovih, a.s., stopala, služio mu je kao skela za zidanje.¹⁶

14. Ebu Zerr, radijallahu anhu, ustvari se zvao Džundeb ibn Džunade. Pripadao je plemenu Gifar. Poznat je kao Ebu Zerr el-Gifari. Peti je čovjek u islamu. Bio je poznat po svom skromnom životu, odricanju od ovosvjetskih uživanja, bogobožnosti i zadovoljstvu sa malo blagodati. Prenosi se da mu je zbog toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao nadimak „Mesihu'l-islam“ (Isa islama). Dao je veliki doprinos u širenju islama. Bio je uvijek uz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nastojeći da se od njega okoristi. Pokazivao je veliko interesovanje za stjecanje znanja. O svemu što nije znao pitao je lično Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Prenio je 281 hadis. Umro je 31. godine po hidžri u mjestu Rebeze, nedaleko od Mekke. Dženazu mu je klanjala mala grupa prolaznika.

15. Vidi: Buhari, Enbija, 10.

16. Se'id Bektaš, *Fadlu'l-Hadžeri'l-esved ve Mekami Ibrahim*, str. 108; Muhammed

وَأَذِ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمَ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلَ
رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

„I dok su Ibrahim i Ismail temelje Hrama podizali, oni su molili: 'Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i znaš!'“ (el-Bekare, 127)¹⁷

Ibrahim, alejhis-selam, postavio je Hadžeru'l-esved u ugao Ka'be kako bi ljudi od njega počinjali sa tavafom.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas da je taj crni kamen (Hadžeru'l-esved, o.pr.) bio bjelji od mlijeka ili snijega kada je izišao iz Dženneta, ali je pocrnio zbog grijeha koje su ljudi počinili. (Tirmizi, Hadž, 49/877; Ahmed, I, 307)¹⁸

Međutim, prenosi se da su tome doprinijeli i mnogobrojni požari iz predislamskog i islamskog perioda njegove povijesti. Također se prenosi da je dio Hadžeru'l-esveda koji je unutar zida Ka'be još uvijek bijel.

Mudžahid, rahimehullah, rekao je:

Il'jas Abdulaganij, str. 71-73.

U jednoj predaji se navodi da se Ibrahim, a.s., ispeo na ovo mjesto i oglasio ljudima hadž. (Seid Bektaš, str. 111) Uzvišeni Allah na vrijednost Mekam-i Ibrahima ukazuje u slijedećem ajetu:

وَأَذِ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنَا وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى

„I učinili smo Hram (Ka'bu) utočištem i sigurnim mjestom za ljude. 'Neka vam mjesto na kojem je stajao Ibrahim bude prostor iza kojeg ćete namaz obavljati!'“ (el-Bekare, 125)

17. Više o tome vidi: Buhari, Enbija, 9.

18. Učenjaci su rekli: „Ako su grijesi utjecali na jedan kamen pa je toliko pocrnio, ko zna, koliko velik i strašan utjecaj imaju na srce. Iz tog razloga se svim snagama moramo čuvati grijеšenja.“

„Kada je Abdullah ibn Zubejr, radijallahu anhuma, srušio zidove Ka'be radi njihove rekonstrukcije i obnove, vidio sam da je dio Hadžeru'l-esveda koji se nalazio u zidu još uvijek bijel.“

Kada su 339. godine po hidžri Keramiti vratili Hadžeru'l-esved, nakon što su ga bili uzeli sa njegovog mjesta, Muhammed ibn Nafi el-Huzai je pregledao njegovo stanje i rekao:

„Pregledao sam Hadžeru'l-esved prije nego je ponovo stavljen na svoje mjesto i ustanovio da je njegova prednja strana crna, a ostatak još uvijek bijel.“

Nakon velike poplave koja je 1039. g. po hidžri pogodila Ka'bu ona se srušila. Imam Ibn Allan el-Mekki pratio je sve etape njene obnove i detaljno bilježio svaku stavku. Između ostalog, zapisao je: „Dio Hadžeru'l-esveda koji se nalazi u unutrašnjosti zida Ka'be bijele je boje, poput Mekam-i Ibrahima...“¹⁹

Kada su Ibrahim i Ismail, alejhimes-selam, završili sa gradnjom Ka'be, Allahu su uputili slijedeću dovu:

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا
 مَنَاسِكَنَا وَتُبَّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ
 رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ
 الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

„Gospodaru naš, učini nas dvojicu Tebi odanim, i naš porod nek Tebi bude odan, i pokaži nam obrede naše i oprosti nam, jer Ti primaš pokajanje i samilostan si! Gospodaru naš, i pošalji im poslanika, jednog od njih, koji će im ajete Tvoje kazivati i Knjizi ih i

19. Vidi: Seid Bektaš, str. 36-38; Dr. Muhammed Il'jas Abdulaganijj, str. 43.

mudrosti učiti i očistiti ih, jer Ti si, uistinu najmoćniji i najmudriji!¹⁹

(el-Bekare, 128-129)

Poslije završetka gradnje Ka'be Uzvišeni Allah je zapovjedio Ibrahimu, alejhis-selam, da oglasi ljudima hadž:

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا
وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ

„I oglasi ljudima hadž! Dolaziće ti pješke i na kamilama iznurenim; dolaziće ti iz mjesta dalekih.“ (el-Hadž, 27)

Na ovu Božiju zapovijed Ibrahim, alejhis-selam, izišao je na brdo Ebu Kubejs, ili na Mekam-i Ibrahim, a potom obavijestio ljude da im je Allah propisao hadž.²⁰

Nakon što je oglosio ljudima Božiju zapovijed, došao mu je Džebrail, alejhis-selam, i pokazao mu granice Harema, zapovjedivši mu da ih označi tako što će u zemlju pobosti kamenje, a potom ga je podučio obredima hadža.

Poslije toga ljudi su počeli dolaziti u Mekku iz obližnjih i dalekih mjesta kako bi hodočastili Ka'bu. Time je Ka'ba postala centar vjere i stekla poštovanje velikog broja ljudi.

S druge strane, svetost Ka'be nisu mogli podnijeti paganski narodi, koji su u više navrata izvršili napade na Allahovu kuću. Prije nego je jemenski vladar Ebrehe pokušao srušiti Ka'bu, trojica njegovih prethodnika su, stoljećima prije njega, također pokušavali isto. U jednom od tih pokušaja, ljudi iz plemena Huzejl su podstrekivali svoga vladara Tubba'a²¹ da sruši Ka'bu i zauzme

20. Vidi: Kamil Miras, Tecrid Tercemesi, VI, 20-21; Seid Bektaş, str. 111.

21. *Tubba'* je titula jemenskih vladara, a ima značenje kralja, cara i sl.

njene riznice. Na taj odvrtni čin podsticali su ga iz želje da se oslobode njegova nasilja i nepravde, jer su vjerovali u svetost Ka'be i pouzdano znali – iz iskustva – da će svako ko pokuša nanijeti zlo Ka'bi biti uništen. Kada je Tubba' krenuo sa svojom vojskom da sruši Ka'bu, u pustinji je zapao u pijesak koji je teško savladavao. Učeni ljudi koji su bili s njim počeli su ga savjetovati i odvrćati od njegove nakane, pa je obećao da će ukazati poštovanje Ka'bi i počastiti stanovnike Mekke, jer se spasio od očite propasti.²²

Ovim i sličnim događajima postalo je jasno koliki je ugled i čast Ka'be kod Allaha Uzvišenog. Poštovanje naroda prema njoj još više se povećalo. Uz to, kod Arapa je tim događajima učvršćeno vjerovanje o Božijoj zaštiti Mekke i plemena Kurejš.

Poslije Ibrahima, alejhis-selam, ibadet u Haremu Ka'be obavljao se u skladu tevhida. Međutim, kada se na Arapskom poluotoku proširila idolatrija, mušrici su u Haremu Ka'be postavili mnogo kipova koje su obožavali. Uprkos tome, Ka'ba se nikada nije pripisivala njihovim kipovima, nego Allahu Uzvišenom i nazivana je „Bejtullah“ (Allahova kuća).²³

Od dana kada je izgrađena Ka'ba postojale su posebne dužnosti koje se odnose na nju. U početku, te dužnosti obavljao je Ismail, alejhis-selam. Njega je naslijedio sin, a poslije njega pleme Džurhum. Poslije njih u tome su se smjenjivala druga plemena da bi na kraju ta čast pripala plemenu Kurejš.

Kasnije, kada je uspostavljena mekkanska država, neke od tih dužnosti, koje su se obavljale sa velikom pažnjom, bile su:

22. Vidi: Ibn Hišam, I, 19-20; Abdurrezzak, V, 153.
23. Mušrici su obožavali razne kamene i drvene idole, ali nikada nisu obožavali Ka'bu, Hadžeru'l-esved i Mekami Ibrahim, premda su im ukazivali dužno poštovanje. To je Allahova posebna zaštita ovih svetinja.

1. Sidāne ili Hidžābe: Pokrivanje i zaključavanje Ka'be.²⁴

2. Sikāje: Napajanje hadžija slatkom vodom i briga o vrelu Zemzem.

3. Ridāne: Ugošćavanje i smještanje siromašnih hadžija.

Izvršavanje ovih dužnosti smatralo se najvećom čašću. U stoljeću sreće ove dužnosti su obavljale poznate mekkanske porodice. Za vrijeme hazreti Omerovog, radijallahu anhu, hilafeta za ove poslove izdvajana su sredstva iz državne blagajne. Sa Muavijom, radijallahu anhu, ove dužnosti su precizno uređene i institucionalizovane. Osmanska država je, također, svake godine izdvajala sredstva za održavanje oba Harema.

Događaj sa slonom – poučan primjer o Allahovom čuvanju Ka'be

Budući da je Ka'ba sagrađena Allahovom voljom i zapoviješću, ona je uvijek pod Njegovom zaštitom i čuvanjem. Događaj koji se u historiji naziva „Događaj sa slonom“ predstavlja jedan od primjera koji to potvrđuju.

Kada je vladar Jemena, Ebreha, dao sagraditi veliku crkvu u San'i, u čemu mu je svesrdnu pomoć pružio i rimski imperator,

24. Prenosi se da je Ismail, alejhis-selam, prvi pokrio Ka'bu. (Vidi: Abdurrezzak, V, 154) U historiji islama ogrtač Ka'be izrađivao je vladar, halifa ili guverner Mekke. Ogrtač se sastoji od vanjskog i unutrašnjeg platna. Prije preuzimanja hilafeta od strane Osmanlija ogrtač Ka'be u cijelosti je izrađivan u Egiptu. Ta praksa je nastavljena do vremena sultana Sulejmana Kanunija, koji je unutarnji dio ogrtača pripremao u Istanbulu, a vanjski dio u Egiptu. Od vremena sultana Ahmeda III u Istanbulu je pripreman i vanjski i unutrašnji dio ogrtača Ka'be. Posljednji ogrtač Ka'be Osmanska država je poslala 1916. godine, a poslije toga, zbog pokreta šerifa Husejina, ogrtač Ka'be nije mogao bezbjedno dospjeti u Mekku. Danas se ogrtač Ka'be proizvodi u specijalnoj fabrici tkanina u Mekki.

i kada je uvidio da njegova građevina ne privlači pažnju naroda i hodočasnika – jako se rasrdio. Kako nije mogao podnijeti ugled i čast koji je kod Arapa uživala Ka'ba u Mekki, odlučio je da poduzme pohod na Mekku i sruši Bejtullah. Uz veliku vojsku obezbjedio je slonove, koji su, prema današnjim prilikama, imali svojstvo tenkova. Tim pohodom je htio ljude odvratiti ljude od hodočašća Ka'be i usmjeriti ih ka svojoj crkvi.

Ebrehine oči toliko su bile zaslijepljene da je Abdulmuttalibu, koji je došao pred njega tražeći da mu se vrate njegove otete deve, sa velikim čuđenjem rekao:

„Ja dolazim da srušim Ka'bu, a ti misliš o svojim devama!“

Na njegove riječi Abdulmuttalib je rekao:

„Ka'ba ima svoga Vlasnika! On će je čuvati!“

Sa ohološću Ebreha je povikao:

„Niko je neće sačuvati od mene!“

Poslije toga je vojskama naredio napad, međutim kada su slonovi stigli u dolinu Muhassir, između Muzdelife i Mine, nisu se više mogli kretati. Nebo su prekrile ptice Ebabel koje su u kandžama nosile grumenje od pečene gline i počele ga bacati na Ebrehinu vojsku. Za nekoliko trenutaka ulaz u Mekku pretvorio se u veliko groblje ljudi i slonova. Male ptice su tonama teške slonove pregazile i poravnale sa zemljom. Godina u kojoj se dogodila ova mu'džiza naziva se „Godina slona“.

O tom događaju Uzvišeni Allah u Kur'an-i Kerimu kazuje:

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ
 أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضَلِيلٍ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ
 تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ

„Zar nisi čuo šta je sa vlasnicima slona Gospodar tvoj uradio? Zar lukavstvo njihovo nije omeo i protiv njih jata ptica poslao, koje su na njih grumenje od gline pečene bacale, pa ih On kao lišće koje su crvi istočili učinio?“ (el-Fil, 1-5)

To je iz razloga što je Ka'ba, kao Kuća dobročinstva, sagrađena voljom Uzvišenog Allaha. Ona je učinjena svetom i blagoslovljenom jer se u njoj čini ibadet samo Allahu Jedinom. Zbog svega toga ona je pod Njegovom zaštitom.

Što se tiče Ebrehine kazne za nepoštivanje Allahove kuće, ona se odnosi i na sve one koji slično postupaju. Uzvišeni Allah kaže.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَى
 فِي خَرَابِهَا أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي
 الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

„Ima li većeg nasilnika od onoga koji brani da se u Allahovim mesdžidima Njegovo ime spominje i koji radi na tome da se oni poruše? Takvi bi trebalo da u njih samo sa strahom ulaze. Na ovom svijetu doživjet će sramotu, a na Ahiretu patnju veliku!“ (el-Bekare, 114)

Ebreha je u nasilju i oholosti prevršio svaku mjeru, jer se osjećao moćnim i nepobjedivim. Uzvišeni Allah je mogao da ga uništi pustinjskim lavom, tigrom, zmijom ili nekom drugom moćnom životinjom, a ne jednom malom pticom poput Eabila i glinenim

grumenčićima veličine zrna graška. Prije njega, Uzvišeni Allah je Faraona, Nemruda i Džaluta uništio stvorenjima koja su bila mnogo manja i slabija od ptica Ebabel, da bi im pokazao koliko su slabi i bespomoćni, i koliko je njihova oholost besmislena.

„Godina slona“ kod Kurejšija predstavlja jednu vrstu početka računanja vremena. Slijedeća predaja na lijep način govori o tome:

Kubaš ibn Ušejm, radijallahu anhu, rekao je:

„Ja i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rođeni smo u 'godini slona'.“

Osman ibn Affan, radijallahu anhu, upitao ga je:

„Jesi li ti stariji ili je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?“

Mubarek sahabija, sa edebom i tanahnošću, odgovorio je:

„Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mnogo je veći od mene, ali po datumu rođenja ja sam stariji²⁵ od njega.“ (Tirmizi, Menakib, 2)

Ibrahim, alejhis-selam, i hanīfijje

Pored činjenice da je prije islama u Mekki preovladavalo idolopoklonstvo, tragovi tevhida nisu bili izbrisani u potpunosti. Ibrahimova, alejhis-selam, vjera tevhida bila je prisutna kod malog broja ljudi.

-
25. Časni ashabi su, kao što se vidi i u ovoj predaji, smatrali da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na najvišem stepenu. Stoga su mu pokazivali nesvakidašnju pažnju i privrženost. Onaj ko bi dodirnuo njegovu blagoslovljenu kožu hvalio bi se time i, pokazujući svoje ruke, govorio: „Sa ove dvije ruke sam dao bej'at Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem!“ (Ibn Sa'd, IV, 306; Hejsemi, VIII, 42)

Ibrahim, alejhis-selam, nazvan je „Halilullah“, tj. Allahov prijatelj, i bio je jedan od poslanika „Ulu'l-azm“. Otac je i djed mnogih poslanika, od kojih je i posljednji Allahov Poslanik, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni Allah objavio mu je deset suhufa.

U Kur'anu, Ibrahimovo, alejhis-selam, ime spominje se šezdeset devet puta u dvadeset pet sura. Spomenut je po ličnom imenu, ali i hvale vrijednim epitetima: Evvah (sažaljiv), Halim (blag, dobrodušan), Munib (koji se vraća i nalazi utočište kod Allaha), Kanit (pokoran Allahu), Šakir (zahvalan Allahu) i Hanif (pravovjerni).

Ibrahimova, alejhis-selam, vjera nazvana je hanifije. Hanif, terminološki, znači: onaj koji je napustio krivi i usmjerio se pravom putu; koji je na pravom putu; koji je napustio sve i usmjerio se Allahu, Jedinom, kao muvehhid.

Uzvišeni Hakk u Kur'an-i Kerimu kaže:

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا
قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

„Oni (židovi i kršćani) govore: 'Budite Jevreji, odnosno kršćani, i bit ćete na pravom putu!' Ti reci: 'Ne, mi smo vjere Ibrahimove, koji je ispravno vjerovao; on nikoga nije Allahu ravnim smatrao.“ (el-Bekare, 135)

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا
وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

„Ibrahim nije bio ni Jevrej ni kršćanin, već pravi vjernik (hanif), musliman, i nije bio idolopoklonik.“ (Ali Imran, 67)

Čovjeka koji se u vremenu džahilijeta držao daleko od idolopoklonstva i vjerovao Allaha Jedinog, slijedeći Ibrahimovu, alejhis-selam, vjeru, nazivali su hanif. Neki od takvih bili su: Vereka ibn Nevfel, Abdullah ibn Džahš, Osman ibn Huvejris, Zejd ibn Amr, Kuss ibn Se'ide i još neki drugi. Hanifi su smatrali pokuđenim obožavanje i klanjanje bespomoćnim kipovima.

Ibn Omer, radijallahu anhuma,²⁶ pripovijeda:

„Još prije poslanstva Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom je boravio u donjem dijelu doline Beldah,²⁷

26. Abdullah ibn Omer, radijallahu anhuma, rođen je treće godine poslanstva. Učinio je hidžru zajedno sa ocem, hazreti Omerom. Učestvovao je u pohodu na Konstantinopolis (Istanbul) zajedno sa Ebu Ejjubom el-Ensarijom. Njegova starija sestra, hazreti Hafsa, bila je supruga plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, što mu je omogućilo da bude u blizini Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Prenio je 2630 hadisa. Poslije Ebu Hurejre, r.a., on je drugi ashab, među sedmoricom – muksirun, koji je najviše prenio hadisa od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Pored toga, on je jedan od sedmorice ashaba koji su najviše izdali fetvi (šerijatskih rješenja). Permanentno i do najsitnijih detalja slijedio je sunnet Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kada je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio na Ahiret, on je nastojao da upotpuni svaki sunnet. (Buhari, Salat, 89; Ibn Hadžer, *el-Isabe*, II, 349) Abdullah je bio je jedan od bogatih ashaba. Nije dozvoljavao da se njegov imetak nagomilava, nego ga je trošio na beskućnike i siromahe. Ono što bi mu se najviše sviđalo od imetka udjeljivao je kao sadaku ili prinosisio kao kurban. Oslobođao je sve robove koje bi vidio ili čuo da obavljaju namaz. Neki ljudi su ga upozorili da robovi dolaze u mesdžid kako bi ih on vidio i otkupio, na što je Abdullah ibn Omer, radijallahu anhuma, odgovorio: „Mi smo zadovoljni onima koji žele da nas prevare Allahom!“ Prenosi se da je otkupio preko hiljadu robova. Umro je u Mekki, 73. godine po Hidžri, u osamdeset petoj godini života.

27. Beldah je naziv doline koja se nalazi nadomak Mekke.

pa je od tamošnjeg stanovništva pozvan na gozbu. Među prisutnim je bio i Zejd ibn Amr ibn Nufejl. Kada je plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, servirano meso, on ga nije jeo. Tako je učinio i Zejd. Razlog zbog kojeg nije htio jesti to meso Zejd je objasnio na sljedeći način:

„Ja ne jedem meso pri čijem su klanju spomenuta imena vaših kipova. Jedem samo ono meso koje je zaklano sa Allahovim imenom.“

Zejd je inače kritikovao takav postupak Kurejšija, govoreći:

„Ovcu je stvorio Allah. Za nju je spustio kišu sa Neba i dao da nikne bilje. Međutim, vi nju koljete ne spominjući Allahovo ime!“
(Buhari, Menakibu'l-Ensar, 24; Zebaih, 16)

U drugoj predaji se navodi sljedeće:

"Zejd ibn Amr je uzeo sa sobom Vereku ibn Nevfela i otišao u Šam kako bi se raspitao o istinitoj vjeri i slijedio njene propise u svome životu. U Šamu je susreo jednog jevrejskog učenjaka i upitao ga:

"Obavijesti me o vašoj vjeri! Možda ću je prihvatiti."

Ti nećeš prihvatiti našu vjeru sve dok ne zaslužiš Allahovu srdžbu!", rekao mu je Jevrej.

"Ja sam, u nadi da se sačuvam Allahove srdžbe, došao ovamo i nemam namjeru da se trudim da je zaslužim!", rekao je Zejd, a potom ga zamolio: "Uputi me na vjeru koju bih mogao prihvatiti!"

"Ja ne znam druge vjere osim vjere hanifijje!", rekao je.

"Čija je to vjera?", upitao je Zejd radoznalo.

"To je Ibrahimova vjera!", odgovorio je Jevrej. "Ibrahim nije bio ni Jevrej ni kršćanin! On se klanjao Allahu Jedinom!"

Kada je Zejd krenuo dalje, susreo je jednog kršćanskog učenjaka i postavio mu isto pitanje kao i onome prije njega, pa mu je on rekao:

"Ti nećeš prihvatiti našu vjeru sve dok ne zaslužiš Allahovu srdžbu!"

"Ja sam, u nadi da se sačuvam Allahove srdžbe, došao ovamo i nemam namjeru da se trudim da je zaslužim!", rekao je Zejd, a potom ga zamolio: "Uputi me na vjeru koju bih mogao prihvatiti!"

Kada je i od njega dobio isti odgovor kao i od jevrejskog učenjaka, Zejd ga napusti. Kada se udaljio od njega, podigao je dlanove prema Nebu i zamolio:

"Allahu moj, pozivam Te za svjedoka da sam ja sljedbenik vjere Ibrahima, alejhis-selam!" (Buhari, Menakibu'l-ensar, 24)

Esma bintu Ebi Bekr, radijallahu anhumu, pripovijeda:

„Vidjela sam Zejda ibn Amra kako naslonjen leđima na zid Ka'be govori: 'O Kurejšije! Tako mi Allaha, niko od vas ne slijedi vjeru Ibrahima, alejhis-selam, osim mene!'

Zejd je spašavao djevojčice koje su trebale biti žive zakopane. Ocu koji bi htio zakopati svoju kćerku govorio je:

„Nemoj je ubiti! Ja preuzimam na sebe njeno izdržavanje!“ – a potom bi uzeo od njega djevojčicu i hranio je sa svojom djecom. Kada bi ona odrasla, rekao bi njenom ocu:

„Ako hoćeš da ti je vratim ili da se nastavim brinuti o njoj?!“
(Buhari, Menakibu'l-ensar, 24)

O Zejdu ibn Amru, radijallahu anhu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„On će na Sudnjem danu biti proživljen kao poseban ummet između mene i Isa'a sina Merjemina.“ (Hejsemi, IX, 416)

A o Vereki ibn Nevfelu, koji je također bio hanif, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Vidio sam ga u srednjem dijelu Dženneta u odjeći od baršuna (dibe)!“ (Hejsemi, IX, 416)

Budući da su spomenute hanifije posjedovale nešto znanja iz prethodno objavljenih Knjiga, znali su da je blizu vrijeme u kojem će doći „posljednji Allahov Poslanik“, kojeg su sa velikom čežnjom iščekivali.

Većina islamskih učenjaka smatra da su i roditelji Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili hanifije.

Vjera hanifija bila je vjera tevhida. Iz tog razloga Uzvišeni Allah je Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da slijedi čistu vjeru Ibrahima, alejhis-selam:

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

„Poslije smo tebi (Miljeniče) objavili: 'Slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu, on nije Allahu druge smatrao ravnim!'“ (en-Nahl, 123)

Iz tog razloga izraz hanifije se koristi kao sinonim za islam, a svaki iskreni i čisti musliman naziva se hanif. Napokon, i sam Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu kaže:

„Poslan sam sa lahkom i hanif vjerom.“ (Ahmed, V, 266)²⁸

28. Vidi: Buhari, Iman, 29.

Muhammed,

sallallahu alejhi ve sellem,

prije poslanstva

1. DIO

ROĐENJE I DJETINJSTVO VJEROVJESNIKA, *sallallahu alejhi ve sellem*

Svjetlost (nur) vjerovjesništva

Vrijeme i mjesto su pojmovi koje ne možemo pripisivati Allahu Uzvišenom. On ja izvan vremena i prostora.²⁹ Uzvišeni Gospodar, koji postoji oduvijek i zauvijek i koji nema potrebe za saučesnikom u Svojoj moći, htio je da bude upoznat i stoga stvorio svjetove koji se jednim imenom nazivaju „*mā sivallah*“.³⁰ U tom stvaranju prvo je stvorena „**svjetlost vjerovjesništva**“, koja predstavlja srž cjelokupnog stvaranja, odnosno svjetlost (nur) Muhammeda, *alejhis-salatu ves-selam*.

Prvi i osnovni razlog stvaranja svjetova jeste spoznaja Allahove jedinstvenosti (tevhid) u pogledu Njegova Bića, stvaranja i obožavanja. Drugi razlog je spoznaja istinskih vrijednosti koje se manifestuju svjetlom vjerovjesništva, odnosno svjetlom najodabranijeg među vjerovjesnicima, Muhammeda Mustafe, *sallallahu alejhi ve sellem*.

29. Ljudski razum po svojoj prirodi može funkcionisati samo u vremenu i prostoru. U skladu uputa i informacija koje dobija u pojavnom svijetu on može doći do djelimične spoznaje realnih istina. Međutim, da bi opisao istine koje se odnose na nevidljivi svijet, čovjek je primoran koristiti pojmove, alegorije i aluzije koje vrijede u pojavnom svijetu.

30. „*Mā sivallah*“ doslovno znači: „sve što je mimo Allaha“, tj. stvoreno.

Neki učenjaci smatraju da je Uzvišeni Allah kao povod i prvu kariku u lancu stvaranja stvorio svjetlost Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Po islamskom vjerovanju, svemir je stvoren, tj. nastao, nasuprot mišljenju filozofa koji smatraju da je on oduvijek. Istina je, međutim, da je samo Uzvišeni Allah oduvijek (Kadim). Prvo što je stvorio bio je nur vjerovjesništva Muhammeda Mustafe, sallallahu alejhi ve sellem, na što ukazuju riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

„Bio sam vjerovjesnik dok je Adem bio između duše i tijela.”

(Tirmizi, Menakib, 1)

Dakle, naš plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, po svom nuru vjerovjesništva stvoren je prije Adema, alejhis-selam, dok je po svom rođenju i redoslijedu poljednji list u kalendaru poslanstva. Kalendar poslanstva počeo je sa nurom Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a završio njegovim tjelesnim stvaranjem i poslanjem.

Niko od stvorenja ne posjeduje čast koja im pripada zbog njih samih, nego je stječu priznanjem vrijednosti poslanstva **Muhammeda Mustafe**, sallallahu alejhi ve sellem.

Na tu činjenicu ukazuje nam slijedeći hadis-i šerif:

„Kada je Adem, alejhis-selam, shvatio svoju grešku zbog koje je izveden iz Dženneta, rekao je:

- Gospodaru moj! Molim Te za oprost ugledom Muhammeda!

Uzvišeni Allah je rekao:

- Ademe, otkud znaš Muhammeda kojeg još nisam ni stvorio?

Adem, alejhis-selam, reče:

- *Gospodaru moj, kada Si me stvorio i udahnuo mi dušu, podigao sam glavu i na stubovima Arša vidio ispisano: La ilahe illallah, Muhammedu'r-Resulullah. Znao sam da pored Tvoga imena može stajati samo ime Tebi najdražeg stvorenja!*

Na to je Uzvišeni Allah rekao:

- *Istinu govoriš, Ademe! Uistinu mi je on najdraži među stvorenjima... Kada si Me zamolio njegovim ugledom, Ja Sam ti oprostio. Da nije Muhammeda, ni tebe ne bih stvorio!*" (Hakim, II, 672)

Prenosi se da je Abdullah ibn Abbas, radijallahu anhuma, ispričao sljedeće:

„Uzvišeni Allah je objavio Isa'u, alejhis-selam:

- *O Isa! Vjeruj u Muhammeda i zapovjedi svome ummetu da povjeruju u njega oni koji budu živjeli u njegovom vremenu, jer da nije Muhammeda, ne bih stvorio ni Adema. Da nije Muhammeda, ne bih stvorio ni Džennet, niti Džehennem. Kada Sam stvorio Arš na vodi, on počeo je da se tresu, a kada Sam na njemu zapisao: La ilahe illallah, Muhammedu'r- Resulullah – umirio se.“ (Hakim, II, 672)*

Prenosi se da je Džabir, radijallahu anhu, upitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

„Dao bih i oca i majku za tebe, Allahov Poslaniče! Obavijestiti o tome šta je prvo stvoreno?“

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

- *Džabire, Uzvišeni Allah je prije svega drugoga stvorio nur tvoga Vjerovjesnika...³¹*

Na ovaj hadis Ibn Arebi, rahimehullah, dao je sljedeći komentar:

31. Adžluni, I, 265.

„Kada je Uzvišeni Allah najavio poslanstvo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, Adem, alejhis-selam, nije još bio stvoren; bio je između vode i blata... Svi zakoni i propisi koji su objavljeni Allahovim poslanicima, alejhimus-selam, sastavni su dio prvotnog i svezremenog Šerijata našeg Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. Iz tog razloga on, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „*Bio sam vjerovjesnik dok je Adem bio između duše i tijela.*“ Nije rekao: „Bio sam čovjek!“, niti: „Postojao sam!“, jer o vjerovjesništvu može biti riječi samo u slučaju kada Allah zaduži Svog roba Šerijatom.“ (Ibn Arebi, *el-Futuhat*, II, 171; IV, 66-67)

Ibn Arebi, rahimehullah, u svom *Fusus*u, rekao je:

„Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, je potpuno biće ljudskoga roda, stoga je poslanstvo počelo s njim i okončano s njim.“ (Ibn Arebi, *Fususul-hikem*, IV, 319)

Mevlana Dželaluddin Rumi, u svojoj *Mesnevi*ji, kaže:

„*Dođi, o dušo! Prava je radost i bajram u susretu sa Muhammedom. Jer svjetlost ovoga svijeta potiče od njegove ljepote.*“

Sulejman Čelebi, u svom *Mevludu*, o svjetlosti plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, govori u stihu:

*Mustafa nurunu evvel kıldı var
Sevdi ani ol Kerim ü Girdigar.*³²

32. O činjenici da je cijeli svijet potreban svjetlosti Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, Sulejman Čelebi kazuje:

*Allah je primio Ademovu dovu jer je zamolio ugledom Resulullaha,
Da Muhammed nije došao na ovaj svijet, Adem ne bi dobio krunu časti.
Nuh se njegovim ugledom spasio od utapanja,
Allah je njegovim precima podario ugled i čast zbog njega..
Allah je Ibrahimu vatru učinio baštom cvijeća
zbog toga što je bio pradjed Resul-i Ekrema..
I štap koji je Musa bacio, zbog Ahmedovog ugleda pretvoren je u aždahu..*

Što znači:

*Uzvišeni Stvoritelj prvo nur Odabranog stvori,
a potom ga On Plemeniti zavoli.*

Nur vjerovjesništva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, koji se naziva još i **Hakikatu'l-Muhammedijje**, ustvari je svjetlost upute i istine koja se manifestuje kroz ličnost i duhovnost Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem..

**Čisto porijeklo plemenitog Poslanika,
Muhammeda Mustafe, sallallahu alejhi ve sellem**

Otac našeg plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bio je Abdullah, a njegova majka – Amina. Njegovo čisto porijeklo potječe od loze Kajzera, sina Ismailova, alejhis-selam, odnosno najčasnijeg člana ove porodice, Adnana.³³

Dakle, Adnan, pradjed Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, potječe iz Ismailove, alejhis-selam, porodice.³⁴ Prenosi se da je Me'add, sin Adnanov, živio u vrijeme poslanstva Isa'a, alejhis-selam.

*Isa nije umro, nego je uzdignut na Nebo kako bi bio od Muhammedovog ummeta..
Svi oni su odabrani, ali je Ahmed najvrjedniji među njima,
Jer svaki od njih je imao želju da bude od njegovog ummeta.
Zato pazi i trudi se da slijediš njegov sunnet, da bi zaslužio da budeš njegov ummet,
a to je milost od Allaha Uzvišenog najveća...*

33. Rodoslovno stablo Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, glasi: Muhammed (s.a.v.s.) ibn Abdillah ibn Abdil-Muttalib ibn Hašim ibn Abdi Menaf ibn Kusajj ibn Kilab ibn Murre ibn Ka'b ibn Luej ibn Galib ibn Fihri ibn Malik ibn Nadr ibn Kinane ibn Huzejme ibn Mudreke ibn Il'jas ibn Mudar ibn Nizar ibn Me'add ibn Adnan. (Buhari, Menakibu'l-Ensar, 28; Ibn Hišam, I, 1-3; Ibn Sa'd, I, 55-56)
34. Ibn Hišam, I, 1,5.

Naš plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pripadao je najčišćoj i najčasnijoj porodici u plemenu Kurejš. O čistoći svoga porijekla Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Na ovaj svijet donijeli su me moj otac i moja majka, koji nisu dolazili u dodir sa prljavštinama džahilijeta. Od Adema do mog oca i moje majke došao sam kao plod braka i niko od mojih predaka nije rođen kao plod bluda.“ (Ibn-i Kesir, *el-Bidaje*, II, 260)

Jedno od njegovih časnih imena je **Mustafa**, što znači "odabrani". Ovo njegovo ime posjeduje i historijsku podlogu:

Kada god se zajednica iz koje potječe Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelila na dvije skupine, Uzvišeni Allah je Svoga Poslanika uvijek držao u boljoj, odabranoj skupini. Njegova svjetlost je od Adema, alejhis-salam, do njega prenesena preko neporočnih i čistih predaka.³⁵

Dokaz njegove odabranosti Ibn Abbas, radijallahu anhuma, nalazi u 219. ajetu sure Šu'ara („I pouzdaj se u Silnoga i Milostivog koji te vidi kada ustaneš, i tvoj prelazak među onima koji sedždu čine, jer On, doista, sve čuje i sve zna.“), dajući sljedeći komentar:

„I vidi tvoj prelazak (tekallub)", tj. prelazak tvoje svjetlosti preko onih koji su sedždu činili.“ (Kurtubi, XIII, 144, Hejsemi, VIII, 214.)

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome kazuje u sljedećim hadisima:

„Ja sam na ovaj svijet došao preko najboljih i najčišćih Ademovih potomaka; prenošen iz perioda u period; iz porodice u porodicu.“
(Buhari, Menakib, 23)

35. Ahmed, I, 210.

„Uzvišeni Allah je od sinova Ibrahimovih odabrao Ismaila, a od sinova Ismailovih odabrao je Kinane, a od sinova Kinane odabrao je Kurejš. Među sinovima Kurejša odabrao je sinove Hašimove, a od sinova Hašimovih odabrao je sinove Abdul-Muttalibove, a od sinova Abdul-Muttalibovih odabrao je mene.“ (Muslim, Fedail,1; Tirmizi, Menakib, 1)

Veliki islamski učenjak, Ibn Haldun, o detaljnom poznavanju predaka plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su u svakom vremenu bili najvrjedniji, kaže:

„Ničije porijeklo nije poznato u tolikoj mjeri kao što je porijeklo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ničija čast i ugled porijekla, od Adema, alejhis-selam, nije nastavljena na tako veličanstven način, što je, svakako, jedna od velikih počasti koju je Uzvišeni Allah ukazao Svom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.“
(Ibn Haldun, I, 115)

Brak njegovog oca Abdullaha i majke Amine

Prije Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstva vjerovanje tevhida bilo je izgubljeno, Ka'ba je bila ispunjena kipovima koji su pripadali raznim porodicama i plemenima, vrelo Zemzem bilo je zatrpano.

Djed plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Abdul-Muttalib, jedne noći dok je spavao u Hidžru, u snu je dobio zapovijed da ponovo iskopa i stavi u funkciju Zemzem. Poslije toga mu je pokazano mjesto izvora.

Kada je Abdul-Muttalib počeo sa iskopavanjem, Kurejšije su mu rekle:

„Mi nećemo dozvoliti da se kopa oko našeg Hrama!“, i spriječiše ga u njegovoj namjeri. Abdul-Muttalib u to vrijeme nije imao dovoljno snage da im se suprotstavi. Zato se zavjetovao da će, ako

mu Allah podari deset sinova i ako oni porastu dovoljno da bi ga mogli štiti, jednog od njih prinijeti kao žrtvu pored Ka'be.

Kada su Kurejšije, nakon nekog vremena, vidjele izvanredno stanje i znakove blagodati u kojima se nalazi Abdul-Muttalib, smekšali su i dopustili mu da kopa. Tako je Abdulmuttalib stavio u funkciju vrelo Zemzem. Vremenom je dobio deset sinova koji su porasli i postali sposobni da ga zaštite. Tada mu je u snu napomenut njegov zavjet kojim se zavjetovao prije mnogo godina i bi mu rečeno:

„Ispuni svoje obećanje!”

Nakon što bi zaklao ovna ili bika, od njega se zahtijevalo da zakolje nešto veće. A kada je upitao:

„Šta je to veće?”, rečeno mu je: „Zavjetovao si se da ćeš žrtvovati jednog od svojih sinova!”

Poslije toga je Abul-Muttalib pozvao svoje sinove i zatražio od njih da mu budu pokorni u pogledu njegovog zavjeta. Oni su bez pogovora rekli:

„Ispuni svoj zavjet, čini što želiš!”

Dok je Abdul-Muttalib među njima izvlačio strelice, koga će od njih žrtvovati, činio je dovu:

„Gospodaru, obećao sam da ću u radi Tebe žrtvovati jednog od svojih sinova svojih, pa ću izvlačiti između njih, a Ti učini da to bude onaj koga Ti želiš!”

Izvučena je Abdullahova strelica. Otac plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, trebao je biti žrtva. Međutim, kada je Abdulmuttalib poveo sina do Ka'be, Mekkelije se pobojaše da takvo prinošenje žrtve ne postane običaj, spriječiše ga u tome i odvedoše jednom mudracu. Ovaj ih je upitao:

„Kolika je kod vas krvarina za život jednog čovjeka?“

„Deset deva!“, odgovorili su. Na to je mudrac rekao:

„Ako je tako, onda izvlačite između Abdullaha i deset deva. Pa ako opet bude izvučen Abdullah, dodajte još deset deva i izvlačite između Abdullaha i dvadeset deva. Tako svaki put dodajte po deset deva dok ne budu izvučene deve.“

Kada su izvlačili između Abdullaha i deset deva, izvučena je Abdullahova strelica. Dodali su deset deva i ponovili izvlačenje, pa je opet izvučena Abdullahova strelica. Tako su ponavljali sve dok broj deva nije dostigao stotinu, i tada su izvučene deve. Da bi bio siguran, Abdul-Muttalib je izvlačenje ponovio tri puta, moleći Allaha da mu spasi sina. Kada su vidjeli da su sva tri puta izvučene deve, Abdul-Muttalib je zaklao deve i podijelo njihovo meso.³⁶

U islamskom pravu krvarina za jednog čovjeka iznosi stotinu deva, ili njihova protuvrijednost, što se temelji na ovom događaju.

Zbog tog događaja Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije je rekao:

„*Ja sam sin dvaju žrtava!*“ (Hakim, II, 609/4048), ukazujući time na svog oca Abdullaha i pradjeda Ismaila, alejhis-selam.

Iz tog razloga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvan „Ibnu'z-zebihajn“, što znači: „Sin dvaju žrtava.“³⁷

Abdullah je po spoljašnjem izgledu i moralu bio ljepši od svoje braće, a i od ostalih momaka u plemenu Kurejš. Po svojoj razboritosti, inteligenciji i poštovanju bio je iznad svih njih.³⁸ Stoga su mnoge djevojke plemena Kurejš imale želju da se udaju za njega.

36. Vidi: Ibn Hišam, I, 163-168; Inb Sa'd, I, 83-85; Hakim, II, 604/4036.

37. Vidi: Hakim, II, 604/4036

38. Vidi: Halebi, I, 51-62

Kada je sestra Vereka ibn Nevfela, Rukajja, vidjela svjetlost na njegovom čelu, shvatila je da je to svjetlost vjerovjesništva, pa mu je ponudila stotinu deva da se oženi njome, kako bi imala čast da bude majka posljednjeg Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.³⁹

Abdul-Muttalib je za svoga sina Abdullaha zaprosio Aminu, kćerku Vehba ibn Abdi Menafa, koji je u to vrijeme bio poglavar porodice Zuhre. Kada je i Amina, po rodu i porijeklu najčasnija djevojka Kurejša, pristala na to, vjenčali su ih.

Rodoslovno stablo majke Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, glasi:

Vehb ibn Abdi Menaf ibn Zuhre ibn Kilab ibn Murre. Kako je Zuhre bio brat Kusajja ibn Kilaba, pretka Hašimija, krve loze Amine i Abdullaha sastaju se kod Kilaba.⁴⁰

Kada je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dospio u maternicu svoje majke, svjetlost vjerovjesništva prešao je sa Abdullahovog čela na Aminu.⁴¹

Abdullahova smrt

Abdullah je ubrzo nakon vjenčanja otišao na put sa jednom kurejšijskom karavanom koja je putovala u Šam. Nakon završenog posla, pri povratku u Jesrib (Medinu), saputnicima je rekao:

„Ja ću malo svratiti kod svojih dajdža, Nedžarija.“ Tu se razbolio i ostao u Jesribu mjesec dana. Uprkos velikom naporu njegovih dajdža da ga izliječe, Abdullah ipak nije ozdravio. Umro je i ukopan je u Jesribu u dvadeset petoj godini života.⁴²

39. Vidi: Ibn Hišam, I, 168-169.

40. Vidi: Ibn Sa'd, I, 59-60.

41. Vidi: Ibn Hišam, I, 170.

42. Vidi: Ibn Sa'd, I, 99.

Nakon što je primila vijest o smrti svoga muža, Amina je danima plakala. Recitovala je tužne stihove u kojima je hvalila svoga muža, izražavajući kako nema čovjeka poput njega, kojeg su svi voljeli jer je bio plemenit i milostiv.⁴³

Nagovještaji rođenja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Prije rođenja plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dogodile su se mnoge mu'džize koje su nagovještavale njegov dolazak. Cijeli svijet je čeznuo za njim, jer je on svjetlost upute.

Prije svega, Uzvišeni Allah je od prethodnih vjerovjesnika, alejhimus-selam, uzeo obavezu da će povjerovati u Njegovog posljednjeg poslanika i pružiti mu pomoć. To je jedan od najvećih nagovještaja njegovog dolaska. U ajet-i kerimu se kaže:

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّنَ لَمَا آتَيْتُكُم مِّنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ
جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ
أَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا
قَالَ فَاشْهَدُوا وَإِنَّا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

„Allah je od svakog vjerovjesnika kome je Knjigu objavio i znanje dao - obavezu uzeo: ‘Kad vam, poslije, dođe Poslanik koji će potvrditi da je istina ono što imate, hoćete li mu sigurno povjerovati i sigurno ga pomagati? Da li pristajete i prihvatate da se na to Meni obavezete?’ - oni su odgovarali: ‘Pristajemo!’ – ‘Budite, onda, svjedoci’ - rekao bi On- ‘a i Ja ću s vama svjedočiti.’“

(Ali Imran, 81)

43. Vidi: Ibn Sa'd, I, 100.

Allahovi poslanici, Ibrahim i Ismail, alejhimes-selam, nakon što su završili gradnju Ka'be podigli su ruke i ovako učinili dovu za posljednjeg Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

„Gospodaru naš, pošalji im poslanika, jednog od njih, koji će im ajete Tvoje kazivati i Knjizi ih i mudrosti učiti i očistiti ih, jer Ti si, uistinu, silan i mudar!“ (El-Bakare, 129)

Kada je Isa, alejhis-selam, dostavio Objavu sinovima Israilovim, najavio im je i dolazak posljednjeg Allahovog Poslanika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem:

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ
وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

„A kada Isa, sin Merjemin, reče: 'O sinovi Israilovi, ja sam vam Allahov poslanik da vam potvrdim prije mene objavljeni Tevrat i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed, koji će poslije mene doći' - i kad im je on donio jasne dokaze, oni rekoše: 'Ovo je prava vradžbina!'“ (es-Saff, 6)

Amina, majka plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u prvim danima trudnoće usnila je san u kojem joj bi rečeno:

„Amina, ti u svojoj utrobi nosiš Prvaka ovoga ummeta! Kada on svojim dolaskom počasti ovaj svijet, zamoli Allaha riječima:

‘Prepuštam ga Allahu, Jednom, Jedinom, da ga štiti od zla svakog zavidnika!’ – i nadjeni mu ime Muhammed!⁴⁴

Iz tog razloga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Ja sam dova pradjeda Ibrahima, Isa'ov nagovještaj i san moje majke.“ (Hakim, II, 452; Ahmed, IV, 127-128)

Pored navedenog, u svetim knjigama Jevreja i kršćana, Tevratu i Indžilu, bila su zabilježena imena i opisana svojstva posljednjeg Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Njihovi učenjaci znali su njegova svojstva i prenosili vijesti o njemu. Kur'an za razumne među njima kaže:

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ
مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ

„...onima koji će slijediti Poslanika, Vjerovjesnika, koji neće znati čitati ni pisati, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, zapisana nalaze...“ (el-A'raf,157)

Neki od njih poznavali su posljednjeg Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što poznaju svoje sinove:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ
وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

„Oni kojima smo dali Knjigu znaju Poslanika kao što sinove svoje znaju, ali neki od njih doista svjesno istinu prikrivaju.“

(el-Bekare, 146)

44. Vidi: Ibn Hišam, I, 170.

Kada je jedan od jevrejskih učenjaka, Abdullah ibn Selam, radijallahu anhu,⁴⁵ primio islam, rekao je:

„Ja poznajem Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bolje nego svoga sina!” Na to je Omer, radijallahu anhu, upitao:

„Kako je to moguće?”

„Ja svjedočim da je Muhammed Allahov Poslanik i nimalo u to ne sumnjam. U našoj Knjizi zabilježena su njegova imena, svojstva i potvrđeno je da je poslan od Allaha Uzvišenog!“, odgovorio je Abdullah.

„Ibn Selame, Allah ti je pokazao istinu!“, rekao je hazreti Omer, radijallahu anhu, i poljubio ga u čelo. (Vahidi, str. 47; er-Razi, *Tefsir*, IV, 116)

U sljedećem ajetu navedene su osobine i vrline Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih ashaba na način kako su zabilježene u Tevratu i Indžilu:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ
تَرِيَهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي

45. **Abdullah ibn Selam**, radijallahu anhu, poznat je po nadimku Ebu Jusuf, jer je bio potomak Jusufa, alejhis-selam. Njegovo pravo ime bilo je Husejin, ali mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, promijenio ime u Abdullah. Bio je jedan od jevrejskih učenjaka iz plemena Benu Kajnuka. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio Hidžru i stigao u Kuba', Abdullah je došao kod njega i postavio mu nekoliko pitanja. Nakon što je dobio odgovore na svoja pitanja, priznao je da takve odgovore može dati samo Allahov Poslanik i prihvatio je islam. Za njim su se povelj njegova porodica i mnogobrojna rodbina. Abdullah ibn Selam je jedan od ashaba kojima je obećan Džennet. Bio je jako cijenjen među ashabama. Prenosi se da su 10. ajet sure Ahkaf i 43. ajet sure Ra'd objavljeni u vezi s njim. Ukupno je prenio 25 hadisa. Umro je u Medini za vrijeme hilafeta hazreti Muavije, radijallahu anhu, 43. godine po hidžri.

وَجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْبَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي
 الْإِنجِيلِ كَرَزِعٍ أُخْرِجَ شَطَنُهَا فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ
 يُعْجِبُ الرُّعَاةَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

„Muhammed je Allahov Poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako se klanjaju i licem na tle padaju želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo - na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tle. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača - da bi on s vjernicima najedio nevjernike. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku.“ (el-Feth, 29)

Jednom prilikom Abdullah ibn Abbas, radijallahu anhuma, upitao je Ka'ba el-Ahbara:⁴⁶

„Kako su u Tevratu opisana svojstva Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?“ Na njegovo pitanje hazreti Ka'b, rahimehullah, dao je slijedeći odgovor:

„O njegovim osobinama u Tevratu je zapisano ovo:

- Muhammed sin Abdullahov, rodit će se u Mekki, preselit će u mjesto Tābe (Medinu) i zavladat će Šamom. On ne govori ružne riječi i ne više po sokacima. Na loše ne uzvraća lošim, nego oprašta. Njegov ummet hvali i veliča Allaha u svakom stanju, u oskudici i u izobilju.

46. **Ka'b el-Ahbar** bio je od poznatih tabi'ina i čuven po predajama o sinovima Israilovim (Izraelćanima). Primio je islam u vrijeme hilafeta hazreti Ebu Bekra, radijallahu anhu, a umro je 32. godine po Hidžri.

Odijevaju „izar“, peru ruke (uzimaju abdest) i u namazu se redaju u safove kao što se redaju u borbi. Iz njihovih mesdžida čuju se glasovi (Kur'ana i zikra) poput zujanja pčela. Glas poziva na namaz (ezan) ispunjava cijeli horizont.“ (Darimi, Mukaddime, 2)

Ata ibn Jesar, rahimehullah, pripovijeda:

Sreo sam Abdullaha ibn Amra, radijallahu anhu,⁴⁷ i upitao ga:

Možeš li mi saopćiti koja se svojstva Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spominju u Tevratu?”

Rekao je:

- Uredu! Tako mi Allaha, neka od njegovih svojstava spomenuta u Kur'anu zapisana su i u Tevratu (na slijedeći način):

„O Poslaniče, Mi Smo te poslali kao svjedoka, da radosne vijesti donosiš, opominješ i štitiš one koji ne znaju čitati i pisati. Ti si Moj rob i Poslanik. Dao Sam ti ime **Mutevekkil**." Allah neće uzeti njegovu dušu sve dok ljudi ne posvjedoče **La ilahe illallah!** , dok ne ispravi krivu vjeru i otvori slijepe oči, gluhe uši i zahrđala srca.“ (Buhari, Buju 50, Tefsir 48/3)

Jevreji, koji su vrlo dobro poznavali svojstva Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iščekivali su dan u kojem će se

47. **Abdullah ibn Amr ibn el-As**, radijallahu anhuma, učinio je hidžru u Medinu sedme godine po hidžri zajedno sa ocem Amrom. Bio je jedan od pismenih ashaba koji su poznavali drevne kulture i tradicije. Pisao je hadise koje bi čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i u tom pogledu imao je ličnu dozvolu Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. Zbog dobrog poznavanja hadisa i fikha, među ashabima se svrstavao u „**Abadile**“, tj. jednog od četvorice učenih Abdullaha. Zajedno sa ocem učestvovao je u osvajanju Šama, a u pohodu na Jermuk bio je bajraktar. Nakon osvajanja Egipta, zajedno sa ocem nastanio se u Egiptu. Umro je u 72. godini života. Pokopan je u Kairu, u džamiji Amr ibn As.

on pojaviti. Kada bi medinska plemena Evs i Hazredž došla u sukob s njima, govorili bi:

„Uskoro će doći Allahov Poslanik. Njegov dolazak je jako blizu. Kada on dođe, mi ćemo mu se pridružiti i slijediti ga, a vas ćemo pobiti i iskorijeniti kao narod Ada i Irema!“ (Ibn Esir, *el-Kamil*, II, 95-96)

Hazreti Safija bintu Huzej, radijallahu anha, supruga Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pripovijeda o Resulullahovoj, sallallahu alejhi ve sellem, hidžri i dolasku u mjesto Kuba':

Njen otac, Huzej ibn Ahtab, i amidža Ebu Jasir, koji su bili Jevreji, otišli su da vide Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i vratili se pred sami zalazak sunca, umorni i tužni. Ebu Jasir je rekao:

- Da li je ovaj čovjek Allahov Poslanik koji se očekuje?

- Da, tako mi Allaha, to je on! - odgovorio je Huzej.

- Da li si siguran da je to on? Jesi li dobro provjerio?"

- Da! - odgovorio je Huzej.

- Šta, onda, u svom srcu osjećaš prema njemu?

- Tako mi Allaha, prema njemu ću gajiti neprijateljstvo sve dok sam živ! – rekao je Huzej. (Ebu Nuajm, *Delail*, I, 77-78)

Jevreji su željeli da posljednji Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bude iz njihovog naroda, od sinova Israilovih. Budući da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio potomak Ismaila, alejhiselam, tj. od Arapa, oni iz zavisti nisu htjeli povjerovati u njega.⁴⁸

To nam potvrđuje i sljedeća predaja Ibn Abbasa, radijallahu anhuma:

48. Vidi: Ibn Sa'd, I, 155.

"Jevreji Hajbera bili su u ratu sa plemenom Gatafan i u svakom okršaju doživljavali poraz. Na kraju su uputili dovu:

„Allahu naš! Molimo Te ugledom Tvoga Poslanika, pismoneukog, kojeg Si obećao poslati u posljednjem vremenu, da nam podariš pobjedu!“ Nakon toga su pobijedili Gatafance. Međutim, kada je Allah kao Svog Poslanika poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, čijim su ugledom molili u svojim dovama, nisu povjerovali u njegovo poslanstvo. Iz tog razloga Allah Te'ala je objavio:

وَكَاثِرًا مِّن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا
عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ

„...a još ranije su pomoć protiv mnogobožaca molili, - i kada im dolazi ono što im je poznato, oni u to neće da vjeruju, i neka zato stigne nevjernike Allahovo prokletstvo!“⁴⁹ (el-Bakare, 89) (Vidi: Kurtubi, II, 27; Vahidi, str. 31)

Jako je zanimljiv i sljedeći događaj koji nagovještava rođenje posljednjeg Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

Kada je od strane perzijskog Kisre za vladara Jemena postavljen Sejf ibn Zi Jezen, sa svih strana su došle delegacije Arapa da mu čestitaju. Na čelu delegacije koja je došla iz Mekke bio je Abdul-Muttalib, koji se vladaru obratio na sljedeći način:

49. U Kur'anu i hadisima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, proklinju se počinioci određenih grijeha, jer njihovo ponašanje i djela uzrokuju velike moralne, akaiidske, ekonomske i druge poremećaje. Premda je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „*Ja nisam poslan da proklinjem, poslan sam kao milost (rahmet)*!“ (Muslim, Birr, 87), čime se ukazuje na smisao njegova poslanstva, ipak, nekoliko puta je proklinjao neke ljude zbog njihovih zlodjela koja negativno utiču na islamsko društvo i život uopće.

- O vladaru! Mi smo stanovnici Harema, mjesta koje je Allah učinio svetim i sigurnim, i sluge smo Bejtullaha. Došli smo da ti čestitamo.“

Vladar ih je lijepo primio i ugostio na duže vrijeme. Jednoga dana pozvao je Abdul-Muttaliba i rekao mu:

- Abdul-Muttalibe, povjeriću ti jednu tajnu, koju ne bih povjerio nikome drugome. U tebi vidim njenu srž i zbog toga ću je tebi povjeriti. Neka bude skrivena kod tebe sve dok Allah ne dozvoli njeno otkrivanje. Allah će, uistinu, ispuniti Svoje obećanje. U Knjizi koju smo prihvatili, a držimo je zatvorenom za druge, nalazi se tako važna vijest u kojoj se nalaze čast života i vrijednost smrti. Ona se odnosi na cijelo čovječanstvo, na članove tvoje delegacije i posebno na tebe!

- Vladaru! Šta je toliko veliko i cjenjeno? – upitao je Abdul-Muttalib.

- U području Tihame rodit će se jedno dijete. Kao znamenje, između njegovih plečki nalazit će se madež. Kod njega će biti vođstvo do Sudnjega dana, a prvaci će biti od vas.

Sejf ibn Zi Jezen nastavio je pripovijedati:

- Ovo naše vrijeme je vrijeme u kojem će se on roditi. Možda je čak i rođen. Njegovo ime je **Muhammed**. Roditelji će mu umrijeti, a brigu o njemu preuzet će njegov djed i amidža. Allah će ga poslati kao vjerovjesnika koji će javno i otvoreno dostavljati Njegovu vjeru. Neke od ljudi Allah će učiniti njegovim pomoćnicima preko kojih će ukazati čast i poštovanje njegovim prijateljima, a poniziti njegove neprijatelje. Osvojit će najvrjednija mjesta na svijetu. Njegovim rođenjem ugasit će se vatra kojoj se klanjaju vatropoklonici (medžusije). Obožavat će se samo Milostivi. Bit će dokinuti nevjerstvo i zablude, kipovi će biti razbijeni, a šejtan kamenovan. Njegove riječi razdvojit će istinu od

neistine, a njegov sud će biti pravda. Uvijek će naređivati i činiti dobro, a odvracat će od zla i suzbiti ga.

Abdulmuttalib je rekao:

- Neka tvoj život bude dug, čast velika i vladavina trajna! To što govoriš odnosi se na moje potomstvo. Nego, možeš li nam, vladaru, malo više ispričati o tome i obradovati nas još nekim vijestima?

Sejf reče:

- Tako mi Bejtullaha, prekrivenog ogrtačem, i tako mi Nebeskih knjiga, ti si uistinu njegov djed, Abdul-Muttalibe!

Abdul-Muttalib od radosti pade ničice na tle, a vladar reče:

- Podigni glavu! Neka tvoje srce bude mirno, život dug i čast velika! Da li si vidio neke od ovih znamenja koja sam nabrojao?

Abdul-Muttalib reče:

- Da, vladaru! Imao sam sina kojeg sam jako volio i drhtao nad njim. Oženio sam ga kćerkom jednog od najuglednijih ljudi našeg plemena. Ona je na svijet donijela dijete kojem sam dao ime **Muhammed**. Uz to, među njegovim plečkama nalazi se madež. Kod njega su prisutna i ostala znamenja koja si spomenuo. Otac i majka su mu umrli i sada o njemu brinemo ja i njegov amidža.

Na to vladar reče:

- Dobro čuvaj svog sina! Čuvaj ga od Jevreja, jer su oni njegovi neprijatelji. Ali Allah im neće pružiti priliku da mu naude. Ovo što sam ti ispričao nemoj prenositi prijateljima. Nisam siguran, ali mogu biti ljubomorni zbog vašeg ugleda i nanijeti štetu vašem unuku. Kada bih znao da neću umrijeti prije njegovog poslanstva, otišao bih u Jesrib sa svojom vojskom i učinio ga glavnim gradom

moje države, da ga štitim od nedaća i spletki! Iduće godine me obavijesti o njemu!

Međutim, poslije njihovog susreta Sejf ibn Zi Jezen je ubijen, ne dočekavši narednu godinu.⁵⁰ (Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 26-28); Dijarbekri, I, 239-241)

Pored navedenog, Abdul-Muttalib je dobio još jedan nagovještaj o blistavoj budućnosti svoga unuka:

Jednoga dana, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, igrajući se sa djecom otišao je do ulice Redm. Tamo ga opaziše jedna grupa Mudlidžija i pozvaše da priđe kako bi pogledali njegova stopala. Nakon što su pregledali njegova stopala, u tom je stigao i Abdul-Muttalib. Pozdravili su ga i upitali:

-
50. Poslanstvo plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao i njegova svojstva, nagoviješteni su u Tevratu i Indžilu. Te knjige, premda su u mnogome izmijenjene i iskrivljene, još uvijek sadrže dijelove koji su autentični. Iz tog razloga muslimani vjeruju da su Tevrat i Indžil knjige čija je pravosnažnost dokinuta, ali se prema njima ne odnose na način koji bi predstavljao izraz nepoštovanja. Pored Tevrata i Indžila, i druge "svete knjige" istočnih religija, kao što su: zoroastrizam, hinduizam, budizam i dr., nagovještavaju dolazak posljednjeg Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Sveta knjiga u zoroastrizmu, "Zend Avesta", naziva Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, imenom "Soeshyant", što znači: "milost svim svjetovima". Ona govori o njegovim mnogobrojnim svojstvima i dokazima poslanstva, kao i činjenici da će posljednji Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, biti poslan svim ljudima! Svete knjige u hinduizmu: Veda, Upanišade i Purana, navode da će posljednji Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustanoviti sunnet puštanja brade, zabraniti svinjsko meso i dr. I u knjigama budista nalazi se mnogo poglavlja koja nagovještavaju poslanstvo i svojstva Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. (Remzi Kaya, *Ilahi Kitaplarda Hazret-i Muahammed*, s. 221-239; A. H. Vjarthu - U. Ali, *Doğu Kutsal Metinlerinde Hazret-i Muahammed*, İstanbul, 1997, Ibrahim Canan, XIV, 79-81) Dakle, ako uzmemo u obzir da je prva vjera na Zemlji bila vjera tevhida, ali su ljudi protokom vremena iskrivili istinsku vjeru, onda se ne treba čuditi ako se u zoroastrizmu, budizmu, hinduizmu i drugim religijama nalaze nagovještaji dolaska posljednjeg Allahovog Poslanika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

- Je li ovo dijete iz tvoje pododice?

- To mi je sin! - odgovorio je.

- Čuvaj ga dobro, - rekli su - jer nismo vidjeli da ičija stopala više liče onima na Makam-i Ibrahimu od stopala ovog djeteta!

Tada Abdul-Muttalib reče sinu Ebu Talibu:

- Gledaj i slušaj šta ovi govore!

Nakon toga Ebu Talib je sa velikom odgovornošću štitio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.⁵¹

U vremenu prije Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, dolaska na ovaj svijet, cijelo čovječanstvo je bilo u velikoj duhovnoj tmini. Ljudi su se gušili u močvari neznanja. Ljudski rod bio je izgubio čast i dostojanstvo čovjeka. Čak su i životinje bile uznemirene od ljudskog divljanja, tlačenja i zuluma. Život više nije bio podnošljiv. Slabi i ne jaki odavno su zaboravili šta je sreća i smijeh. Pravo na život imali su samo jaki. Baš kao što Mehmed Akif kazuje u stihu:

Čovjek je u divljaštvu bio pretekao i životinje
Ako bi neko bio slab, braća bi ga njegova pojela..

O toj istini Kur'an Časni kaže:

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ

„Zbog onoga što ljudi rade, pojavio se metež i na kopnu i na moru...“ (er-Rum, 41)

Kada se približilo njegovo rođenje, svi ljudi i sva stvorenja su sa čežnjom iščekivali dolazak njegovog svjetla, koje će ih izbaviti iz

51. Vidi: Ebu Nuajm, *Delail*, I, 165; Ibn Sa'd, I, 118.

tame. Cijelo čovječanstvo je očekivalo njegov dolazak, a već su bili dobili radosne vijesti i nagovještaje njegovog dolaska..

Sulejman Čelebi, u svom *Mevludu*, kroz stihove opisuje kako je i Sunce bilo zaljubljeno u ljepotu Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, okrećući se oko njega poput leptira. Vijest o njegovom časnom rođenju Čelebi je iz Aminine duše pretočio u stihove:

*Kad je majka Muhammeda rodila,
Kazala je da je čudo vidjela:
K'o svjetlica iz kuće na nam polijeće,
Nur od njega do nebesa dolijeće
Melaika mnogo sađe sa Neba,
Okruži se naša kuća ko Ka'ba.
Nijedna majka nije ovakvog rodila! - rekoše
I pohvalama moga sina spominjaše:
On je izvor znanja skrivenog,
On je izvor znanja tevhidskog...*

**Rođenje plemenitog Poslanika,
sallallahu alejhi ve sellem, i mu'džize koje su ga pratile**

Iz braka Abdullaha i Amine, 12. rebiu'l-evvela (20. aprila), 571. godine, u ponedjeljak, na svijet je došlo dugo očekivana svjetlost Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Kada se rodio, sva stvorenja mu izraziše dobrodošlicu, jednim glasom:

„Dobro došao, Allahov Poslaniče!“

O toj radosti, koja je obuhvatila sva stvorenja i sve svjetove, Sulejman Čelebi kazuje u stihovima:

Dobro nam došao, izvoru znanja!
 Dobro nam došao, tajno Furkana!
 Dobro nam došao, liječniče rana!
 Dobro nam došao, milosti svjetovima!
Dobro nam došao, šefatčijo griješnima!

Njegovim rođenjem Allahova milost ispunila je cijeli svijet. Jutra i večeri promijenili su boje. Osjećanja su postala tanahna. Riječi, razgovori i okusi dobili su smisao; sve je postalo nekako drugačije, smisljeno. Kipovi su se potresli i pali na zemlju. Srušili su se stubovi dvorca perzijskog Kisre u Medainu. Presušilo je jezero Save,⁵² koje se smatralo svetim dugo vremena.⁵³

Ove pojave, koje su se dogodile u ovozemaljskom vremenu i prostoru, bile su prvi blagoslovi dolaska najčasnijeg stvorenja. Njegov bereket i blagoslov prekrio je cijeli svijet, tako da su godinu njegova rođenja nazvali godinom izobilja. Zbog toga su učenjaci kazali da je noć u kojoj je rođen Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, najvrjednija noć poslije noći Kadr.

Te noći je ljubav iz duša ispunjenih njegovim bereketom utkana u mnoge stihove:

Suya virsün bağ-bân gülzârî zahmet çekmesün
 Bir gül açılmaz yüzün tek virse min gülzâre su
*Neka se baštovan ne muči zalijevajući ružičnjak,
 jer, kada bi natopio vodom i na hiljade ružičnjaka,
 ne bi procvjetala ruža kao što je tvoje lice, Poslaniče!...*

52. Jezero Save nalazilo se 125 kilometara jugozapadno od Teherana, između Hemdana i Koma. Kada je presušilo, na njegovom mjestu podignut je grad pod istim imenom.

53. Vidi: Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 273.

Njegovim rođenjem promijenio se tok vremena. Allahova milost se prosula po Zemlji poput bisera. Duše koje su čeznule za njegovim svjetlom odjednom su se ispunile srećom.

Abdullah ibn Abbas, radijallahu anhuma, rekao je:

„Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rođen je u ponedjeljak, dobio je poslanstvo ponedjeljkom, učinio je hidžru ponedjeljkom, stigao je u Medinu ponedjeljkom i preselio na Ahiret u ponedjeljak. Ponedjeljkom je položio Hadžeru'l-esved na njegovo mjesto, izvojevao je pobjedu na Bedru ponedjeljkom i ponedjeljkom je objavljen ajet (tj. završena Objava):

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ „Danas Sam vam vjeru vašu upotpunio...“
(el-Ma'ide, 3) (Vidi: Ahmed, I, 277; Hejsemi, I, 196)

Njegovo rođenje, poslanstvo, hidžra i preseljenje na Ahiret ukazuju na vrijednost ovoga dana. Ljepota i uzvišenost, radost i tuga, slavlje kad se rodio i tuga kad je preselio, sve se manifestuje u istom danu.

U noći kada je rođen Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dogodili su se i neki nadnaravni događaji (muđžize):

Njegova plemenita majka Amina kazuje da u toku trudnoće i prilikom poroda nije osjetila nikakvu teškoću ili bol. Kada ga je rađala, vidjela je kako zajedno s njim na ovaj svijet dolazi svjetlost koja je obasjala cijeli prostor od istoka do zapada. Rođen je veoma čist, spuštenih dlanova i koljena na tlo i podignute glave prema Nebu.⁵⁴

U tom trenutku šejtan je ispustio glas kakav nije ispustio nikada prije.⁵⁵

54. Vidi: Ibn Sa'd, I, 102, 150.

55. Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 271.

Glavni perzijski sudac i vjerski poglavar, Mubezan, u snu je vidio kako nekakve deve gone pred sobom krdo konja, a potom prelaze rijeku Tigris i razilaze se po Perziji.

Voda je poplavila dolinu Semāve.⁵⁶

U dvorcu perzijskog cara Kisre, srušilo se četrnaest poptornih stubova.

Ugasila se vatra koja je gorila hiljadu godina u perzijskim hramovima.⁵⁷

Prema predaji koju prenosi naša majka, hazreti Aiša, radijallahu anha, u noći u kojoj je rođen Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jedan jevrejski trgovac vidio je da se pojavila nova zvijezda, koja je ukazivala na rođenje posljednjeg Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Otišao je do Kurejšija i upitao ih:

„Kurejšije, da li je nekom od vas večeras rođeno dijete?“

„Tako nam Allaha, ne znamo!“- odgovorili su. Na to je Jevrej rekao:

„O Kurejšije, zapamtite ovo što vam govorim: večeras je rođen posljednji Allahov poslanik! Između njegovih plečki nalazi se madež na kojem su pomiješane crne i žute dlake.“

Prisutni su ostali zapanjeni onim što je Jevrej rekao i u tom čuđenju su se razišli. Kada su stigli kućama, ukućanima su ispričali ono što su čuli od Jevreja, pa su neki od njihovih ukućana rekli:

„Abdullah je dobio sina. Dali su mu ime Muhammed!“ Nakon toga su otišli kući onoga Jevreja i rekli mu:

„Znaš li da je noćas u Mekki rođeno jedno dijete?“

56. *Semave* je pješčana pustinja koja se nalazi na zemlji Kelba, 235 km jugoistočno od Bagdada, između Kufe i Damaska.

57. Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 273.

„Da li je rođen prije nego sam vas pitao ili poslije?“ – upitao je Jevrej.

„Rođen je prije! Zove se Ahmed!“ – rekli su.

Na njegovu želju odveli su ga Amininoj kući. Kada im je ona pokazala blagoslovljeno dijete, Jevrej je ugledao madež između njegovih plečki i odmah se onesvijestio. Kada je došao sebi, upitali su ga:

„Šta je bilo, šta ti se desilo?“

„Tako mi Allaha!“, rekao je. "Poslanstvo je otišlo od sinova Israilovih! Otišla je i njihova Knjiga! Zapisano je da će posljednji Allahov poslanik pobiti sinove Israilove i poniziti njihove vjerske prvake. Arapi će ovim poslanstvom dobiti veliku čast i slavu. Kurejšije, radujte se, jer, tako mi Allaha, vi ćete biti odlikovani snagom o kojoj će se vijesti pronijeti od istoka do zapada!“ (Ibn Sa'd, I, 162-163; Hakim, II, 657/4177)

Svi stanovnici Mekke radovali su se rođenju plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kada je Ebu Lehebu njegova robinja Suvejba donijela muštuluk, da mu se rodio bratić, odmah ju je oslobodio.⁵⁸

U vezi s tim slučajem hazreti Abbas, radijallahu anhu, nakon izvjesnog vremena je ispričao sljedeće:

„Vidio sam u snu Ebu Leheba godinu dana poslije njegove smrti. Bio je u jako lošem stanju. Upitao sam ga:

- Kako su svedeni tvoji računi?

- Moja kazna se malo ublažava ponedjeljkom, jer sam se obradovao Muhammedovom rođenju i oslobodio Suvejbu.

58. Halebi, I, 138.

Ponedjeljkom se rashlađujem vodom koja mi prolazi između velikog prsta i kažiprsta." (Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 277; Ibn Sa'd, I, 108, 125)

Imena Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ima više blagoslovljenih imena. Neka od tih imena su spomenuta u Kur'anu, a to su: „Muhammed” i „Ahmed”. Muhammed znači: onaj koji je puno hvaljen, a Ahmed: onaj koji puno zahvaljuje. Ime „Muhammed“ u Kur'anu je spomenuto četiri puta, dok je ime „Ahmed“ spomenuto samo jednom. U Indžilu (Evandeljima) posljednji Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvan je imenom koje na grčkom ima isto značenje kao „Ahmed“, a to je: „Faraklit”.

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Ja sam Muhammed i Ahmed.

Ja sam Māhijj⁵⁹ čijim će poslanstvom Allah poništiti kufr.

Ja sam Hāšir oko kojeg će se ljudi okupiti na Sudnjem danu...

Ja sam Ākib, Hātemu'l-Enbija, jer poslije mene neće biti vjerovjesnika.“ (Buhari, Menakib, 17; Muslim, Fedail, 125)

Imena plemenitog Poslanika, alejhis-salatu ves-selam, spomenuta su u mnogim pisanim djelima. Na primjer, u djelu „Delail'u-l-hajrat” navedeno je oko dvije stotine njegovih mubarek imena. I danas mnoga blagoslovljena imena našeg plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ukrašavaju zidove u Revdi-i Mutahheri, a neka od njih su:

Ahmed, Mahmud, Muhammed, Hāmid, Hamīd, Bešir, Nezīr, Burhān, Emīn, Evvel, Āhir, Duhā, Habibullah, Hādī, Hātem,

59. Mahijj (الماحي) : Onaj koji potire, eliminiše..

Muhtâr, Mustafâ, Mutahher, Mudžtebâ, Nebijj, Nûr, Reûf, Rahîm, Resulullah, Rasulu's-sekalejn, Rahmetun li'l-âlemin, Sejjidu'l-murselin, Sejjidu'l-kevnejn, Imamu'l-Haremejn, Imamu'l-muttekîn, Šefiu'l-muznibîn, Šems, Tâ-hâ, Ummijj, Jâ-sîn...

Boravak kod majke po mlijeku

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na ovaj svijet je došao kao siročje, jetim. Uzvišeni Allah u Kur'anu o tome govori na sljedeći način:

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ

„Zar nisi siročje bio, pa ti je On utočište pružio?“ (ed-Duha, 6)

U prvim danima, novorođenog Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, dojila je njegova majka Amina. Pored nje dojila ga je i Suvejba, koja je u isto vrijeme dojila i svoga sina Mesruha. Tako je postala njegova prva majka po mlijeku.⁶⁰ (Ibn Sa'd, I, 108)

Kasnije će plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tokom cijeloga života brinuti o Suvejbi, svojoj majci po mlijeku. Sve dok je boravio u Mekki, on i hazreti Hatidža, radijallahu anha, uvijek su joj činili dobro i brinuli o njoj. Nakon što je učinio Hidžru, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, slao joj je hranu i odjeću i brinuo o njenim potrebama. Sedme godine po hidžri, kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao sa Hajbera, stigla je vijest o njenoj smrti, pa je upitao:

„Šta radi njen sin Mesruh?“

„On je umro prije nje!“ – odgovorili su.

60. Suvejba je dojila hazreti Hamzu i Ebu Selemu, tako da su oni braća po mlijeku Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem. (Ibn Sa'd, I, 108-110)

Potom je pitao da li ima nekog od rodbine, pa je saznao da nema nikoga. (Ibn Sa'd, I, 108, 109)

Njegova briga i poštovanje koje je ukazivao Suvejbi predstavlja veoma lijep primjer zahvalnosti.

Nakon Suvejbe čast dojenja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pripala je Halimi. Ona je njegova druga majka po mlijeku.

U to vrijeme Arapi su imali običaj da novorođenu djecu daju na dojenje porodicama koje su živjele u pustinji. Pustinska klima i uvjeti življenja čovjeka čine zdravijim i hrabrijim. U tim sredinama govorio se čisti arapski jezik. Zbog toga su djeca odrastala zdrava i učila čist jezik.

Tako je ovo mubarek dijete, po arapskim običajima, dato sretnoj Halimi. Njena porodica pripadala je plemenu Benu Sa'd, koje je bilo među najboljim poznavaočima arapskog jezika. Na taj način Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naučio je govoriti čistim i ispravnim arapskim jezikom i tako pripreman za Objavu koja će biti vrhunac svih književnih djela.

Jednom prilikom hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, upitao ga je:

„Allahov Poslaniče, nisam vidio nikoga da ispravnije govori arapskim jezikom od tebe?!“

„Šta ima čudno u tome?“, rekao je. *„Ja pripadam plemenu Kurejš, a dat sam majci po mlijeku u plemenu Benu Sa'd.“* (Ali el-Muttaki, VI, 174/15 247)

Halima bintu Haris, radijallahu anha, o svom majčinstvu po mlijeku kazuje:

- Bila je to godina u kojoj je vladala suša. Jašući bijelu mazgu krenula sam u Mekku sa nekim ženama iz plemena Benu Sa'd kako

bi našla djecu za dojenje. Nestalo nam je hrane. Imali smo sa sobom jednu staru devu koja je prestala da daje mlijeko. Sa sobom sam nosila dijete za koje nisam imala dovoljno mlijeka ni kod sebe, a ni kod deve. Na mjestu gdje smo prenoćili ni oka nismo sklopili od dječijeg plača. Napokon, stigli smo u Mekku. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, bio je ponuđen svakoj ženi na dojenje, ali nijedna od njih nije ga prihvatila, jer su tražile dijete koje ima oca. Na kraju, sve one su našle po jedno dijete za dojenje, osim mene. Nisam htjela da se vratim bez djeteta. Rekla sam svom mužu:

„Otići ću i uzeti ono siročče!“

Potom sam otišla, uzela ga i donijela u svoj šator. Muž mi je rekao:

„Dobro si postupila što si uzela to dijete. Ko zna, možda nam Allah sa njim podari dobro i bereket.“

Tako mi Allaha, čim sam ga uzela u svoje naručje mlijeko mi je odmah nadošlo. Zadojila sam ga i nahranila. Poslije toga sam nahranila i svoje dijete, njegovog brata po mlijeku. Kada je pala noć, moj muž je otišao do deve i primijetio da je njeno vime ispunjeno mlijekom. Muzli smo koliko smo htjeli i pili dok se nismo zasitili. Tu noć nismo bili ni gladni ni žedni, a djeca su mirno spavala. Muž mi reče:

„Tako mi Allaha, mislim da si uzela blagoslovljeno dijete!“

Kada sam ujutro uzjahala svoju mazgu, koja je prije toga uvijek zaostajala za karavanom, ona se ovaj put kretala toliko brzo da sam je teško zaustavljala. Svi su iznenađeno upitali:

„Da li je to ona ista mazga kojom si došla?“

„Da!“ rekla sam.

Napokon, stigli smo na odredište. Živjeli smo u jako sušnom mjestu, ali naše ovce su sa ispaše dolazile s vimenima punim mlijeka. Ovce drugih ljudi dolazile su umorne, iscrpljenje, gladne i žedne. Dok ovce drugih ljudi nisu davale nimalo mlijeka, naše ovce su davale u izobilju. Vlasnici ovaca su ljutito vikali na svoje čobane, govoreći:

„Zar naše ovce ne idu na ispašu na tamo gdje idu i Halimine?“

Naravno, bili su u pravu, jer su njihove ovce išle na istu ispašu, ali su se vraćale gladne i bez mlijeka, dok su naše ovce obilovale mlijekom.

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom danu je napredovao koliko druga djeca za mjesec dana. Za jedan mjesec dana rastao je kao druga djeca za godinu. Kada je imao godinu dana izgledao je mnogo krupniji od svojih vršnjaka.

Nakon što je proboravio kod nas nekoliko godina vratili smo ga njegovoj majci. Njegov otac po mlijeku rekao je Amini:

„Vrati nam sina nazad, jer se bojimo zaraznih bolesti u Mekki.“
Ustvari, mi smo se bojali nestanka bereketa kojeg smo imali s njim. Toliko smo bili uporni da je njegova majka na kraju pristala, rekavši:

„Uredu, uzmite ga ponovo!“ (Hajsemi, VIII, 221; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 278-279)

Jednog dana, kada je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao sa Šejmom, sestrom po mlijeku, do janjadi, Halima je Šejmu upitala:

„Zašto ste izišli napolje po ovoj vrućini?“

Šejma je, opisujući Allahovu milost koju je vidjela, kazala:

„Majko, mi uopće nismo osjetili vrelinu Sunca. Iznad glave moga brata cijelo vrijeme je bio jedan oblak koji nas je štitio od Sunca i pravio nam hladovinu...“ (Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 279; Ibn Sa'd, I, 112)

Halima nastavlja pripovijedati:

„Još neko vrijeme Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ostao je kod nas. Zbog čudnih stvari koje su mu se događale počeli smo brinuti da mu se ne dogodi nešto loše. Iz tog razloga smo ga uzeli i krenuli na put. Međutim, u gornjem dijelu Mekke smo ga izgubili, jer je bila velika gužva.“ (Ibn Hišam, I, 179; Ibn Sa'd, I, 112)

Mekkelije su uspaničeno krenuli u potragu za njim, ali ga ne nađoše. Abdul-Muttalib je došao u Harem Ka'be i počeo upućivati dove. U tom času sa Neba dođe glas koji smo svi čuli:

„O skupe, ne žalostite se! Uistinu, Muhammed ima Gospodara koji ga neće ostaviti bez pomoći!“

Abdul-Muttalib povika:

„O ti, koji nam se oglašavaš, reci nam gdje se nalazi!“

Isti glas se ponovi:

„On je u dolini Tihame, pored drveta na desnoj strani!“

Abdul-Muttalib je odmah krenuo u tom pravcu i našao svog unuka. (Dijarbekri, I, 228)

Kada ga je našao, Abdul-Muttalib reče:

„Dao bih svoju dušu za tebe! Ja sam tvoj djed, Abdul-Muttalib!“ Poljubio ga je i privio na svoje grudi.“ (Halebi, I, 154)

Po mišljenju nekih učenjaka, na ovaj slučaj ukazuje se u suri ed-Duha, u sljedećem ajet-i kerimu:

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ

„...i (u djetinjstvu) **On te je pronašao kad si se izgubio, pa te je na Pravi put uputio!**“ (ed-Duha, 7)⁶¹

Halima nastavlja pripovijedati:

- Kada smo stigli do njegove majke Amine, ona nas upita:

„Toliko ste mnogo zahtijevali da ponovo uzmete moje dijete, a sad mi ga vraćate?“

Rekla sam:

„Tako mi Allaha, mi smo obavili svoju dužnost, ali smo počeli da se brinemo zbog onoga što mu se događa. Zato smo odlučili da ga vratimo i predamo njegovoj porodici.“

Amina je upitala:

„Molim vas, kažite mi šta mu se dogodilo?“

Ustručavali smo se da govorimo, ali je ona toliko bila uporna da smo na kraju morali ispričati. Kada je saslušala našu priču, nimalo se nije iznenadila. Rekla nam je:

„Kod moga sina se već dogodilo mnogo toga zapanjujućeg, ali vi ne brinite zbog toga. I ja ću vama ispričati ono što sam vidjela kod njega.“ Pa nam je ispričala neke nadnaravne događaje koji su se dogodili u toku poroda, a potom nam se obratila riječima:

„Ostavite ga i vratite se svome domu mirne duše!“ (Hejsemi, VIII, 221; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 278-279)

Halima dalje pripovijeda:

„Abdul-Muttalib me je darovao najljepšim darovima. Vratila sam se kući sa veoma vrijednim stvarima. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ostao je kod svog djeda. Ispričala sam mu sve ono

što mu se događalo dok je boravio kod nas. Abdul-Muttalib ga je privio na grudi i sa suzama u očima rekao:

„Halima, nema sumnje da će ugled i čast moga sina biti veoma veliki. Kako bih volio da doživim to vrijeme!“ (Bejheki, *Delail*, I, 145)

Plemeniti Poslanik, alejhis-salatu ves-selam, tokom cijelog svoga života se zahvalno odnosio prema svojoj rodbini po mlijeku. Kada god bi vidio Halimu, oslovljavao bi je: „Majko!“, iskazujući time svoje poštovanje i ljubav prema njoj. Skidao bi svoj ogrtač i prostirao ga na tle kako bi mogla lijepo sjesti, ispunjavajući njene želje i potrebe koje je imala. (Ibn Sa'd, I, 113, 114)

Jednom prilikom Halima je došla u Mekku kako bi vidjela plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. U to vrijeme on je već bio oženjen hazreti Hatidžom, radijallahu anha. Lijepo su je primili i ugostili. Halima se žalila na sušu, oskudicu i slabost stoke koja je pogodila njeno mjesto. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, porazgovarao je s Hatidžom, pa joj je ona poklonila četrdeset ovaca, jednu devu za jahanje i jednu za nošenje tovara.⁶²

Na dan osvojenja Mekke, dok je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio u Ebtahu, u posjetu mu je došla Halimina sestra. Kao poklon donijela mu je malo sira i masla. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odmah je pitao za svoju majku po mlijeku, pa kad je čuo da je umrla, njegove blagoslovljene oči ispunile su se suzama. Pitao je da li je neko ostao od njenog potomstva, a potom naredio da joj se daruje odjeća, jedna deva i 200 srebrnih dirhema. Vraćajući se radosna u svoj zavičaj, govorila je:

„Kako si samo lijep bio kada si bio dijete, a i sada, nakon što si odrastao!...“ (Vakidi, II, 869, Belazuri, I, 95)

62. Ibn Sa'd, I, 114.

Prvi šerhu's-sadr (otvaranje prsa)

Uzvišeni Allah je nekoliko puta otvarao prsa Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi prečistio njegovo srce i ispunio ga duhovnim vrijednostima kao što su: spokoj, mir, merhamet, milost i iman. Ovaj događaj prvi put se dogodio kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio kod svoje majke po mlijeku. O tom događaju lično je pripovijedao.

Kada ga je jedan čovjek upitao:

„Koji su bili prvi predznaci tvoga poslanstva?“, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je:

„Moja majka po mlijeku bila je iz plemena Benu Sa'd ibn Bekr. Ja i moja sestra po mlijeku izveli smo stoku na ispašu. Nismo bili ponijeli hranu sa sobom, pa sam rekao sestri:

- Sestro, otiđi kod majke i donesi nam malo hrane!

Ona je otišla, a ja sam ostao kod stada. Nije prošlo mnogo vremena kada dođoše dva meleka u bijeloj odjeći. Jedan od njih reče drugome:

- Je li ovo on?

- Da! – odgovorio je drugi.

Potom dođoše do mene, položiše me na leđa i otvoriše mi prsa. Potom mi izvadiše srce i otvoriše ga. Iz njega su odstranili dva crna ugruška krvi.

Jedan od njih reče drugome:

- Hajde, donesi mi snježne vode!

Njome su oprali moju unutrinu. Potom onaj reče:

- Sada mi donesi vodu od grada!

Kada je donio vodu, njome su oprali moje srce. Potom onaj reče:

- *Sada idi i donesi spokoj i mir!*

Pa su to smjestili u moje srce, a onaj reče:

- *Hajde, zatvori to i zapečati pečatom poslanstva!*

Melek je zatvorio moje srce i zapečatio ga pečatom poslanstva.. Poslije toga su otišli.. Uistinu, to me je mnogo uplašilo. Odmah sam otišao kući i sve to ispričao majci po mlijeku...“ (Ahmed, IV, 184-185; Ibn Kesir, el-Bidaje, II, 280; Hejsemi, VIII, 222)

U nekim izvorima se navodi da se ovo dogodio kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, imao samo četiri godine.⁶³

Enes ibn Malik, radijallahu anhu, kaže:

„Često sam viđao taj ožiljak na prsima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kod srca!“ (Muslim, Iman, 261)

Neke od mudrosti otvaranja srca plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su:

Uzvišeni Allah je na taj način pokazao ljudima stepen i položaj Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer ga je pripremao za Objavu još od njegova djetinjstva. Duhovno čišćenje bilo je na način koji ljudi mogu vidjeti kako bi lakše povjerovali u njegovo poslanstvo. Na kraju, ova i mnoge druge nadnaravne pojave (muđžize) koje je Allah Uzvišeni darovao Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, omogućile su da ljudi lakše povjeruju u njega.

Put u Medinu i smrt njegove majke

Kada je plemeniti Poslanik, alejhis-salatu ves-selam, imao šest godina, majka ga je povelu u Medinu da posjeti mezar svoga oca.

63. Vidi: Ibn Sa'd, I, 112.

S njima u pratnji bila je i Ummu Ejmen, robinja njegovog oca. U Medini su ostali mjesec dana u kući njegovog dajdže.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u toku ove posjete se igrao sa svojim dajdžićima i naučio plivati.⁶⁴

Kada bi se prisjećao tog događaja, govorio je:

„Neki Jevreji su dolazili i posmatrali me...“ (Ibn Sa'd, I, 116)

„Jednoga dana prišao mi je jedan Jevrejin i dugo vremena me pažljivo posmatrao. Potom se okrenuo i otišao. Nekoliko dana poslije došao je ponovo, dok sam bio sâm. Prišao mi je i upitao:

- Dijete, kako se zoveš?

- Ahmed! - odgovorio sam.

Kada je pogledao moja leđa, rekao je:

- Ovo dijete je Poslanik ovoga ummeta!

Kada su to moje daidže ispričale majci, ona se počela brinuti za mene. Odmah smo se spremili i krenuli natrag u Mekku.“ (Ebu Nuajm, Delail, I, 163-164)

Na putu, u mjestu zvanom Ebva, plemenita Amina se jako razboljela i u tridesetoj godini umrla. Na istom mjestu je i sahranjena. U posljednjim trenucima svoga života duboko je gledala svoga sina, očima punim milosti i ljubavi. Privila ga je na grudi i rekla mu:

„Neka te Allah učini blagoslovljenim! Ako je istinit moj san, ti ćeš od Allaha biti poslan Ademovim sinovima kako bi ih podučio onome što je dozvoljeno i zabranjeno. Allah će te sačuvati od kipova i idolopoklonstva. **Sve živo će umrijeti, sve novo će ostariti, svemu što raste doći će kraj i nestat će. I ja ću umrijeti, ali ću zauvijek biti spominjana, jer sam na ovaj svijet donijela čisto dijete.**

64. Vidi: Ibn Sa'd, I, 116.

Sada odlazim ostavljajući iza sebe jednu hajirli uspomenu!...“

(Dijarbekri, I, 229-230; Kamil Miras, *Tecrid Tercemesi*, IV, 549)

Arif Nihat Asya, pjesnik koji je ovu istinu osjetio u svom srcu, obraćajući se Amini, napisao je sljedeće stihove:

O smrtnice, koja ležiš u Ebva'u!

U tvojoj bašti procvjetao je najljepši cvijet ovoga svijeta!...

I tako je plemeniti Poslanik, alejhis-salatu ves-selam, ostao siročić i bez majke. Zajedno sa Ummu Ejmen vratio se u Mekku.

Tokom cijeloga života Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, često je posjećivao svoju dadilju Ummu Ejmen, oslovljavajući je "Majko!" Za nju je rekao: „Ona mi je majka poslije moje majke!“ Iskazujući svoju ljubav i poštovanje prema njoj, govorio je: „Ovo je jedini živi član moje porodice!“⁶⁵

U okrilju djeda Abdul-Muttaliba

Nakon što je ostao bez oca, a potom i bez majke, Allahov Miljenik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostao bez zaštite. Brigu o njemu preuzeo je djed Abdul-Muttalib, koji ga je privio na svoje grudi. Ukazao mu je ljubav i milost kakvu nije ukazao nijednom od svoje djece.

U Abdul-Muttalibovu sobu nije niko mogao ulaziti kada bi se u njoj osamio ili spavao. Međutim, sunce svijeta, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije se odvajao od svog djeda i bio je slobodan da uđe u njegovu sobu u svako doba.⁶⁶

Iz poštovanja prema Abdul-Muttalibu, niko od njegovih sinova nije sjedao na njegov minder u hladu Ka'be. I dok su oni na nogama

65. Vidi: Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, VII, 303-304, Ibn Sa'd, VIII, 223.

66. Ibn Sa'd, I, 118.

stajali pred svojim ocem, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je slobodan da dođe kod njega i sjedne na njegov minder. Kada bi njegove amidže pokušali da ga podignu sa mindera, Abdul-Muttalib bi rekao:

„Ostavite na miru mog sina! Tako mi Allaha, njegova čast i ugled bit će veliki!“, a potom bi uzeo plemenitog unuka pored sebe i milovao ga po leđima. Njegove postupke je odobravao i sa zadovoljstvom ih prihvatao.⁶⁷

Abdul-Muttalib nije počinjao sa jelom dok njegov plemeniti unuk ne bi došao za sofru. Govorio bi: „Dovedite mi moga sina!“⁶⁸

Kada bi hrana bila postavljena na sofru, svog dragog unuka uzimao je pored sebe, a ponekad i u svoje krilo, pružajući mu najukusnije dijelove hrane.⁶⁹

U toku najvećih suša i oskudice, kada bi se ljudi našli u velikoj nevolji, Mekkelije su izlazile na brdo Ebu Kebejs i činili dovu za kišu. Abdul-Muttalib bi uzimao sa sobom plemenitog unuka i noseći ga na ramenima izlazio na vrh brda. Ljudi su se okupljali oko njega, a on bi podigao ruke i činio dovu. Plemeniti Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio bi na njegovim ramenima. Prije nego bi se razišli sa mjesta na kojem su upućivane dove Nebo bi se rascijepilo i počelo izljevati obilnu kišu, a dolina Mekke bi za kratko vrijeme bila natopljena vodom.⁷⁰

Kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, napunio osam godina, umro je i njegov djed Abdul-Muttalib.

67. Ibn Hišam, I, 180.

68. Ibn Sa'd, I, 118.

69. Belazuri, I, 81.

70. Vidi: Ibn Sa'd, I, 90; Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, VII, 112, Dijarbekri, I, 239.

Time mu je uskraćena svaka podrška. Od tada njegov jedini zaštitnik i odgajatelj bio je Uzvišeni Gospodar. Mudrost toga sadržana je u činjenici da je njegov život, u svakom domenu i prilici, savršen uzor za ljude.

Mnogo je mudrosti sadržano u njegovom odrastanju bez roditeljske pažnje i zaštite. Jedna od njih leži u istini da njegovi poricatelji ne mogu tvrditi kako je temelje poslanstva i pozivanja u islam naučio od oca ili djeda.

Pored toga, odrastanjem bez roditelja i djeda plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sačuvan je od običaja koji su se prenosili sa oca na sina i uticaja ljudske prirode. Njegov odgoj u potpunosti se odvijao pod okriljem njegova Gospodara, kao što je i sâm rekao u hadisu:

„Mene je odgojio moj Gospodar i učinio lijepim moj odgoj.“
(Sujuti, I, 12)

Jedan od dokaza njegova poslanstva leži upravo u činjenici da je dostigao visoki stepen odgoja i morala bez roditeljskog odgajanja.

Njegovo srce je bez roditeljske brige i odgoja postalo mehko i osjećajno, naučivši pouzdanje samo u Allaha Uzvišenog. Kao siročić osjetio je gorčinu bola i slabosti, stoga je tokom cijeloga života bio na strani nejakih i slabih. U tom smislu je i hadis u kojem je rekao:

„Onaj ko bude pazio svoje ili nečije drugo siročić, u Džennetu će biti zajedno sa mnom kao ova dvojica!“, pokazujući na kažiprst i srednji prst. (Muslim, Zuhd, 42; Vidi: Buhari, Edeb, 24; Talak, 14)

Jedna od tih mudrosti je, svakako, sadržana u činjenici da je Uzvišeni Gospodar učinio njegov život primjerom ljudima, bez obzira na njihov položaj ili stepen na kojem se nalaze. Dao mu je

da započne svoj život od najslabije tačke, kao siročić, i da, prolazeći kroz razna iskušenja u životu, postane Njegov odabrani Poslanik i predvodnik najboljeg ummeta.

U okrilju amidže Ebu Taliba

Abdul-Muttalib je prije smrti pozvao svoje sinove i oporučio im da dobro paze na njegovog plemenitog unuka. Budući da su Zubejr i Ebu Talib bili Abdullahova braća od iste majke, njih dvojica su izvlačenjem strelica odredili ko će preuzeti brigu o plemenitom Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. U tom izvlačenju starateljstvo je dobio Ebu Talib.

Od svih amidža Ebu Talib je bio najmilostiviji i najnježniji prema plemenitom Poslaniku, alejhis-salatu ves-selam.⁷¹ Od imetka nije posjedovao ništa osim nekoliko deva, a imao je mnogobrojnu porodicu. Uprkos siromaštvu, Ebu Talib je ipak postao vođa plemena Kurejš. Svi su ga bez pogovora slušali i poštovali. Nije pio alkohol, kao ni njegov otac Abdul-Muttalib.⁷²

Ebu Talib je brižno pazio na svog bratića i volio ga više od svoje djece. Ne bi mogao zaspati dok plemeniti Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi došao kod njega, a kada bi krenuo nekuda, vodio ga je sa sobom.

Kada bi Ebu Talibova djeca objedovala bez Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi se mogli zasititi i ustajali bi gladni, a kada bi on jeo s njima, ustajali bi siti a na sofri bi ostajalo viška hrane. Kada bi na sofri bilo servirano mlijeka koliko je dovoljno za jednu osobu, ako bi prvi pio Muhammed, sallallahu alejhi ve

71. Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, I, 22.

72. Halebi, I, 184.

sellem, svi su se mogli zasititi. Stoga je Ebu Talib prije jela govorio ukućanima:

„Stanite, neka dođe moje dijete!“⁷³

Ebu Talibova supruga, Fatima, bila je izuzetno vrijedna i dobrodušna žena. Kada je počašćena islamom i učinila hidžru, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, često ju je posjećivao i u njenoj kući spavao prije podneva.⁷⁴

Kada je Fatima preselila na Ahiret, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mogao sakriti biserne suze koje su navirale iz njegovih blagoslovljenih očiju. Rekao je: „*Danas je umrla moja majka!*“ Od svoje košulje načinio je ćefine za nju i nakon što joj je klanjao dženzazu-namaz prilegao je pored njenog kabura. Kada je upitan zašto to čini, odgovorio je:

„*Nakon Ebu Taliba niko mi nije učinio dobra kao ova žena! Od svoje košulje načinio sam joj ćefine kako bi na Ahiretu odjenula Džennetsko odijelo, a legao sam pored njenog mezara kako bi se navikla na kabur!*“

Onima koji su se čudili njegovom postupku rekao je:

„*Ona mi je bila majka poslije moje majke. Dok su njena djeca čekala gladna, ona bi prvo mene nahranila, počešljala moju kosu i namazala je ružinim uljem. Ona je bila moja majka!*“ Potom je učinio dovu za nju:

“*Neka ti Allah oprost i neka te nagradi dobrom! Neka ti se Allah smiluje, majko! Ti si mi bila majka poslije moje majke! Bila si gladna, a mene si hranila! Nisi izdvajala za svoju odjeću, a mene si odijevala.*

73. Ibn Sa'd, I, 119-120, 168.

74. Ibn Sa'd, VIII, 222.

Najukusnije blagodati davala si meni, a sebi si ih uskraćivala! Radila si sve to nadajući se Allahovom zadovoljstvu i lijepom mjestu na Ahiretu!..“ (Hakim, III, 116-117, Hejsemi, IX, 256-257, Ja'kubi, II, 14)

**Drugi šerhu's-sadr:
ispunjavanje njegovog srca milošću i nježnošću**

Ebu Hurejre, radijallahu anhu,⁷⁵ postavljao je pitanja Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu onoga što se niko nije usuđivao da ga pita. Tako ga je, jednom prilikom, upitao:

„Allahov Poslaniče, koji je bio prvi znak tvoga poslanstva?“

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Ebu Hurejre, kad si već pitao, da ti kažem. Jednoga dana dok sam bio u pustinji, čuo sam glas iznad moje glave. Bila su to dvojica ljudi od kojih jedan upita drugoga:

- *Da li je ovo on?*

- *Da, to je on! – rekao je drugi.*

75. **Ebu Hurejre**, radijallahu anhu, prije islama se zvao Abduššems, a kada je primio islam, dobio je ime Abdu'r-Rahman. Jednoga dana, dok je u svojoj odjeći nosio mačku, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primijetio je da nešto nosi ispod odjeće, pa ga je upitao: “Šta je to?” - “Mačka!” - odgovorio je. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u šali ga je oslovio imenom: “Ebu Hurejre!”, što znači: “otac mačića”. Od tog dana ljudi su ga počeli oslovljavati tim imenom, a i sam je volio da ga tako oslovljavaju. U Medinu je došao sedme godine po hidžri. Bio je jedan od siromašnih ashaba koji su spavali na sofama Poslanikovog Mesdžida, a koji su se nazivali “ashabu's-suffe”. Danonoćno je bio uz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Prenio je 5374 hadisa, od kojih je neke čuo lično od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a neke od ashaba. Na taj način je prenio najviše hadisa među časnim ashabima. Umro je u Medini, 59. godine po hidžri, u 78. godini života.

Takva lica, duše i odjeću nisam vidio kod nekog drugog. Prišli su mi i uzeli me za ruke, ali nisam osjetio njihov dodir.

Jedan od njih reče drugome:

- Položi ga na tle!

Zajedno su me položili na tle, ali pri tome nisam osjetio nikakvu bol ili teškoću. Potom jedan od njih reče drugome:

- Otvori mu prsa!

Potom je otvorio moja prsa, ali nisam vidio krv, niti osjetio bol. Potom je onaj ponovo rekao:

*- Izvadi odatle **zlobu i zavist!***

I izvadio je nešto poput ugruška krvi, a potom ga bacio.

*- Sada tu smjesti **blagost i milost!**- rekao je ponovo.*

Tada su stavili nešto srebrno, veličine onoga što su prethodno izvadili. Potom me jedan od njih uzeo za veliki nožni prst, malo ga pomjerio i rekao:

- Idi sa selametom!

*Kada sam ustao i krenuo natrag, bio sam ispunjen blagošću i milošću. Poslije toga sam uvijek osjećao **blagost prema mlađima, a milost prema starijima.**“ (Ahmed, V, 139; Hejsemi, VIII, 223)*

MLADOST ALLAHOVOG POSLANIKA, sallallahu alejhi ve sellem

Odrastanje plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pod Allahovom zaštitom

Uzvišeni Allah je zbog časti poslanstva sačuvao Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od svih pokuđenosti iz vremena džahilijeta. Njegovo djetinjstvo i mladost, koje je proveo kao siročić, provedeni su u čistoći i veličanstvenosti koje su nagovještavale njegovu svijetlu budućnost. Među drugima se isticao po svojim lijepim osobinama kao povjerljivi („el-Emin”) i iskreni („es-Sadik”).

I prije poslanstva plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu ljudskosti bio je najbolji, u pogledu porijekla najčasniji, a u pogledu vladanja – najljepši. Najviše je vodio računa o pravima komšija. Bio je bez premca u blagosti i iskrenosti, ispred svih u povjerljivosti i odanosti, a najudaljeniji od ružnih postupaka i uznemiravanja ljudi. Niko ga nije vidio da nekoga grdi ili da se prepire. Budući da ga je Uzvišeni Allah odlikovao svim lijepim osobinama i vrlinama, njegov narod mu je dao epitet „el-Emin“ (povjerljivi, pouzdani..).⁷⁶

Jednom prilikom neko je upitao Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem:

76. Ibn Hišam, I, 191; Ibn Sađ, I, 121.

„Allahov Poslaniče, da li si se ikada klànjao nekome drugom osim Allaha?“

„Ne!“, odgovorio je.

„Da li si ikada pio alkohol?“, upitali su ponovo.

„Ne!“, odgovorio je. „Još prije nego sam saznao šta je Knjiga i iman, znao sam da je kufr ono što oni rade“ (Dijarbekri, I, 254-255)

O tome kako ga je Uzvišeni Allah čuvao u djetinjstvu, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pripovijeda:

„Dok sam se igrao sa djecom Kurejša, nosili smo kamenje sa jednog mjesta na drugo. Djeca su stavljala izar na ramena i na njemu nosila kamenje. Kada sam i ja htio tako uraditi – s ciljem da zaštitim svoja ramena, osjetio sam udarac šake koju nisam vidio, a potom sam čuo glas koji mi govori:

- Spusti svoj izar!

Odmah sam spustio izar i privezao ga oko pojasa. Među djecom sam samo ja nosio kamen spuštenog izara.“ (Ibn Hišam, I, 197)

Prilikom obnove Ka'be Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio je kamen zajedno sa amidžom Abbasom, radijallahu anhu. Da ne bi našuljao i povrijedio rame, hazreti Abbas, radijallahu anhu, rekao mu je:

„Stavi izar na rame!“ U trenutku kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pokušao da prebaci izar preko ramena, pao je na zemlju i onesvijestio se, a njegov pogled je ostao ukočen prema Nebu. Kada je došao sebi, rekao je amidži:

„Moj izar, moj izar!“ a kada ga je uzeo, odmah se pokrio njime.

(Buhari, Hadž, 42)

Premda je u to vrijeme bilo normalno hodati bez odjeće, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada prelazio granicu stida. Čak i u slučaju kada je na amidžin savjet htio staviti svoj izar na rame, Uzvišeni Allah ga je zaštitio od takvog postupka.

Kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, imao samo dvanaest godina, svećenik po imenu Behira upitao ga je:

„Sinko, tako ti Lata i Uza’a, odgovori na moje pitanje!“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je odgovorio:

„Ništa me ne pitaj zaklinjući me Latom i Uza’om! Tako mi Allaha, ništa ne mrzim kao što mrzim njih dvojicu!“ (Ibn Ishak, str. 54; Ibn Sa’d, I, 154; Ahmed, V, 362)

Ummu Ejmen, radijallahu anha, pripovijeda:

- Jednom godišnje Kurejšije su dolazili pred kip zvani Buvane, gdje su, iskazujući mu poštovanje, do večeri klali kurbane, podrezivali kosu i ulazili u itikaf. I Ebu Talib se, također, spremio za tu ceremoniju.

Kako je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odbio da ide na takav skup, amidža i tetke po ocu naljutili su se na njega.

Tetke su mu govorile:

„Bojimo se da te ne pogodi kakva nesreća, jer si okrenuo lice od naših bogova!“ Toliko su bile uporne da je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na kraju morao poći s njima.

Kada smo stigli na odredište, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na kratko se izgubio među svijetom, a potom se vratio kod nas, preplašenog i blijedog lica.

Tetke ga upitaše:

- Šta ti se dogodilo?

- *Bojim se da mi džinovi ne učine zlo!* – rekao je.

- Allah te neće dovesti u nevolju sa šejtanom! – kazale su one.
– Jer, ti imaš sve lijepe i pohvalne osobine. Reci nam šta si vidio?

- *Kada sam se približio onom kipu, preda mnom se pojavio jedan visok čovjek, u bijeloj odjeći, koji podviknu na mene:*

- *Muhammede, odmah se vrati natrag! Pazi da ne dotakneš tog kipa!*

Poslije toga Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada prisustvovao njihovim ritualima, a ni oni nisu insistirali na tome.⁷⁷

Hazreti Alija, radijallahu anhu, prenosi da je Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Dva puta sam pokušao da uradim ono što su radili Arapi u džahilijetu, ali me Allah Azze ve Dželle zaštitio od toga.

Jedne večeri, rekao sam prijatelju s kojim sam čuvao ovce u gornjem dijelu Mekke:

- *Hoćeš li malo pripaziti na moje ovce, da ja odem u grad na večernje sijelo s mekkanskim mladićima?*

- *Uredu, kako hoćeš!* – rekao je.

Potom sam krenuo. Kada sam došao nadomak Mekke, čuo sam zvukove defa, frule i zvižduka, pa sam upitao:

- *Šta je to?*

- *To je svadba, ženi se taj i taj..!* – rekli su.

Sjeo sam i počeo gledati u tom pravcu, ali Allah Uzvišeni je dao da odmah zaspim. Tako mi Allaha, probudio sam se narednog dana kada je sunce bilo izašlo. Vratio sam se kod prijatelja koji je sa mnom čuvao ovce, pa me on upita:

- Šta si uradio?

- Ništa! – rekao sam, a potom sam mu ispričao šta mi se dogodilo.

Naredne noći krenuo sam istim putem, ali kad stigoh nadomak Mekke, Allah Uzvišeni je ponovo dao da zaspim na istom mjestu. Kada me je jutarnje sunce probudilo, vratio sam se natrag kod prijatelja...

Poslije toga, nisam nikada pomislio da uradim nešto loše!“ (Ibn-Ishak, str. 58-59, Ibn Kesir, el-Bidaje, II, 292.)

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao čobanin

Dok je boravio kod amidže Ebu Taliba, prije nego se počeo baviti trgovinom, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, neko vrijeme je čuvao ovce. Taj posao se nije smatrao bezvrijednim, jer su to radila i djeca bogatih i uglednih ljudi. Pored toga, to su radili i većina Allahovih poslanika, alejhimus-selam. Uzvišeni Allah je htio da Njegov posljednji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuvanjem stada stekne neke od potrebnih karakteristika za rukovođenje ljudima.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Svaki poslanik, kojeg je Allah poslao, čuvao je ovce.“

Njegovi ashabi su upitali:

„Jesi li ti čuvao ovce, Allahov Poslaniče?“

„*Da, čuvao sam ovce stanovnika Mekke uz novčanu naknadu.*“ - odgovorio je.⁷⁸ (Buhari, Idžare, 2, Enbija, 29; Ibn Madže, Tidžare, 5)

U drugom hadisu, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„*Musa, alejhis-selam, bio je poslanik, a čuvao je ovce. Davud, alejhis-selam, bio je poslanik, a čuvao je ovce. Ja sam poslan kao poslanik, a čuvao sam ovce naše porodice u Edžjadu.*“ (Ibn Sa'd, I, 126)

Tim poslom plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je zauzet do svojih dvadesetih godina.

Ponos svega stvorenog, alejhi efdalus-salevat, rekao je:

„*Najbolja sredstva za život stječe onaj koji napasa svoje stado na proplancima brda ili u nekoj dolini. On klanja namaz, daje zekat, ibadeti svome Gospodaru dok je živ i ljudima čini dobro.*“ (Muslim, Imaret, 125, Ibn Madže, Fiten, 12) Time je ukazao na vrijednost tog posla.

Kod onih koji čuvaju stada proširuju se vidici u pogledu razmišljanja, razvija se smirenost i u njihovim srcima nastanjuje se milost. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„*Smirenost je prisutna kod onih koji čuvaju ovce.*“ (Buhari, Menakib, 1; Muslim, Iman, 84/52)

Brinuti o ovcama i štititi ih od divljih životinja kod čovjeka povećava osjećaj strpljivosti i brižnosti. Jedna od najizražajnijih osobina koju je svaki Allahov poslanik posjedovao jeste milost prema stvorenjima i strpljivost na njihovom grubom i nerazumnom ponašanju.

78. Izraz „**kararit**“, koja se koristi u ovom hadisu, prema nekim komentarima, ima značenje novčane vrijednosti, kao množina od „kirat“, ili je naziv nekog mjesta u blizini Mekke. Prema mišljenju nekih, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, čuvao je ovce stanovnika Mekke za naknadu od jedne dvadesetine dinara, koja se naziva „kirat“.

Putovanja sa amidžama

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prvi put je putovao u Šam sa Ebu Talibom kada je imao dvanaest godina. Drugi put je putovao u Jemen kada je imao šesnaest godina.

Kurejšije su se spremali za trgovačko putovanje u Šam. Ebu Talib se, također, bio pripremio za put, a njegova braća i sestre došli su da ga isprate. On je upitao svoga bratića:

„Želiš li poći sa mnom?“

Njegove amidže i tetke odmah su se usprotivili tome, govoreći da je mlad i kako postoji opasnost da se razboli u putu. Ebu Talib je odustao od svoje namjere, ali je to rastužilo plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji poče plakati.

„Bratiću moj!“, rekao je Ebu Talib. „Šta je bilo? Da li plačeš zato što neću da te povedem?“

Uhvativši se za dizgin njegove deve, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

„Amidža, kome me ostavljaš? Ja nemam ni oca ni majku!“

Ebu Talib se raznježi i reče:

„Tako mi Allaha, povest ću te! Nikada se neću odvajati od tebe..!“ (Ibn Ishak, str. 53; Ebu Nuajm, *Delail*, I, 168)

Poslije tog putovanja plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svojoj šesnaestoj godini je putovao sa amidžom Zubejrom u Jemen. Zubejr je također volio svog bratića Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, pa je zamolio Ebu Taliba da mu dozvoli da pođe s njim.⁷⁹

79. Dijarbekri, I, 260.

Put ove karavane prolazio je kroz klanac u kojem naiđoše na jednog bijesnog i razjarenog mužjaka deve, koji im nije dozvoljavao da prođu. Kada su putnici u karavani gotovo odustali od tog prolaza, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

„*Pustite ga meni!*“ Potom je prešao na čelo karavane i približio se životinji, a ona se, čim ga je vidjela, odjednom umirila.

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sišao je sa svoje deve i uzjahao tu, do maločas razjarenu i bijesnu devu, a kada su prošli klanac, pustio ju je.

Na povratku iz Jemena naišli su kroz klanac koji je bio poplavljen vodom. I tada je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao putnicima:

„*Pratite me!*“ - i prošao na čelo karavane.

Išli su za njim i prošli klanac bez poteškoća. Kao da je Allah Uzvišeni isušio nabujalu vodu i pretvorio je u suhu stazu. (Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 282)

Susret sa svećenikom Behirom i njegova zapažanja

Na putovanju u Šam bio je zajedno sa amidžom Ebu Talibom. U putu su zanoćili u blizini manastira svećenika Behire, najpoznatijeg kršćanskog učenjaka u to vrijeme.

Dok se karavana približavala manastiru, Behira je primijetio da jedan oblak prati nekog od njih, praveći mu hladovinu. A kada su odsjeli u hladovini jednog drveta, primijetio je da se grane drveta povijaju praveći hlad nekom od putnika. Zbog toga je poslao glasonošu koji im reče:

„O Kurejšije! Behira je za vas pripremio ručak i poziva sve vas, mlađe i starije, robove i slobodne, da dođete na gozbu!“

Kurejšije su i prije toga prolazili tim putem, ali Behira ih nije nikada svraćao. Svi su došli na ručak. Jedino je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ostao kod njihovih stvari. Behira je prešao pogledom preko prisutnih, ali nije vidio nikoga ko bi mogao biti posljednji Allahov Poslanik. Upitao je:

„Kurejšije, ima li neko u vašoj karavani a da nije došao na ručak?“

„Svi smo došli, osim jednog dječaka“ – rekli su – „on je, kao najmlađi među nama, ostao da pazi naše stvari.“

„Pozovite i njega, neka i on dođe!“ – rekao je.

Potom su doveli i Muhammedu'l-emina, sallallahu alejhi ve sellem, i čim ga ugleda, Behira počeo da ga pažljivo posmatra. Nedugo zatim, uzeo ga je za ruku i rekao:

„Ovo je Poslanik Gospodara svjetova! Allah će ga poslati kao milost svjetovima!“

„Otkud ti to?“ – upitali su Kurejšije.

„O njegovim svojstvima“, rekao je "čitao sam u Knjizi koja nam je objavljena. Kada ste se približavali (manastiru), nije bio kamena, a niti stabla koje mu se nije naklonilo. Nežive stvari ukazuju poštovanje samo Vjerovjesniku! Prepoznao sam ga i po poslaničkom pečatu između njegovih plečki.“

Potom je postavio nekoliko pitanja Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovom amidži, a kada su njihovi odgovori potvrdili njegovo mišljenje, rekao je Ebu Talibu:

„Vrati odmah svog bratića kući! Čuvaj ga od Jevreja da mu ne učine kakvo zlo! Tako mi Allaha, ako ga Jevreji vide i prepoznaju, sigurno će pokušati da ga ubiju. Ovo dijete je od Arapa, a Jevreji žele da posljedni poslanik bude od sinova Israilovih. Čast i ugled tvog bratića bit će veoma veliki!“

Ebu Talib je poslušao Behiru. Uzeo je svog bratića i odmah ga vratio natrag u Mekku. (Ibn Ishak, str. 54-55, Ibn Sa'd, I, 153-155, Tirmizi, Menakib, 3)

Da bi okaljali islam, kršćanski orijentalisti tvrde kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo uputstva od svećenika Behire. To je obična potvora koja nema nimalo udjela u istini, a suprotna je i kur'anskom vjerovanju tevhida. Naime, Behira je bio kršćanski svećenik, a Kur'an Časni, na mnogo mjesta, koriguje iskrivljenu vjeru Jevreja i kršćana, kao i sadržaj njihovih Knjiga, postojećeg Tevrata i Indžila. Zar je moguće da Poslanik islama, sallallahu alejhi ve sellem, prihvata i slijedi uputstva predstavnika iskrivljenje Knjige?!

S druge strane, u Behirinoj vjeri prisutne su antropomorfističke i druge neprihvatljive dogme, dok je islam, vjera Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, utemeljena na čvrstim stubovima tevhida (monoteizma). U islamskom vjerovanju Uzvišeni Allah je Mute'âl (transcendentalan), tj. izvan granica iskustva i prostorno-vremenske stvarnosti i čist od svakog nedostatka.

Iz tog razloga Kur'an-i Kerim ukazuje na povijesnu činjenicu po kojoj su sljedbenici Knjige (Jevreji i kršćani) – koji su slijedili pravi put prije poslanstva Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem – spašeni vjernici:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

„One koji su vjerovali, pa i one koji su bili Jevreji, kršćani i sabijci - one koji su u Allaha i u onaj svijet vjerovali i dobra djela

činili - doista čeka nagrada od Gospodara njihova; ničega se oni neće bojati i ni za čim neće tugovati!“ (el-Bakare, 62)

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kao posljednji Allahov Poslanik, poslan je svim ljudima, u svakom vremenu i mjestu do Sudnjega dana. Stoga su njegovim dolaskom dokinute sve vjere prije njega. Prema tome, vjerovati u Allaha Uzvišenog, a nijekati Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, predstavlja nevjerstvo (kufr). Iz tog razloga čak ni pobožni sljedbenici Knjige (Jevreji i kršćani) našeg vremena nisu obuhvaćeni gore navedenim ajetom.

Pored principa vjerovanja (akidet), ono što jednu vjeru čini održivom jesu ibadeti i međuljudski odnosi. Islam je uspostavio redovan i uredan vjerski život, međuljudske odnose utemeljene na pravu, pravdi i moralu, te definisao kazneno pravo i njegove mjere. U vjeri kojoj je pripadao Behira, tj. u kršćanstvu, vjerski život je u potpunosti izmijenjen, a građansko i krivično pravo nisu nikada ni postojali.

S druge strane, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je pismoneuk, o čemu nas obavještava Kur'an i što nam potvrđuje povijest. Uzvišeni u Kur'anu kaže:

وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكُمْ إِذَا
لَا زُتَابَ الْمُبْطِلُونَ بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ وَمَا يُجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ

„Ti (Poslaniče) prije nijednu knjigu nisi čitao, a nisi je ni desnom rukom pisao; inače, posumnjali bi oni što laži govore. A to su ajeti jasni, u srcima su onih kojima je razum dat; a Naše ajete samo nepravedni osporavaju.“ (el-Ankebut, 48-49)

Kada se susreo sa Behirom, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je samo dvanaest godina. Bio je na kratko s njim i veoma malo razgovarao. Prema tome, u tako kratkom vremenu nije moguće da jedno dvanaestogodišnje i pismoneuko dijete nauči napamet više od šest hiljada ajeta i da ih drži u svojoj memoriji narednih dvadeset osam godina, a onda, kada napuni četrdesetu godinu života, odjednom ih počne pripovijedati i prenositi drugima. Također, svaki pametan čovjek će priznati da u takvim okolnostima nije niko u stanju da nauči islam – sveobuhvatnu i savršenu vjeru, njeno obredoslovlje (ibadet), međuljudske odnose (mu'amelat), kazneno pravo (ukubat), norme morala (ahlak).

Međutim, ukoliko je Behira znao sve to, zašto se nije proglasio poslanikom i počeo dostavljati ljudima novu vjeru, nego je tu čast prepustio jednom djetetu, kojeg čak nije ni poznavao?!

Pored navedenog, Behira je čitao i pisao na hebrejskom jeziku, a Kur'an je objavljen na jasnom arapskom jeziku. Uzvišeni Allah o njihovim tvrdnjama kaže:

وَلَقَدْ نَعَلِمَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ
إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ

„Mi dobro znamo da oni govore: ‘Poučava ga jedan čovjek!’ Jezik onoga zbog koga oni krivo govore je jezik tuđina, a ovaj Kur'an je na jasnom arapskom jeziku.“ (en-Nahl, 103)

Pored navedenog, Kur'an posjeduje nedostizhan izraz koji premašuje najpoznatije arapske, pa čak i svjetske pjesnike i književnike. To se naglašava u 88. ajetu sure el-Isra':

قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ
لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

„Reci: ‘Kad bi se svi ljudi i džini udružili da sačine jedan ovakav Kur’an, oni, takav kao što je on, ne bi sačinili, pa makar jedni drugima pomagali.’“ (el-Isra’, 88)

Na kraju, prilikom susreta plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa svećenikom Behirom, u njihovom prisustvu bili su i mnogi mušrici Kurejšije. Kada bi bilo makar malo istine u tvrdnjama orijentalista, trebalo je da to mekkanski mušrici iskoriste kao dokaz u svom poricanju, jer oni su od prvog dana poslanstva poricali i neprijateljski se odnosili prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ali nikada nisu iznosili tvrdnju sličnu orijentalistima.

Hilfu'l-fudul (viteški savez)

Rat koji su vodili u svetim mjesecima Arapi su nazivali „el-Fidžar“ (svetogrdni). U njihovoj povijesti bila su četiri takva rata. U četvrtom po redu, koji se vodio između plemena Kurješ i plemena Kinane na jednoj strani, i plemena Hevazin na drugoj strani, učestvovao je i plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

On je uvijek bio na strani onih kojima se čini nasilje i nepravda. Tako je bilo i u ovom ratu u kojem je, u dvadesetoj godini svoga života, učestvovao zajedno sa svojim amidžama, ali nije prolio ničiju krv. Sakupljao je strijele koje su dolazile iz neprijateljskih lukova i predavao ih amidžama.⁸⁰

Nakon završetka rata, u svetom mjesecu zul-kadetu, u Mekku je došao jedan trgovac iz Jemena, koji je pripadao plemenu Zubejd.

80. Ibni Hišam, I, 198; Ibn Sa'd, I, 126-128.

Jedan od uglednih Kurejšija, As ibn Vail, kupio je njegovu robu, ali mu nije platio. Čovjek je htio zatražiti pomoć od uglednih porodica kao što su: Benu Abduddar, Benu Mahzum, Benu Džumah, Benu Sehm i Benu Adijj ibn Ka'b, ali oni, umjesto da mu pruže pomoć, stadoše na stranu Asa ibn Vaila, a jednog čovjeka još i izgrdiše.

U času kada su prvaci Kurejša sjedili pored Ka'be, oštećeni i bespomoćni trgovac izišao je na brdo Ebu Kubejs i gromkim glasom počeo recitovati pjesmu: „O Fihrova plemićka porodico!...“ Kroz stihove je ukazao na nepravdu koja mu je učinjena i zatražio od njih pomoć. Čovjek koji je prvi poduzeo korake na rješavanju tog problema bio je Zubejr, amidža plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Pozvao je prvake Kurejša na zajednički sastanak u kući bogatog i uglednog Abdullaha ibn Džud'ana.

Abdullah je priredio gozbu na kojoj je prisustvovao veliki broj ljudi. Tom prilikom su položili zakletvu „da u Mekki ne smije niko biti potlačen i izložen nepravdi, bilo da se radi o stanovniku Mekke ili nekom drugom.“ Izjavili su da će ispuniti dato obećanje sve dok u moru ima vode koliko je potrebno da se potopi jedna dlaka i dok planine Hira i Sebr stoje na svom mjestu.

Viteški red „Hilfu'l-fudul“ prvi put je stao u odbranu čovjeka iz plemena Zubejd, namirivši njegovu štetu iz imetka Asa ibn Vaila. Poslije toga, ova institucija je stajala u odbranu svakog potlačenog i obespravljenog u Mekki, uspostavljajući pravdu.⁸¹

Jedina institucija koju je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u periodu džahilijjeta podržao i lično učestvovao u njenom uspostavljanju bio je viteški red „Hilfu'l-fudul“. Budući da je to bila institucija koja je čuva ljudsko dostojanstvo i uspostavlja pravdu,

81. Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 295-296, Ibn Sa'd, I, 128-129.

plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je dobio poslanstvo, rekao je:

„Sa amidžama sam prisustvovao u kući Abdullaha ibn Džud’ana sklapanju ugovora (Hilfu’l-fudul) koji mi je draži od riđih deva, i kada bih opet bio pozvan na takvo nešto, odazvao bih se.“ (Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 295)

Trgovački život Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem

Mekkelije su trgovinom zarađivali sredstva za život. Trgovačkim karavanama dovozili su robu iz okolnih i dalekih mjesta u Mekku i prodavali je na trgovima i sajmovima u vrijeme hadža, dok su robu koja se proizvodila u Mekki prodavali u okolnim mjestima i u susjednim zemljama.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao što smo već spomenuli, u svojoj mladosti je zajedno sa amidžama putovao u Šam i Jemen. U godinama koje su uslijedile putovao je dva puta s hazreti Hatidžinom, radijallahu anha, trgovačkom robom na tržnicu Džureš u Jemenu i oba puta zaradio prilično dobru plaću: jednog mladog mužjaka deve.⁸²

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vodio je hazreti Hatidžinu, radijallahu anha, karavanu i na tržnicu Hubaše u Tihami. Na tom putovanju s njim je bio i Mejsere, Hatidžin sluga. Na tržnici su kupili tihamske tkanine i prodali ih Hakimu ibn Hizamu, ostvarivši veliku zaradu.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

82. Hakim, III, 200/4834

„Nisam vidio boljeg ortaka od Hatidže!“ – čime ju je pohvalio i istakao da ona za urađen posao daje dobru plaću. (Halebi, I, 221; Ajni, X, 104)

Jednoga dana Ebu Talib je rekao plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

„Bratiću moj, ja sam siromašan čovjek, a suša nam je uskratila imetak i trgovinu! Jedna trgovačka karavana sprema se za putovanje u Šam. Hatidža bintu Huvejlid traži nekoga ko bi putovao s njenom robom. Treba joj neko povjerljiv, čist i odan poput tebe. Zato bi bilo dobro da o tome porazgovaramo s njom. Mislim da će zbog tvoje povjerljivosti ovaj posao ponuditi tebi prije nego nekome drugom. Bojim se da ti Jevreji ne učine kakvo zlo, ali nemamo drugog izbora!“

Kada je ovaj razgovor između njih dvojice dospio do hazreti Hatidže, rekla je:

„Nisam znala da Muhammed želi ovaj posao!“, a potom ga je obavijestila i ponudila mu da otputuje s njenom robom u Šam uz mnogo veću plaću nego što je inače plaćala drugima.

Hazreti Hatidža, radijallahu anha, znala je veoma dobro koliko je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, povjerljiv, istinoljubiv i moralan.⁸³

Potom je svjetlo upute, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo u Šam zajedno sa hazreti Hatidžinim slugom Mejserom. Na polasku Hatidža je upozorila Mejseru:

„Ni u čemu ne smiješ biti nepokoran Muhammedu! Ne suprostavljaš mu se u onome što ti zapovjedi!..“

83. Ibn Hišam, I, 203; Ibn Sađ, I, 129; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 297.

Na putu su dvije deve, koje su bile natovarene robom, od umora počele zaostajati za karavanom. Mejseru je to zabrinulo, pa je o tome obavijestio plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ponos i kruna svega stvorenog, sallallahu alejhi ve sellem, svojim blagoslovljenim rukama je potrao njihove noge i one su, trčeci, prošle na čelo karavane. Kada su to primijetili njihovi saputnici, počeli su poklanjati mnogo više pažnje plemenitom Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.⁸⁴

Predvodnik svih vjerovjesnikā, alejhi ekmelut-tehājā, tokom cijeloga života bio je iskren prema ljudima, kako u trgovini, tako i u drugim poslovima. Kada bi nekome obećao nešto, to bi i ispunio bez obzira na cijenu.

Ibn Abbas, radijallahu anhumā, kao čovjek koji je poznavao život Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, do najsitnijeg detalja, rekao je:

„Kada bi Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao nešto, to bi sigurno i uradio.“ (Buhari, Šehadat, 28)

Sāib ibn Ebi's-Sāib, radijallahu anhu, pripovijeda:

- Došao sam kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ashabi me počеше hvaliti i govoriti lijepe stvari o meni. Tada Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

„Ja ga poznajem bolje od vas!“

Rekao sam:

„Dao bih oca i majku za tebe, istinu si rekao! Ti si bio moj partner u poslu, itekako dobar partner. Nisi mi se suprotstavljao,

84. Dijarebekri, I, 262.

a niti si raspravljao sa mnom.“ (Ebu Davud, Edeb, 17/4836; Ibn Madže, Tidžareh, 63)

Od mnogobrojnih situacija u kojima su se manifestovale njegova povjerljivost i iskrenost, potvrđujući da je dostojan imena el-Emin (Povjerljivi) i es-Sadik (Iskreni), jeste i događaj koji prenosi Abdullah ibn Ebi'l-Hamsa, radijallahu anhu:

- Prije poslanstva trgovao sam sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Jednom prilikom sam se zadužio kod njega i obećao mu da ću, ako malo pričeka, odmah donijeti dug. Otišao sam, ali sam zaboravio svoje obećanje. Poslije tri dana sjetio sam se svoga obećanja i odmah otišao na mjesto na kojem smo razgovarali. Kada sam stigao tamo, našao sam ga kako čeka na istom mjestu.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, koji je bio na najvišem stepenu odgovornosti, iskrenosti i vladanja, nije me grdio zbog toga, nego je samo rekao:

„Mladiću, pričinio si mi teškoću, ovdje te čekam već tri dana!“
(Ebu Davud, Edeb, 82/4996)

Ove lijepe osobine, kojima je bio ukrašen još prije poslanstva, veoma su poučne i pune mudrosti. Naravno, takvo nešto se može manifestovati samo kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Uzvišeni Allah je mogao Svom Poslaniku pružiti lijep i lagodan život od početka, bez iskušenja i napornog stjecanja nafake. Međutim, On je htio da Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zarađuje nafaku svojim rukama i da u tome bude primjer svom ummetu. Iz tog razloga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Čovjek ne može imati bolju opskrbu od one koju sâm zaradi...“
(Buhari, Buju', 15; Enbija, 37)

Pored toga, čovjek koji želi biti uzor ljudima ne smije obezbjeđivati svoju opskrbu poklonima i dobrovoljnim prilozima ljudi u njegovom okruženju, jer, u tom slučaju, njegov poziv neće imati potrebnu ozbiljnost, težinu i vrijednost u njihovim očima. Uzvišeni Hakk je naredio Svojim poslanicima da saopće ljudima slijedeće:

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

„Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi.” (eš-Šu'ara, 109, 127, 145, 164, 180; Junus, 72; Hud, 29)

Pjesnik o mudrosti toga lijepo kaže:

*Ne traži ni od kog da ti iz svog bogatstva daje
Jer to može biti cijena dragulja tvoje slobode!*

Zapažanje svećenika Nestūre

Karavana s kojom je putovao plemeniti Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, stigla je na teritoriju Šama, u grad Busru. Prenoćio je u čaršiji ispod stabla jedne masline, nedaleko od manstira u kojem je boravio svećenik Nestūra. Svećenik je još otprije poznao Mejseru, pa ga je upitao:

- Mejsere! Ko je onaj čovjek što leži pod drvetom?
- To je jedan čovjek iz plemena Kurejš. – odgovorio je Mejsere.
- Ima li crvenila u njegovim očima?
- Da, u njegovim očima uvijek ima crvenila!
- To je posljednji Božiji poslanik! Kamo sreće da doživim vrijeme u kojem će biti poslan! - rekao je Nestura. (Ibn Sa'd, I, 130-156; Ibn Kesir, el-Bidaje, II, 297-298)

Karavana ja napustila Busru i krenula prema Mekki. Mejsere je bio svjedok da su u vrijeme velike vrućine dva meleka pravila hlad plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Na kraju, u Mekku su se vratili sa velikom zaradom.⁸⁵

Brak sa hazreti Hatidžom, radijallahu anha

Nakon povratka iz Šama, Mejsere je detaljno ispričao hazreti Hatidži o Pejgamberovom, sallallahu alejhi ve sellem, lijepom vladanju i potpunosti koju je pokazao na putovanju. Nakon toga, kod naše majke, hazreti Hatidže pojavila se želja da se uda za Ponos svih svjetova, sallallahu alejhi ve sellem.

Hazreti Hatidžina prijateljica Nefisa bintu Umejje, pripovijeda kako je došlo do njihovog braka:

„Hatidža bintu Huvejlid bila je sposobna, vrijedna, visoko moralna i ugledna žena. Svi muškarci iz njenog plemena željeli su da se ožene njome. Međutim, ona je bila zapanjena moralom i ličnošću Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon njegovog povratka iz Šama Hatidža me poslala k njemu da ispitam da li bi želio da se oženi njome.

- Muhammede, – upitala sam ga – zašto se ne oženiš?
- *Kako da se oženim kada nemam mogućnosti za to?* – odgovorio je.
- Kada bi bio u prilici, da li bi se oženio jednom lijepom, bogatom i uglednom ženom?
- *Ko je ta žena?* – upitao je.
- Hatidža! – rekla sam.
- *Po tvom mišljenju, da li je to moguće?* – upitao je.

- To prepusti meni!

- *U tom slučaju, uradit ću što kažeš!* - rekao je.

Odmah sam otišla Hatidži i obavijestila je o tome. (Ibn Sa'd, I, 131)

Nakon radosne vijesti koju je dobila od Nefise, hazreti Hatidža je ponudila brak plemenitom Pejgamberu, sallallahu alejhi ve sellem, a on je o tome obavijestio svoga amidžu Ebu Taliba. Potom je Ebu Talib otišao kod hazreti Hatidžinog amidže, Amra ibn Eseda, i zaprosio je za svog bratića.

Na vjenčanju, Ebu Talib i Vereka ibn Nevfel, Hatidžin amidžić, održali su po jedan prigodan govor, a nakon toga je njen amidža Amr ibn Esed ustao i proglasio zaključenje njihovog braka, riječima:

„O skupino Kurejša! Budite svjedoci da sam vjenčao Hatidžu, kći Huvejlidovu sa Muhammedom, sinom Abdullahovim!“⁸⁶

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dao je vjenčani dar (mehr) hazreti Hatidži koji se sastojao od dvadeset mladih deva.⁸⁷

Plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, tada je imao dvadeset i pet godina, a hazreti Hatidža četrdeset godina. Sretna i časna Hatidža bila je hudovica sa dvoje djece i starija petnaest godina od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem.

Hazreti Hatidža, radijallahu anha, naša majka, svojim životom i imetkom postala je novi izvor snage za plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Prije islama, hazreti Hatidža, radijallahu anha, pripadala je porodici od velikog ugleda i časti, a zbog svoje čestitosti i lijepog

86. Dijarbekri, I, 264; Ja'kubi, II, 20.

87. Ibn Hišam, I, 260; Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, I, 23.

ahlaka nazvana je „Afifa“ (Neporočna) i „Tahira“ (Čista). U islamu je nazvana „Hatidžetu'l-Kubra“ (Velika Hatidža).⁸⁸

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Najvrjednija žena (na Ahiretu) je Merjem bintu Imran, a najvrjednija žena (na ovom svijetu) je Hatidža bintu Huvejlid.“

(Buhari, Menakibu'l-Ensar, 20; Muslim, Fedailu's-sahabe, 69)

Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, brak sa hazreti Hatidžom, radijallahu anha, najbolji je pokazatelj da on nije bio čovjek koji slijedi želje i prohtjeve svoje duše, nego da im uopće ne pridaje važnost. U suprotnom, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi oženio ženu koja je starija od njega i hudovica koja ima djecu, već bi oženio djevojku koja je mlađa od njega. Naime, Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, kod žene koju je htio oženiti tražio je odgoj, lijepo vladanje, čast, dostojanstvo i druge vrijednosti, a ne mladost, ljepotu i druge prolazne osobenosti.

Višeženstvo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i mudrosti sadržane u tome

Tek poslije pedesete godine života Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio se više puta. Svaki njegov brak sadrži mnogo razloga i mudrosti. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predstavlja ličnost koju je Uzvišeni Allah učinio potpunim uzorom čovječanstvu, naglašavajući to u Svojoj Knjizi:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ
وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

88. Ibn Sa'd, VIII, 14-15.

„Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na Ahiretu, i koji često Allaha spominje.“ (el-Ahzab, 21)

Treba znati da su sumnja i potvora u pogledu njegove ličnosti znakovi nemara prema istinama uzvišenog islama i zlonamjernost koja ne potječe iz neznanja. To je zbog činjenice što je Uzvišeni Allah učinio Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, potpunim uzorom u svakom pogledu. Prije svega, on nam je uzor u porodičnom životu. Mi u ovom djelu ne možemo predočiti sve pojedinosti njegovog bračnog života, niti možemo detaljno govoriti o njegovim blagoslovljenim suprugama, jer to nije cilj našega pisanja. Pisanje o ovoj značajnoj temi ne može biti sadržano samo u nekoliko redaka. Međutim, ako pobrojimo osnovne karakteristike njegovih brakova, nadamo se da ćemo na ispravan i dostatan način formirati mišljenje i stav o ovoj temi.

Naime, poznato je da su čovjekove potrebe i želja za suprotnim spolom najizraženije u periodu njegove mladosti. Međutim, kada se osvrenemo na mladost plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o njemu jedino možemo reći da je bio nesvakidašnji primjer stida, čednosti i časti. To se najlakše može razumjeti iz činjenice da su ga stanovnici Mekke u njegovoj mladosti nazivali „**el-Emin**“ (Povjerljivi). Ali i pored toga, u pogledu njegove čednosti i neporočnosti oni nisu imali nijednu primjedbu od vremena kada je dobio poslanstvo, pa sve do smrti.

Dok je boravio u Mekki, Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, oženio se dva puta. Kada se oženio hazreti Hatidžom, radijallahu anha, imao je 25 godina, a ona je imala 40 godina i bila je hudočica sa djecom iz prethodnog braka. U periodu braka koji je trajao punih 25 godina, sve do hazreti Hatidžine smrti, plemeniti Poslanik, sallallahu

alejhi ve sellem, nije se oženio drugom ženom, premda su mu običaji tog vremena dozvoljavali da se oženi sa više žena.

Tek poslije hazreti Hatidžine smrti oženio je **hazreti Sevdu**, radijallahu anha, koja je bila starija žena i udovica. Njen muž je umro poslije hidžre u Abesiniju, a ona je ostala sàma i bez zaštite. Pored toga, njena rodbina je vršila veliki pritisak na nju zato što je bila muslimanka. Iz tog razloga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio ovu časnu ženu i pružio joj zaštitu. Njihov brak je zaključen desete godine poslanstva, dok će kasniji brakovi plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, biti sklopljeni poslije Hidžre, u Medini.

Hidžrom je u Medini započeo novi period. Pored zaduženja poslanstva, Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, postao je predsjednik novoformirane države. Uz sve to, on je bio odgovoran koji je trebao svim vrstama ljudi pružiti odgoj i dostaviti poruku, koja će se prenositi u narednim stoljećima. Lahko je shvatiti da su sva njegova zaduženja imala uticaj na njegove brakove, koji će biti uzrokovani vjerskim, društvenim, ekonomskim, moralnim i drugim faktorima.

Od svih njegovih supruga samo je **hazreti Aiša**, radijallahu anha, bila mlada i djeвица. Njihov brak je sklopljen prve godine po hidžri u Medini. Premda je bila mlada, hazreti Aiša je bila veoma inteligentna i oštroumna, tako da je posredstvom nje preneseno znanje porodičnog prava i obredoslovlja (fikha) koji se odnosi na žene. Ona je pedeset godina poslije Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti nastavila prenositi znanje i iz prve ruke davala pravna rješenja časnim ashabima, njihovim suprugama, kćerima, pa čak i unucima.

Ukazujući na vrijednost hazreti Aiše, naše majke, radijallahu anha, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Trećinu svoje vjere naučite iz Aišine kuće!“ (Dejlemi, II, 165/2828).

Pored toga, ona je jedna od sedmero učenih ljudi (muksirun) koji su prenijeli najviše hadisa od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Hazreti Aiša, radijallahu anha, prenijela je ukupno 2210 hadisa, od kojih su 194 zabilježili Buharija i Muslim u svojim zbirkama.

Uistinu je hazreti Aiša, radijallahu anha, veoma dobro poznavala Kur'an, propise o dozvoljenim i zabranjenim stvarima, islamsko pravo, medicinu, arapsku poeziju, prozu i porijeklo arapskih porodica. Nesumnjivo je bila najučenija i najobrazovanija muslimanka. Časni ashabi su uvijek pitali za njeno mišljenje kada bi se razišli u pogledu nekog propisa, a najučeniji među njima su od nje tražili rješenje pitanja koje nisu mogli sami riješiti.⁸⁹

Ebu Musa, radijallahu anhu, kaže:

„Kada bismo vidjeli problem u nekom od prenesenih hadisa, obraćali smo se Aiši, radijallahu anha, i ona nam je uvijek davala adekvatno rješenje.“ (Tirmizi, Menakib, 62)

Pored navedenog, brakom sa hazreti Aišom, radijallahu anha, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ojačao je rodbinsku vezu i prijateljstvo sa njenim ocem, hazreti Ebu Bekrom, radijallahu anhu.

Iz istog razloga je i njegov brak sa **hazreti Hafsom**, radijallahu anha, hazreti Omerovom kćerkom, koji je zaključen u trećoj godini po hidžri. Hazreti Hafsa je bila hudovica čiji je muž ranjen na Bedru, a potom umro kao šehid. Njen otac je želio da se njome oženi hazreti Ebu Bekr ili hazreti Osman, radijallahu anhum, međutim oni nisu prihvatili njegovu ponudu, i to ga je veoma rastužilo. Poslije toga,

89. Ibn Hadžer, *el-Isabe*, IV, 360.

plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, oženio je hazreti Hafsu i tako popravio odnose među starim prijateljima.

Sljedeći brak Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sklopljen je sa **hazreti Zejnebom**, radijallahu anha, u petoj godini po hidžri. To je brak o kojem se najviše raspravlja, ali u kojem je sadržano mnogo mudrosti. Poznato je da je hazreti Zejneb bila tetišna plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koju je on prvo udao za svog oslobođenog roba i posinka – Zejda ibn Hariseta, radijallahu anhu, čime je htio da dokine razliku između „bogatih i siromašnih, robova i slobodnih“ i ukaže na istinu po kojoj su svi ljudi jednaki poput zubaca na češlju. Međutim, Zejneb, radijallahu anha, nije baš željela taj brak, a i njena porodica je bila protiv, što je učinilo njihov brak teškim i nepodnošljivim. Nekoliko puta je Zejd, radijallahu anhu, tražio od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ih razvede, ali nije dobio dozvolu. Na kraju, njihov brak je, ipak, okončan razvodom.

Nekoliko dana poslije razvoda Uzvišeni Allah je objavio Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, časne ajete⁹⁰ u kojima mu naređuje da se oženi Zejnebom, radijallahu anha. Na taj način je dokinuta predislamska običajna zabrana „braka sa posinkovom razvedenom suprugom“ i ukazano je na razliku između rođenog i usvojenog sina. Odnosno, dokinuto je usvajanje (adopcija) djece koje podrazumijeva brisanje djetetovog stvarnog identiteta i pripadnosti biološkim roditeljima.

Onima koji se usuđuju da kažu kako je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, „privukla Zejnebina ljepota i da se zbog toga oženio njome“, ukazat ćemo na nekoliko jasnih činjenica koje demantiraju njihovu tvrdnju:

90. Vidi: el-Ahzab, 37.

1. Zejneb, radijallahu anha, bila je kćerka njegove tetke po ocu, koju je još od njenog djetinjstva vidio mnogo puta;

2. da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaprosio Zejnebu prije nego ju je vjenčao sa Zejdom, radijallahu anhu, ona bi to rado prihvatila i ne bi bilo nikakve prepreke za njihov brak. Međutim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, lično ju je udao za Zejda, radijallahu anhu, i više puta odbacio njegov zahtjev za razvodom.

Jednom riječju, to je trebalo da se dogodi kako bi neki propisi islamskog prava bili ustanovljeni praktično kroz život Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čime je obezbjeđeno pravno uporište i oslonac za te propise.

Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, brak sa **hazreti Safijjom**, radijallahu anha, kćerkom jednog od jevrejskih lidera Hajbera, zaključen je s ciljem uspostavljanja tazbinskih veza i popravljanja odnosa sa Jevrejima. Ovaj brak je sklopljen sedme godine po hidžri i imao je političke ciljeve. (Vidi: Ibn Hadžer, el-Isabe, IV, 347)

Njegov brak sa **hazreti Džuvejrijom**, radijallahu anha, kćerkom plemenskog poglavara, zaključen je pete godine po hidžri. Ovaj brak je bio povod oslobađanja na stotine ratnih zarobljenika, jer su postali tazbina Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Blagoslovom ovog braka cijelo pleme Benu Mustalik je prigrlilo islam. (Vidi: Ebu Davud, Itk, 2)

Njegov brak sa **hazreti Ummu Habibom**, radijallahu anha, Ebu Sufjanovom kćerkom, zaključen je sedme godine po hidžri s ciljem da se ova napaćena vjernica uzme u zaštitu. Poznato je da je Ummu Habiba zajedno sa svojim mužem učinila hidžru u Abesiniju, ali je on tamo prihvatio kršćanstvo i ubrzo nakon toga umro. Ona je

ostala sama i u veoma teškim uslovima. Uprkos tome, očuvala je svoju vjeru i samo zbog dostojanstva koji potječe od imana nije se obratila za pomoć svom ocu Ebu Sufjanu, koji je u to vrijeme bio lider Mekke. Brakom sa Ummu Habibom, radijallahu anha, Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, izbavio ju je iz teške situacije i pružio joj zaštitu. Blagoslovom ovog braka je, također, umanjeno neprijateljstvo mušrika prema muslimanima. (Vidi: el-Mumtehine, 7; Vahidi, str. 443)

Dakle, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije se ženio iz tjelesnih pobuda. Da je njegov cilj bio zadovoljavanje tjelesnih pobuda, u Medini je bilo lijepih djevojaka za udaju, kćeri muhadžira i ensarija. Svakom od njih bila bi čast da se njegova kći uda za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a i njihove kćeri bi željele da postanu supruge „Allahovog Poslanika“ i „majke pravovjernih“. Međutim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije čeznuo za tim.

Prema tome, Uzvišeni Allah je Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio višeženstvo zbog vjerskih, etičkih, društvenih i političkih razloga, a posebno zbog onog dijela islamskog prava koji se odnosi na žene, jer je poznato da u mnogim šerijatsko-pravnim pitanjima nije dovoljno mišljenje jedne žene. Budući da islam obuhvata sve segmente ljudskog života, mišljenje jedne osobe po pitanju položaja i prava žene, kao i porodičnog prava uopće, ne bi moglo, na adekvatan način, prikazati potpunu sliku islama u tom domenu. Pored toga, niko nije mogao dati garanciju da supruge Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neće umrijeti prije njega, a to bi značilo da islamsko porodično pravo nije upotpunjeno.

Bilo je mnogo pitanja o kojima žene zbog stida nisu mogle razgovarati sa muškarcima. Međutim, o istim pitanjima one su sa lahkoćom mogle razgovarati sa jednom ženom, koja je supruga

Allahovog Poslanika. Iz tog razloga u muslimanskom društvu uvijek postoji potreba za učenim i obrazovanim ženama. Zapitajmo se, da li ova pitanja neko može bolje poznavati od časnih supruga Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje su živjele s njim i preuzele znanje porodičnog prava lično od njega?

Pored svega navedenog, one su svojim skromnim i bogobožnim načinom života postale najljepši uzor nama i našim porodicama.

Ukoliko bi neko pitao: „Da li ljudi u našem vremenu mogu slijediti Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu višeženstva?“, odgovor bi bio sljedeći:

- Neki lični postupci Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne mogu biti predmet slijeđenja za njegov ummet, jer on, kao Allahov Poslanik i utemeljitelj Njegove vjere, zauzima posebno mjesto. Njemu je, za razliku od njegovih sljedbenika, bilo naređeno da svaku noć provodi u noćnom namazu; bilo mu je dozvoljeno da neprekidno posti više dana bez iftara i sehura; bilo mu je zabranjeno – kao i njegovoj čistoj porodici – da uzima sadaku i zekat...

Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, brak sa više od četiri žene ima veoma ozbiljne vjerske, društvene, socijalne i političke razloge. Prema jedinstvenom stavu islamskih učenjaka, brak sa više od četiri žene zabranjen je njegovim sljedbenicima i oni ga u tome ne mogu slijediti.

Kada je riječ o islamskom propisu višeženstva, treba naglasiti da višeženstvo nije počelo sa islamom. Islam ga je zatekao kao dugogodišnju tradiciju, ali je izmijenio njegovu formu, ograničio ga i učinio ispravnim. Prije islama u višeženstvu nije postojala granica kojom bi se ograničio broj žena s kojima muškarac stupa u brak. Međutim, islam je višeženstvo ograničio na četiri žene, ali u slučaju

kada postoji strah ili bojazan od nepravednog postupanja prema njima, preporučio je brak samo sa jednom ženom.⁹¹

Drugo, višeženstvo **nije naređeno** svim muslimanima, **nego je dozvoljeno** u određenim situacijama.⁹² Prakticira se zbog rata, bolesti, invalidnosti, dugog odsustvovanja, potrebe za zaštitom i drugih razloga koji imaju za posljedicu raspadanje porodice. Naprimjer, čovjek koji je oženjen nerotkinjom, koja iz bioloških ili nekih drugih razloga ne može rađati djecu, može oženiti drugu ženu, ali pod uvjetom da se ne razvodi sa prvom. Ukoliko, pak, postoje i druge nužne potrebe za novim brakom, broj supruga, a samim tim i porodica, može se povećati, ali se mora ograničiti sa „četiri“. Na taj način će materijalne i duhovne štete koje nastaju od raspadanja porodice biti smanjene na minimum.

Uistinu, podsticanje na višeženstvo je nužno u zemljama koje su pretrpjele rat, s ciljem da bi se spriječio nemoral i povećao priraštaj zajednice muslimana. Takvih slučajeva bilo je u prošlosti, ali ih može biti i u budućnosti. Islam ima za cilj da muslimansku zajednicu učini sretnom i sigurnom, stoga je i omogućio „olakšice“ koje otklanjaju nastale poremećaje i nepravilnosti. Pravilo kojim se olakšava život i omogućava njegov prirodni tok ne vrijedi samo za brak, nego i za ostale segmente ljudskog života.

Dakle, islam nam nudi adekvatna i djelotvorna rješenja za sve životne probleme, u svakom vremenu i na svakom mjestu.

91. Vidi: en-Nisa, 3.

92. Elmalılı Muhammed Hamdi ef. na ovu temu kaže: „Što se tiče braka sa više žena, može se reći samo jedno: to je dozvoljeno i mubah, a u slučaju kada postoji bojazan od nepravednog postupanja prema suprugama, tada je mekruh. U nekim situacijama brak sa više žena može biti mendub, pa čak i vadžib, a to je u slučaju kada za muškarca ili ženu postoji opasnost od bluda.“ (*Hak Dini Kur'an Dili*, II, 1290)

Što se tiče muškaraca koji su se odlučili na brak sa više žena, Uzvišeni Allah im stavlja u dužnost „da budu pravedni“ prema svojim suprugama. U protivnom, On Uzvišeni im prijeti Svojom kaznom:

وَأِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ
النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَّةَ وَرِبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا

„Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni, onda se ženite onim ženama koje su vam dopuštene, sa po dvije, sa po tri i sa po četiri. A ako strahujete da nećete pravedni biti, onda samo sa jednom; ili - eto vam onih koje posjedujete. Tako ćete se najlakše nepravde sačuvati.“ (en-Nisa', 3)

U drugom ajetu Uzvišeni kaže:

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا

„Vi ne možete potpuno jednako postupati prema ženama svojim ma koliko to željeli, ali ne dopustite sebi takvu naklonost pa da jednu ostavite u neizvjesnosti. I ako vi budete odnose popravili i nasilja se klonili - pa, Allah će, zaista, oprostiti i samilostan biti.“ (en-Nisa', 129)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Čovjek koji bude u braku sa dvije žene i ne bude pravedan prema njima, na Sudnjem danu bit će proživljen, a jedna njegova strana će biti paralizovna.“ (Ibn Madže, Nikah, 47)

Pored navedenog, prilikom sklapanja braka žena može postaviti uvjet koji ograničava muževu pravo na brak sa više žena. Ovo pravo je dato ženama.⁹³

Kada bi o ovom pitanju prosuđivali čistom logikom, ne uzimajući u obzir cilj i svrshodnost Božijeg stvaranja, došli bi do zaključka da i žena može imati više muževa. Međutim, to ne može biti ispravno, jer bi bilo teško utvrditi očinstvo djeteta. Stoga nijedna vjera, a niti pravni sistem nisu dozvolili takav brak, jer predstavlja očiti razvrat (**fudžur**). Budući da islam pridaje veliku pažnju porijeklu djeteta, on čak i u slučaju razvoda supružnika propisuje vremenski period čekanja (*iddet*) za ženu, nakon kojeg se ona može ponovo udati. Ta činjenica, koju savremeno svjetovno pravo nije uzelo u obzir, predstavlja izvanredan dokaz pravičnosti i humanosti islamskog prava kada je u pitanju dostojanstvo čovjeka.

Kada uzmemo u obzir navedene činjenice, možemo shvatiti u kojoj je mjeri islam dao precizna rješenja za svaki segment ljudskog života i s kojim ciljem je dozvolio višeženstvo. Jer, zaista, islam nije vjera samo jakih i zdravih ljudi, nego i oni slabih i bolesnih. On nije vjera koja se može realizovati samo u vremenu blagostanja i u normalnim uslovima života, nego i u teškim, nesvakidašnjim i burnim vremenima. On nije vjera muškaraca, nego i vjera ženā čija se prava i potrebe moraju ispunjavati. Islam je jedinstvena vjera po pitanju porodice, jer ne dozvoljava njeno raspadanje bez opravdanih razloga, zatvarajući oči pred poniženjem i bijednim položajem djece razvedenih roditelja. On čuva dostojanstvo i čast pojedinca i cijele zajednice.

**Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem,
otkup slobode i posinjavanje Zejda ibn Hariseta**

Kada je imao osam godina, Zejd ibn Harise je zarobljen prilikom upada konjice plemena Benu Kajn. Poslije toga je doveden na vašar Ukaz i kao rob prodat Hakimu ibn Hizamu za 400 dirhema. Hakim ga je kupio za svoju tetku hazreti Hatidžu, radijallahu anha. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Zejda, rekao je:

„Kada bi ovaj rob bio moj, sigurno bih ga oslobodio!“

„Neka bude tvoj!“ – rekla je Hatidža, radijallahu anha, i plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odmah ga je oslobodio. (Ibn Hišam, I, 226; Ibn Sa'd, III, 40)

Zejdov otac bio je jako tužan zbog gubitka sina i posvuda ga je tražio. Kada je od hadžija saznao da je kupljen u Mekki, odmah je sa bratom došao kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon što su ponudili cijenu za Zejdov otkup i zamolili da cijena bude umjerena, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Zar ne postoji neko drugo rješenje?“

„Koje?“, upitali su.

„Pozovite ga i pustite neka sam odabere!“ rekao je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. „Ako odabere da ide s vama, ne morate platiti ništa, a ako odluči da ostane kod mene, ja vam ne mogu, tako mi Allaha, predati nekoga ko želi ostati kod mene!“

„Ti si, uistinu, iskren, plemenit i dobar prema nama!“ rekli su Zejdov otac i amidža zadovoljno.

Kada su Zejdu ponudili da pođe s njima, rekao je:

„Tako mi Allaha, ja ne želim nikoga osim Muhammeda i neću ga pretpostaviti nekome drugom!“ Potom se okrenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

„Ti zauzimaš mjesto moga oca i moje majke! Želim ostati kod tebe!“

Kada ga njegov otac i amidža počеше grditi, Zejd reče:

„Ja sam kod ovog čovjeka vidio takve stvari da jednostavno ne mogu otići od njega. Nikada ga neću napustiti!“

Kada je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Zejdovu iskrenost i odanost, uzeo ga je za ruku, odveo u Harem Ka'be i rekao:

„O, ljudi! Budite svjedoci da je Zejd moj sin. Ja sam njegov, a on je moj nasljednik!“⁹⁴

Na taj način je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posinio Zejda.

Vidjevši to, Zejdov otac i amidža su mirne duše vratili se svojim kućama. (Ibn Hišam, I, 267; Ibn Sa'd, III, 42)

Zejdov brat, Džebele ibn Harise, radijallahu anhu, pripovijeda:

- Otišao sam kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu:

„Allahov Poslaniče, neka moj brat Zejd pođe sa mnom!“

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Evo, Zejd je ovdje, ako on želi poći s tobom, ja ga u tome neću sprječavati?!“

94. Od toga dana Zejda su zvali Zejd ibn Muhammed i to je potrajalo dok nije dokinuto usvajanje djece, 5.-tim i 40.-tim ajetom sure el-Ahzab.

Međutim, Zejd je rekao:

„Allahov Poslaniče, ja neću nikoga pretpostaviti tebi!“

- Mnogo kasnije sam shvatio da je mišljenje mog brata ispravnije od mog mišljenja. (Tirmizi, Menakib, 39/3815)

Hazreti Alija u okrilju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Ebu Talib bio je slabog materijalnog stanja, a porodica mnogobrojna. Iz tog razloga je bio u teškom stanju. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je kod amidže Abbasa i rekao mu:

„Amidža! Znaš da je porodica tvog brata Ebu Taliba mnogobrojna. Ljudi su u vremenu oskudice i suše i ne znaju šta će sa sobom. Pođimo kod Ebu Taliba i porazgovarajmo s njim. Jednog od njegovih sinova ja ću primiti k sebi, a jednog ćeš ti primiti, čime ćemo olakšati njegov teret!“

Abbas, radijallahu anhu, prihvatio je njegov prijedlog, pa skupa otiđoše kod Ebu Taliba. Na njihov prijedlog Ebu Talib je rekao:

„Ostavite mi Akila, a od ostalih uzmite koga želite!“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo je hazreti Aliju, a Abbas je uzeo Dža'fera, radijallahu anhuma.

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podizao je hazreti Aliju u svome okrilju dok nije počašćen poslanstvom. (Ibn Hišam, I, 264)

Djeca Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Iz blagoslovljenog braka sa hazreti Hatidžom, radijallahu anha, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio je

sinove: Kasima i Abdullaha, te kćeri: Zejneb, Rukajju, Ummu Kulsum i Fatimu. Po sinu Kasimu dobio je nadimak „Ebu’l-Kasim“ (otac Kasimov).

Kasim je preslio na ahiret kada je imao dvije godine.

Njegov drugi sin, Abdullah, nazvan je Tajjib i Tahir, jer je rođen u periodu islama.⁹⁵ Kada je i Abdullah umro, jedan od kurejšijskih mušrika, po imenu As ibn Vail, rekao je:

„Pustite ga (tj. Resulullaha), on je „ebter“ (bez spomena i nasljednika), čovjek čija se loza neće nastaviti. A kada i on umre, njegovo ime niko neće spominjati i tako ćete ga se riješiti.“

Nakon toga je Allah Te’ala objavio suru el-Kevser:

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ. فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ. إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

„Mi smo ti, uistinu, Kevser⁹⁶ dali. Zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji. Onaj koji tebe mrzi sigurno će on bez spomena ostati.“ (el-Kewser, 1-3)

Kada je Abdullah umro, hazreti Hatidža, radijallahu anha, obratila se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši:

„Allahov Poslaniče, mlijeko za moga sina je nadošlo! Kamo sreće da je Allah Uzvišeni produžio njegov život dok ne prođe period dojenja!“

95. Ibn Sa’d, I, 133.

96. Kevser, etimološki, znači: mnogo; svega mnogo; svako dobro i dr. Ovim izrazom ukazuje se na mnogo dobra koje je Uzvišeni darovao Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a to su: poslanstvo, Kur’an, islam, sreća, šefa’at , namaz, mnoge muđžize i počasti. U vjerodostojnim predajama prenoseno je da je „Kevser“ naziv dženneske rijeke koja pripada Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Na Sudnjem danu njegov ummet će se okupiti oko te rijeke. (Buhari, Tefsir, 108)

Na njene riječi on je rekao:

„On će svoje dojenje upotpuniti u Džennetu!”

„Allahov Poslaniče," rekla je. "Kada bih to (sigurno) znala, lakše bih podnijela njegovu smrt.“

„Ako hoćeš da učinim dovu Allahu pa da čuješ njegov glas?” - upitao je.

Međutim, Hatidža el-Kubra, radijallahu anha, još jednom je pokazala svoju predanost, rekavši:

„Ne, Allahov Poslaniče! Ja vjerujem u ono što kaže Allah i Njegov Poslanik!“ (Ibn Madže, Dženaiz, 27)

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je četiri kćeri. Najstarija među njima bila je hazreti Zejneb. Kada se rodila, plemeniti Poslanik, alejhi efdalus-salavat, imao je trideset godina. Poslije nje rodila se hazreti Rukajja.⁹⁷

Poslije hazreti Rukajje rodila se hazreti Ummu Kulsum, a poslije nje – hazreti Fatima, radijallahu anhunne, i u to vrijeme Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, imao je trideset pet godina. Iste godine obnovljena je Ka'ba.⁹⁸

Najmlađe dijete Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bio je sin Ibrahim, koji se rodio osme godine po hidžri od Marije Koptkinje. Njegova babica je bila Ummu Rāfi, a njen muž, Ebu Rāfi, donio je muštuluk Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji se jako obradovao i darovao ga. Onima koji su bili u njegovom prisustvu rekao je:

97. Dijarbekri, I, 273-274.

98. Ibn Sa'd, VIII, 19-26.

„Noćas mi se rodio sin. Dao sam mu ime mog praoca Ibrahima!“

(Muslim, Fedail, 62)

Međutim, kada je imao sedamnaest ili osamnaest mjeseci, Ibrahim se razbolio i nedugo zatim umro.⁹⁹

Arbitraža u Haremu Ka'be

U Mekki se dogodila poplava u kojoj je Ka'ba jako oštećena. Povodom tog događaja sva plemena se ujediniše u njenoj obnovi. Dogovorili su da Ka'bu prvo sruše do temelja, a potom da je izgrade iznova.

U međuvremenu u Mekku je stigla vijest da je jedna lađa nošena olujom udarila u obalu nedaleko od Džidde. Lađa je prevozila mehki ravni kamen, rezanu građu, željezo i drugi građevinski materijal. Kurejšije su kupili njene daske i grede kako bi ih upotrijebili za krov Ka'be. Rušenje i ponovnu izgradnju Ka'be podijelili su među sobom.

Kada su počeli rušiti Ka'bu, Ebu Vehb ibn Amr se uspravio i rekao:

„O Kurejšije! Za izgradnju Ka'be nemojte trošiti imetak koji ste stekli na nedozvoljen i nelegalan način. Neka se ne troši novac koji je zarađen na osnovu kamate, prevare, krađe i bilo koji drugi nelegalan način!“ (Ibn Hišam, II, 210; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 305)

Kurejšije su oklijevali sa rušenjem zidova Ka'be jer su se bojali da ih ne pogodi kakva nesreća. Njihova ljubav i poštovanje prema Ka'bi vukli su korijene još od vremena Ibrahima, alejhis-selam. Velid ibn Mugire, jedan od prvaka Kurejša, upitao je prisutne:

„Šta želite postići rušenjem Ka'be, dobro ili zlo?“

„Naravno, želimo dobro!“, odgovorili su.

„Narode moj!“, nastavio je Velid. „Zar rušenjem Ka'be ne želite popraviti njeno stanje? Allah neće kazniti one koji čine dobro!“ Potom je prvi počeo sa njenim rušenjem, a i ostali su ga u tome slijedili. (Abdur-Rezzak, V, 319)

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također je učestvovao u obnovi Ka'be, zajedno sa amidžom Abbasom. Kada je obnova bila pri kraju i kada je došao red na ponovno postavljanje Hadžeru'l-esveda na njegovo mjesto, nastala je velika svađa među plemenima. Svako je polagao pravo na taj čin. Problem se pretvorio u zavist i častoljublje. Benu Abduddâr donijeli su posudu ispunjenu krvlju i sklopili sporazum sa plemenom Benu Adijj ibn Ka'b da će se boriti do smrti. Polazući zakletvu stavili su ruke u posudu sa krvlju. Ovakva situacija među Kurejšijama potrajala je četiri do pet noći.

Na kraju, jedan od najstarijih Kurejšija, čovjek po imenu Ebu Ummeje, rekao je prisutnima:

„O narode moj! Mi želimo činiti dobro, a ne zlo. U ovom poslu nemojte se natjecati u ljubomori, prekinite raspravu! Budući da ovo pitanje nismo uspjeli riješiti, neka nam arbitar bude onaj koji prvi uđe na kapiju Harema. Neka nam on presudi, a mi ćemo njegovu presudu sa zadovoljstvom prihvatiti.“

Dok je završavao svoj govor, Ebu Umeje je rukom pokazao na kapiju „Benu Šejbe“.

Nedugo zatim na kapiji Harema pojavio se plemeniti Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, a na licima prisutnih ukaza se zadovoljstvo i slatki osmijeh. Bio je to Muhammed

el-Emin koga su svi voljeli i poštovali. Onaj koga su pozivali da prisustvuje klanju deve i blagoslovi njeno meso.¹⁰⁰

Kada ga ugledaše, svi uglas povikaše:

„To je El-Emin (Povjerljivi)! Zadovoljni smo da nam on presudi!“

I nakon što su mu objasnili u čemu je problem, on iz svakog plemena odabra po jednog čovjeka, skide svoj ogrtač i prostre ga na zemlju. Potom na njega postavi Hadžeru'l-esved i pozva izabrane ljude da svako od njih prihvati za krajeve ogrtača. Na taj način su svi zajedno prenijeli Hadžeru'l-esved do njegovog mjesta, a onda je on svojim blagoslovljenim rukama smjestio kamen na mjesto koje mu pripada. Tako je spriječio mogući rat među plemenima.¹⁰¹

Ovaj njegov postupak, kao i mnogi drugi, ukazuje na njegovu briljantnu pronicljivost i lijepo vladanje s kojima će kasnije biti uzdignut na stepen „Pečata i predvodnika svih vjerovjesnika“. Možda se nije znalo da će posljednji vjerovjesnik, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, biti rođen i odrasti u Mekki, ali su neki Allahovi robovi osjećali i potajno znali da je njegovo vrijeme blizu. Jedan od njih bio je Kuss ibn Se'ide.

Obraćanje Kuss ibn Se'ideta

Kuss ibn Seide bio je poglavar plemena Ijad, sljedbenik vjere Isa'a, alejhis-selam, muvehhid i pjesnik. Ovdje ćemo spomenuti njegov poznati govor u vezi pojave posljednjeg vjerovjesnika, koji je on održao prisutnima na sajmu Ukaz, a na kojem je bio prisutan

100. Abdurrezzak, V, 319; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 304.

101. Ibn Hišam, I, 209-214; Abdurrezzak, V, 319.

i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Tom prilikom on je rekao:

„O ljudi!

Dođite, slušajte, razumite i uzmite pouku!

Onaj ko živi na kraju umire, onaj ko umre – nestane, a ono što treba biti – biva. Kiše padaju, trave rastu; djeca se rađaju i zauzimaju mjesto svojih očeva i majki, a na kraju sve propadne i nestane...

Obratite pažnju! Sa Neba će doći vijest, a na Zemlji se nalaze stvari koje će biti pouka ljudima. Zemlja je prostrti ležaj, Nebo je visoki tavan, zvijezde se kreću, a more miruje. Onaj ko dođe (na ovaj svijet) – ne ostaje (na njemu), a onaj ko odlazi – ne vraća se. Da li ostaju tamo zato što su zadovoljni mjestom novog boravka ili su zaustavljeni tamo i utonuli u san...

Kunem vam se, kod Allaha je vjera koja mu je draža od ove vaše vjere..

Doći će Allahov vjerovjesnik, a njegov dolazak je veoma blizu. Njegova sjena već prekriva vaše glave. Blago onome ko povjeruje u njega i krene pravim putem, a teško onom nesretniku koji mu se suprotstavi i bude nepokoran!

Teško onom narodu koji je život proveo u gafletu (nemaru)!

O ljudi!

Čuvajte se gafleta! Sve je prolazno, samo je Allah vječan! On je Jedan i nema Mu ravnog ili sličnog. Samo se Njemu ibadet čini. Nije nastao, a niti će nestati.

U životu onih koji su živjeli prije nas nalazi se mnogo pouka.

O, pleme Ijad! Gdje su vaši očevi i djedovi? Gdje su sad narod Ada i Semuda koji su gradiše bajne dvorce od kamena? Gdje su sad Faraon i Nemrud koji bijaše zalučeni ovosvjetskim imetkom i svom narodu govoraše: „Ja sam vaš najveći gospodar?“

Zemlja ih je progutala i samljela u svojoj vodenici pretvorivši ih u prah. Njihove kosti su istruhle i nestale. Njihove palače su srušene i opustošene. Na njihovim imanjima sada se psi zabavljaju. Ne dopustite da padnete u gaflet poput njih i ne idite njihovim stopama! Sve je prolazno, jedino je Allah vječan...“ (Bejhaki, Kitabu'z-zuhd, II, 264; Ibn Kesir, el-Bidaje, II, 234-241; Hejsemi, IX, 418)

Dok je držao ovaj govor, Kuss ibn Se'ide nije znao da se među prisutnima nalazi posljednji Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Nedugo zatim on je umro. Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio Objavu, cijelo pleme Ijad je došlo kod njega i prihvatilo islam. Tom prilikom im je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Nikada neću zaboraviti kada je Kuss ibn Se'ide na sajmu Ukaz održao govor na svojoj devi, rekavši: ‘ Onaj ko živi na kraju umire, onaj ko umre – nestane, a ono što treba biti – biva.’ ”

Potom je upitao: "Ima li neko ko bi mogao ponoviti njegov govor?"

Kada mu prisutni saopćiša da znaju taj govor, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se jako obradovao.

Među prisutnim bio je i Ebu Bekr, radijallahu anhu, koji reče:

„Allahov Poslaniče, tog dana sam i ja bio na sajmu i zapamtio sam njegov govor u cijelosti.“ A potom ga je izrecitovao.

Poslije njega je ustao čovjek iz plemena Ijad i recitovao nekoliko pjesama Kuss ibn Se'ideta, u kojima se jasno ukazuje na činjenicu

da će posljednji vjerovjesnik doći iz plemena Benu Hašim. (Ibn Kesir, *el-Bidaje*, II, 234-241)

O Kuss ibn Se'idetu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Neka se Allah smiluje Kuss ibn Se'idetu! On će na Sudnjem danu biti proživljen kao zaseban ummet!“ (Ibn Kesir, *El-Bidaje*, II, 239)

Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, osamljivanje u pećini Hira

Kada se približilo vrijeme poslanstva, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je da se osamljuje i provodi dugo vremena u razmišljanju. Izlazio bi iz kuće, udaljavao se od grada i odlazio na tiha i mirna mjesta. Kamenje i drveće pored kojeg bi prolazio pozdravljali bi ga riječima: „Es-selamu alejke ja Resulallah!“ (Neka je selam tebi, Allahov Poslaniče!) On bi se okretao oko sebe, ali nije mogao vidjeti ništa drugo osim kamenja i drveća.¹⁰²

O tome je kasnije govorio:

„Znam jedan kamen u Mekki koji mi je nazivao selam prije nego što sam poslan kao poslanik. I sada znam njegovo mjesto.“ (Muslim, *Fedail*, 2)

Hazreti Alija, radijallahu anhu, pripovijeda:

„Jednoga dana bio sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Mekki i obilazili smo neka mjesta u gradu. Svako drvo ili kamen pored kojeg je prošao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorilo je: ‘Es-selamu alejke ja Resullah!’“ (Tirmizi, *Menakib*, 6/3626)

102. Ibn Sa'd, I, 157.

U toku mjeseca ramazana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, povlačio bi se u „itikaf“ u pećini Hira.¹⁰³ Za vrijeme boravka u pećini hranio je siromahe koji bi dolazili kod njega. Po izlasku iz itikafa, a prije nego bi se vratio kući, činio bi tavaf oko Ka'be.¹⁰⁴

Kada bi vidio svoj narod kako se klanja kipovima, njegova želja za osamljivanjem i povlačenjem postajala je još veća. Njegov ibadet u osami bilo je razmišljanje (tefekkur) poput njegovog pradjeda Ibrahima, alejhis-selam, koji je razmišljao o stvaranju nebesa i Zemlje...¹⁰⁵

Prije nego bi otišao u pećinu, hazreti Hatidža mu je pripremala hranu koju bi nosio sa sobom, a kada bi ostao bez hrane, vraćao bi se kod nje da se opskrbi i ponovo odlazio u pećinu.¹⁰⁶ Ponekad je u pećinu odlazio zajedno sa hazreti Hatidžom, radijallahu anha.¹⁰⁷

U osami je viđao nekakva svjetla i čuo nepoznate glasove. Plašio se da je to od džina ili od onoga što vide proroci, pa je govorio hazreti Hatidži:

„Hatidža, bojim se da ne postanem prorok (kāhin). Tako mi Allaha, na svijetu ne mrzim ništa kao što mrzim kipove i proroke!“

103. Hira je naziv brda na kojem se nalazi pećina u kojoj je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, primio prvu Objavu. Hira se nalazi sjeveroistočno od Mekke, na udaljenosti od grada oko 5 km. Hira je poznata i po imenu “Džebelun-nur” (Brdo svjetlosti). Pećina je smještena samo nekoliko metara ispod vrha brda. Liči na tunel koji je nastao obrušavanjem stijena. Sa ulaza u pećinu vidi se Ka'ba. Njena visina je tolika da se prosječan čovjek može uspraviti, a širina tolika da jedan čovjek može leći. Hanifi koji su živjeli u Mekki osamljivali su se u istoj pećini... (Fuat Günel, DĀA, “Hira” md., XVIII, 121-122)

104. Ibn Hišam, I, 253-254.

105. Ajni, I, 61; XXIV, 128.

106. Muslim, Iman, 252.

107. Ibn Hišam, I, 254.

„Sine mog amidže,¹⁰⁸ne govori tako! Allah neće dopustiti da postaneš prorok...“, tješila ga je hazreti Hatidža, radijallahu anha. (Ibn Sa'd, I, 195)

Vrijeme u kojem se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, osamljivao u pećini Hira liči na život sjemena ispod površine zemlje. To mjesto je početak nečega što će zauvijek ostati nepoznato za ljude. Na tom mjestu je zasijano sjeme imana, užježena iskra vječne sreće i počelo objavljivanje Kur'ana – vodiča koji vodi pravim putem, darovanog cijelom čovječanstvu.

Ono što je plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odvojilo od svijeta i dovelo u pećinu Hira, kao uzrok, nalazimo kod njegovih savremenika, a to su njihova zabluda, nasilje, nepravda i duhovna bijeda. Sve to u njegovoj duši je stvaralo patnju i bol. S druge strane, samoći ga je privlačila i njegova samilost koju je osjećao prema zalutalim, izgubljenim i jadnim ljudima. Ustvari, to je bila pripremna faza u kojoj je njegovo čisto srce pripremano za prijem Božije objave i osposobljavano za njeno dostavljanje ljudima. To podsjeća na uzemljenje energije visokog napona, mjesto na kojem će se pojaviti iskra i svjetlo duhovnosti. Da bi se otkrila tajna između Allaha i Njegova Miljenika bilo je potrebno mjesto jedne pećine koja je daleko od očiju ljudi..

Kada sagledamo život Allahovog Poslanika, alejhis-salatu ves-selam, od njegovog prvog povlačenja u samoću u pećini Hira i kroz njegova povremena povlačenja u samoću (itikaf) u kasnijem periodu, možemo lahko doći do zaključka da se jedan musliman, ma koliko on činio ibadet, povremeno mora povući u samoću, obračunati se sa sobom, razmišljati o Allahovom stvaranju, kosmosu

108. Fraze poput "Sine mog amidže!" i "Sine mog brata!" koriste se u svakodnevnoj komunikaciji i u većini slučajeva ne podrazumijevaju rodbinsku vezu.

i slično. U protivnom, on neće biti u stanju da postigne potpunost (kemal) u pravom smislu. To je minimalna obaveza za svakog vjernika, dok je za one koji predvode muslimane i koji predstavljaju uzor u njihovom životu obaveza povlačenja u samoću, razmišljanja, samoobračunavanja, posvećivanja ibadetu, mnogo veća od ostalih ljudi.

Kur'an od prvog do posljednjeg ajeta čovjeka podstiče na razmišljanje, pri čemu središnje mjesto razmišljanja zauzima čovjekov odnos prema Gospodaru. Na taj način čovjek počinje osjećati slast imana i truditi se da stekne Njegovo zadovoljstvo u svakom času i na svakom mjestu. Na taj način se Allahova moć i veličina počinju manifestovati kao mudrost u robovom srcu i on se počinje približavati svome Gospodaru.

Jedna od najvažnijih stvari za jednog vjernika (mu'mina) jeste stjecanje Allahove naklonosti i ljubavi (muhabbetullah).¹⁰⁹ Allahova ljubav postiže se, prije svega, istinskim imanom (vjerovanjem i ubjeđenjem), trajnim razmišljanjem o Njegovim blagodatima, Njegovoj milosti, veličini i moći, te čestim spominjanjem Njegovog uzvišenog imena, jezikom i srcem.¹¹⁰ Sve ovo je moguće ukoliko

109. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, činio je dovu:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَالْعَمَلَ الَّذِي يُبَلِّغُنِي حُبَّكَ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَأَهْلِي وَمِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ.

“Gospodari moj! Od Tebe tražim Tvoju ljubav, ljubav onih koji Tebe vole i djela koja će me dovesti do Tvoje ljubavi. Gospodaru moj, učini da mi ljubav prema Tebi bude draža od moje duše, moje porodice, mog imetka i od hladne vode!” (Tirmizi, De'avat, 72)

110. Komentarišu i ajet: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

“O vjernici! Mnogo spominjte Allaha” (el-Ahzab, 41), Ibn Abbas, radijallahu anhumu, kaže: “Uzvišeni Allah je postavio granicu u svemu što je naredio. Za svaku dužnost (farz) postoje situacije u kojima je od robova prihvatio njeno

sačuvamo srce od preokupacije dunjalučkim uživanjima i naslađivanjima i ukoliko se povremeno povlačimo u osamu.

Kada je riječ o povlačenju u osamu, to nikako ne znači udaljavanje od ljudi i zajednice bježanjem u brda ili pećine, jer je to u suprotnosti sa sunnetom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i praksom njegovih časnih ashaba.

Naime, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome je rekao:

„Musliman koji živi među ljudima i trpi njihova uznemiravanja vrjedniji je od muslimana koji se udalji od ljudi i njihovih uznemiravanja.“ (Tirmizi, Kijame, 55)

U životu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nalazimo da je prije poslanstva čuvao ovce, učestvovao u ratu Fidžar, prisustvovao formiranju viteškog reda Hilfu'l-fudul, radio na obnovi Ka'be i učestvovao u mnogim drugim društvenim dešavanjima i manifestacijama. Učestvovao je u svakoj akciji dobročinstva koja se vodila u društvu, a udaljivao se od loših društvenih običaja, navika i negativnih manifestacija.

Kada govorimo o cilju osamljivanja, mislimo na popravljjanje samoga sebe. Lijek koji se osamljivanjem uzima za duhovno izliječenje i napredovanje mora se dozirati na vrijeme i u dovoljnim količinama. U slučaju predoziranja, umjesto koristi sigurno će prouzrokovati štetu.¹¹¹

izostavljanje (sahibu'l-uzr). Međutim, to nije slučaj sa zikrom. Uzvišeni Allah nije postavio granicu u pogledu zikra i neće prihvatiti njegovo izostavljanje osim od roba koji je izgubio razum. Zikr je naredio u svakoj situaciji.” (Taberi, XXII, 22; Kurtubi, XIV, 197)

111. Buti, str. 79-82.

Analiza djetinjstva i mladosti

Uzvišeni Allah je Svoga Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg je poslao kao milost svjetovima, na ovaj svijet doveo preko čistih i časnih porodica. Učinio je da svi njegovi preci budu ugledne i poštovane ličnosti u svome vremenu, čime je njegovu lozu učinio veličanstvenom u odnosu na druge. Pjesnik o tome lijepo kaže:

Ruža je porijeklo onoga koji je po svojoj ljepoti poput ruže

A Vjerovjesnikova loza je ruža iz ružičnjaka...

Svi poslanici, počev od prvog čovjeka i prvog poslanika Adema, alejhis-selam, povjerovali su u njega, najavljujivali njegov dolazak i obavezali se da će ga slijediti ako bude poslan u njihovo vrijeme. Uzvišeni Allah je obavijestio i upoznao Svoje robove o osobinama i odlikama Njegovog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, i razumnima olakšao da povjeruju u njega.

Ostavio ga je kao siročić, bez oca i majke, i odgojio ga Svojom rukom moći. Dao mu je da osjeti šta je slabost i bespomoćnost kako bi u budućnosti bio milostiv, blag i velikodušan prema svim ljudima.

Svog Miljenika je sačuvao od svih zala, loših osobina i navika ljudi džahilijetskog vremena. Nije dozvolio da na njegovu stranicu života padne jedna mala mrlja, a preko njegove ličnosti je demonstrirao najviši stepen morala i vladanja.

Ljudi su ga poznali preko njegove iskrenosti, povjerljivosti, samilosti, darežljivosti, ispunjavanjem obećanja i drugih moralnih osobina. Pored toga, on je bio odlikovan inteligencijom, oštoumnosću i mnogim drugim vrlinama koje je Uzvišeni Allah objedinio u njegovoj ličnosti, tako da su ljudi imali povjerenje

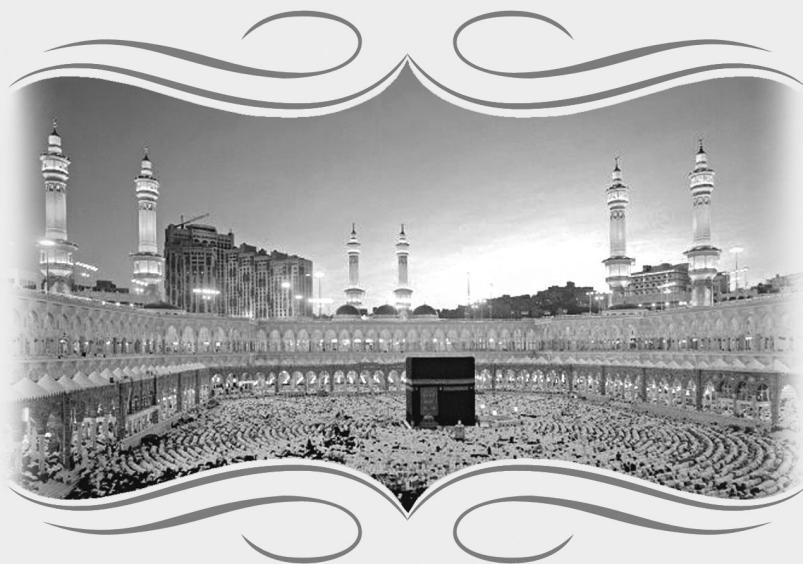

u njega u svim poslovima. Njegovo lijepo vladanje i moral nisu poricali čak ni njegovi neprijatelji. Još prije poslanstva nazvali su ga **el-Emin**. Njegova presuda u pogledu Hadžeru'l-esveda dovoljno kazuje o njegovom položaju među prvacima Kurejša. Kada bi Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, govorio – nisu sumnjali u istinitost njegova govora, kada bi s njim radili neki posao – nisu sumnjali u njegov moral i kada bi tražili pomoć od njega i pouzdali se u njega – nisu sumnjali u njegovu odanost.

Uzvišeni Allah ga je stvorio kao čovjeka savršenog odgoja i karakternih osobina, jer on treba biti uzor i svjetlo upute svim ljudima. Ljudi, u većini slučajeva, pridaju važnost moralnim vrijednostima jednog čovjeka više nego njegovom položaju i lažnom ugledu. Pametni se cijene i poštuju, a karakterni ljudi se slijede u životu.

*Mekkanski
period poslanstva*

2. DIO

MEKKANSKI PERIOD POSLANSTVA

Početak Objave: istiniti snovi

Poslije dobrote i plemenitosti koju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, do četrdesete godine života pokazao u vidu čedne mladosti i čestitog porodičnog života, u četrdesetoj godini svoga života uzdignut je na najviši stepen: stepen poslanstva. Šest mjeseci prije nego je napunio četrdeset godina, Allahovom voljom, pećina Hira je učinjena njegovim prvim mektebom.

U tom mektebu, u kojem nije bilo knjige, sveske i olovke, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počinje učiti na način koji će ostati tajna između njega i njegova Gospodara. Tu je pripremljen za prihvatanje Allahove objave.

U prvih šest mjeseci tih priprema plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, dobijao je istinite snove; ono što bi vidio u snu obistinjavalo bi se i na javi. Hazreti Aiša, radijallahu anha, kazuje:

„Prvi oblik Objave koju je dobijao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bila je „er-ru'ja es-sadika“ (istinit san). Svaki san koji bi usnio bio je jasan poput svitanja zore.“ (Buhari, Bed'u'l-vahj, 3)

Budući da je poslanstvo veoma velika i teška dužnost, da bi se pripremio za tu dužnost, Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u snove je prvo počeo dolaziti Džibril, alejhis-selam.

Prema predaji Alkame ibn Kajsja, vijesti, zapovijesti i zabrane Allahovim poslanicima prvo dolaze u snovima, a nakon što njihova srca postanu smirena počinje im dolaziti Objava.¹¹²

Iz tog razloga istiniti snovi poslanika su jedan od oblika Objave. Na to ukazuje kur'anski ajet u kojem Ibrahim, alejhis-selam, govori svome sinu:

يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى

„O sinko moj, u snu sam vidio da treba da te zakoljem, pa šta ti misliš?“ (es-Saffat, 102)

Pored toga, oči poslanikā spavaju, a njihova srca ne spavaju.¹¹³ Stoga nemaju nikakve prepreke da primaju Objavu u snu.

Naš plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, za istinit san je rekao:

„To je četrdeset šesti dio poslanstva...“ (Buhari, Ta'bir, 26; Muslim, Ru'ja, 6)

Uistinu, period od šest mjeseci, koliko je trajala Objava putem istinitih snova, predstavlja četrdeset šesti dio perioda Objave koja je trajala dvadeset tri godine.

112. Ibn Kesir, el-Bidaje, III, 55.

113. Buhari, Menakib, 24.

PRVE TRI GODINE POSLANSTVA: PERIOD TAJNOG POZIVANJA

Prva Objava i njen prekid

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, napunio je četrdeset godina života. Završen je period od šest mjeseci u kojem je duhovno pripreman za prihvatanje Objave.

Bio je sedamnaesti dan mubarek mjeseca ramazana.¹¹⁴ Kao i obično, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u pećini Hira. Došao mu je Džibril, alejhis-salam, i obratio mu se:

- Čitaj!

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je:

- Ja čitati ne znam!

Nakon toga Džibril je stisnuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok mu nije postalo mučno, a potom ponovio:

- Čitaj!

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovo je odgovorio:

- Ja čitati ne znam!

114. Ibn Saad, I, 194.

Džibril, alejhis-selam, stisnuo ga je po drugi put i ponovio isto:

- Uči!

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je isti odgovor:

- Ja čitati ne znam!

Potom ga je Džibril, alejhis-selam, privukao k sebi i stisnuo po treći put, a nakon toga mu objavio riječi prve Objave:

إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

„Čitaj, u ime Gospodara tvoga, koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, koji poučava peru, koji čovjeka poučava onome što ne zna.“ (el-'Alek, 1-5)

Tako je plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, počela dolaziti objava Kur'ana, najbolji Allahov dar čovječanstvu.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučen je prvim ajetima Kur'ana koji su preko nebeskih kapija spušteni na Zemlju kao milost i lijek. Kada je Džibril, alejhis-selam, otišao, srce plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, podrhtavalo je iz strahopoštovanja prema Objavi. Vratio se kući i rekao hazreti Hatidži, radijallahu anha:

„Pokrijte me, pokrijte me!“

Nakon što se umirio, ispričao je svojoj supruzi, hazreti Hatidži el-Kubra, sve što mu se dogodilo u pećini. Potom je zabrinuto rekao:

- Hatidža, jako sam zabrinut za sebe!

Hazreti Hatidža je rekla:

„Ne treba da budeš zabrinut, nego radostan! Tako mi Allaha, On te neće poniziti jer obilaziš rodbinu, govoriš istinu, pomažeš svakome kome je pomoć potrebna, udjeljuješ siromasima, gostoprимljiv si, čuvaš stranu onih koji zastupaju istinu i istrajavaš na istini...“

„Allahov Poslaniče, ja ti vjerujem i prihvatam ono što donosiš. Prvo mene pozovi na Allahov put!”

Tako je hazreti Hatidža, naša majka, radijallahu anha, postala prva osoba koja mu je povjerovala i podržala ga.

Kao da je hazreti Hatidža, radijallahu anha, jezikom duše htjela kazati:

„Dobro donosi samo dobro! Zar za učinjeno dobro možeš dobiti nešto drugo osim dobra?!”

Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ

„Zar nagrada za učinjeno dobro može biti nešto drugo do dobro?!”
(er-Rahman, 60)

Poslije je hazreti Hatidža odvela Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kod svog amidžića Vereke ibn Nevfela. On je bio jedan od rijetkih ljudi koji nisu obožavali kipove. U predislamskom periodu primio je kršćanstvo, a znao je i pisati hebrejsko pismo. Prepisivao je neke tekstove Indžila. Kada su došli kod njega, Vereka je bio oronuli starac koji je zbog duboke starosti bio oslijepio. Hazreti Hatidža, radijallahu anha, obratila mu se riječima:

- Amidžiću, saslušaj svog bratića!

Vereka ga s interesovanjem upita:

- Bratiću, šta si vidio?

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ispričao je sve što mu se dogodilo u pećini Hira, a Verekino lice, koje je spoznalo uzvišenu istinu posljednjeg vremena, prvo se nasmiješilo, a potom poprimilo ozbiljan oblik. Potom je rekao:

- To što si vidio je Namus (Džibril) koji je bio poslan i Musau! Kamo sreće da sam mlad ili da budem u životu kada te tvoj narod bude izgonio iz zavičaja!

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, začuđeno je upitao:

- Pa zar će me oni protjerati?

- Nikada niko nije donio nešto slično, a da nije bio napadan. Svi oni su protjerivani iz svojih zavičaja. Ako budem živ u to vrijeme, sigurno ću te pomoći.

Nedugo poslije Vereka je umro, a Objava neko vrijeme nije dolazila. (Buhari, Bed'u'l-vahj 1, Enbija 21, Tefsir 96; Muslim, Iman, 252)

Novi ajeti, koje je Uzvišeni Allah objavio Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bili su:

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ
وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا
وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

„Na takav način Mi i tebi objavljujemo ono što ti se objavljuje. Ti nisi znao šta je Knjiga niti si poznao vjerske propise, ali smo je Mi učinili svjetlom pomoću kojeg upućujemo one robove Naše koje želimo. A Ti, zaista, upućuješ na Pravi put.“ (eš-Šura, 52)

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالتَّيِّبِينَ مِنْ بَعْدِهِ

„Mi objavljujemo tebi kao što smo objavljivali Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega...“ (en-Nisa', 163)

Neki učenjaci su prvu Objavu, „Ikre!“ (Čitaj!), protumačili na sljedeći način:

- „Čitaj!“ znači: Čitaj Allahovu knjigu! Čitaj Allahove ajete! Čitaj knjigu ovoga svijeta! Uvijek čitaj! Čitaj da bi se približio pravom putu, a udaljio od neznanja! Čitaj da obistiniš svoj iman! Čitaj s imenom Allaha! Čitaj s imenom Gospodara koji stvara! Čitaj s imenom Uzvišenog Gospodara koji je čovjeka stvorio od ugruška krvi, a nakon toga mu dao priliku da čita, proučava, podučava i živi po onome što razumije. Čitaj s imenom Gospodara koji je čovjeku podario najveće dobro time što mu je pružio priliku da čita i uči! Čitaj da bi naučio! Čitaj svaki redak koji je olovka Moći ispisala na ovom svijetu. Čitaj s imenom Allaha koji čovjeka podučava onome što ne zna!

Opisujući stupnjeve svoga odgoja, Mevlana Dželaluddin Rumi o periodu u kojem je čitao knjige koje svi razumiju, rekao je: „Bio sam neobrađen!“ O periodu u kojem je čitao knjige tajni ovoga svijeta rekao je: „Ispekao sam se!“, a o periodu u kojem je čitao Allahove upute i proniknuo u Božanske tajne rekao je: „Izgorio sam!“

Zapovijed: „Čitaj!“, koja je sadržana u prvom ajetu prve Objave, veoma je bitna, ali je isto toliko bitno da čitanje i učenje budu s Allahovim imenom. Jer, u samom ajetu jasno se naglašava na koji način treba izvršavati zapovijed „čitanja“.

Zapovijed: „Čitaj!“ ne predstavlja čitanje svima poznatih stvari, nego srčano usvajanje duhovnih značenja i ciljeva učenja. U ovoj zapovijedi ukazuje se na spoznaju ovoga svijeta, spoznaju samoga sebe i spoznaju Božijih tajni i mudrosti. Čitanje i učenje Kur'ana

podrazumijeva njegovo shvatanje i uređivanje života u skladu sa njegovim porukama.

Iz prvoobjavljenih ajeta možemo izvući još jednu pouku:

Svaki posao treba počinjati Allahovim imenom.

Čovjek, koji je stvoren od jednog ugruška krvi, nikada ne smije zaboraviti svoju nemoć i ovisnost o Allahu Uzvišenom, jer On Uzvišeni u ajetu kaže.

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

„Koji poučava peru, koji čovjeka poučava onome što ne zna.” (el-'Alek, 1-5), čime ukazuje na vrijednost i stjecanje znanja, ali i činjenicu da svaki uspjeh u znanju treba pripisati Njemu Uzvišenom, jer On poučava čovjeka onome što ne zna.

Iz tog razloga čovjek uvijek mora imati na umu da svaki postignuti uspjeh ne predstavlja ništa drugo osim izraz Allahove dobrote prema njemu.

Nakon prve Objave nastupio je prekid. U tom prekidu Objave sadržano je izvjesno pripremanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za period u kojem će Objava dolaziti učestalo jedna za drugom i da će misija poslanstva biti veoma teška. Uzvišeni Allah na tu činjenicu u Kur'anu ukazuje na sljedeći način:

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

„Mi ćemo ti, doista, teške riječi slati!“ (el-Muzzemmil, 5)

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je iznenađen i zabrinut kada je vidio Džibrila, alejhis-selam. Nakon što su ga hazreti Hatidža i Vereka ibn Nevfel utješili, on se smirio. Poslije

toga je željno iščekivao svaki dolazak Objave. Odlazio je na brdo Nur i čekao Objavu.

U danima prekida Objave najbolju podršku mu je pružala njegova supruga, hazreti Hatidža, radijallahu anha. Zbog toga Resulullah, alejhis-selam, neće nikada zaboraviti njenu podršku, nježnost i obazrivost koju je gajila prema njemu. Poslije hazreti Hatidžine smrti Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uvijek je dio svoga kurbana slao njenoj rodbini.

Resulullah, alejhis-selam, bio je počašćen u mnogome čime nisu bili počašćeni poslanici prije njega. Uzvišeni Allah oslovio ga je „Miljeniče!” i samo njemu je darovao Mi'radž.

Njegova vrijednost je potvrđena tako što je bio imam svim poslanicima u Mesdžidu'l-Aksa'u. Musaova, alejhis-selam, tajna: لَنْ تُرِينِي , kod našeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, manifestovala se u smislu: قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى.¹¹⁵

115. لَنْ تُرِينِي: “Mene ne možeš vidjeti!” (el-A'raf,143) Kada je Musa, alejhis-selam, bio na Tur-i Sinaju, u pripreмноj fazi za razgovor sa Gospodarom svjetova postio je trideset dana, a poslije toga još deset, ukupno četrdeset dana. Uzvišeni Allah sa Musaom nije razgovarao posredstvom jezika ili glasova, nego Svojim vječnim svojstvom “Kelam”. Sedamdeset ljudi, koji su bili dovedeni kao svjedoci Musau, alejhis-selam, kao ni Džibril, alejhis-selam, nisu čuli taj razgovor. Kada je Musa, alejhis-selam, čuo Allahov govor, izgubio je svijest i nije znao da li se nalazi na dunjaluku ili na Ahiretu; izišao je izvan pojmova vremena i prostora. Kod njega se javila velika želja da vidi Gospodara svjetova, ali mu je On rekao: “Len terani!”, što znači: “Mene ne možeš vidjeti!” Kako je Musa, alejhis-selam, uporno tražio da Ga vidi, On mu je rekao da pogleda prema planini, pa ako ona ostane na svome mjestu, vidjet će Ga. Kada se svjetlost od Allahovog Uzvišenog Bića spustila na planinu, planina je nestala, a Musa, alejhis-selam, izgubio je svijest. Kada je došao k sebi, shvatio je da je prešao granicu i zatražio oprost od Allaha.

Iz ovog kur'anskog kazivanja možemo izvesti sljedeći zaključak: na ovom svijetu čulo vida ne može obuhvatiti Uzvišenog Allaha. Njegovo Biće (Zat)

Namaz je ljudima darovan kao mi'radž kojim se približavaju Allahu Uzvišenom. Na Mi'radžu namaz je prvo bio naređen pedeset puta dnevno, ali je posredovanjem Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, broj smanjen na pet puta dnevno.

Plemeniti Muhammed, sallallahu alejhi vesellem, kao siročić i čovjek koji ne umije čitati i pisati, Allahovim odgajanjem i poučavanjem postao je poslanik i vodič na pravom putu svim ljudima. Musa, alejhis-selam, donio je određene zakone; Davud, alejhis-selam, bio je odličnik u ibadetu, a Isa, alejhis-selam, poslan je da podučiti lijepom ahlakom i skromnom životu. Naš plemeniti Poslanik, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, poslan je sa svim tim osobinama: donio je zakon, podučio ljude čišćenju duše i ibadetu Allahu Uzvišenom, podučio ih lijepom ahlakom i primjerenom načinu života, preporučio im da se ne zavaravaju lažljivim dunjalukom, jednom riječju, objedinio je sve osobine i vrijednosti poslanikā poslanih prije njega.

Njegov četrdeseti rođendan predstavlja preokret u historiji čovječanstva. Četrdeset godina je živio u društvu koje je bilo u dubokom neznanju. Ljudi nisu mogli ni sanjati kakve će im sve ljepote donijeti. Među njima nije bio poznat kao političar, govornik ili pjesnik. Čak nije bio poznat ni kao obični vojnik, a kamoli kao komandant.

Nikada nisu čuli kako govori o drevnim narodima, Allahovim poslanicima, Sudnjem danu, Džennetu i Džehennemu. Živio

je od stvari gajba i mi Ga možemo spoznati samo po Njegovim svojstvima (sifāt). Zato On Uzvišeni, kada u Kur'anu definiše ko su vjernici, kaže: "الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ"; "Oni vjeruju u skriveno (gajb)" (el-Bakare, 3).

"قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى": "Blizu koliko dva luka ili bliže" (en-Nedžm, 9). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u noći Mi'radža doveden je do mjesta do kojeg niko prije, pa ni sam Džibril, alejhis-selam, nije dolazio. Prošao je dalje od Sideretu'l-Munteha'a. Stoga je objavljeno: "Blizu koliko dva luka ili bliže", kako bi ljudi mogli shvatiti o kojoj se blizini radi.

je čestitim i moralnim životom. Kada se vratio iz pećine Hira, Allahovom voljom sve je postalo drugačije.

Istinitost i vrste Objave

Izraz „vahj“ (objava), etimološki, ima sljedeća značenja: brzi znak, knjiga, poslanstvo, nadahnuće, skriveno pero. Terminološki, „vahj“ (objava) je sve ono što Uzvišeni Allah dostavlja Svojim poslasticima na način koji On želi. On Uzvišeni kaže:

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَائِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بَأْذِنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيُّ حَكِيمٌ

„Nijednom čovjeku nije dato da mu se Allah obraća osim na jednom od tri načina: nadahnućem, ili iza zastora, ili da pošalje izaslanika koji, Njegovom voljom, objavljuje ono što On želi. On je, zaista, Uzvišen i Mudar!” (eš-Šura, 51)

Hazreti Aiša, radijallahu anha, upitala je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem:

„Allahov Poslaniče, kako ti dolazi Objava?“

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Ponekad mi dolazi poput zveckanja zvona i taj način Objave mi je najteži. Kada bih shvatio i zapamtio ono što mi Allah objavljuje, melek bi odlazio od mene. Ponekad mi se melek ukazivao u ljudskom obliku i razgovarao sa mnom sve dok ne bih naučio napamet ono što mi kazuje.“ (Buhari, Bed'u'l-vahj, 1/2; Muslim, Fedail, 87)

Uzimajući u obzir različite predaje, islamski učenjaci vrste Objave su podijelili na sljedeći način:

1. Objava je ponekad bila u obliku istinitog sna koji bi se kasnije obistinio.

2. Objava koju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobijao od Džibrila, alejhis-selam, u srce, bez da ga vidi.

3. Džibril, alejhis-selam, ponekad se pojavljivao u ljudskom obliku kao što je slučaj u „Džibrilovom hadisu”.¹¹⁶

Predaja koju nam prenosi Abdullah ibn Abbas, radijallahu anhuma, predstavlja lijep primjer kojim se opisuje spomenuta vrsta Objave. Abdullah pripovijeda:

„Otišao sam zajedno sa svojim ocem Abbasom Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kod njega zatekosmo nekog čovjeka s kojim se došaptavao, ne obraćajući pažnju na mog oca. Mi smo se odmah udaljili od njega, a otac me upita: „Sine, da li si primijetio da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uopće ne obraća pažnju na mene?“ Odgovorio sam: „Oče, kod njega je bio neko s kim je razgovarao.“

Odmah smo se vratili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i moj otac mu reče: „Allahov Poslaniče, to i to sam rekao Abdullahu, a on mi reče da je pored tebe bio čovjek s kojim si se došaptavao. Da li je zaista bio neko pored tebe?“

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, me upita:

„Abdullahu, jesi li si ga vidio?“

„Da! Vidio sam ga.“, rekao sam.

116. Jednoga dana dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u svom mesdžidu, došao mu je Džibril, alejhis-selam, u ljudskom obliku i postavio mu pitanja o imanu, islamu, ihsanu i predznacima Sudnjega dana. Na taj način je želio da ashabe podučni njihovoj vjeri. Ovaj hadis je nazvan “Džibrilov hadis”. (Buhari, Iman, 37; Muslim, Iman, 1, 5)

Na to je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mom ocu:

„To je bio Džibril! Zbog njega nisam mogao obratiti pažnju na tebe!“ (Ahmed, I, 293-294; Hejsemi, IX, 276)

4. Objava je ponekad dolazila u vidu zveckanja zvona. Kada bi završilo objavljivanje, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi dobro zapamtio što mu je melek dostavio.

5. Džibril, alejhis-selam, dva puta se pojavio u svom stvarnom obliku, u kojem ga je Allah Uzvišeni stvorio. Prvi put se pojavio po završetku prve Objave, kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao iz pećine Hira, a drugi put u noći Mi'radža, na Sidretu'l-munteha'u.

6. Objava mu je dolazila i neposredno od Allaha Uzvišenog, bez posredstva Džibrila, alejhis-selam, kao što je slučaj na Mi'radžu.

7. Džibril, alejhis-selam, donosio mu je Objavu i u snu. Neki mufessiri Kur'ana kažu da je na taj način objavljena sura el-Kevser.

Prema pripovijedanju časnih ashaba, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u toku primanja Objave uglavnom je bio u teškom stanju. Lice bi mu poprimilo ružičastu boju, zatvorio bi oči i pognuo glavu. Tada bi i ashabi pognuli svoje glave i niko od njih ne bi podizao glavu dok se ne završi spuštanje Objave. U tim trenucima oni nisu bili u stanju gledati njegovo blagoslovljeno lice.

Često bi se prilikom spuštanja Objave u blizini njegova lica čuo zvuk poput zujanja pčela. U tom stanju Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ubrzano je disao. Čak i u najhladnijim danima na njegovom blagoslovljenom čelu mogle su se vidjeti kapi znoja.¹¹⁷

117. Buhari, Bed'u'l-Vahji, 1/2, Umre 10; Muslim, Fedail 87, Hudud 13; Tirmizi, Tefsir 23/3173; Ahmed V, 327.

Jedan od pisara Objave, Zejd ibn Sabit,¹¹⁸ radijallahu anhu, kazuje da je težina Objave bila u skladu sa težinom značenja objavljivanih ajeta. Kada se Objava odnosila na Allahovo obećanje ili vijesti o drevnim narodima, Džibril, alejhis-selam, dolazio je u ljudskom obliku i ta vrsta Objave nije predstavljala teškoću za Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, kada bi Objava sadržavala Allahovu srdžbu i prijatnje Njegovom kaznom, dolazila je u vidu zveckanja zvona, i to je za Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bio najteži oblik Objave.

Kada bi mu Objava došla dok je jahao na devi, deva bi morala leći jer nije mogla podnijeti težinu Objave. Jednom prilikom dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na devi po imenu Adba, došla mu je Objava trećeg ajeta sure el-Maide, pa je morao sići sa deve.¹¹⁹

Zejd ibn Sabit, radijallahu anhu, kazuje:

„Sjedio sam kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je počela dolaziti Objava. Njegova koljena bila su na mojim koljenima. Tako mi Allaha, nikada u životu nisam osjetio ništa teže od koljena Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Mislio sam da će mi koljena pući.“ (Ahmed, V, 190-191)

Orijentalisti, neprijatelji islama, poriču da je Kur'an nastao kao rezultat Allahove objave, smatrajući da je njegovo prijeklo plod

118. **Zejd ibn Sabit**, radijallahu anhu, bio je jedan od pisara Objave. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio hidžru u Medinu, Zejd je bio jetim sa 11 godina. U djetinjstvu je napamet naučio sedamnaest sura. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mu je da nauči surjanijski i hebrejski jezik. U roku od 40 dana naučio je oba jezika. Jedan od najčasnijih poslova u kojem je Zejd ibn Sabit učestvovao jeste sakupljanje Kur'ana u jednu zbirku. Na Ahiret je preselio u Medini, 45. godine po hidžri. Prenio je ukupno 92 hadisa.

119. Ahmed, II, 176; VI, 445; Ibn Sa'd, I, 197; Taberi, Tefsir, VI, 106.

razmišljanja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovakve tvrdnje se ne mogu objasniti osim kao nemar srca, nedostatnost poimanja i pretjerana mržnja koju osjećaju prema islamu.

Kada je došla prva Objava, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se uplašio i zabrinuo. To su orijentalisti iskoristili kao dokaz koji potvrđuje njihovu tvrdnju da je Resulullah, alejhis-selam, imao halucinacije.¹²⁰ Spuštanje Objave nije imalo veze sa uobičajenim stanjem i vladanjem Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Činjenica da ga je Džibril, alejhis-selam, tri puta stisnuo i pustio, govoreći mu: „Čitaj!“, predstavlja dokaz da Objava nije dolazila iz njegove nutrine, nego je spuštana od Allaha Uzvišenog.

I sam prekid Objave ukazuje na činjenicu da objava Kur'ana nije pod kontrolom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i nema nikakve veze sa njegovim ramišljanjima ili duhovnim stanjima. On nije mogao znati kada će mu ponovo doći Objava, stoga je bio u stalnom iščekivanju.

O toj činjenici Uzvišeni Allah kazuje u Kur'anu:

وَمَا كُنْتَ تَرْجُوا أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ
إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ

„Ti nisi očekivao da će ti Knjiga biti objavljena, ali, ona ti je objavljena kao milost Gospodara tvoga; zato nikako ne budi nevjernicima saučesnik!“ (el-Kasas, 86)

120. Halucinacija, na francuskom hallucination (priviđenje), u psihologiji ima sljedeća značenja: 1. opažanje koje je proizišlo bez odgovarajuće objektivne čulne stimulacije (kod šizofreničara i paranoika); 2. opažanje stvari i događaja koji u stvarnosti ne postoje.

Očita razlika između kur'anskih ajeta i hadisa Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, također predstavlja jedan od dokaza koji potvrđuju da je Kur'an Allahova objava.

Nekada bi se dešavale stvari i postavljala pitanja na koja Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mogao odgovoriti sve dok mu ne bi došla Objava. U prilog tome kao primjer može se navesti događaj „El-Ifk“, kada su munafici potvrdili hazreti Aišu, radijallahu anhu, zatim pitanja koja su Jevreji postavljali Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i drugi slučajevi koji su riješeni Objavom. U slučaju da je Kur'an Resulullahovo djelo, kao što tvrde nevjernici, on ne bi dozvolio da upada u nevolju, nego bi odmah odgovorio na postavljena pitanja.

Bilo je slučajeva u kojima je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zauzeo pogrešan stav, ali je putem Objave ispravljen. Također, neke stvari koje on, sallallahu alejhi ve sellem, nije mogao ili nije htio dopustiti – dopuštene su putem Objave. U situaciji kada bi malo zakasnio sa prenošenjem Objave, odmah bi bio opomenut od Allaha Uzvišenog. Sve to dokazuje da je Kur'an Allahova objava, a ne plod razmišljanja plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, razgovarao sa mušricima, objašnjavajući im islam, pa mu je došao Abdullah ibn Ummi Mektum, radijallahu anhu, ashab koji je bio slijep, i saopćio mu da želi saznati nešto od onoga što mu je objavljeno. Budući da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio zauzet razgovorom sa prvacima Kurejša, nije obratio pažnju na njega. Kako je Abdullah ibn Ummi Maktum, radijallahu anhu, ponovio pitanje nekoliko puta, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, promijenio je izraz lica. Nedugo zatim stigla je Allahova opomena:

أَمَّا مَنِ اسْتَعْنَىٰ فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّىٰ وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَرْكَبُ
وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَىٰ وَهُوَ يَخْشَىٰ فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ
كَأَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ

„Onoga koji je bogat, ti njega savjetuješ, a ti nisi kriv ako on neće da vjeruje; a onoga koji ti žureći prilazi i strah osjeća, ti se na njega ne osvrćeš. Ne čini tako! Oni su pouka - pa ko hoće, poučiče se.“ (‘Abese, 5-12)

Nakon ove opomene Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mnogo puta je ukazao počast i pohvalio Abdullaha ibn Ummi Mektuma, radijallahu anhu. Kada bi se susreo s njim, govorio mu je:

„Merhaba ti čovječe zbog kojeg me je moj Gospodar opomenuo!“ (Vahidi, 471)

Ponekad je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, Objava dolazila u sažetom (mudžmel) obliku.¹²¹ Tu vrstu ajeta on nije komentarisao dok mu ne bi došla nova Objava ili mudrost kojom bi bilo pojašnjeno njeno značenje. Kao primjer toga možemo navesti sljedeći ajet:

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ
أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبِكُمْ بِهِ اللَّهُ

„Allahovo je sve što je na nebesima i što je na Zemlji! Pokazivali vi ono što je u dušama vašim ili to krili Allah će vas za to pitati...“ (el-Bekare, 284)

121. *Mudžmel* su kratki i sažeti izrazi koje nije moguće razumjeti bez dodatnog pojašnjenja.

Kada je objavljen ovaj ajet, ashabi su razumjeli da će biti pitani za ono što im, bez njihove volje, dođe na srce. Zato su upitali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

- Allahov Poslaniče, kako ćemo prihvatiti ovaj ajet?

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Šta je to? Zar ćete reći isto što su rekli Jevreji i kršćani: 'Čujemo, ali se ne pokoravamo!' Vi trebate reći: 'Čujemo i pokoravamo se! Gospodaru naš, od Tebe oprost tražimo i Tebi ćemo se vratiti!'“
(Muslim, Iman, 200; Ahmed, I, 223; Vahidi, 97)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije komentarisao ovaj ajet, jer je njegovo značenje koncizno, a od svojih ashaba je tražio da se predaju i budu pokorni Allahu Uzvišenom. Nakon izvjesnog vremena objavljen je ajet koji je pobliže objasnio prethodni:

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا
لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ
عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا
وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

„Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih: u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi. Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili što nehotice učinimo! Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga tovario na one prije nas! Gospodaru naš, ne stavljaš nam u dužnost ono što ne možemo podnijeti, pobriši grijehe naše i oprost nam, i smiluj se na nas. Ti si Gospodar naš pa nam pomozí protiv naroda koji ne vjeruje!“ (el-Bekare, 286)

Objavlivanjem ovog ajeta ashabi su razumjeli da će odgovarati samo za ono što budu uradili po svom izboru i slobodnoj volji.

Jedan od nepobitnih dokaza istinitosti Objave jeste upravo činjenica da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mogao pojašnjavati mudžmel ajete dok mu ne bi došla nova Objava ili njihovo značenje od Allaha Uzvišenog. Sve to ukazuje na nadnaravnost Kur'ana.

Vijesti o nevidljivim stvarima i nepoznatim događajima predstavljaju dokaze kojima se jasno ukazuje na božansko porijeklo Kur'ana.

Kur'an govori o događajima iz prošlosti na način kako su se oni uistinu dogodili. U sedmom stoljeću u Mekki nije postojala nijedna institucija, a niti jedan čovjek koji je poznao te događaje. Svo njihovo znanje o povijesti svodilo se na neke perzijske priče i pripovijedanja trgovaca koja su se prenosila sa koljena na koljeno. Kur'anska kazivanja o događajima iz prošlosti objavljena su cjelovito i niko ih od tadašnjih ljudi nije mogao znati.

Prema tome, svaki pametan čovjek treba se zapitati: da li je moguće da izvor Kur'ana bude čovjek koji ne zna čitati i pisati i koji potječe iz naroda u kojem se nije znalo ništa o nauci? Zar ima ikakve sumnje u božansko porijeklo Kur'ana? Naravno da nema!...

Pored navedenog, Kur'an govori o stvarima i događajima koji će se dogoditi u budućnosti, od kojih su se neke obistinile a neke se nastavljaju obistinjavati. Kur'an uvijek prednjači, a nauka ga slijedi.

Kur'an govori o slučaju Faraona, ali i o fenomenu njegova tijela. Kada je počeo da se guši u vodama Crvenog mora, Faraon je htio da povjeruje, ali je bilo kasno. Tada mu je Allah Uzvišeni rekao:

الَّذِينَ وَقَدَّ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ

„Zar sada, a prije si neposlušan bio i razdor sijao?!“ (Junus, 91), i nije prihvatio njegovo pokajanje u bezizlaznoj, situaciji. U nastavku ajeta On Uzvišeni mu kaže:

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلَفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ
النَّاسِ عَنِ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ

„Danas ćemo izbaviti samo tijelo tvoje da bi bio poučan primjer onima poslije tebe - ali mnogi ljudi su ravnodušni prema Našim poukama.“ (Junus, 92)

Komentarišući ovaj ajet, Imam Zamahšeri je rekao:

„To znači: 'Bacit ćemo te na jedno mjesto, na kraju mora, i tvoje tijelo ćemo vijekovima čuvati kako bi bilo pouka onima koji će doći poslije tebe. Ono će biti bez odjeće i neće se raspasti.“ (Zamahšeri, III, 24)

Usljed istraživanja koja su izvršena u proteklim decenijama Faraonovo tijelo je pronađeno u obliku čovjeka koji čini sedždu. Prije smrti to je bio njegov posljednji trenutak na ovome svijetu. Kada se suočio sa strašnim prizorom mora, htio je da povjeruje, ali njegov iman nije prihvaćen, jer je bio u bezizlaznoj situaciji. Njegovo tijelo je gotovo tri hiljade godina ostalo nepromijenjeno do danas, kao pouka ljudima. Nalazi se u British Museumu u Engleskoj. Međutim, to je samo jedna od mnogobrojnih mu'džiza Kur'ana, koje će se otkrivati do Kijametskog dana.

Budući da je primarni cilj objavljivanja Kur'ana poziv u istinsku vjeru, navedena mu'džiza, ali i druge naučne istine Kur'ana, predstavljaju usputne informacije.

Također, ne smijemo zaboraviti da su sve istine sadržane upravo u Kur'anu:

وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ

„...niti ičega svježeg niti ičega suhog, ničega što nije u jasnoj Knjizi.“ (el-En'am, 59)

Dakle, sve istine ovoga svijeta i Ahireta sadržane su u Kur'anu, i to je jedna od njegovih mu'džiza koja će se vremenom još bolje razumjeti.

Da su sve istine u Kur'anu zabilježene na jasan način, to ne bi bila samo jedna knjiga, nego veliki broj tomova knjiga koji bi ispunili brojne biblioteke. Budući da ljudi ne mogu prihvatiti znanja koja nisu otkrivena i dokazana u njihovom vremenu, Kur'an će do Sudnjega dana biti predmetom prihvatanja i vjerovanja ili odbacivanja i poricanja.

Kur'anske istine služe kao sredstvo za uspostavljanje tevhida. Dakle, istine i zakonitosti u prirodi navedene u Kur'anu imaju za cilj učvršćivanje tevhida, a one će se manifestovati različito u svakom vremenu do Sudnjega dana.¹²²

Neki orijentalisti i neprijatelji islama smatraju da Kur'an nije objava od Gospodara svjetova, nego plod Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, bolesti.¹²³ Na tu neosnovanu tvrdnju možemo ukratko dati sljedeći odgovor:

122. Opširnije o ovoj temi vidi: Osman Nuri TOPBAŞ, *Rahmet Esintileri*, Istanbul, 2001, str. 184-239.

123. U toku primanja Objave, kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, javljale su naprijed navedene promjene, na osnovu čega su neki orijentalisti došli do zaključka da se radilo o epilepsiji. U svojoj neosnovanoj tvrdnji toliko su pretjerali da su razvili hipotezu po kojoj je, usljed epilepsije, kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, došlo do poremećaja osnovnih funkcija mozga. To su 1842. godine predočili "Francuskoj narodnoj medicinskoj akademiji", koja je naučno istražila slučaj i o tome sačinila dug i iscrpan izvještaj

- Bolest o kojoj nevjernici govore je poznata kao epilepsija. Poslije njenih napadaja bolesnik osjeća veliki bol, umor, mučninu i malaksalost. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije proživljavao ništa od toga, a prekid Objave, zbog kojeg je bio zabrinut, prihvatio je prirodno i pribrano, željno iščekujući njen ponovni dolazak koji ga je učinio jako sretnim.

- Ono što mu se događalo u toku primanja Objave nije bilo svakidašnje. Ponekad je primao Objavu a da niko od prisutnih nije primjećivao ništa neobično na njegovom licu.

- U medicini se zna da epilepsija, koju nevjernici pripisuju plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ostavlja duboke tragove i posljedice kod bolesnika. Ljudi koji boluju od te bolesti, usljed njenih napadaja, izgube svijest, pamćenje i uopće ne znaju šta se događa oko njih. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ljudima je dostavljao Objavu na najljepši način, bez ijednog simptoma ili pokazatelja spomenute bolesti, kazivajući ajete koji su mu dolazili od Allaha Uzvišenog. Na taj način on je ljudskom rodu pomogao da spoznaju šta je pravo, moral, ibadet i drugi principi islama.

- Kod bolesnika koji boluje od epilepsije napadaji su praćeni drhtanjem. Takvo nešto niko od ashaba nije primijetio kod plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

- Bolesnik koji boluje od spomenute bolesti prilikom napadaja izgovara nerazumljive, besmislene i međusobno nepovezane riječi. Takvo nešto niko nije vidio, a niti zabilježio kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. Naprotiv, riječi sa njegovih blagoslovljenih usana bile su razumljive, smislene i gramatički ispravne.

kojim se, sa medicinskog stanovišta, opovrgava njihova laž. Više o tome vidi: Prof. Dr. Feridun Nafiz, "Rapor", 1996. g., Istanbul, Sebil Yayınevi.

Sve laži koje su izrečene na račun Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, predstavljaju plod neznanja, maloumnosti i mržnje nevjernika.

Poslanstvo i vjerovjesništvo

Uzvišeni Allah je neke ljude odabrao za Svoje poslanike i preko njih dostavio Svoju Objavu. O tome On Uzvišeni kaže:

.... مِنْ قَبْلِ وَرُسُلًا لَمْ نَقْضُصْهُمْ عَلَيْكَ

„...Poslanicama o kojima smo ti prije kazivali i poslanicama o kojima ti nismo kazivali...“ (en-Nisa', 164)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

„I prije tebe smo poslanike narodima njihovim slali i oni su im prave dokaze donosili...“ (er-Rum, 47)

Počevši sa prvim čovjekom, Ademom, alejhis-selam, Uzvišeni Allah je, kao milost ljudima, u svakom periodu slao Svoje izaslanike u svojstvu „poslanika“ (resul) ili „vjerovjesnika“ (nebijj).

Poslanstvo (risalet) je Allahovo slanje odabranog poslanika ljudima s ciljem da on, Njegovom voljom, ljudima dostavi Objavu i popravi njihovo stanje na dunjaluku i Ahiretu.

Poslanik (Resul) je čovjek kojem je došla Objava u vidu posebnog zakona (šerijat), a koju je on dužan prenijeti i obznaniti ljudima.

Vjerovjesnik (Nebijj) je čovjek koji prima Objavu, ali nije obavezan da je obznani ljudima. Vjerovjesnici su, uglavnom, bili zaduženi da potvrđuju, obznanjuju i obnavljaju zakon (šerijat) prethodnog poslanika.

Svi poslanici su istovremeno bili i vjerovjesnici, ali vjerovjesnici nisu bili i poslanici. „Poslanik“ je širi pojam od „vjerovjesnika“ i to

nam potvrđuju hadisi u kojima se jasno naglašava da poslanstvo obuhvata više od vjerovjesništva. Međutim, u Kur'anu se ova dva pojma koriste kao sinonimi.

Ako bi neko upitao: „Zašto se Allah ne obraća i ne objavljuje ljudima bez posredstva poslanika?“, možemo dati sljedeći odgovor:

- Allahovo, dželle šanuhu, neposredno obraćanje ili dostavljanje zapovijedi i zabrana ljudima u suprotnosti je sa „tajnom ispita“ na ovom svijetu. U tom slučaju vjerovanje u nevidljivo (gajb) izgubilo bi svoje značenje. Neposrednim primanjem objave, zapovijedi i zabrana ljudi bi bili primorani na pokornost, što bi predstavljalo prepreku da žive po slobodnom izboru i žive u skladu dobrog ili lošeg, a odgovornost za učinjena djela izgubila bi svaki smisao. S druge strane, ljudi nisu na istom stepenu razumijevanja, moći i inteligencije, a u svakodnevnom životu obavljaju različite funkcije i poslove. Kada bi svi bili podjednako inteligentni i sposobni, tada se među njima ne bi mogli naći ljudi koji će raditi teške ili prljave poslove.

Najveći lideri ljudskog roda, najbolji učitelji i odgajatelji su Allahovi poslanici, alejhimus-salam. Oni koji odvrćaju ljude od zla, naređuju dobro, ukazuju na pravi put i strpljivo podnose neugodnosti, uvrede i uznemiravanja ljudi – moraju biti odlikovani vrlinama i inteligencijom. U slučaju da jedan poslanik ne posjeduje lijepe osobine i jak karakter, ne bi mogao pozitivno utjecati na ljude i kod njih izazvati promjene.

Čovjek koji nije odlikovan posebnim osobinama ne može biti izabran za lidera. A ako bi se to i desilo, on neće biti u stanju da rukovodi ljudima. To je zbog činjenice što ljudi, po svojoj prirodi, ne prihvataju za lidera nekoga ko je slabiji od njih.

Eto, to je razlog zbog kojeg su Allahovi poslanici stvoreni sa posebnim svojstvima i odlikovani u odnosu na obične ljude.

Njima je poslanstvo dato, jer ih je Allah za to odabrao, i oni ga nisu stekli svojim radom i trudom. Uzvišeni Allah misiju poslanstva daje kome On hoće, kao što navodi u Kur'anu:

اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

„...A Allah dobro zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje...“

(el-En'am, 124)

Budući da su odlikovani u odnosu na druge ljude, Allahovi poslanici su dužni da svoju posebnost i odlikovanost iskoriste u dostavljanju Objave.

Svojstva Allahovih Poslanika

Svi Allahovi poslanici, alejhimus-selam, posjeduju svojstva kojima su odlikovani u odnosu na ostale ljude. To su: sidk, emanet, fetanet, ismet i teblig. Vjerovanje u poslanike upotpunjava se vjerovanjem u njihova svojstva.

Iskrenost (sidk): poslanici iskreno dostavljaju Allahove, dželle šanuhu, zakone, zapovijedi i zabrane koji su sadržani u Objavi. Pored toga, oni su uvijek iskreni u govoru i djelima. Njihove riječi i djela se podudaraju. Laž je neprihvatljiva i nespojiva sa Allahovim poslanicima, alejhimus-selam. U Kur'anu Uzvišeni Allah hvali i ističe iskrenost Svojih Poslanika:

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

„Spomeni u Knjizi Ibrahima! On je bio istinoljubiv, vjerovjesnik.“ (Merjem, 41)¹²⁴

124. O ovoj temi vidi: Merjem, 54, 56; Jusuf, 46.

U drugom ajetu se isključuje svaka mogućnost laži u pogledu Njegovih poslanika:

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ لَأَخَذْنَا مِنْهُ...

„A da je on (Poslanik) o Nama kojekakve riječi iznosio, Mi bismo ga za desnu ruku uhvatili, a onda mu žilu kucavicu presjekli...“ (el-Hakkah, 44-46)

Njihova iskrenost potvrđena je i od onih koji nisu vjerovali u njih. Ovdje ćemo navesti samo nekoliko primjera na tu temu:

Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u prvim danima obavjestio Kurejšije o svom poslanstvu, na brežuljku Safa im se obratio riječima:

„O skupino Kurejšija, da li biste mi povjerovali kada bih vam kazao da je iza ovoga brda konjica koja želi da vas napadne i zaplijeni vašu imovinu?“

Oni su bez imalo razmišljanja odgovorili:

„Da, jer mi od tebe nismo nikada čuli laž!“ (Buhari, Tefsir, 26)

Kada je bizantijski vladar Heraklius upitao Ebu Sufjana o plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

„Da li je ikada pronevjerio obećanje?“

Uprkos tome što je bio protivnik plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Sufjan je rekao:

„Ne, on uvijek ispuni svoje obećanje!“ (Buhari, Bed’u’l-Vahj, 1, 5-6, Muslim, Džihad, 74)

Ubejj ibn Halef bio je jedan od mušrika i najvećih neprijatelja islama. Prije hidžre je imao običaj kazati Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

„Hranim jednog konja najboljom hranom i jednog dana ću ga uzjahati i ubiti te!“

Na njegove riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom mu je rekao:

„Ako Bog da, ja ću ubiti tebe!“

U Bitki na Uhudu Ubejj je tražio pogledom plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći:

„Ako on danas ostane živ, ja sam gotov!“

S namjerom da ga ubije, prišao je blizu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Dok mu se približavao, ashabi hjedodše da ga ubiju, ali ih plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spriječi u tome, rekavši:

„Pustite ga, neka priđe!“

Kada je prišao dovoljno blizu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo je od jednog ashaba koplje i usmjerio ga prema njemu. Vidjevši to, Ubejj se dade u bijeg, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče:

„Kuda bježiš, lažljivče?“

Potom je na njega bacio koplje, koje ga okrnulo. Međutim, to je bilo dovoljno da ga obori s konja. Nastavio je bježati, uzvikujući:

„Kunem se, Muhammed me je ubio!..“

Kada je stigao do mušrika, oni pogledaše njegovu ranu i rekoše:

„Ovo je samo mala ogrebotina!“

Međutim on, ne vjerujući u to, reče:

„Dok smo bili u Mekki Muhammed je rekao da će me ubiti! Kunem se, kada bi me samo pljunuo, ja bih od toga umro!”

Nakon toga je nastavio glasno jaukati. Ebu Sufjan ga je upitao:

„Zašto toliko jaučeš zbog male ogrebotine?“

„Znaš li ti ko je napravio tu ogrebotinu?“, rekao je. "To je rana koju je Muhammed napravio. Tako mi Lata i Uzzaa, kad bi ovaj bol koji osjećam podijelili narodu Hidžaza, svi bi nestali. Muhammed mi je u Mekki rekao da će me ubiti i ja sam još tada shvatio da ću umrijeti od njegove ruke..“

Tako je i bilo. Ubejj ibn Halef, jedan od najvećih neprijatelja plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, umro je dan prije nego se uspio živ vratiti u Mekku. (Ibn Ishak, s.89; Ibn Sa'd, II,46; Hakim, II, 357)

Ovaj događaj nam govori u kojoj mjeri su i najveći neprijatelji plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vjerovali u njegovu iskrenost.

Ebu Mejsere, radijallahu anhu, pripovijeda:

„Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednoga dana je svratio kod Ebu Džehla i njegovih drugova, pa mu oni rekoše:

„Muhammede, tako nam Allaha, mi ne poričemo tebe, jer ti uvijek govoriš istinu, ali poričemo ono što donosiš.“

Nakon toga je objavljen ajet:

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ...

Mi znamo da tebe zaista žalosti to što oni govore. Oni, doista, ne okrivljuju tebe da si lažac, nego nevjernici poriču Allahove ajete."

(el-En'am, 33; vidi: Vahidi, 219)

Blagoslovljeno lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, predstavljalo je izraz iskrenosti i istinoljubivosti u tolikoj mjeri, da nije bilo potrebe za dokazivanjem. Iz tog razloga je Abdullah ibn Selam, radijallahu anhu, jedan od jevrejskih učenjaka, prihvatajući islam, rekao:

„Ovo lice ne može biti lice lažljivca!“ (Tirmizi, Kijame, 42; Ahmed, V, 451)

Nezamislivo je da čovjek koji prije poslanstva nije ni u šali govorio laž da iznosi laži o Allahu Uzvišenom. Naprotiv, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, laž je smatrao svojstvom dvoličnjaka i svome ummetu je strogo zabranio da se služi lažima.¹²⁵

U jednom hadisu je rekao:

„Kada čovjek izgovori laž, na njegovom srcu se utisne crna tačka, pa ako nastavi govoriti laž, ona se nastavi širiti sve dok ne prekrije cijelo srce. Tada on kod Allaha Uzvišenog bude upisan kao lažac.“ (Muvetta, Kelam, 18)

Nufejj ibn Haris, radijallahu anhu, pripovijeda:

- Jednoga dana je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao:

„Hoćete li da vas obavijestim koji je grijeh najveći?“ i to pitanje je ponovio tri puta.

„Hoćemo, Allahov Poslaniče!“, rekli smo.

„Pripisivanje Allahu sudruga i neposlušnost roditeljima!“

Potom je ustao na noge i nastavio ponavljati:

125. Buhari, Iman, 24; Muslim, Iman, 107.

„Lažan govor i lažno svjedočenje!“ Toliko je ponavljao ove riječi da smo poželjeli da prestane i ne zamara se više. (Buhari, Edeb, 6; Muslim, Iman, 143)

O vrijednosti iskrenosti Uzvišeni Allah nas obavještava u Kur'anu:

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمٌ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

„Allah će reći: ‘Ovo je Dan u kome će iskrenima od koristi iskrenost njihova biti; njima će džennetske bašče, kroz koje rijeke teku, pripasti, vječno i zauvijek će u njima ostati. Allah će zadovoljan njima biti, a i oni Njim. To će veliki uspjeh biti!’“ (el-Ma’ide, 119)

Povjerljivost (emanet): svi Allahovi poslanici, alejhimus-selam, bili su povjerljivi i pravedni ljudi. Čak su i nevjernici imali potpuno povjerenje u njih. Povjerljivost (emanet) Allahovih poslanika, alejhimus-selam, ogleda se u svim segmentima njihova života, a pogotovo u pogledu dostavljanja Objave: Allahovih zakona, zapovijedi i zabrana..

Čast i misiju poslanstva Uzvišeni Allah ne daje izdajicama, nego Svojim povjerljivim i odanim robovima. U Kur'anu se na mnogo mjesta nalaže poslanicima da kažu ljudima:

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ

„Dostavljam vam poslanice Gospodara svoga, i ja sam vam pouzdan savjetnik.“ (el-A'raf, 68)

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

„Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani.” (eš-Šu'ara', 107)¹²⁶

Nadimkom „el-Emin“, Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu nazivali samo muslimani, nego i mušrici. Poznato je da oni nisu imali povjerenja u svoje istomišljenike, mušrike, nego su, naprotiv, svoje vrijedne i dragocjene stvari povjeravali Muhammedu el-Eminu, sallallahu alejhi ve sellem. Kada je trebao učiniti hidžru iz Mekke, kod njega su se nalazile neke dragocjenosti koje su pripadale mušricima. Tada je, po cijenu života, u svojoj kući ostavio hazreti Aliju, radijallahu anhu, da povjerene emanete vrati njihovim vlasnicima.

Nadimak „el-Emin“ postalo je drugo ime Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem (Muhammed el-Emin). Kada je napunio dvadeset pet godina života, u Mekki su ga svi nazivali nadimkom el-Emin (Povjerljivi).¹²⁷

Kada je prilikom obnove Ka'be nastala svađa oko toga ko će postaviti Hadžeru'l-esved na njegovo mjesto, pred njima se kao sudija pojavio plemeniti Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i svi su uglas povikali: „el-Emin!“, radujući se njegovom dolasku. Kao što su ashabi imali potpuno povjerenje u njega i bili spremni za njega žrtvovati svoj život, imetak i sve što su imali, čak ni njegovi najveći neprijatelji, također, nisu sumnjali u njegovu povjerljivost.

Allahovi poslanici, alejhimus-selam, bili su povjerljivi isto kao i Džibril, alejhis-selam, koji im je donosio Objavu. Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

126. Vidi: eš-Šu'ara, 125, 143, 162, 178; ed-Duhan, 18.

127. Ibn Sa'd, I, 121, 156.

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ
ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ

„Kur'an je, zaista, kazivanje izaslanika (Džibrila) plemenitog, moćnog, od Gospodara svemira cijenjenog, kome se drugi potčinjavaju, tamo pouzdanog!“ (et-Tekvir, 19-21)

Dakle, Objava je prenošena od povjerljivog na Nebu onima koji su bili poverljivi na Zemlji.

Oštroumnost (fetanet): Allahovi poslanici, alejhimus-selam, bili su na najvišem stepenu uma, inteligencije i razboritosti. Bili su obdareni dubokim pamćenjem, pronicljivim shvatanjem, jakom logikom i talentom ubjeđivanja.

Fetanet nije samo puko memorisanje i racionalno prosuđivanje, nego je spoj uma, inteligencije i pronicljivosti srca. Svi Allahovi poslanici, alejhimus-selam, bili su odlikovani fetanetom kako bi povjerenu misiju poslanstva mogli realizovati na najbolji način i bez ikakva nedostatka. U suprotnom, ne bi bili u stanju iznositi dokaze ljudima i uvjeriti ih u istinitost svoga poslanstva.

Rješavali su probleme koje ljudi nisu bili u stanju razumjeti, a kamoli riješiti. Govorili su razumljivim i razgovjetnim jezikom tako da su svi ljudi mogli razumjeti njihov govor bez imalo poteškoće.

Ovo svojstvo Allahovih poslanika, alejhimus-selam, imalo je različite manifestacije. Ovozemaljski život našeg plemenitog Pejgambera, sallallahu alejhi ve sellem, ispunjen je umnim, razboritim, pronicljivim i mudrim djelovanjem. Primjer toga je slučaj postavljanja Hadžeru'l-esveda, koji smo prethodno naveli, a koji mušrici nisu znali riješiti. Kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pojavio na vratima Harema, jednoglasno su od njega zatražili da riješi njihov

spor, i on ga je riješio mudro i na zadovoljstvo svih prisutnih, čime je spriječio razdor i mogući rat među plemenima.

Njegova oštroumnost, razboritost i pronicljivi postupci u toku vođenja bitaka i potpisivanja sporazuma vrijedni su spomena. Posebno je važan sporazum na Hudejbiji i osvojenje Mekke koje je postignuto bez prolivene kapi krvi. Njegova oštroumnost, koju ne posjeduje nijedan čovjek, demonstrirana kroz taktiku i pravednost, došla je do izražaja i na Hunejnu i u Taifu.

Svaki musliman se treba potruditi da usvoji dio *fetaneta* našeg plemenitog Pejgambera, sallallahu alejhi ve sellem, koristeći svoj razum i inteligenciju na najbolji mogući način. Od njega trebamo naučiti kada i kako ćemo nešto reći i kako se ponašati u određenim životnim situacijama.

Poučan primjer usvajanja poslaničke oštroumnosti predstavlja metoda Džafera et-Tajjara, radijallahu anhu, koju je iskoristio u razgovoru sa Nedžašijom, kraljem Abesinije.

Kada je Nedžaši, koji je bio kršćanin, zatražio od Džafera, radijallahu anhu, da mu prouči nekoliko ajeta iz Kur'ana, on nije počeo sa surom *el-Kafirun*, u kojoj se govori o nevjernicima, nego je počeo sa surom *Merjem*, u kojoj se spominje i pohvaljuje Isa i njegova majka Merjem, alejhimes-selam. Nedžaši je pažljivo slušao Džaferovo učenje i sa suzama u očima rekao:

„Nema sumnje da je ovo što sam čuo i ono što je donio Isa, alejhis-selam, iz istog izvora!“ Nedugo zatim je primio islam. (Ibn Hišam, I, 358-360)

Autentično dostavljanje (teblig): Allahovi poslanici, alejhimus-selam, ljudima su autentično dostavljali ono što im se objavljuje od Allaha Uzvišenog. U njihovom dostavljanju Objave ništa nije dodano, a niti izostavljeno. Dostavljanje Objave i pozivanje u vjeru

predstavlja osnovnu dužnost poslanika. Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ
وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ

„O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga, ako ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu...“

(el-Ma'ide, 67)

U toku dostavljanja Objave i pozivanja u vjeru Allahovi poslanici, alejhimus-selam, često su nailazili na raličite prepreke i neugodnosti. Međutim, oni nikada nisu pokazivali malaksalost u svom zadatku. U tom pogledu njihovi životi su puni pouka za one koje ih slijede na njihovom putu.

Naš plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, prvo je dostavio Objavu i pozvao u islam svoje najbliže. Njegovo ponašanje bilo je u skladu sa vremenom i sredinom u kojoj je živio. Ljudima se obraćao u skladu sa njihovim duhovnim i materijalnim stanjem i u skladu sa njihovim stepenom shvatanja. U svakoj prilici nastojao je da ne otežava, nego da olakšava ljudima. Uvijek je isticao ono što je dobro kod ljudi, pokrivao njihove nedostatke i savjetovao ih na najljepši način.

Cijeli život je posvetio dostavljanju Objave i pozivanju u istinsku vjeru. Na oprosnom Hadždžu je upitao:

„Jesam li dostavio?“ A kada su ashabi potvrdno odgovorili, rekao je:

„Gospodaru, budi mi svjedok!“, uživajući u sreći što je uspio izvršiti povjerenu zadaću.

Svi muslimani trebaju nastojati da postignu sposobnost pozivanja u vjeru, jer je to dužnost koju moraju ispunjavati kao vjernici.¹²⁸

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Ko od vas vidi nešto loše, neka to ispravi rukom, a ako nije u stanju, neka to ispravi jezikom, a ako ni to nije u stanju, neka to prezire srcem, i to je najniži stepen imana!“ (Muslim, Iman, 78)

Ako u jednom društvu ne bude onih koji će pozivati na dobro i odvrćati od zla, tada će vremenom zlo preći u naviku ljudi i postati uobičajena pojava. Kada prođe određeni vremenski period, eliminisanje ukorijenjenog zla postane veoma težak posao. U takvoj situaciji dobro i zlo se pomiješaju, istina izbledi, a ljudi zaborave Allaha Uzvišenog. Posljedica toga je propadanje cjelokupnog društva. Zato, da bi se spasili lošeg završetka, moramo poklanjati veliku pažnju pozivanju u vjeru i na tom planu uložiti veliki trud.

Sačuvanost od grijeha (ismet): Allahovi poslanici, alejhimus-selam, sačuvani su od svih tajnih i javnih grijeha. Ovim svojstvom oni su zaštićeni od močvare širka još prije poslanstva, a po prijemu poslanstva Uzvišeni Allah ih je čuvao od zaborava ili greške prilikom dostavljanja Njegove Objave ljudima.

Da nisu sačuvani i čisti od grijeha, ljudima bi bilo teško povjerovati u ono što im donose od Allaha Uzvišenog. Bez te osobnosti pojavila bi se opća sumnja u njihovo poslanstvo i namjesništvo na Zemlji.

Po učenju Ehlu Sunneta nije moguće da jedan Allahov poslanik počini veliki grijeh. Međutim, za njega postoji mogućnost da mu se dogodi „pokliznuće“ (zelle), tj. da bez loše namjere ili htijenja počini

128. Vidi: Ali Imran, 104, 110.

mali grijeh. U tom slučaju on odmah bude opomenut od strane Gospodara svjetova i ispravi grešku.

Ovi mali grijesi, koje nazivamo „pokliznuća”, događaju se nenamjerno, kao što se pješaku dogodi da se poklizne i padne bez namjere da to učini.

Allahovi poslanici, alejhimus-selam, imaju dužnost da permanentno izvršavaju Allahove zapovijedi i izbjegavaju ono što je zabranjeno kako bi mogli biti potpun uzor ljudima koji ih slijede. U protivnom, ljudi ih ne bi slijedili, nego bi iznosili mnogobrojna opravdanja u pogledu onoga što im se zapovijeda ili zabranjuje, smatrajući da je ono što im se stavlja u obavezu iznad njihovih mogućnosti. Iz tog razloga Allah je ljudima slao ljude - poslanike:

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا

„Reci: ‘Kad bi na Zemlji meleki smireno hodili, Mi bismo im s Neba meleka za poslanika poslali.’“ (el-Isr’a, 95)

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ

„Mi ih nismo stvarali kao bića koja žive bez hrane, ni oni nisu besmrtni bili.“ (el-Enbija, 8)

Poslanici su svojim sljedbenicima uzor u svakoj životnoj situaciji, pa čak i onda kada urade nešto pogrešno. Od njih trebaju naučiti kako će se ponašati i u slučaju kada pogriješe.

Na primjer, kada je Nuhov, alejhis-selam, narod nakon 950 godina njegovog pozivanja odbio povjerovati u Objavu koju im je dostavio, on se obratio Allahu za pomoć:

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرُ

„I on je Gospodara svoga zamolio: 'Ja sam pobijeden, Ti se osveti!'“ (el-Kamer, 10)

Kada mu je dova uslišana, njegov narod je zadesio potop, ali kada je i njegov sin došao u opasnost, srcem milostivog oca je zamolio :

رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي

„...Gospodaru moj, sin moj je čeljade moje...“ (Hud, 45)

Upravo tada je od Allaha Uzvišenog stigla opomena, jer je dovio protiv svoga naroda, a za svoga sina:

إِنِّي أَعْظَمُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

„...(O Nuhu!) Savjetujem ti da neznalica ne budeš.“ (Hud, 46)

Ova Nuhova, alejhis-selam, greška je primjer i pouka svim ljudima do Sudnjega dana.

Potpuna bezgriješnost je svojstvo koje pripada samo Allahu Uzvišenom. Nemoguće je da čovjek nikako ne griješi, ali od muslimanā se traži trud i nastojanje da ostave griješenje. Zato se u Kur'anu na mnogo mjesta naređuje zikr, odnosno sjećanje kojim srce biva zajedno sa Allahom Uzvišenim. Dok srce izgovara Njegovo ime „Allah” teško može pogriješiti.

Uzvišeni Allah kaže:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

„I ne budite kao oni koji su zaboravili Allaha, pa je on učinio da sami sebe zaborave; to su pravi grješnici.“ (el-Hašr, 19)

O nemarnima prema zikru Uzvišeni Allah kaže:

فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

„Zar je isti onaj čije je srce Allah učinio sklonim islamu, pa on slijedi svjetlo Gospodara svoga? Teško onima čija su srca neosjetljiva prema spominjanu Allaha, oni su u pravoj zabludi!“

(ez-Zumer, 22)

Pored navedenih pet svojstava Allahovih poslanika, alehimus-selam: sidk, emanet, fetanet, teblig i ismet, naš plemeniti Poslanik, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, odlikovan je sa još tri osobenosti:

1. On je „Resulu'l-mudžteba“, alejhi ekmelu tehâjâ, što znači: Poslanik odabrani, tj. najvrjedniji među poslanicima i najčasniji među ljudima;

2. On je „Resulu's-sekalejn“, što znači: Poslanik ljudima i džinovima, tj. svim narodima ljudi i džinova. Poslanici prije njega su poslani za određeni vremenski period i određenim narodima, dok se njegovo poslanstvo odnosi na sva vremena i sve narode. Mu'džize poslanikâ prije njega bile su aktuelne samo u vremenu u kojem su oni živjeli, dok su mu'džize našeg plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, trajne. Kur'an, kao njegova najveća mu'džiza, trajat će do Sudnjega dana;

3. On je „Hâtemu'l-Enbijâ“, tj. Pečat svih vjerovjesnikâ.

Pored navednih osobenosti, naš plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Sudnjem danu će biti darovan „Hvaljenim

položajem“ (Mekamu'l-mahmud) i „Najvećim zauzimanjem“ (Šefa'atu'l-uzma), tako da će činiti šefa'at za grješnike svoga ummeta.¹²⁹

Čovjeku je prirodno da voljenu osobu oponaša, ispunjava njene zahtjeve i divi se njenoj ličnosti. Zato trebamo voditi računa kome ćemo pokloniti svoju ljubav i koga ćemo prihvatiti kao uzor u životu. Upravo iz tog razloga Uzvišeni Allah nije ljudima slao samo Knjige, nego i Svoje poslanike, koji će biti najljepši uzor u njihovom životu. Allahovi poslanici, alejhimus-selam, bili su potpune ličnosti ne samo u domenu vjere, nego i u domenu morala, znanja i dr. Svaki od njih je u svom vremenu demonstrirao neke od vrlina po kojima je postao poznat i uzor svim kasnijim generacijama.

Na primjer, u životu hazreti Nuha, alejhis-selam, možemo vidjeti izvanredan primjer ustrajnosti pozivanja u istinsku vjeru, ali i primjer mržnje prema nevjerstvu i nevjernicima.

Život **hazreti Ibrahima**, alejhis-selam, prošao je u borbi protiv idolopoklonstva. On nam je izvanredan primjer predanosti Gospodaru svjetova; predanosti koja je Nemrudovu vatru pretvorila u bašče cvijeća.

Život **hazreti Musa'a**, alejhis-selam, prošao je u borbi sa silnikom Faraonom. Šerijatom, koji je dostavio ljudima, uspostavio je društveni sistem za vjernike.

Hazreti Isa, alejhis-selam, prilikom pozivanja u vjeru bio je jako milostiv i nježan. Kod njega možemo vidjeti osobine nesvakidašnjeg praštanja i skromnosti.

Hazreti Sulejman, alejhis-selam, postao je lijep primjer zahvalnosti, skromnosti i robovanja Gospodaru, premda je posjedovao veliku vlast i bogatstvo.

129. Vidi: Buhari, Tevhid, 36.

Kod **hazreti Ejjuba**, alejhis-selam, možemo primijetiti izvanrednu strpljivost na iskušenjima i zahvalnost u svakom stanju.

Hazreti Junus, alejhis-selam, predstavlja primjer posebne privrženosti Allahu i iskrenog pokajanja (tevbe) u času priznanja ličnog nedostatka.

Hazreti Jusuf, alejhis-selam, čak i u tamnici je pokazao privrženost Allahu i ustrajnost u pozivu istinskoj vjeri. Postao neprikosnoveni primjer čestitosti i čednosti kada je odbio ženu koja je bila poznata po svojoj ljepoti, bogatstvu i porijeklu. Njegova bogobojznost predstavlja poučan primjer svim vjernicima.

U životu **hazreti Davuda**, alejhis-selam, možemo vidjeti osobine strahopoštovanja, bogobojznosti, zahvalnosti i spominjanja Allaha sa suzama u očima, što je pekrasan primjer za pobožne.

Hazreti Jakub, alejhis-selam, u svom životu pokazuje nam kako čovjek ne smije pasti u beznade čak i onda kada mu potonu sve lađe. On je lijep primjer strpljivosti i pouzdanja u Allaha i Njegovu pomoć.

Naš plemeniti Poslanik, **Muhammed Mustafa**, sallallahu alejhi ve sellem, odlikovan je vrlinama svih 124 hiljade poslanikā i vjerovjesnika prije njega, i kao takav predstavlja najljepši primjer cijelom čovječanstvu. Njegov život je poput okeana, a životi drugih poslanika su poput rijeka koje se ulijevaju u taj okean.

Hazreti Adem i Havva, alejhimes-selam, od kojih je nastao ljudski rod, učinili su mjesto Ka'be prvom bogomoljom kako bi živjeli u miru i sreći koju pruža istinska vjera. Kroz povijest Ademovi sinovi bili su potpomognuti Allahovim poslanicima, alejhimus-selam, koji su im donosili uputu pomoću koje su spoznavali božanske istine i uređivali svoj život u skladu sa njima. Vremenom božanske istine iskrivljene su od strane Allahovih neprijatelja, ali

je On Uzvišeni slao Svoje poslanike koji su ispravljali iskrivljeno i uspostavljali istinsku vjeru. Na taj način je čovječanstvo spašavano od pojedinačne ili društvene propasti.

Na kraju, Uzvišeni Allah je poslao Svog posljednjeg poslanika, **Muhameda Mustafu**, sallallahu alejhi ve sellem, kojim je upotpunio istinsku vjeru i zapečatio slanje Svojih poslanika i vjerovjesnikā, alehimus-selam edžme'in. S njim je okončan proces slanja poslanikā i spuštanja Objave, a islam je postao konačna vjera kojom je Allah Uzvišeni zadovoljan.

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao ljudsko biće

Uzvišeni Allah je ljudima slao poslanike od njihove vrste, koji su živjeli zajedno s njima i poznavali sve segmente ovozemaljskog života. Kada su idolopoklonici tražili od plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da im donese čudo, Uzvišeni Allah mu je naredio da im kaže:

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا. وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ
يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا.
قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم
مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا

„...Reci: ‘Hvaljen neka je Gospodar moj! - Zar ja nisam samo čovjek, poslanik?’ A ljude je, kad im je dolazila Objava, odvrćalo od vjerovanja samo to što su govorili: ‘Zar je Allah kao poslanika čovjeka poslao?’ Reci: ‘Kad bi na Zemlji meleki smireno hodili, Mi bismo im s Neba meleka za poslanika poslali.’“ (el-Isra, 93-95)

Uzvišeni Allah naređuje Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ljudima ukaže na činjenicu da je on čovjek kao i oni, i da nije u stanju uraditi ništa sàm od sebe:

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ

„Reci: ‘Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog - jedan Bog. Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, Njemu nikoga ne pridružuje!’“ (el-Kehf, 110)¹³⁰

I u mnogim hadisima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ukazuje na spomenutu činjenici. U jednom od tih hadisa rekao je:

„Ja sam čovjek poput vas: vi dolazite kod mene da rješavam vaše sporove i ja donosim sud na osnovu onoga što čujem od vas, bilo da su to dokazi ili sposobnost ubjeđivanja. Kome pogrešno dosudim ono što pripada njegovom bratu, dosudio sam mu dio džehennemske vatre.“
(Buhari, Šehadat, 27, Mezalim 16; Muslim, Akdije, 5)

Allahovi poslanici, alejhimus-selam, nisu poslani da samo dostave Objavu, nego da istovremeno uspostave i sistem življenja u skladu sa Objavom i ljudima budu uzor u svim životnim situacijama. Na osnovu toga možemo zaključiti da dužnost poslanstva mogu dosljedno ispuniti samo odabrani ljudi. Da je ljudima za poslanika poslan melek, on bi im mogao samo dostaviti Objavu i ništa drugo, jer on nije u stanju živjeti zajedno s ljudima i ispravljati njihove međusobne odnose i postupke. Ljudi bi, također, iskoristili to kao ispriku za svoje nepoštivanje Allahovih zapovijedi i zabrana, govoreći da oni nisu u stanju slijediti meleka, jer oni sami nisu meleki.

130. Detaljnije o ovoj temi vidi slijedeće ajete: Fussilet, 6; el-Mu'minun, 24, 33; el-Enbija, 2-3; Ibrahim, 11.

Naš plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je zadužen da ljudima bude uzor u životu i vladanju na način koji je prihvatljiv za njih, a ne u skladu onoga čime ga je Uzvišeni Allah odlikovao u odnosu na njih. Njegov ovosvjetski život je protekao u uspostavljanju sistema življenja u skladu sa Kur'anom, pri čemu on - sallallahu alejhi ve sellem -, predstavlja savršen uzor. Svako ko želi da bude dobar trgovac, domaćin, muž, otac, komandant, vođa i dr. može se ugledati na život Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Kroz historiju se uvriježilo pogrešno mišljenje po kojem čovjek ne može biti Božiji namjesnik ili poslanik na Zemlji. Zbog toga u prošlosti nalazimo ljude i narode koji su smatrali da Božiji poslanici ne mogu biti obični ljudi koji jedu, piju, imaju porodicu i sl. Iz tog razloga su poricali njihovo poslanstvo i iznosili laži o Allahu Uzvišenom.

S druge strane, neki ljudi su povjerovali i slijedili Allahove poslanike, alejhimus-selam, ali zbog pretjerane ljubavi prema njima počeli su vjerovati u njihovo božansko porijeklo i tako zapadali u idolopoklonstvo (širk). Neke poslanike su smatrali bogovima, neke Božijim sinovima, a neke bogovima utjelovljenim u ličnosti poslanika. Na taj način su se udaljili od tevhida – čistog vjerovanja u jednog Boga, formirajući dogme antropomorfističkog vjerovanja. Takav je slučaj sa kršćanstvom i mnogim drugim religijama...

U Kur'anu i hadisu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na mnogo mjesta se ističe činjenica da je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ljudsko biće kao i drugi ljudi, čime su vjernici upozoreni da ne ponavljaju istu grešku kao i drevni narodi.

Od hazreti Omera, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Nemojte me hvaliti i uzdizati kao što su kršćani hvalili i uzdizali Isa'â sina Merjeminog. Istina je da sam ja samo Allahov rob! Za mene recite: 'Allahov rob i poslanik!'" (Buhari, Enbija, 48)

One koji su ga pretjerano hvalili i uzdizali plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opomenuo je riječima:

„Nemojte me uzdizati iznad onoga što mi ne pripada! Jer, prije nego što sam postao poslanik bio sam rob svoga Gospodara.“ (Hakim, III, 197/4825; Hejsemi, IX, 21)

Iz skromnosti je veoma često naglašavao da je samo čovjek i Allahov rob.

Zbog blagodati i posebnih odlika kojim ga je odlikovao njegov Gospodar, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, često je isticao blagodati kojima ga je darovao njegov Uzvišeni Gospodar. Međutim, nabrajajući te blagodati, govorio bi: „Ne hvališem se!“¹³¹

Abdullah ibn Džubjer, radijallahu anhu, ispričao je sljedeće:

- Jednoga dana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pješačio je sa grupom ashaba. Neko od njih uzeo je pokrivač kojim je htio da ga zaštiti od sunca. Kada je to primijetio, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je da prekine s tim, a potom je uzeo pokrivač i spustio ga na zemlju, rekavši:

"Ja sam ljudsko biće kao i vi!" (Hejsemi, IX, 21)

Međutim, pored činjenice da je ljudsko biće, nikada ne smijemo zaboraviti na njegovu odlikovanost u odnosu na ostale ljude. Kao što pjesnik kaže u stihu:

131. Tirmizi, Menakib, 1/3615.

„Muhammed - sallallahu alejhi ve sellem - ljudsko je biće, ali nije kao drugi ljudi. Ono što je dragi kamen među kamenjem, to je on među ljudima.“

Drugi pjesnik kazuje:

*Nema mu sličnog kroz cijelu povijest
Na svakom jeziku o njemu pohvale
Njegov Miradž je savršenstvo kosmosa
Njegova ljepota je predmet divljenja meleka
O njegovoj vrijednosti posljednja riječ je:
Bijaše čovjek al' vrjedniji od meleka!*

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao „ummijj“

Riječ „ummijj“ znači: onaj koji je čist kao od majke rođen; koji ne zna čitati i pisati; koji nije uzeo znanje i nauku od nekog čovjeka. Ovim imenom su nazivani stanovnici Mekke i Arapi koji nisu bili „sljedbenici Knjige“.

Kur'an nam kazuje da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio ummijj, odnosno da nije znao čitati i pisati. Uzvišeni Allah kaže:

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي
يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ

„Onima koji će slijediti Poslanika, Vjerovjesnika, koji neće znati čitati ni pisati, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, zapisana nalaze...“ (el-A'raf, 157)

I mušrici su znali da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pismoneuk, zbog čega su govorili:

وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكَتَبَهَا فِيهِ تُمَلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

„...i govore: ‘To su izmišljotine naroda drevnih; on traži da mu se prepisuju i ujutro i navečer da mu ih čitaju.’“ (el-Furkan, 5)

Dakle, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvan je „ummijj“ (pismoneuk) zbog slijedećih razloga:

1. Bio je čist kao od majke rođen i na njegovu čistoću i čednost nije mogla utjecati okolina u kojoj je odrastao. Odgojen je od strane svoga Gospodara, Allaha Uzvišenog.

O tome je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu rekao:

„Mene je odgojio moj Gospodar i učinio lijepim moj odgoj.“
(Sujuti, I, 12)

Uzvišeni Allah je tri puta otvorio srce Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odstranivši iz njega određena osjećanja i osobine koje je zamijenio milošću, čistom vjerom, smirenošću i mudrošću.

Posljednji Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rođen među sljedbenicima Knjige (Jevrejima i kršćanima), nego među Arapima.

On, sallallahu alejhi ve sellem, rođen je u Mekki koja se još naziva i „Ummu'l-kurā“. Riječ „karje“, u arapskom jeziku, znači: selo ili najmanje naseljeno mjesto, čija množina je „kurā“ (sela, naselja). Prema tome, „Ummu'l-kurā“ znači: majka svih naseljenih mjesta ili prvo naseljeno mjesto.

Arapu tog vremena uglavnom su bili „ummijje“, pismoneuki. Bili su daleko od učenosti, civilizovanosti i kulture, jer nisu umjeli čitati, pisati i učiti. Uzvišeni Allah poslao im je poslanika, jednog od njih, najčistijeg i najboljeg među njima. Uzvišeni Allah kaže:

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن
كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

„On je (pismo)neukima poslao Poslanika, jednog između njih, da im ajete Njegove kazuje i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi.“ (el-Džumu'a, 2)

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također je rekao:

„Mi smo jedna skupina neukih ljudi (ummijjun). Ne znamo pisati a niti računati!“ (Muslim, Sijam, 15)

Izrazom „ummijj“ uglavnom se ukazuje na nedostatak učenosti, a kada je riječ o Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, njime se ukazuje na njegovu zrelost i veličinu. To je zbog činjenice što je on, premda je bio pismoneuk, učinio nemoćnim pismene i učene, dostavivši im Knjigu i znanje koje se ne može naučiti. Upravo to predstavlja jedan od najvećih dokaza njegova poslanstva. Uzvišeni Allah kaže:

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِن قَبْلِهِ مِن كِتَابٍ
وَلَا تَخْطُهُ بِيَمِينِكَ إِذًا لَّا زَنَابَ الْمُضِلُّونَ

„Ti prije nje nijednu knjigu nisi čitao, a nisi je ni desnom rukom svojom pisao; inače, posumnjali bi oni što laži govore.“ (el-Ankebut, 48)

Nije moguće da pismoneuk čovjek donese djelo poput Kur'ana, koje ne ostavlja ravnodušnim ni ljude ni džinove. Nepismen čovjek ne

može znati historijske događaje o Faraonu, Musaovoj majci, Jusufu i brojne druge.

Kur'an na vjerodostojan način i veoma poučno kazuje o drevnim narodima.¹³²

S druge strane, pismoneukost Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, predstavlja osnovni uvjet za prihvatanje kur'anskih propisa od strane svih slojeva društva. Kao što kaže poslovice: „Vođa karavane je onaj ko je najslabiji među putnicima.“ (tj. tempo putovanja se mora uskladiti prema najslabijim putnicima, o.pr.) Da bi kur'anske poruke i propise primjenili svi ljudi, Objava je prilagođena čak i neukima. Dakle, razumijevanje islama i življenje u skladu s njegovim propisima omogućeno je širokim masama prosječnih ljudi. Iz tog razloga je u određivanju vremena dnevnih namaza kao mjerilo uzeto kretanje Sunca, a za određivanje mjesečnih i godišnjih ibadeta kretanje Mjeseca.

Na kraju, pored činjenice da je Kur'an objavljen „neukim“ ljudima, treba znati da on zahtijeva učenje i obrazovanje. Kur'an nastoji da izbavi ljude iz neukosti i učini ih „ummetom Knjige“ i učenosti. Na kraju, poznato je da je islam uspostavio potpuno novu civilizaciju utemeljenu na Knjizi (Kitab), Kur'anu Časnom.

Vrline Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – ukras sreće (hil'jetu's-seade)

Hil'je, etimološki, znači: ukras, sjaj, ljepota lica, bogatstvo duše i sl. Terminološki, podrazumijeva opis izgleda, fizionomije i vrlina Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

132. Biblijska kazivanja o stvaranju svijeta, čovjekovom dolasku na svijet, potopu i dr., koja se nalaze u današnjim verzijama Tevrate i Indžila, u suprotnosti su sa modernom naukom... (Mauricce Bucaille, *Musbet İlim Yununden Tevrat, İncil ve Kur'an*, s. 53-82, 157-175)

Nahifi, rahimehullah, kaže:

„Ko napiše, a potom često gleda u tekst kojem su opisani izgled i vrline odabranog Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Allah će ga zaštititi od bolesti, nedaće i iznenadne smrti. A ako taj tekst ponese sa sobom na put, Uzvišeni Allah će ga čuvati tokom njegovog putovanja.“

Mnogi islamski učenjaci ukazali su na veliki značaj i vrijednost poznavanja spoljašnjeg izgleda, odlika i vrlina Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. U mnogim muslimanskim krajevima još uvijek postoji običaj da se uče napamet tekstovi u kojima su opisani spoljašnji izgled i vrline plemenitog Pejgambera, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi se postiglo viđenje njegovog blagoslovljenog lica u snu.

Međutim, pored navedenog, treba znati da nije moguće istinski opisati Allahovog odabranog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Zbog činjenice što je njegova svjetlost iznad drugih svjetlosti (nurun 'alā nur) i što su riječi nedostatne da bi se izrazila veličina i vrijednost njegove ličnosti. Nije moguće opisati ličnost koja je ukrašena svakom vrlinom u potpunosti; ličnost koja je ukrašena svim ljepotama darovanim ljudskom rodu. Iz tog razloga Hakkani u stihovima kazuje:

*Svako stvorenje zna da je on istiniti Vjerovjesnik,
Jer ovaj svijet nije vidio sličnoga njemu...*

Ovi, i drugi stihovi kojima se nastoji opisati ljepota Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, pružaju utjehu i osvežavaju duše ašika koji nisu živjeli u njegovom sretnom vremenu i nisu vidjeli njegovo mubarek lice. Učenjaci koji su vrijedno zabilježili spoljašnji izgled i vrline Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, pružaju jednu kap vode iz prostranog okeana. Mu'mini koji se trude da u jednoj kapi vide okean, uvećavaju svoju ljubav prema Allahovom Miljeniku,

sallallahu alejhi ve sellem, trudeći se da ukrase svoj život njegovim lijepim ahlakom i vrlinama.

Po svojoj prirodi duša teži ka lijepom i želi da bude zajedno sa lijepim. Ona čezne za voljenim i nastoji da postigne njegove vrline, s ciljem da mu se umili. Posljedica iskrene ljubavi je slijeđenje Voljenog u njegovom vladanju i načinu življenja. Ova prirodna čežnja prema voljenom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rezultira usvajanjem njegovih vrlina i slijeđenjem njegovog svijetlog sunneta u svakom domenu života.

O značaju spoznaje spoljašnjeg izgleda i vrlina Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kazuje nam i predaja hazreti Hasana, radijallahu anhu, koji kaže:

„Moj daidža, Hind ibn Ebi Hāle, lijepo je opisivao izgled i vrline Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ja sam volio da mi priča o njemu kako bi bio vezan za njega i slijedio njegove stope.“
(Tirmizi, *Šemail*, str. 10)

Hazreti Hasan i Husejin, radijallahu anhuma, nisu mogli da se zasite pripovijedanja o vrlinama Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Mnogo puta o tome su slušali od svoga oca, hazreti Alije, radijallahu anhu, i ta predanja prenijeli do nas.

Međutim, koliko opisi njegovog izgleda i vrlina održavaju njegovu, sallallahu alejhi ve sellem, stvarnu vrijednost? Naravno, poimanje i usvajanje vrlina Allahovog Poslanika i Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, svakome je dostupno srazmjerno njegovoj spoznaji Resulullahovih vrijednosti i ljubavi prema njemu.

Mi u ovom domenu priznajemo svoje nedostatke, ali ipak želimo da, radi bereketa, prenesemo neka predanja koja su stigla do nas. U velikom broju različitih predanja preneseno je sljedeće:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je srednjega rasta.

Veoma skladne i lijepe građe tijela.

Širokih prsa i ramena. Među plečkama je imao pečat poslanstva.

Imao je krupne kosti i zglobove.

Bio je bijele i svijetle puti, blago pomiješane sa bojom ruže. Koža mu je bila mekša od svile. Njegovo tijelo uvijek je bilo čisto i zračilo svježinom. Čak i kada ne bi koristio miris, njegova koža i znoj su mirisali ljepše od bilo kojega mirisa. Kada bi se neko rukovao s njim, cijeli dan bi osjećao prijatan miris njegovog tijela. Kao da su i same ruže poprimile njegov miris. Kada bi svojim blagoslovljenim rukama pomilovao kosu nekog djeteta, ono bi se po tom lijepom mirisu razlikovalo od ostale djece.

Kada bi se oznojio, njegovo tijelo je podsjećalo na listove ruža prekrivenih kapljicama.

Brada mu je bila gusta i nije prelazila dužinu jednog hvata šake. Kada je preselio na Ahiret, u bradi i kosi je imao dvadesetak bijelih dlaka.

Njegove crne obrve ličile su na dva polumjeseca između kojih je bio razmak.

Među obrvama imao je venu koja bi nabrekla i postala vidljiva u času kada se rasrdi.

Zubi su mu bili poput bisera. Uvijek je koristio misvak i preporučivao drugima da ga koriste.

Imao je crne i krupne oči s dugim trepavicama. Kao da je na njima bila podvučena surma. Bjeloočnice su mu bile potpuno bijele, a zjenice – crne.

Njegov izgled bio je neizmjerljivo lijep kao i njegova duša.¹³³

Hazreti Aiša, radijallahu anha, pripovijeda:

„Lice Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, toliko je sijalo da sam na svjetlosti njegovog lica mogla uvući konac u iglu u tami noći. Među njegovim plečkama nalazio se pečat poslanstva. Mnogi ashabi su gorjeli od želje da ga poljube. Kada je preselio na Ahiret, pečat je nestao i to je bila potvrda njegove smrti.“¹³⁴

Nakon smrti njegovo blagoslovljeno tijelo nije se promijenilo. Kada je Ebu Bekr, radijallahu anhu, uplakanih očiju i tužnoga srca, pogledao tijelo plemenitog Pejgambera, sallallahu alejhi ve sellem, poljubio ga je u čelo i rekao:

„Allahov Poslaniče! Dao bih i oca i majku za tebe! Jednako si lijep mrtav kao i živ...“

Teško je opisati vrline i vrijednosti Allahovog Poslanika i Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem.

On, sallallahu alejhi ve sellem, nije govorio besmislice. Njegova svaka riječ bila je puna mudrosti i savjeta. U njegovom govoru se nikada nisu mogle čuti isprazne riječi i ogovaranje drugih ljudi. Uvijek je govorio u skladu sa shvatanjem i razumijevanjem sagovornika.

Bio je veoma blag i skroman. Nije se glasno smijao, ali je na njegovom blagoslovljenom licu uvijek bio prisutan osmijeh.

Onaj ko bi ga neočekivano vidio, obuzelo bi ga strahopoštovanje, a onaj ko bi razgovarao s njim, pa makar i na kratko – zavolio bi ga i srcem i dušom.

133. Vidi: Hakim, III, 10; Ahmed, I, 89, 96, 117, 127; IV, 309; Ibn Sa'd, I, 376, 412, 420-423; II, 272; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, VI, 31-33; Tirmizi, *Šemail*, str. 15.

134. Tirmizi, *Šemail*, str. 15; Ibn Sa'd, II, 272.

Ljudima je ukazivao poštovanje u skladu sa njihovim položajem, a svojoj rodbini ukazivao je najviše poštovanja. Prema ljudima odnosio se jednako lijepo kao i prema svojoj porodici i ashabima, govoreći:

„Niko od vas neće biti pravi vjernik dok ne bude želio svome bratu ono što želi samom sebi.“ (Buhari, Iman, 7; Muslim, Iman, 71-72)

Bio je pažljiv prema onima koji su ga služili. Jeli su istu hranu koju je on jeo i odijevali istu kvalitetu odjeće koju je i sam odijevao. Bio je darežljiv, milostiv i sažaljav, a po ukazanoj potrebi bio je veoma hrabar i neustrašiv.

Uvijek je ispunjavao dato obećanje. Ljepota njegovog odgoja i vladanja u pogledu inteligencije i razboritosti bili su na višem stepenu od ostalih ljudi i vrijedni svake hvale. Njegov izgled bio je lijep, život - savršen, a ličnost - bez premca..

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, često je bio potišten i zamišljen. Nije govorio bez potrebe. Njegova šutnja trajala bi jako dugo. Kada bi počeo govoriti o nečemu, nije ostajao nedorečen. Govorio je koncizno i razgovjetno – riječ po riječ. Nije govorio pretjerano, a ni nedostatno. Bio je graciozan, ali blage naravi.

Kada bi se rasrdio, ne bi ustajao sa mjesta na kojem sjedi, a nije se srdio osim u slučaju kada bi bili povrijeđeni Allahovi propisi ili kada je nekome učinjena nepravda. Rasrdio bi se čak i onda kada niko ne bi primijetio da je nečije pravo uskraćeno. Srdžba ga nije prolazila sve dok oštećenom ne bi bilo vraćeno njegovo pravo, a nije se srdio zbog sebe. Nikada se nije raspravljao..

U tuđu kuću nije ulazio bez dopuštenja domaćina. Kada bi došao u svoju kuću, vrijeme bi podijelio na tri dijela: jedan dio bi posvetio za ibadet Allahu Uzvišenom, drugi dio za svoju prodicu, a treći dio za sebe. Vrijeme koje bi odvajao za sebe poklanjao je

drugim ljudima, boraveći s njima i ne odbijajući nikog ko bi mu došao. Srca ljudi jednostavno je osvajao.

Svaki pokret i stanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili su ispunjeni zikrom – spominjanjem Allaha Uzvišenog.

Da bi spriječio običaj po kojem svako ima svoje mjesto u mesdžidu, on, sallallahu alejhi ve sellem, u svom mesdžidu je sjedio na različitim mjestima. Nije volio da se nekim mjestima posvećuje posebna pažnja i da se smatraju svetim. Kada bi došao na sijelo, sjeo bi na slobodno mjesto. Očekivao je i od drugih da tako postupaju.

Kada bi neko zatražio pomoć od njega, bez obzira o čemu se radilo, ne bi nalazio mira sve dok ne bi riješio njegov problem. Ali, ako ne bi bio u stanju da mu pomogne – utješio bi ga lijepom riječju. Saosjećao bi sa svim ljudima, dijeleći njihovu tugu i bol. Bio je jednako dobar prema svim ljudima bez obzira na njihov položaj, bogatstvo, učenost i drugo. Mjesta na kojima bi sjedio bila su ispunjena znanjem, stidom, poniznošću, skromnošću, prijaznošću, strpljivošću, blagoslovom, pokornošću i drugim vrijednostima.

Nikoga nije korio zbog grešaka i nedostataka, a kada bi osjetio potrebu da opomene nekoga, činio je to tanahno i indirektno, bez vrijeđanja ili sramoćenja. Vezano za to rekao je:

„Nemoj se radovati onome što je pogodilo tvoga brata muslimana, jer će Uzvišeni Allah Svojom milošću otkloniti od njega ono čime ga je iskušao, a potom će tebe staviti na iskušenje.“ (Tirmizi, Kijame, 54)

Nije se zanimao tajnim grijesima i mahanama ljudi i strogo je zabranjivao njihovo istraživanje i otkrivanje. To je zbog činjenice što je Allah zabranio sumnjičenje i uhođenje ljudi.

Nije govorio o onome za što neće imati nagradu na Sudnjem danu. Njegove riječi i govor slušani su sa zanosom. Od hazreti Omera, radijallahu anhu, prenosi se da su časni ashabi slušali njegov

govor tako skrušeno, da je svakome od njih mogla sletjeti ptica na glavu i satima tako ostati; poput čovjeka koji se ne pomjera iz bojazni da ne uznemiri pticu i primora je da odleti.

Časni ashabi su pred njim osjećali stid u tolikoj mjeri, da veoma često nisu imali hrabrosti postavljati pitanja, nego su iščekivali da iz pustinje dođe kakav beduin i pita ga o nečemu, pa da se i sami okoristili njegovim odgovorom.¹³⁵

Bilo je i onih koji su i po dvije godine čekali da postave samo jedno pitanje, jer su osjećali veliko strahopoštovanje i stid u njegovom prisustvu. Iz ljubavi prema njemu nisu imali hrabrosti da izravno gledaju u njegovo mubarek lice.

Amr ibn el-As, radijallahu anhu, pripovijeda:

„Dugo vremena sam proveo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, međutim, stid i poštovanje koje sam osjećao prema njemu nisu mi dozvoljavali da podignem glavu i nagledam se njegovog blagoslovljenog lica. Kad bi mi danas rekli: ‘Opiši nam Allahovog Poslanika!’, vjerujte da to ne bih bio u stanju.“ (Muslim, Iman, 192; Ahmed, IV, 199)

Oni koji su htjeli da ga opišu, govorili su: „Nisam vidio nikoga sličnog njemu ni prije, a ni poslije njega!“¹³⁶

Kada je Halid ibn Velid, radijallahu anhu, jednom prilikom svratio u neko pleme, poglavar plemena ga je upitao:

„Halide, opiši nam izgled i vrline Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi vesellem!?“ Halid je odgovorio:

„To nije moguće! Nema riječi koje bi ga opisale!“

135. Ibn Sa'd, I, 121, 365, 422-425; Hejsemi, IX, 13.

136. Ahmed, I, 96.

Kada je poglavar plemena rekao:

„Barem nam reci onoliko koliko si u mogućnosti!“

Halid ibn Velid, radijallahu anhu, dao je lijep odgovor:

„Reći ću ti samo ovo: izaslanik je u skladu veličine onoga koji ga je poslao!“

A to znači: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izaslanik je Uzvišenog Allaha, pa ti promisli kakva je veličina i slava onoga koga je poslao lično Allah, Gospodar svjetova! (Munavi, V, 92; Kastalani, *Mevahib-i Leduniyye Tercumesi*, str. 417)

Njegova ljepota, gracioznost, svjetlost i nježnost bili su na takvom stepenu da nije bilo potrebe ni za kakvim nadnaravnim čudom koje bi potvrdilo njegovo poslanstvo.

Ukratko, njegov ahlak bio je Kur'an. O tome je Muallim Nadži lijepo kazao:

Kada ljepotu Kur'ana vidi insan, bude očaran tobom

Jer tvoj ukras je Kur'an, ispisan Rukom moći i opisan tobom!

O ljepoti ahlaka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja daje smisao ovom prolaznom životu, Mevlana Halid Bagdadi, rahimehullah, rekao je:

„Kako je samo lijep i plemenit! Zbog njegove plemenitosti iz mora niče biser, od tvrdog kamena nastane dragulj, a iz trna se pojavi ruža. Kada bi se u bašči pričalo o njegovom lijepom ahlaku, ne bi ostao nijedan pupoljak koji ne bi procvjetao od radosti.“ (Divan, str. 65-66)

Sve vrijednosti i ljepote objedinjene su u ličnosti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Iz njegovog bića blješti svjetlost i ljepota koju niko od ljudi nije vidio u potpunosti. Imam Kurtubi, rahimehullah, kaže:

„Ljepota Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije pokazana svijetu u svojoj potpunosti. Da je njegova ljepota u potpunosti bila pokazana ashabima, oni ne bi bili u stanju da ga samo jednom pogledaju.“ (Ali Yardım, *Peygamberimizin Şemaii*, str. 49)

O nedostižnoj ljepoti Allahovog Poslanika i Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, njegov pjesnik Hassan ibn Sabit, radijallahu anhu, kazao je u stihovima:

وَأَحْسَنَ مِنْكَ لَمْ تَرَ قَطُّ عَيْنٍ
وَأَجْمَلَ مِنْكَ لَمْ تَلِدِ النِّسَاءَ
جُلِئْتِ مُبْرَأًا مِنْ كُلِّ عَيْبٍ
كَأَنَّكَ قَدْ خُلِقْتَ كَمَا تَشَاءُ

*Ljepšega od tebe oko nije vidjelo
Ljepšega od tebe nijedna žena nije rodila
Stvoren si bez ijedne mahane i nedostataka
Kao da si stvoren onako kako si sam želio...*

Nastavak dolaska Objave

Prekid Objave trajao je šest mjeseci.

O nastavku dolaska Objave Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazuje sljedeće:

„Jednoga dana, dok sam išao putem, čuo sam glas s Neba. Podigao sam glavu i vidio meleka koji mi je došao u pećinu Hira kako sjedi na prijestolju između Neba i Zemlje. Uplašio sam se i brzo vratio kući. Rekao sam:

‘Pokrijte me, pokrijte me!’

(I dok sam bio pokriven, Džibril, a.s., dostavio mi je od) Allaha Uzvišenog sljedeće ajete:

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ. قُمْ فَأَنْذِرْ. وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ.
وَتِيَابَكَ فَطَهِّرْ. وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ

**„O ti, pokriveni! Ustani i opominji! I Gospodara svoga veličaj!
I haljine svoje očisti! I kumira se kloni!“** (el-Muddessir, 1-5)

Poslije toga Objava nije više prekidana.“ (Buhari, Tefsir 74/4, 5; Muslim, Iman, 255-258)

Uzvišeni Allah kaže:

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

„A Mi objavljujemo sve riječ po riječ, da bi razmislili.“
(el-Qasas, 51)

Trajanje Objave bez prekida i u dugom vremenskom periodu predstavlja jednu od nadnaravnih odlika Kur’ana. Ljudi su jezikom Kur’ana pozvani da donesu nešto slično njemu, i da u tom poslu jedni drugima pomognu, ali to nisu bili u stanju učiniti. To je, bez ikakve sumnje, dokaz da su ajeti, koji su jedan za drugim dolazili Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, Objava od Gospodara svjetova.

Poznato je da i najmanje zbirke poezije nisu mogle nastati bez napora i u kratkom vremenskom periodu. Bilo da su velikog ili malog opusa, i bez obzira s kojom su preciznošću napisana, sva pisana djela običnih ljudi su relativno tačna i ne posjeduju garanciju apsolutne tačnosti. Međutim, kada je riječ o Kur’anu – Allahovoj objavi, u njemu ne postoje greške i nedostaci. Njegov sadržaj je istovjetan sa prvotnim – objavljenim oblikom, uz nebrojeno mnogo

nadnaravnosti i u potpunosti sačuvan od grešaka ljudske prirode. To je dovoljno kao dokaz istinitosti i uzvišenosti Kur'ana.

Nakon što je objavljena sura el-Muddesir, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odmah je ustao sa mjesta na kojem je ležao. Hazreti Hatidža, radijallahu anha, koja nije znala o čemu se radi, zbunjeno je upitala:

„Zašto si ustao? Odmori se još malo?“

„Prošlo je vrijeme odmora!“, rekao je, a potom joj je saopćio Objavu koju je primio.

U prvim danima Objave Džibril, alejhis-selam, podučio je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, abdestu i namazu. Uzvišeni Allah obradovao je lice Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako što mu je naredio ibadet koji će njegovu dušu učiniti bezbrižnom i radosnom. Poslije toga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio se kući veseo i radostan. Čestitu suprugu je obavijestio o onome čime ga je Uzvišeni Allah počastio, a potom je i nju podučio abdestu i namazu.¹³⁷

Prvi muslimani

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je prvi musliman, vjernik. U Kur'anu se to spominje na sljedeći način:

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ

„Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegovoga...“ (el-Bakare, 285)

137. Ibn Ishak, str.117; Ibn Hišam, I, 262-263.

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ.
وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ

„Reci: ‘Meni se naređuje da se klanjam Allahu iskreno Mu ispovijedajući vjeru i naređuje mi se da budem prvi musliman.’“

(ez-Zumer, 11-12)

Nakon Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, islam je prva primila njegova časna supruga, **hazreti Hatidža**, radijallahu anha.

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, često se vraćao kući tužan zbog vrijeđanja i ponižavanja svojih saplemenika. Njegovu tugu ublažavala je njegova vjerna supruga hazreti Hatidža, radijallahu anha, pružajući mu svesrdnu podršku i utjehu koja mu je bila potrebna da, Allahovom voljom, ispuni svoju dužnost.¹³⁸

Poslije hazreti Hatidže, radijallahu anhu, islam su prihvatile Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, kćeri: **Rukajja, Ummu Kulsum i Fatima**, radijallahu anhunne.¹³⁹

Kada je hazreti Alija, radijallahu anhu, vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i hazreti Hatidžu kako klanjaju namaz, upitao je:

„Šta je to?“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio mu je:

„Ovo je vjera koju je Allah odabrao za Sebe. Pozivam te da vjeruješ u Allaha Jedinog i da Mu se klanjaš, a da porekneš Lata i Uzza'a od kojih nema ni koristi ni štete!“

138. Ibn Hišam, I, 259.

139. Ibn Sa'd, VIII, 36.

Na njegove riječi hazreti Alija, radijallahu anhu, rekao je:

„Ja do sada nisam čuo za takvu vjeru! Ne mogu ništa uraditi dok o tome ne upitam svoga oca.“

Budući da je plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, još uvijek tajno pozivao u islam, rekao je hazreti Aliji, radijallahu anhu:

„Alija, ako već nećeš prihvatiti islam, onda ne govori nikome o ovome!“

Tu noć hazreti Alija je proveo u razmišljanju. Uzvišeni Allah je u njegovo srce usadio ljubav prema islamu. Ujutro je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i pitao ga o islamu. Nakon odgovora koji je dobio, ponovio je kelime-i šehadet za Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Strahujući od oca, neko vrijeme je krio svoj prelazak na islam, a tada je imao svega desetak godina. (Ibn Ishak, str.118; Ibn Sa'd, III, 21)

Kada bi htio obaviti namaz, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odlazio je zajedno sa hazreti Alijom u dolinu nadomak Mekke gdje su tajno obavljali namaz, a navečer bi se vraćali kući. To je potrajalo neko vrijeme. Kada je Ebu Talib shvatio da njegov bratić i sin tajno obavljaju namaz, pitao ih je o tome, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponudio da prihvati islam. Međutim, on je odgovorio:

„Bratiću moj, ja ne mogu napustiti vjeru mojih predaka, ali ti nastavi propovijedati ono što ti se objavljuje! Tako mi Allaha, neće ti niko nauditi dok sam ja živ!“

Potom je rekao sinu, hazreti Aliji, radijallahu anhu:

„Sine moj, on te poziva samo na dobro. Zato se čvrsto drži njegova puta i nikako se ne odvajaj od njega!“ (Ibn Hišam, I, 265)

Kada je Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu,¹⁴⁰ došao u Mekku zbog trgovine, vidio je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako zajedno sa hazreti Hatidžom i Alijom tavafi Ka'bu. Pri tome je hazreti Hatidža bila lijepo pokrivena i vodila računa o svojoj odjeći. (Zehebi, *Sijer*, I, 463)

Ufejf el-Kindi, radijallahu anhu, također je došao u Mekku zbog trgovine i odsjeo u kući hazreti Abbasa, radijallahu anhu. Prije toga je vidio kako Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hazreti Hatidža i Alija klanjaju namaz pored Ka'be, pa je o tome upitao hazreti Abbasa, radijallahu anhu. Nakon što mu je ispričao o njima, hazreti Abbas je rekao:

„Tako mi Allaha, na ovome svijetu ne poznajem nikoga ko slijedi tu vjeru, osim njih troje!“

Nakon što je kasnije primio islam, Ufejf, radijallahu anhu, prisjećao se tih dana, govoreći:

„Kamo sreće da sam još tada primio islam i postao drugi muškarac u islamu! Kako bih volio da sam bio četvrti među njima!“
(Ibn Sa'd, VIII, 18; Ibn Hadžer, *el-Isabe*, II, 487)

140. **Abdullah ibn Mes'ud**, radijallahu anhu, bio je jedan od prvih muslimana. Nadimak mu je Ebu Abdur-Rahman. Od dana kada je postao musliman nije se odvajao od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Služiti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, za njega je bila najveća čast. Bio je mršav i nježan čovjek. Imao je lijep glas i drago lice. Kada je primio islam, broj muslimana bio je mali. Mekanski mušrici nisu ga ostavljali na miru, pa je učinio hidžru u Medinu, sklonivši se kod Muaza ibn Džebela. Poslije hidžre učestvovao je u svim pohodima. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je slušati njegovo učenje Kur'ana. Abdullah je mnogim učenicima prenio znanje iz oblasti tefsira, hadisa i fikha. Učenjaci Kufe uglavnom zasnivaju svoja mišljenja na njegovim predajama i mišljenjima. Prenio je 848 hadisa. Za vrijeme hazreti Osmanovog hilafeta vratio se iz Kufe u Medinu i obavljao dužnost kadije. Nedugo zatim preselio je na Ahiret, u šezdesetim godinama.

Zejd ibn Harise, radijallahu anhu, bio je rob kojeg je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio i posinio. Primio je islam odmah poslije hazreti Alije, radijallahu anhu, i počeo obavljati namaz. Nikada nije napuštao plemenitog Pejgambera, sallallahu alejhi ve sellem. Bio mu je toliko privržen da je svojim tijelom štitio njegovo blagoslovljeno tijelo kada su na njega bacali kamenje u Taifu. Na taj način je stekao naklonost, ljubav i mnoge pohvale Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Kada je riječ o toj ljubavi, vrijedno je spomenuti događaj sa hazreti Omerom, radijallahu anhu, kada je postao halifa. Naime, on je Zejdovom sinu Usami dao tri hiljade i petsto dirhema, a svome sinu Abdullahu pet stotina dirhema manje. Kada je Abdullah ibn Omer, radijallahu anhuma, upitao oca:

„Zašto je Usame vrjedniji od mene? On nije učestvovao u više vojnih pohoda od mene!”

Hazreti Omer el-Faruk, radijallahu anhu, pored svoje neizmjerne pravednosti, bogatstva duše i skromnosti, odgovorio je:

„Sine moj! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, više je volio njegovog oca od tvog. A i Usamu je više volio nego tebe. Eto, ja sam dao prednost onome koga je više volio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u odnosu na one koje ja volim.“ (Tirmizi, Menakib, 39)

U ovom, ali i u mnogim drugim primjerima možemo vidjeti kako su časni ashabi davali prednost onima koje je volio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.¹⁴¹

Hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, bio je prijatelj Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prije poslanstva. Od samog djetinjstva bio je svjedok njegovog lijepog morala, iskrenosti i

141. Hejsemi, VI, 174; Ibn Sa'd, IV, 30.

povjerljivosti. Znao je da nije moguće da čovjek koji u svome životu nije nikada izgovorio laž da iznosi laži o Allahu. To je bio razlog zbog kojeg je hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, prihvatio islam čim ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao.¹⁴²

O tome je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće:

„Kada me je moj Gospodar poslao kao poslanika, rekli ste: ‘Ti si lažac!’ Jedino mi je Ebu Bekr odmah povjerovao, rekavši: ‘On govori istinu!’, a potom me pomogao svojim životom i imetkom.“ (Buhari, Ashabu'n-Nebijji, 5)

Ničije prihvatanje islama nije obradovalo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao Ebu Bekrovo, radijallahu anhu. Kada je prihvatio islam, Ebu Bekr je javno obznanio svoj islam, a potom pozvao i druge ljude da povjeruju u Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.¹⁴³ Poznato je da je zbog toga zauzimao posebno mjesto kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Da bi bila uspješna jedna misija (da'vet), potrebna su tri uvjeta:

1. Ideja ili ideal koji će se afirmisati,
2. Ljudi koji će se okupiti oko te ideje i
3. Materijalne mogućnosti.

Ideja, u ovom slučaju, predstavlja islamsko vjerovanje tevhida utemeljeno na Objavi, a što se tiče druga dva uvjeta, u njihovoj realizaciji hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, odigrao je jako važnu ulogu. Okupljanje ljudi oko Resulullaha počelo je s njim, a njegov imetak je korišten za otkup robova koji su prihvatili islam, kao i za mnoge druge vrste hizmeta din-i islamu.

142. Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 78.

143. Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 80-81.

Prijateljstvo između Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i hazreti Ebu Bekra, radijallahu anhu, koje je počelo još od njihove rane mladosti, nakon Objave preraslo je u duhovno prijateljstvo.

Hazreti Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, bio je jedan od prvih muslimana, ali i čovjek koji nikada nije izrazio ni najmanju sumnju u svome vjerovanju, zbog čega je dobio nadimak „es-Siddik” (Iskreni, Odani). U svim etapama Objave pokazivao je veliki trud i materijalno se zalagao za širenje ideje islama. Cijeli svoj imetak potrošio je na Allahovom putu.

Jedan od uvjeta istinske ljubavi jeste i to da volimo ono što voli osoba koju volimo, da ispunjavamo njene želje prije svojih želja i budemo spremni učiniti sve za nju. Život Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu, ispunjen je brojnim primjerima iskrene ljubavi prema plemenitom Pejgamberu, sallallahu alejhi ve sellem.

Jednoga dana kada je hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, čuo da je Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, bolestan, i sâm se razbolio od tuge za njim i ostao vezan za krevet.

Zbog duboke duhovne ljubavi koju je osjećao prema Allahovom Miljeniku, sallallahu alejhi ve sellem, usvojio je njegove karakterne osobine i mnogo ličio na njega. Iz tog razloga je Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Ebu Bekr je moj, a ja sam Ebu Bekrov. Ebu Bekr je moj brat na dunjaluku i na Ahiretu.“ (Dejlemi, I, 437) Ovim riječima je nagovijestio da će biti zajedno i u Džennetu.

Kada je bio na samrti, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Neka se zatvore vrata, osim Ebu Bekrovih vrata!“ (Buhari, Ashabu'n-Nebijji, 3)

I ovaj hadis ukazuje na jednu posebnu duhovnu vezu između Allahovog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, i hazreti Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu.

Bilal Habeši, radijallahu anhu, i **njegova majka** među prvima su prihvatili islam. Bilal, radijallahu anhu, bio je jedan od sedmerice koji su prvi javno obznanili pripadnost islamu. Strpljivo je podnio teška mučenja i torture koje su mu mušrici činili kako bi ga odvratili od islama. Ali što su ga više mučili, on je sve više bio ustrajan, izgovarajući: „Ehad! Ehad!...“, to jeste: „Jedan! Jedan!...“

Njega i njegovu majku otkupio je hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, oslobodivši ih ropstva.¹⁴⁴

Tim činom on je zaslužio mnoge pohvale Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zbog svoje samilosti i darežljivosti.

Mevlana Dželaluddin Rumi o tome kazuje u stihovima svoje *Mesnevije*:

„Kada je Ebu Bekr čuo da mušrici muče Bilala Habešiju zbog toga što je primio islam, otišao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćio mu situaciju u kojoj se Bilal nalazi.

Rekao je: ‘To blagoslovljeno stvorenje mnogo te voli. Zalimi čine zulum tom meleku u ljudskom obliku. Premda nije kriv, silnici mu polomiše krila. Tu veliku riznicu blaga žele pokopati u zemlju širka i nevjerstva.

Polazu ga na usijani pijesak, koji prži, i udaraju ga po golome tijelu granama trnine.

144. Ibn Sa'd, III, 232; Hakim, III, 319.

A on samo ponavlja: 'Allah je Jedan!, Allah je Jedan!, dok njegova krv lije sa svih strana. Nije se odrekao sedžde Allahu Uzvišenom.'

Milost i nježnost koji su ispunjavali Ebu Bekrovo srce nisu mu dopustili da mirno posmatra Bilalovu nevolju. Stoga je očajan i tužan dugo prepričavao njegovo stanje Allahovom Miljeniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Na kraju, svoju namjeru je pretvorio u riječi, rekavši: 'Allahov Poslaniče! Ja ga želim otkupiti. Za to sam spreman dati cijeli svoj imetak! Moja duša na ovome svijetu neće imati mira sve dok ne spasim tog čovjeka koji je žrtvovao svoju dušu radi Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Njegove riječi jako obradovaše Allahovog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, koji reče: 'O Allahov prijatelju! Prijatelju Njegova poslanika, ja sam ortak u tvojoj trgovini...'

Odmah je Ebu Bekr otišao kući Bilalovog gospodara. Zatekao je Bilala kako leži na zemlji, zbog muka koje je trpio. Njegovom gospodaru, čovjeku koji nije imao milosti, uputio je veoma teške riječi.

Rekao mu je: 'O ti, prljavi! Tvoje oči su slijepa zbog bijesa i mržnje! Zar nimalo milosti nemaš! Zašto mučiš Allahovog prijatelja? Kakva je to mržnja, kakav je to prezir?

O ti, koji ne znaš šta je milost! Zar misliš da si čovjek? Pa, ti uopće ne znaš šta je ljudskost, jer si likom čovjek, ali si sramota za cijelo čovječanstvo!

Nakon tih riječi Ebu Bekr je ovosvjetskim imetkom zasitio gladne oči Bilalovog gospodara. Nevjernik se zbunio, iznenađeno posmatrajući stanje u kojem je bio Ebu Bekr.

Kada je primijetio iznenađenost tog bezobraznika, Ebu Bekr mu reče: 'O budalo! Ti si, poput djeteta, za jedan orah prodao dragulj čija se vrijednost ne može izmjeriti, ali to ne znaš! Ti ne znaš da je Bilal

vrijedan i na ovom i na onom svijetu. Ja gledam u njegovu dušu, a ti u boju njegove kože...'

'Da si u ovoj prodaji tražio još više, ja bih ti dao!? Poslije toga da si tražio više, ja bih ti opet dao! A kada ne bih više imao, uzeo bih pozajmicu i namirio tvoju cijenu, i opet bih ja više zaradio u ovoj trgovini. O ti, koji nemaš sreće! Znaj da vrijednost zlata najbolje poznaje zlatar...'

U ovoj priči hazreti Mevlana ukazuje na hazreti Ebu Bekrovu vrijednost, samilost, darežljivost i pronicljivost, ali i činjenicu da ovosvjetska bogatstva nemaju nikakvu vrijednost u odnosu na duhovne vrijednosti vjernika.

Ebu Bekr, radijallahu anhu, tim činom je pokazao kolika je njegova ljubav prema Resul-i Ekremu, sallallahu alejhi ve sellem.

Neki od znakova ljubavi prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, mogu se pobrojati na sljedeći način:

- Ljubav prema svemu onome što je Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, dostavio, uz permanentno izvršavanje islamskih propisa;

- Samilost, darežljivost i plemenitost prema njegovom, sallallahu alejhi ve sellem, ummetu;

- Srčana neovisnost i indolentnost naspram dunjalučkih ukrasa i bogatstava, odnosno zadovoljstvo onim što posjedujemo;

- Žarka želja za susretom sa dragim Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem;

- Često donošenje salavata i spominjanje njegovog, sallallahu alejhi ve sellem, blagoslovljenog imena.

Povod **Halid ibn Se'idovog**, radijallahu anhu, prihvatanja islama bio je jedan njegov san. Jedne noći u snu je vidio kako stoji na ivici velike provalije u kojoj je gorjela vatra, a njegov otac je bio pored njega, nastojeći da ga gurne u tu vatru. Međutim, u jednom času u pomoć mu je pritekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uhvatio ga oko struka i spasio nevolje. Kada se probudio sav prestrašen, rekao je:

„Tako mi Allaha, ovo je istinit san!“, a potom je zajedno sa Ebu Bekrom, radijallahu anhu, otišao kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i primio islam.

Kada je to čuo njegov otac, počeo ga je grditi, govoreći:

„Sramoto! Gubi se odavde! Tako mi Allaha, tvoju nafaku ću ukinuti!“

Na to je Halid ibn Se'id, radijallahu anhu, odgovorio:

„Ma koliko se ti trudio i nastojao da ukineš moju nafaku, Uzvišeni Allah će mi je dati!“

Nije se ni Halid, radijallahu anhu, odvajao od plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sve dok nije učinio hidžru u Abesiniju.

Poslije izvjesnog vremena islam su prihvatili njegova supruga **Umejne**, njegov brat **Amr** i snaha **Fatima**.

U danima tajnog pozivanja u vjeru, hazreti Ebu Bekrovim, radijallahu anhu, trudom i zalaganjem islam su prihvatili: **Ebu Fukejhe**, **Osman ibn Affan**, **Zubjer ibn Avvam**, **Abdur-Rahman ibn 'Avf**, **Sa'd ibn Ebi Vekkas** i **Talha ibn Ubejdullah**, radijallahu anhum edžeme'in.¹⁴⁵

145. Ibn Hišam, I, 268

Hazreti Osman, radijallahu anhu, ispričao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan događaj koji se dogodio u Šamu:

- Allahov Poslaniče! – rekao je. – Kada smo bili u Šamu, u stanju između jave i sna, čuli smo neki glas koji nam se obraćao:

„O vi, koji spavate! Probudite se, jer se u Mekki pojavio **Ahmed!**“

- I uistinu, kada smo stigli u Mekku, čuli smo da si poslan kao Allahov Poslanik.

Talha ibn Ubejdullah, radijallahu anhu, pripovijeda:

- Kada sam bio na sajmu u Basri, jedan svećenik je pitao prisutne:

„Ima li među vama neko iz Mekke?“

„Da!“, odgovorio sam. „Ja sam iz Mekke!“

„Da li se pojavio Ahmed?“, upitao je ponovo svećenik.

„Koji Ahmed?“, rekao sam.

„Ahmed ibn Abdullah ibn Abulmuttalib! Pojavit će se u Mekki i bit će posljednji Allahov poslanik! Iz Mekke će preseliti u jedno kamenito, suho i hurmom bogato mjesto. Preporučujem ti da mu se pridružiš!“, rekao je svećenik, a njegove riječi ostaviše veliki dojam na mene. Kada sam stigao u Mekku, upitao sam ukućane:

„Da li se nešto novo dogodilo?“

„Da!“, rekli su. „Abdullahov sin Muhammed el-Emin tvrdi da je Allahov poslanik! U tome ga je podržao Ebu Bekr i pridružio mu se.“ (Ibn Sa'd, III, 215)

Među prvim ljudima koji su u ovom periodu počašćeni islamom bili su: Ebu Ubejde ibn Džerrah, Erkam ibn Ebi'l-

Erkam, Osman ibn Maz'un, Esmā bint Ebi Bekr, Habbab ibn Erett, Abdullah ibn Mes'ud, Abdullah ibn Džahš, Dža'fer ibn Ebi Talib i njegova supruga Esmā bint Umejs, Ebu Huzejfe i Amir ibn Fuhejre, radijallahu anhum edžme'in.

Daru'l-Erkam:

Prva odgojno-obrazovna institucija muslimana

U prve tri godine poslanstva Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozivao je tajno u islam. Od onih koji nisu prihvatili njegov poziv tražio je da o tome ne govore drugima.

Nakon što je Erkam ibn Ebi'l-Erkam, radijallahu anhu, prihvatio islam, muslimani su počeli da se okupljaju u njegovoj kući.

„Daru'l-Erkam“ (kuća Erkamova), poznata i kao „Daru'l-islam“ (kuća islama), nalazila se u Mekki, pored brežuljka Safa. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u toj kući je tajno poučavao muslimane islamu i Kur'anu. U njoj su zajedno obavljali namaz. Mnogi su se upravo u toj kući upoznali sa islamom.

Ova kuća je imala status prve odgojno-obrazovne institucije u islamu. Ona je to bila sve do šeste godine poslanstva, odnosno do hazreti Omerovog, radijallahu anhu, prihvatanja islama.

Mnogo kasnije, Erkam, radijallahu anhu, svoju kuću je uvakufio i napisao vakufnamu u kojoj stoji:

„Sa imenom Allaha, Milostivog, Samilosnog. Ovo je oporuka u pogledu kuće koja pripada Erkamu, a nalazi se u blizini brežuljka Safa. Kuća i zemljište na kojoj se ona nalazi od sada pripada Haremu i tako treba da ostane. Ne smije se prodati ili ostaviti nekome u nasljedstvo. Hišam ibn As i njegov oslobođeni rob su svjedoci tome.“ (Ibn Sa'd, III, 242-244; Hakim, III, 574-575/6129)

Međutim, „Daru’l-Erkam“ je srušena od strane Kraljevine Saudijske Arabije, a zemljište na kojoj se nalazila pripojeno je Haremu.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u prve tri godine poslanstva pozivao je tajno u islam. Razlog tajnog pozivanja nije bio straha od mušrika, nego predostrožnost kojom bi se zaštitili nemoćni muslimani. Da je u samom početku početo sa javnim pozivanjem u vjeru, mnogi siromašni i nezaštićeni muslimani našli bi se u veoma teškoj situaciji, a njihova propast bi značila kraj islama prije nego što je i počeo.

Ono što se odvijalo u „Daru’l-Erkamu“, u pogledu islamskog da’wetskog djelovanja, možemo obrazložiti kroz sljedeće zaključke:

Tajno pozivanje po potrebi može biti temelj da’weta;

Obrazovanje i odgoj predstavljaju prvi i najvažniji korak u ostvarivanju vjerskih, društvenih i političkih ciljeva. Naime, usvajanjem islamskog pogleda na svijet i moralnih vrijednosti jedinka formira ličnost koja nije u sukobu sama sa sobom, nego se njena logika i ahlak međusobno poklapaju.

Dakle, oblik odgoja i obrazovanja koji treba slijediti do Sudnjeg dana mora biti u duhu Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, rada i djelovanja. Da bi islam ponovo doživio uspon, ili da bi se proširio u mjestima do kojih još nije stigao, najviše pažnje moramo posvetiti odgoju i obrazovanju ljudi.

ČETVRTA GODINA POSLANSTVA

Javno ispovijedaj ono što ti se naređuje Upozori svoje najbliže

Nakon tri godine tajnog pozivanja u islam Uzvišeni Allah je objavio Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da javno poziva:

فَاُصَدِّعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ
إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ

„Ti javno ispovijedaj ono što ti se naređuje i mnogobožaca se okani, Mi ćemo te osloboditi onih koji se rugaju.“ (el-Hidžr, 94-95)

Ovim ajetima je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, naređeno da počne javno ispovijedati vjeru. Već u narednom ajetu došla je i naredba javnog pozivanja u islam, u kojoj je sadržana i prijetnja:

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ
وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

„O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga, ako ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu - a

Allah će te od ljudi štititi. Allah doista neće ukazati na Pravi put narodu koji neće da vjeruje.“ (el-Ma'ide, 67)

Nakon navedenih ajeta Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počinje javno ispovijedati i pozivati u vjeru.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ
 مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا
 بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
 وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

„Reci: ‘O ljudi, ja sam svima vama Allahov poslanik, Njegova vlast je na nebesima i na Zemlji; nema drugog boga osim Njega, on život i smrt daje, i zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova, Vjerovjesnika, koji ne zna čitati i pisati, koji vjeruje u Allaha i riječi Njegove; njega slijedite - da biste na Pravome putu bili!’“
 (el-A'raf, 158)

Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo razmišljati o tome kako i odakle početi ispunjavati ono što mu je naređeno, objavljeni su mu novi ajeti:

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ
 مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ
 وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ الَّذِي يَرِيكَ حِينَ تَقُومُ

„I opominji rodbinu svoju najbližu i budi ljubazan prema vjernicima koji te slijede! A ako te ne budu poslušali, ti reci:

‘Ja nemam ništa s tim što vi radite.’ I pouzdaj se u Silnoga i Milostivoga, koji te vidi kada ustaneš!’ (eš-Šu’ara’, 214-218)

Tako je plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, počeo javno pozivati u islam svoju bližnju rodbinu. Pozvao ih je, lijepo ugostio, a onda im se obratio:

„O sinovi Abdulmuttalibovi! Ja sam vama i svim ljudima poslanik od Allaha Uzvišenog. Vi ste u prilici da kod mene vidite neke nadnaravne stvari (mu’džize), stoga vas pitam: Ko od vas prihvata da mi bude brat i pomagač?“

Niko od prisutnih nije pridavao pažnju njegovim riječima. Svi su šutjeli. Samo je ustao hazreti Alija, radijallahu anhu, koji je još uvijek bio dijete, ali jedan od prvih vjernika, i rekao mu:

- Allahov Poslaniče! Ja ću te pomagati!

Među pogledima koji su ga omalovažavali i ismijavali, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa osmijehom na licu se okrenuo hazreti Aliji i pomilovao ga po glavi.¹⁴⁶

Tada, još na samom početku, njegova bližnja rodbina nije bila spremna prihvatiti njegovu ponudu, međutim plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, nije posustajao, jer mu je Uzvišeni Allah objavio nove ajete:

يَسْ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

„Ja Sin. Tako Mi Kur’ana mudrog, ti si, uistinu, poslanik, na pravome putu.“ (Ja-sin, 1-4)

وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا

146. Ahmed, I, 111, 159; Hejsemi, VIII, 302-303.

„...Mi smo te, kao Poslanika, svim ljudima poslali, a Allah je dovoljan svjedok.“ (en-Nisa', 79)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

„Mi smo te poslali svima ljudima da radosne vijesti donosiš i da opominješ, ali većina ljudi ne zna.“ (Sebe', 28)

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

„Reci: ‘O ljudi, ja sam svima vama Allahov Poslanik, Njegova vlast je na nebesima i na Zemlji..‘“ (el-A'raf, 158)

Kao što vidimo iz navedenih ajeta, naš plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, poslan je cijelom čovječanstvu, za razliku od prethodnih poslanikā, koji su poslani samo svojim narodima. O toj činjenici Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu kaže:

„Dato mi je pet stvari koje nisu date nijednom poslaniku prije mene:

1. Potpomognut sam strahom (neprijatelja od mene) na udaljenosti od mjesec dana (hoda);
2. Zemlja mi je učinjena čistom i mesdžidom, pa ako nekome od mog ummeta nastupi namaz u jednom mjestu, neka obavi svoj namaz;
3. Dozvoljen mi je ratni plijen koji nije bio dozvoljen nikome (od poslanika) prije mene;
4. Dat mi je šefa'at (mogućnost zauzimanja za vjernike);

5. *Svi poslanici prije mene poslani su svom narodu, a ja sam poslan svim ljudima!*“ (Buhari, Tejmum, 1)¹⁴⁷

Prilikom prvog javnog poziva u islam, niko se od njegove, sallallahu alejhi ve sellem, bliže rodbine nije odazvao njegovom pozivu, osim hazreti Alije, kerremallahu vedžeh.

Nedugo zatim plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovo je pozvao svoju rodbinu i ugostio ih u svojoj kući, a onda im se obratio:

„...O sinovu Abdulmuttalibovi! Tako mi Allaha, ne poznajem junaka među Arapima koji je svome plemenu donio nešto vrjednije i bolje za njihov dunjaluk i Ahiret od ovoga što ja vama donosim!

O sinovi Abdulmuttalibovi! Ja sam poslan kao Allahov Poslanik vama i cijelom čovječanstvu i vi ste u prilici da kod mene vidite neke muđžize koje prije niste vidjeli. Ko od vas prihvata da mi bude brat i pomagač u ovom poslu i time da zasluži Džennet? Ko prihvata da mi bude brat i prijatelj na ovome putu?“

Ni ovaj put niko od prisutnih nije prihvatio njegov poziv, već ga počеше ismijavati. Poslije toga su se razišli. (Ahmed, I, 159, Ibn Sa'd, I, 187; Hejsemi, VIII, 302; Ibn Esir, *el-Kamil*, II, 63, Belazuri, I, 119, Halebi, I, 283)

Kada čovjek poziva nečemu, prvo mu se odazovu njegovi najbliži, pa onda ostali. Sasvim je jasno da bi se islam mnogo brže širio da je rodbina Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prihvatila njegov poziv. Međutim, to se nije dogodilo. Budući da njegovi najbliži nisu prihvatili ono čemu ih on poziva, drugim

147. U drugoj predaji se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo još tri stvari kojima je samo odlikovan u odnosu na druge poslanike, a to su: *“Dat mi je dževamiu'l-kelam (koncizan govor), poslanstvo je zapečaćeno sa mnoom - poslije mene neće biti poslanika i u snu su mi doneseni ključevi ovosvjetskih riznica i stavljeni pred mene.”* (Muslim, Mesadžid, 5, 6)

ljudima je bilo još teže prihvatiti njegov poziv i pridružiti mu se. Iz tog razloga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prvo pozvao svoje najbliže, jer podrška porodice i rodbine u svakom poslu je veoma značajna. O toj činjenici govori nam i Kur'an, navodeći primjere prethodnih Allahovih poslanika:

قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرِيكَ فِينَا ضَعِيفًا
وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بَعِزٌّ

„O Šuajbe,“ - rekoše oni - „mi ne razumijemo mnogo toga što ti govoriš, a vidimo da si ti među nama jadan; i da nije roda toga, mi bismo te kamenovali, ti nisi nama drag.“ (Hud, 91)

Kada Lut, alejhis-selam, više nije mogao da se suprotstavi nastranostima svoga naroda, sa žaljenjem je rekao:

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ

„Ah, da ja samo imam moć“ - reče on - “ili da se mogu osloniti na nekog snažnog!“ (Hud, 80)

Islam je posvetio posebnu pažnju rodbinskim vezama. Iz tog razloga vjernik, koji bi volio da svi ljudi budu počašćeni islamom, prvo želi da islam prihvate njegovi bližnji: porodica i rodbina.

Uzvišeni Allah kaže:

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ
وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ

„...a srodnici, po Allahovoj Knjizi, preči su jedni drugima od ostalih vjernika i muhadžira...” (el-Ahزاب, 6)

Pozivanje Kurejšija na brežuljku Safa

Kada je dobio zapovijed da pozove u islam svoje saplemenike, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ih je sa brežuljka Safa. Oni su se odazvali na njegov poziv i došli na brežuljak Safa. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stao je na jednu visoku stijenu i obratio im se:

„Kurejšije! Kada bih vas obavjestio da se u dolini iza ovoga brda nalazi konjica koja će vas napasti i zaplijeniti vaše imetke, da li biste mi povjerovali?“

Bez imalo ramišljanja su odgovorili:

"Da, povjerovali bismo ti! Jer ti si uvijek govorio istinu. Od tebe nikada nismo čuli laž!"¹⁴⁸

Kada je od prisutnih dobio potvrđan odgovor, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Ja sam vam poslan da vas upozorim na tešku patnju i kaznu koja čeka one koji ne budu vjerovali u Allaha Uzvišenog!

Kurejšije! Moj stav prema vama je poput čovjeka koji je vidio neprijatelja, a potom zbog brige za svojom porodicom odmah otrči do njih kako bi ih o tome obavijestio i spasio.

148. Ovdje plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prvo ukazuje na svoju ličnost, jer ljudi prvo ocjenjuju vrijednost ličnosti, pa tek onda povjeruju. I u našem vremenu je također važno da "dajje" (oni koji pozivaju islamu) posjeduju stabilnu, jaku i kompletnu ličnost. Također, potrebno je da društvo u kojem žive ne sumnja u njihovu povjerljivost i iskrenost. O karakteru ličnosti "dajja" u suri Jasin se kaže: **“اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ”** **“sljedite one koji od vas ne traže nikakvu nagradu, a na Pravom su putu!”** (Jasin, 21)

Kurejšije! Vi ćete umrijeti kao da ste utonuli u san i bit ćete proživljeni kao da se budite iz sna. Istina je da ćete ustati iz svojih kaburova i doći pred Allaha, a onda ćete polagati račun za svako učinjeno djelo na ovom svijetu. Na kraju, dobit ćete nagradu za svoja dobra djela a bit ćete kažnjeni teškom kaznom za svoja loša djela. Nagrada je vječni Džennet, a kazna je vječni Džehennem.“ (Buhari, Tefsir, 26; Muslim, Iman, 348-355; Ahmed, I, 281-307, Ibn Sađ, I, 74, 200, Belazuri, I, 119; Semira ez-Zajid, I, 357-359)

Niko od prisutnih, osim njegovog amidže Ebu Leheba, nije se usprotivio. Ebu Leheb je svojom grubošću i pogrdnim riječima slomio srce plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a onda uzviknuo:

- Proklet bio, zar si nas zbog toga pozvao i ovdje okupio?

Nakon toga objavljena je sura Leheb (tj. Mesed, o.pr.):

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ
سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ
فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ

„Neka propadne Ebu Leheb, i propao je! Neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao, ući će on, sigurno, u vatru rasplamsalu, i žena njegova, koja spletkari; o vratu njenu biće uže od ličine usukane.“ (el-Leheb, 1-5) (Vidi: Buhari, Tefsir, 26/2, 34/2, 111/1-2; Muslim, Iman, 355)

U suri se spominje i Ebu Lehebova žena, jer je i ona nanosila zlo plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, priređivajući mu razne neugodnosti na putu kojim je prolazio.

Ova sura govori o činjenici da krvno srodstvo nije presudan faktor za uputu. Presudna je duhovna bliskost, jer duša nema pripadnosti plemenu ili naciji. Vrijednost čovjeka manifestuje se kroz njegove duhovne vrijednosti, dok je materijalna dimenzija čovjeka, tj. njegovo tijelo, predstavlja samo jedan kalup u kojem je udahnuta duša, ili odjeću kojom je ona odjenuta. Stoga čovjek ne može uvećati svoju vrijednost odijevanjem skupocjene odjeće od lijepih tkanina.

Trudom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Uzvišeni Allah je islamom počastio njegove tetke, **hazreti Safiju** i **hazreti Atiku**, zatim hazreti **Ebu Rafija** – hazreti Abbasovog oslobođenog roba, **Ebu Zerra** i **Amra ibn Abeseta**.

Ebu Zerr, radijallahu anhu, ni u periodu džahilijeta nije obožavao kipove. O svom prihvatanju islama on nam pripovijeda, kazujući sljedeće:

- Pripadao sam plemenu Benu Gifar. Kada sam čuo da se u Mekki pojavio čovjek koji za sebe tvrdi da je Allahov poslanik, u istom trenutku Uzvišeni Allah je u moje srce usadio ljubav prema islamu. Rekao sam svom bratu Unejsu:

„Otiđi u Mekku i porazgovaraj s tim čovjekom koji tvrdi da mu dolazi Objava s Neba, a onda se vrati i obavijesti me o njemu!“

Potom je Unejs otišao u Mekku, razgovarao sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a onda se vratio da mi saopći vijesti o njemu. Upitao sam ga:

- Šta si uradio? Kakve si vijesti donio?

- U Mekki sam sreo čovjeka koji je iste vjere kao i ti. Govori da ga je poslao Allah. – rekao je Unejs.

- A šta ljudi kažu o njemu? – upitao sam.

- Kažu da je pjesnik, prorok i čarobnjak!

Međutim, Unejs je bio dobar pjesnik i jako je dobro poznao arapsku poeziju. On mi je tada o Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće:

- Ja poznajem riječi čarobnjaka. Njegove riječi ne liče na riječi čarobnjaka. Njegove riječi sam uporedio sa svim vrstama poezije i, tako mi Allaha, niko ne može reći da je to poezija. On sigurno govori istinu! Lažu oni koji ga ogovaraju i kleveću, jer on naređuje dobročinstvo i lijepo ponašanje, a odvraća od zla i lošeg ponašanja.

Nisam se mogao zadovoljiti onim što mi je brat ispričao, nego sam odmah izvršio pripremu za put i krenuo u Mekku. Kada sam stigao onamo, ustručavao sam se da pitam o Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a lično ga nisam poznao. Čekao sam u Mesdžidu'l-Haramu i pijuci Zemzem utoljavao glad i žeđ. U tome mi je prišao Alija i rekao:

- Vi ste, vjerovatno, stranac?

- Da! – rekao sam.

- Onda nam budite gost!

I tako, krenuo sam sa Alijom, ali me on zbog straha od pritiska mušrika nije pitao o razlogu moje posjete. Sljedećeg dana ponovo sam otišao u Mesdžidu'l-Haram u namjeri da nađem Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i čekao do večeri, ali nisam uspio da saznam nešto o njemu. Alija je opet došao kod mene i upitao:

- Zar još niste saznali kamo trebate ići?

- Ne! - odgovorio sam.

- Ako je tako, onda ponovo budite naš gost!

Kada smo stigli do njihove kuće, on me upita:

- Zašto si došao ovamo?

Nakon što mi je obećao da će čuvati moju tajnu i da će mi pokazati put, rekao sam:

- Po vijestima koje su doprle do nas, ovdje se pojavio čovjek koji tvrdi da je Allahov poslanik. Došao sam da ga vidim i razgovaram s njim.

Na to mi Alija reče:

- Dobro si postupio! Taj čovjek je Allahov Poslanik, istiniti Vjesnik. Ujutro ćeš me pratiti i ući u kuću u koju ja uđem. Ako vidim neku opasnost po tebe, okrenut ću se prema zidu, kao da popravljam svoju obuću, a ti samo prođi.

Sljedećeg dana sam napokon stigao do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Bio sam prvi koji ga je pozdravio selamom: „Es-selamu alejke ja Resulallah!“ (Neka je selam tebi, Allahov Poslaniče!)

- Muhammede! – rekao sam. – Čemu pozivaš ljude?

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je:

„Pozivam ih da vjeruju u Allaha, Jedinog, kojem niko nije ravan, da napuste idolopoklonstvo i posvjedoče da sam Allahov Poslanik.“

Kada je završio sa objašnjavanjem, odmah sam prihvatio islam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jako se obradovao zbog toga i sa osmijehom na licu rekao mi:

„Ebu Zerre, neka ovo bude tajna koju ćeš čuvati od mekanskih mušrika, a sada se vrati u svoj zavičaj!“

- Allahov Poslaniče! – rekao sam. – Želim javno obznaniti da sam musliman!

„Bojim se da ti Mekkelije ne nanesu zlo!?“ – rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

- Allahov Poslaniče, ja ću to uraditi čak i kada bih znao da ću biti ubijen! – rekao sam.

Na moje riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ništa odgovorio.

Poslije toga sam iščekivao pravu priliku. Kada se mnoštvo Kurejšija okupilo u Mesdžidu'l-Haramu, prišao sam i glasno povikao:

- O Kurejšije! Svjedočim da nema Boga osim Allaha i da je Muhammed njegov rob i Poslanik!

Tada oni povikaše:

- Čovjek je skrenuo! Čovjek je skrenuo! Krenite na tog Sabijca!¹⁴⁹ - a potom su ustali i pretukli me. U tim trenucima došao je Abbas, amidža Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji me zakloni svojim tijelom, govoreći:

- Neka vam je na sramotu, Kurejšije! Vi ste trgovci i vaš put prolazi preko zemlje plemena Benu Gifar. Zar želite da vam oni presijeku put?

Nakon njegovih riječi oni me pustiše i razidoše se.

Narednog dana ponovo sam otišao u Harem i učinio isto kao i prethodnog dana. Ovog puta su me pretukli toliko da su pomislili da sam umro. Kada sam došao k sebi, ustao sam i otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi on reče:

„Zar ti nisam zabranio da to činiš?“

- Allahov Poslaniče! – rekao sam. – To je bila želja moje duše i ja sam je ispunio.

Nakon što sam proveo malo vremena kod njega, ustao sam i upitao ga:

- Allahov Poslaniče, šta mi naređuješ da radim?

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Naređujem ti da pozivaš svoje pleme u islam! Kada čuješ da javno pozivamo u islam, priključi nam se!“ (Buhari, Mankibu'l-Ensar 33, Menakib 10; Ahmed, V, 174; Hakim, III, 382-385; Ibn Sa'd, IV, 220-225)

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavio je pozivati ljude u vrijeme hadždža i poznatih sajмова kao što su: Ukaz, Medženne i Zul-medžaz. Prenosio im je Objavu na mjestima gdje bi se okupljali u velikim skupinama, ali i pojedinačno, bez obzira da li su slobodni ili robovi, bogati ili siromašni, jaki ili slabi. Sve ljude je pozivao u Allahovu vjeru.¹⁵⁰

Ajeti koji su objavljivani u ovom periodu uglavnom govore o tevhidu, Smaku svijeta, polaganju računa, kazni Džehennema:

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا
 وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا فَوَيْلٌ لِّلْمُكْذِبِينَ
 الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعَا
 هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكْذِبُونَ

150. Ibn Sa'd, I, 216-217.

„Kazna Gospodara tvoga sigurno će se dogoditi, niko je neće moći otkloniti, na Dan kada se nebo silno uzburka, a planine s mjesta pomaknu! Teško na taj Dan onima koji su poricali, koji su se, ogrezli u laž, zabavljali! - na Dan kada će grubo u vatru džehennemsku biti gurnuti: ‘Ovo je vatra koju ste poricali!’“

(et-Tur, 7-14)

Nakon što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obznanio svoje poslanstvo i počeo javno pozivati u islam, počeli su mu dolaziti i ajeti koji su govorili otvoreno protiv mušrika i njihovih kipova:

إِنكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصْبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ

„I vi, i oni kojima se, pored Allaha, klanjate – bit će gorivo u Džehennemu, a u nj ćete doista ući.“ (el-Enbija, 98)

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ
فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ

„Reci: ‘Ja sam čovjek kao i vi, samo - meni se objavljuje da je vaš Bog samo jedan Bog, zato se Njemu iskreno klanjate i od Njega oprosta tražite!’ A teško onima koji Njemu druge ravnim smatraju.“ (Fussilet, 6)

Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo govoriti loše o kipovima, i kada je mušricima saopćio da su u zabludi i daleko zalutali, te da će njihovi preci, koji su također bili mušrici, boraviti vječno u Džehennemu, oni su počeli još više poricati njegove riječi. Ujedinili su se u mržnji i neprijateljstvu prema njemu. Međutim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je pod zaštitom amidže Ebu Taliba i nisu mu mogli nauditi.¹⁵¹

151. Ibn Sa'd, I, 199.

Neprijatelji plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što su: Ebu Džehl, Ebu Leheb, Velid ibn Mugire, Umejje ibn Halef, As ibn Vail, Nadr ibn Haris, Ukbe ibn Ebi Muajt, Utbe ibn Rebi'a, prevršili su svaku mjeru u svome neprijateljstvu prema njemu i zaslužili vječnu propast.

Značaj pozivanja u vjeru

Pozivanje u islam znači objašnjavanje islamskih propisa i podsticanje ljudi da žive u skladu sa njima. Pozivanje u vjeru je, ustvari, „el-emru bi'l-ma'ruf ven-nehju 'ani'l-munker”, tj.: naređivanje dobra i odvracanje od zla.

U mnogim kur'anskim ajetima Uzvišeni Allah naređuje pozivanje u islam u smislu naređivanja dobra i odvracanja od zla:

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

„Neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvracati - oni će šta žele postići.“

(Ali 'Imran, 104)

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ
مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

„Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio: tražite da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvracate...” (Ali 'Imran, 110)

O značaju pozivanja u vjeru, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao je i u mnogim hadisima. Neki od tih hadisa su:

„Neka Allah osvijetli lice onome koji nešto čuje od mene, pa to prenese drugima! Ima ljudi koji bolje razumiju ono što im je preneseno od onoga koji im je prenio.“ (Tirmizi, Ilim, 7)

„Tako mi Allaha, bolje je da jedan čovjek tvojim posredstvom bude upućen na pravi put, nego da posjeduješ crvene deve (najvrjednije blago ovog svijeta)!“ (Buhari, Ashabu'n-Nebijji, 9)

„Ko poziva uputi, pa ga ljudi budu slijedili, imat će nagradu onih koji ga slijede, a od njihove nagrade se neće ništa umanjiti.“ (Muslim, Ilm, 16)

U hadisu, koji prenosi hazreti Enes, radijallahu anhu, navode se i džennetske deredže za one koji budu pozivali na pravi put:

„Hoćete li da vas obavijestim o skupini ljudi koji nisu poslanici, a ni šehidi, ali će im na Sudnjem danu zavidjeti i poslanici i šehidi, zbog njihovog položaja (deredže) kod Allaha Uzvišenog?“¹⁵²

Ashabi su rekli: „Hoćemo, Allahov Poslaniče!“

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„To su ljudi koji robovima omile Allaha i Allahu omile robove. Po Zemlji se kreću savjetujući i pozivajući ljude (u islam).“

(Enes, radijallahu anhu, kaže:) Upitao sam:

„Allahov Poslaniče, znamo šta znači omiliti Allaha robovima, ali nam nije jasno šta znači omiliti robove Allahu?“

152. Ovdje se želi ukazati na posebnu vrijednost tih ljudi, ali ne da su na višem stepenu od poslanikā i šehidā. Allahovi poslanici, alejhimus-selam, i šehidi su ljudi koji su žrtvovali svoje živote pozivajući u Allahovu vjeru. Međutim, njihova „ljubomora“ prema onima koji su pozivali u Allahovu vjeru ukazuje na činjenicu da poslanici i šehidi najbolje znaju vrijednost tog posla.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Oni naređuju ljudima da čine ono što Allah voli i odvrćaju ih od onoga što On ne voli. Kada robovi postupe tako, tada i njih Allah Uzvišeni zavoli.“ (Ali el-Mutteki, III, 685-686, Bejheki, Šuabu'l-iman, I, 367)

O duhovnom stanju istinskog pozivatelja Allahu pjesnik je rekao:

*Želim da cijeli svijet upozna moga Gospodara!
Neka na svijetu ne ostane niko ko ne voli mog Subhana..*

Drugi pjesnik kazuje:

*Kamo sreće da cijeli svijet voli mog Voljenog
Da noću i danju govorimo samo o Njemu...*

Nagrada za onoga koji poziva na pravi put vrjednija je od ovosvjetskih riznica. Međutim, ako se ova dužnost zanemari, onda to može biti uzrok veoma teških posljedica po jedan narod, koje ga mogu odvesti u propast.

U tom pogledu veoma je značajna opomena Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja glasi:

„Tako mi Allaha, ili ćete vi naređivati dobro i odvrćati od zla, ili će vam Allah poslati Svoju kaznu, pa ćete Mu onda upućivati dove, ali vam one neće biti uslišane.“ (Tirmizi, Fiten, 9)

Jednoga dana, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispeo se na minber i održao hutbu u kojoj je prvo spomenuo neke muslimane po dobru, a potom nastavio:

„Šta je nekima od vas, pa ne prenose znanje svojim komšijama; ne podučavaju ih onome što oni ne znaju i ne čine ništa kako bi im objasnili islamske propise? Ne upućuju ih na dobro i ne odvrćaju ih od zla!

A šta je nekima od vas, pa neće da pitaju svoje komšije o onome što ne znaju i ne razumiju od islamskih propisa?

Tako mi Allaha, ili će oni koji znaju prenositi znanje komšijama, pomoći im da razumiju islamske propise, upućivati ih na dobro i odvrćati ih od zla; a oni koji ne znaju: ili će pitati svoje komšije o onome što ne znaju i potruditi se da razumiju islamske propise, ili će ih Allah zajedno kazniti još na ovom svijetu.“

Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završio sa govorom, sišao je sa minbera i otišao svojoj sretnoj kući. Neki od prisutnih rekoše:

„Smatramo da je ovim htio ukazati na Eš'arije iz Jemena, jer su oni ljudi koji razumiju islamske propise (fakihi), a njihove komšije su tvrdoglavi i loše naravi, tako da nikada nemaju stalno boravište.“

Kada su to čuli Eš'arije, došli su kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitali:

- Allahov Poslaniče, neke ljude si spomenuo po dobru, a nas si spomenuo po zlu. Zašto?

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odgovorio na njihovo pitanje, nego je ponovio gore navedene riječi. Eš'arije opet nisu bili sigurni da li se to odnosi na njih ili ne, pa su isto pitanje postavili nekoliko puta. Međutim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svakoga puta je davao isti odgovor. Na kraju su rekli:

- Ako je tako, onda nam daj godinu dana!“

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao im je godinu dana da obrazuju svoje komšije i da ih poduče vjerskim propisima, a onda je proučio sljedeći ajet:

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ
عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

„Jezikom Davuda i Isa'a, sina Merjemina, prokleti su oni od sinova Israilovih koji nisu vjerovali - zato što su se bunili i uvijek granice zla prelazili: jedni druge nisu odvrćali od grješnih postupaka koje su radili. Ružno li je zaista to kako su postupali!”

(el-Ma'ide, 78-79) (Vidi: Hejsemi, I, 164; Ali el-Mutteki, III, 684/8457)

Allahov Miljenik, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, nastavio je pozivati ljude u islam. Emanet koji je prihvatio od Uzvišenog Allaha prenosio je ljudima na najbolji mogući način. Odbacio je ovosvjetske ponude koje su mogle biti prepreka u njegovom izvršavanju ove dužnosti. Robovanje Allahu Uzvišenom za njega je bilo iznad svega ostalog.

Svakome je govorio i objašnjavao u skladu sa njegovim stepenom shvatanja. Radovalo ga je prihvatanje upute od strane svakog pojedinca. Čak i u samom jeku bitke na Hajberu bilo mu je zadovoljstvo da jednom robu prenese nešto od Objave; da mu objasni smisao islama i bude povodom njegovog prihvatanja islama.

Prilikom posjete Taifu, koja je trajala deset dana, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uspio je dostaviti istinu samo jednom robu, kršćaninu, koji se zvao Addas. Među stanovnicima Taifa samo je on prihvatio islam, ali je bilo dovoljno da plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaboravi sve neugodnosti koje je doživio u Taifu.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svom snagom se trudio da svi ljudi budu upoznati sa uzvišenim islamom; da cijelo

čovječanstvo bude počašćeno istinskom vjerom. Na tom putu nije poznavao umor i teškoće.

Jedan od njegovih ashaba, Ebu Rafi', radijallahu anhu, kazuje:

- Jednom prilikom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obraćao se ljudima na hutbi, pa sam mu prišao, rekavši:

- Allahov Poslaniče, došao je jedan čovjek (tj. ja sam došao, o.pr.) koji ne zna ništa o islamu, a želi da nauči?!

On se okrenuo prema meni i pogledao me, a potom je prekinuo govor i prišao mi. Donijeli su mu stolicu čije su noge bile od željeza, pa je sjeo na nju i prenio mi od onoga što mu je Uzvišeni Allah objavio. Nakon toga se vratio ljudima i dovršio hutbu. (Muslim, Džumu'a, 60)

Ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili su jako vrijedni i pažljivi prilikom pozivanja na pravi put. Svi oni su pozivali na dobro i odvrćali od zla i opominjali one koji su postupali suprotno sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Niko od njih se nije ustručavao da kaže istinu kad je za to bilo vrijeme i mjesto. Nisu podnosili ništa što je bilo u suprotnosti sa sunnetom plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Sa onima koji su govorili loše o hadisu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu htjeli boraviti pod istim krovom.¹⁵³ Sa onima koji su po svome nahođenju komentarisali hadis nisu željeli stanovati u istom mjestu i u svakoj prilici držali su se daleko od njih.¹⁵⁴

Sufjan es-Sevri, rahimehullah, o značaju pozivanja u islam rekao je:

„Bolje ti je da odeš u Horasan i pozivaš u Allahovu vjeru nego da provedeš život u Mekki.“

153. Šafi, *Risale*, s. 193, Ist. 1985; Sujuti, *Miftah*, s. 48, Bejrut, 1987.

154. Muvetta', Buju', 33; Ibn Madže, Mukaddime, 2.

Dakle, značaj dužnosti pozivanja u vjeru zahtijeva kvalitetan odgoj i obrazovanje onih koji će pozivati ljude u Allahovu vjeru. O vrijednosti istinskog „daje“ govori nam sljedeći događaj:

Jednom prilikom hazreti Omer, radijallahu anhu, sjedio je zajedno sa svojim prijateljima. Od njih je zatražio da zamole Allaha Uzvišenog da usliši njihovu želju. Jedan od prisutnih reče:

- Želio bih da imam novca koliko može napuniti ovu prostoriju, pa da ga utrošim na Allahovom putu!...

Drugi reče:

- Želio bih da imam zlata koliko može napuniti ovu prostoriju, pa da ga utrošim na Allahovom putu!...

Treći reče:

- Želio bih da imam dragulja koliko može napuniti ovu prostoriju, pa da ga utrošim na Allahovom putu!...

Na to je hazreti Omer, radijallahu anhu, rekao:

- Još! Tražite još!

Prisutni rekoše:

- A šta bismo više mogli tražiti od Allaha?

Na to je hazreti Omer, radijallahu anhu, odgovorio:

- Volio bih da ovu prostoriju ispune ljudi kao što su Ebu Ubejde ibn Džerrah, Muaz ibn Džebel i Huzejfetu'l-Jemani (izabrani i istaknuti ashabi, radijallahu anhum), pa da ih uposlim pozivanjem u Allahovu vjeru i popravljanjem zajednice muslimana na Allahovom putu...“ (Buhari, *Tarihu's-sagir*, I, 54)

Uzvišeni Allah u Kur'anu navodi najdjelotvorniji način kojim treba pozivati ljude u Allahovu vjeru:

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ
عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

„Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj! Gospodar tvoj zna one koji su zalutali s puta Njegova, i on zna one koji su na Pravome putu.“

(en-Nahl, 125)

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا
وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَالْهَنَا وَالْهَكْمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

„I sa sljedbenicima Knjige raspravljajte na najljepši način, ali ne i sa onima među njima koji su nepravedni - i recite: ‘Mi vjerujemo u ono što se objavljuje nama, a naš Bog i vaš Bog jeste - jedan, i mi se Njemu pokoravamo.’“ (el-Ankebut, 46)

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي
مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ
أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

„A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu, koji dobra djela čini i koji govori: ‘Ja sam doista musliman!’ Dobro i zlo nisu

isto! Na zlo dobrim uzvрати,¹⁵⁵ pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati.“ (Fussilet, 33-34)

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي
وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

„Reci: ‘Ovo je put moj, ja pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze, ja, i svaki onaj koji me slijedi, i neka je hvaljen Allah, ja Njemu nikoga ne smatram ravnim.’“ (Jusuf, 108)

Slijedenjem ove, božanske metodologije, u povijesti su mnoge duše spašene tmine nevjerovanja i izvedene na svjetlo islama.

Kada je Uzvišeni Allah poslao Musa'a i Haruna, alejhimes-selam, Faraonu koji je bio zalutao daleko od pravoga puta i u zlu svaku mjeru prevršio, naredio im je da ipak budu uljudni prema njemu:

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى

„Pa mu blagim riječima govorite, ne bi li razmislio ili se pobojava!“ (Ta-Ha, 44)

U ovom ajet-i kerimu sadržana su dva temeljna načela metodologije pozivanja u Allahovu vjeru:

1. Dostavljajući istinu moramo biti blagi kako ne bi povrijedili čovjekovu ličnost:

155. U tom pogledu veoma je poučan primjer Jusufa, alejhis-selam. On svojoj braći nije uzvratio na isti način, premda su mu učinili veliku nepravdu. Na kraju, oni su ga prepoznali i rekli: تَاللَّهِ لَقَدْ أَتَرَكْنَا اللَّهَ عَالِيْنَا “Allaha nam,” - rekoše oni - “Allah te je nad nama uzvisio..” (Jusuf, 91). Tako su priznali njegovu vrijednost i zatražili oprost. Više o ovoj temi vidi: Osman Nuri TOPBAŞ, *Nebiler Silsilesi 2*, s. 129-130, Istanbul, 2004.

Faraon je nekoliko puta vidio Musaove, alejhis-selam, muđzize i skoro povjerovao, ali su ga u tome spriječili Haman i ljudi oko njega. Poslije toga se predao ličnom ponosu i nije povjerovao.

Uzvišeni Allah je, naređujući Musau, alejhis-selam, da poziva blagim govorom (kavlen lejjinen), poučio nas metodi pozivanja u Njegovu vjeru. Dakle, srca prvo treba omekšati, a onda pozvati.¹⁵⁶ U životu Allahovih poslanika, alejhimus-selam, i Allahovih prijatelja nema mjesta za raspravu, jer je njihova metoda da'weta poziv ličnim primjerom i radom.

Allahovi poslanici bili su zaduženi da pozivaju ljude u Allahovu vjeru i zbog toga su nastojali da, prije svega, pridobiju njihova srca. Posmatrajući kroz prozor njihovih srca oni su u njihovoj nutrini širili ljubav i poštovanje čime su, Allahovom voljom, mnogi od njih prihvatili pravi put. Da su slijedili metodu suprotnu tome, s ljudima ne bi mogli ostvariti komunikaciju, a samim time ni pozvati ih u vjeru. Međutim, Uzvišeni Allah želi da se Njegovi robovi izbave iz močvare grijeha i svakojakih zabluda u koje su utonuli. Stoga im je kroz povijest poslao na hiljade Svojih poslanika i vjerovjesnika, zapovjedivši im da na lijep način pozivaju pravome putu i odvrćaju od stranputica. Nakon što je završeno slanje poslanikā, dužnost pozivanja su nastavili islamski učenjaci i Allahovi dobri robovi.

Teško je nadati se dobru od da'weta koji se realizuje uvredama, grdnjom i primoravanjem. O tome se mora voditi računa u svakom djelovanju koji uključuje islamski odgoj, obrazovanje i usmjeravanje

156. Nakon Bitke na Hajberu (7. g. po hidžri) plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u periodu velikih suša je poslao pomoć stanovnicima Mekke u ječmu i hurmama. Ebu Sufjan je preuzeo njegovu pomoć i podijelio je siromasima Mekke. Izražavajući svoje zadovoljstvo, Ebu Sufjan je rekao: "Neka Allah nagradi moga bratića, jer vodi računa o svojoj rodbini!" (Jakubi, II, 56) Taj postupak plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, smekšao je srca mnogih mušrika koji su na Dan osvojenja Mekke veoma lahko prihvatili islam.

ljudi Allahovoj vjeri. S tim u vezi su i riječi Uzvišenog Allaha koji se obraća Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a time i njegovom ummetu:

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ
لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي
الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

„Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine. Zato im praštaj i moli da im bude oprosteno i dogovaraj se s njma. A kada se odlučiš, onda se pouzdaj u Allaha, jer Allah zaista voli one koji se uzdaju u Njega.“ (Ali Imran, 159)

2. Pozivanje u Allahovu vjeru treba obuhvatati sve ljude:

Faraon je bio silnik koji nije htio prihvatiti Allahovu vjeru. Uz to je bio i ubica na hiljade nevine djece, koju je pobio s ciljem da uništi Musa'a, alejhis-selam. Uprkos tome Uzvišeni Allah je poslao Musa'a, alejhis-selam, da mu predoči istinu.

Naš plemeniti poslanik, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, nekoliko puta je odlazio kod Ebu Džehla i pozivao ga u Allahovu vjeru. Međutim, Ebu Džehl nije mogao prihvatiti njegovo poslanstvo zbog ličnog ponosa, premda je u svojoj podsvijesti vjerovao u istinitost onoga čemu ga poziva. Uprkos tome, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odustajao od pozivanja i drugih mušrika koji su bili slični Ebu Džehlu. Tako je njegov trud u pozivanju bio povod upute za hazreti Omera ibn el-Hattaba, Ebu Sufjana, Hindu, Vahšija i druge neprijatelje islama.

Takav vid komunikacije s ljudima u islamskom da'wetu, ali i u međuljudskim odnosima, obezbjeđuje lijep, neizvještačen i zdrav odnos s ljudima. U tome je sadržana tajna uspjeha na polju da'weta kod mnogih mutesavvifa koji su u povijesti ostvarili veliki rezultate.

Kada detaljno proučimo da'wetski život Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u periodu od dvadeset tri godine, primijetit ćemo određene specifičnosti koje osvjetljavaju put pozivanja u Allahovu vjeru:

1. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je prvo pozivati svoju rodbinu, jer mu je Uzvišeni Allah objavio:

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ

„I opominji rodbinu svoju najbližu!“ (eš-Šu'ara', 214)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ
وَيَنْفَعُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

„O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti.“ (et-Tahrim, 6)

2. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u da'wetu je slijedio metodu postupnosti, tj. prvo je pozivao onome što je lahko, a poslije onome što je potpuno i konačno.

Prva zapovijed koju je dobio od Uzvišenog Allaha bila je: اِقْرَأْ
„Čitaj!“ (el-Alek, 1)

Poslije toga mu je stavljeno u dužnost: **فُمْ فَأَنْذِرْ** „**Ustani i opominji!**“ (el-Muddessir, 2)

Poslije toga mu je zapovjedbno:

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ

„**I opominji rodbinu svoju najbližu!**“ (eš-Šu'ara, 214)

Poslije toga je dobio zapovijed da pozove cijeli grad:

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلِهَا ظَالِمُونَ

„**A Gospodar tvoj nikada nije naselja uništavao dok u njihov glavni grad poslanika ne bi poslao, koji im je dokaze Naše kazivao. I Mi smo samo onda naselje uništavali kad su stanovnici njihovi nasilnici bili.**“ (el-Qasas, 59)

Sljedeća etapa podrazumijevala je proširivanje granica da'weta na okolna mjesta:

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقٌ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

„**A ova Knjiga, koju objavljujemo, blagoslovljena je, ona potvrđuje onu prije nje da opominješ Mekku i njenu okolinu. A oni koji u onaj svijet vjeruju - vjeruju i u nju i o molitvama svojim brigu brinu.**“ (el-En'am, 92)

Na kraju, djelokrug pozivanja proširio se na cijelo čovječanstvo:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

„A tebe smo (Muhammede!) samo kao milost svjetovima poslali.“ (el-Enbija, 107)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

„Mi smo te poslali svim ljudima da radosne vijesti donosiš i da opominješ, ali većina ljudi ne zna.“ (Sebe, 28)

Prilikom pozivanja u Allahovu vjeru plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vodio je računa o postupnosti, ne dostavljajući odjednom sve propise. To vidimo u postupnosti uspostavljanja islamskih propisa u pogledu namaza, posta, zabrane alkohola i kamate i dr.

Plemeniti poslanik, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, nije odgajao časne ashabe metodom brzih i naglih promjena, nego polahko, postupno i neprimjetno. Na to jasno ukazuje predaja u kojoj smo obaviješteni o savjetima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje je udijelio Muazu ibn Džebel, radijallahu anhu, kada je ovaj krenuo u Jemen:

„Ti sada ideš u narod koji slijedi prethodno objavljene knjige. Prvo čemu ćeš ih pozvati jeste da posvjedoče da nema Boga osim Allaha i da sam ja Allahov Poslanik. Ukoliko to prihvate i pokore se, obavijesti ih da im je Allah propisao pet namaza u toku dana i noći. Pa ako to prihvate i pokore se, obavijesti ih da im je Allah propisao zekat na imetak koji se uzima od njihovih bogatih i dijeli njihovoj sirotinji. Pa ako to prihvate, uzmi od njih zekat, ali se kloni njihovog najboljeg i najvrjednijeg imetka. Čuvaj se dove onoga kome

je učinjena nepravda, jer između njegove dove i Allaha Uzvišenog nema zastora.“ (Buhari, Zekat, 41, 63; Muslim, Iman, 29-31)

3. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za da'wet je odabirao odgovarajuće mjesto i vrijeme.

Jedan od njegovih poznatih ashaba, Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu, držao je predavanja četvrtkom. Neko od posjetilaca mu je rekao:

„Ebu Abdur-Rahmane! Kamo sreće da nam svaki dan držiš predavanje?!“

Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu, rekao je:

„Predavanje ne držim svakoga dana iz razloga da vam moj govor ne pređe u dosadu. Tako je postupao i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem; iz bojazni da se ne zasitimo i dosađujemo on je pratio naše raspoloženje, pa kada bi primijetio da smo voljni slušati – govorio bi nam!“ (Buhari, Ilm, 11, 12)

Na Dan osvojenja Mekke hazreti Abbas je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, doveo Ebu Sufjana, koji je izrazio želju da primi islam. Znajući Ebu Sufjana, hazreti Abbas, radijallahu anhu, obratio se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši:

- Allahov Poslaniče! Ebu Sufjan voli da mu se ukaže čast, pa ako možeš, učini nešto čime ćeš ga udobrovoljiti!

Na njegove riječi plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je:

„Istinu govoriš! (Kada budemo ulazili u grad, proglasite:) Ko uđe u Ebu Sufjanovu kuću, siguran je; ko zatvori vrata svoje kuće i ne bude izlazio, siguran je!“ (Ebu Davud, Haradž, 24-25/3021)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na pitanja ljudi odgovarao je prema njihovim mogućnostima shvatanja, čime je slijedio metodu individualnog ograničavanja. Tako je na pitanje: „Koje dobro djelo je najbolje?“, davao različite odgovore:

„Najbolje djelo je vjerovanje u Allaha, borba na Allahovom putu i mebrur hadždž.“ (Buhari, Hadždž, 4)

„Najbolje djelo je namaz u njegovo vrijeme!“ (Buhari, Mevakit, 5)

„Najbolje djelo je spominjanje Allaha!“ (Muvetta', Kur'an, 24)

„Najbolje djelo je voljeti radi Allaha!“ (Ebu Davud, Sunnet, 2)

„Najbolje djelo je hidžra!“ (Nesai, Be'at, 14)

„Najbolje djelo je poslušnost roditeljima!“ (Ibn Esir, Usdu'l-gabe, IV, 330)

4. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svakoj situaciji je, kao životni princip, odabirao ono što je lakše i što će obradovati ljude. Prilikom poziva (da'weta) o tome je posebno vodio računa. U hadisu on, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Olakšavajte, a ne otežavajte! Obradujte, a ne rastjerujte!“ (Buhari, Ilm 11, Edeb 80)

Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

„...Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate...“

(el-Bakare, 185)

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ

„...a milost Moja obuhvaća sve...“ (el-A'raf, 156)

Objašnjavajući značenje navedenog ajeta, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Kada je Uzvišeni Allah stvorio stvorenja, u Knjigu koja je kod njega na Aršu zapisao je: ‘Uistinu je Moja milost pretekla Moju srdžbu!’“ (Buhari, Tevhid, 15, 22, 28, 55; Muslim, Tevbe, 14-16)

Hazreti Ebu Hurejre, radijallahu anhu, pripovijeda:

- Jedan beduin je obavio malu nuždu u mesdžidu, pa su ga ashabi počeli grditi i koriti. Tada im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Pustite čovjeka! Pospite jednu kofu vode na to mjesto. Vi ste poslani da olakšavate a ne da otežavate.“ (Buhari, Vudu, 58, Edeb, 80)

5. U svom da'wetu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opominjao je Allahovom kaznom, podstičući ljude da se pripremaju za Ahiret:

Kada je počeo pozivati u islam, Prvak svih poslanikā, sallallahu alejhi ve sellem, obratio se svome plemenu, Benu Hašim, riječima:

„Ja vas pozivam da posvjedočite da nema boga osima Allaha, Jedinog, koji nema ortaka, i da sam ja Njegov rob i Poslanik! Pa, ako to prihvatite i potvrdite, ja vam garantujem da ćete ući u Džennet. Ali ako na Sudnji dan ne dođete sa dobrim djelima, nego sa dunjalukom obješenim oko vrata, ja ću okrenuti svoje lice od vas. Tada ćete mi govoriti: ‘Muhammede! Muhammede!..’, a ja ću vam reći...“

Kada je rekao: *“Ja ću vam reći“*, okrenuo je svoje lice od njih i ponovio to dva puta. (Ibn Ishak, s. 128; Jakubi, II, 27)

6. Onome čemu je pozivao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prije svih drugih je to primjenjivao u svome životu i po tome se vladao.

Na taj način je ljudima ukazao na činjenicu da je lično prakticiranje islama najbolji primjer da'weta i upućivanja ljudi. U tome su ga slijedili i njegovi časni ashabi, radijallahu anhum, koji su svoje živote žrtvovali odlazeći na sve strane svijeta kako bi širili Allahovu vjeru među ljudima. Ta metoda je najdjelotvornija i u našem vremenu.

Svaki musliman je dužan da svojim načinom življenja i vladanja poziva u Allahovu vjeru. Pogotovo danas, kada su sredstva i mogućnosti komunikacije postala veoma obimna, dužnost da'weta i prezentiranja islama postala je u mnogome veća. Na Sudnjem danu za našu ruku neće uhvatiti samo oni koji su živjeli na drugom kraju svijeta, nego i oni koji žive tu, pored nas, a nisu obaviješteni o ljepotama islama, jer smo zanemarivali dužnost da'weta.

U vezi s tim hazreti Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kaže:

„Često puta smo slušali kada nam se govori:

– Na Sudnjem danu čovjek će uhvatiti za ruku drugog čovjeka, kojeg uopće neće poznavati, i tužiti ga, pa će ovaj reći:

"Šta hoćeš od mene? Mi se uopće ne poznajemo!?"

"Na dunjaluku si me vidio kako griješim i činim loše stvari, a nisi me spriječio u tome i nisi me opomenuo!" – odgovoriće drugi.“
(Rudani, *Džem'u'l-fevaid*, V, 384)

Islamski da'wet ili misionarstvo?

Cilj islamskog da'weta je dostavljanje istinite vjere ljudima.¹⁵⁷ U tom pozivu ljudi se ne uvode u vjeru nedozvoljenim metodama ili prisilno.¹⁵⁸

157. Vidi: el-Maide, 67.

158. Vidi: el-Bakare, 256, Ja-Sin, 17.

Cilj kršćanskog misionarstva je pokršćavanje ljudi ne birajući pri tome način ili sredstvo.¹⁵⁹ U jednom od svojih pisama, Pavle, kojeg kršćanski misionari uzimaju za primjer, o svom misionarstvu kaže sljedeće:

„Ja sam slobodan i nisam ničiji rob. Ali sam postao svačiji rob da bih pridobio što više ljudi. Da bih pridobio Jevreje, pred njima sam se ponašao kao Jevrej. Premda nisam legalista, ali da bih pridobio one koji su privrženi zakonu, ponašao sam se kao da sam jedan od njih. Ustvari, ja slijedim zakone Isaove, ali da bih pridobio one koji ne slijede njegove zakone, ponašao sam se kao da sam jedan od njih. Da bih pridobio slabe, pretvarao sam se da sam od njih, i tako sa svima: radio sam sve kako bi ih pridobio i spasio.“¹⁶⁰

Kao što vidimo, u svojoj misiji, Pavle nije poštovao nikakve granice ili propise. Naprotiv, učinio je dozvoljenom svaku metodu i način pozivanja kako bi postigao željeni cilj. Međutim, u islamu nije dozvoljeno koristiti zabranjena sredstva kako bi se došlo do određenog cilja. Kršćanski misionari od samoga početka služili su se zabranjenim sredstvima, jer njihov cilj nije bio da ljudima prenesu poruku, nego da ih pokrste po svaku cijenu. Takvo misionarstvo je tokom vremena iskrivilo vjeru kojoj se poziva i prouzrokovalo nastanak mnogobrojnih frakcija, jer „Božija poruka“ nigdje nije predstavljena na isti način.

Često puta možemo vidjeti kako misionari koriste teške političke i društvene prilike u nekim zemljama kako bi pokrstili siromašne, izbjeglice, etničke manjine i ljude kojima su rat ili vremenske nepogode prouzrokovali veliku štetu. Pružajući nevoljnicima

159. Vidi: Evanđelje po Mateju, 28:19-20,

160. Vidi: Pismo Korintijcima, I, 9:19-22.

potrebnu materijalnu pomoć oni nastoje doći do svog cilja, kupujući njihovu vjeru.

S druge strane, poznato je da kršćansko misinorastvo posjeduje veoma blisku vezu sa imperijalizmom koji nema vjerski cilj, nego političku dominaciju. U zemljama koje su cilj imperijalističkih sila kršćanski misionari otvaraju škole, kurseve stranih jezika i slične obrazovne djelatnosti kako bi lakše pokrstili njihove građane.

Misionari današnjice u svom djelovanju još uvijek slijede Pavla; skrivajući svoj pravi identitet, nastoje biti prihvatljivi za ljude koje žele pokrstiti. Naprimjer, ako žele pridobiti jednog muslimana, oni se koriste ajetima iz Kur'ana, izražavaju simpatije prema islamskoj nošnji, prilagođavaju se islamskom bontonu, umjesto izraza „pop“ i „crkva“ koriste izraze kao što su „hodža“ i „džamija“ i sl. Naime, da bi pridobili ljude, oni čine ustupke na uštrb svoje vjere, dozvoljavajući ono što im ona zabranjuje.¹⁶¹

Kao odgovor na djelovanje kršćanskih misionara muslimani se moraju obrazovati, školovati i na najbolji mogući način odgajati svoju djecu u duhu islama. Trebaju se truditi da njihova djeca sprovedu u djelo ono što su naučili i da to prenose drugima. U najmanju ruku, muslimani od misionara, koji se trude da mnogobrojnim sredstvima prošire svoju iskrivljenu vjeru, moraju uzeti pouku i uložiti veliki trud da islamskim načinom života prenose i šire jedinu istinsku vjeru – islam. Jer, blagodat islama – za koji nismo u stanju izreći istinsku zahvalnost – zahtijeva od nas da nikada ne zaboravimo svoju dužnost širenja i dostavljanja islama drugim ljudima.

Naš poznati pjesnik, rahmetli Mehmed Akif, ukazujući na slabost muslimana u ovom domenu, u stihovima kazuje:

161. Vidi: Šinasi Gunduz, str. 5-28.

*Misionari su danonoćno u pokretu po cijeloj Zemlji,
a naši učenjaci, ne znam, kao da čekaju Božiju objavu..*

Odnos Ebu Leheba i njegove žene prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem

Kuća Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nalazila se između Ebu Lehebove i Ukbe ibn Ebi Muajtove kuće. Pred vrata njegove kuće nevjernici su bacali razne prljavštine i smeće. Čista i nježna duša plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, osjećala je veliku neprijatnost i bol zbog takvih postupaka komšiluka. Uklanjajući svojim lûkom ono što bi oni bacali, sa prijekorom je govorio:

„O sinovi Abdi Menafovi! Kakav je ovo komšiluk?!“ (Ibn Sa’d, I,201)

Jednoga dana Ebu Leheb je opet krenuo da baci smeće pred njegova vrata, ali je u tom času naišao hazreti Hamza, radijallahu anhu, koji iz njegovih ruku uze posudu sa smećem i prosu je po njegovoj glavu. I dok je Ebu Leheb čistio prljavštinu sa sebe, grdio je Hamzu zbog neprilike koju mu je priredio.¹⁶²

Ebu Lehebova žena, Ummu Džemil, nije nimalo zaostajala za svojim mužem u uznemiravanju i vrijeđanju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Svake noći bi pravila veliki zavežljaj trnja, nosila ga na leđima i bacala po putu kojim je prolazio plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Ali on je preko tog trnja prelazio kao da gazi po svili.¹⁶³

Zbog tih i njima sličnih postupaka, o Ebu Lehebu i njegovoj ženi objavljena je sura Leheb. Kada je za to čula Ummu Džemil, uzela je jedan veliki kamen i krenula u potragu za Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u namjeri da ga povrijedi. U

162. Vidi: Ibn Esir, *el-Kamil*, II, 70.

163. Ibn Hišam, I, 376; Kurtubi, XX, 240.

tom času plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je pored Ka'be zajedno sa Ebu Bekrom, radijallahu anhu.

Kada ju je ugledao, Ebu Bekr, radijallahu anhu, reče:

„Allahov Poslaniče, to je Ummu Džemil, odvratna žena. Bojim se da te ne povrijedi. Kamo sreće da si otišao prije nego ti učini nešto loše!“

Na to je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Ona me ne može vidjeti!“

I uistinu, Ummu Džemil je prošla pored njih ne primijetivši Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon što je rekla nekoliko gluposti hazreti Ebu Bekru, otišla je.¹⁶⁴

Ummu Kulsum, radijallahu anha, kćer plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prije poslanstva je bila vjerenica sa Ebu Lehebovim sinom Utejbom, a druga njegova kći, Rukajja, radijallahu anha, bila je vjerenica sa Utbetom, drugim Ebu Lehebovim sinom. Kada je objavljena sura Leheb, Ummu Džemil je rekla svojim sinovima:

„Rukajja i Ummu Kulsum su izišle iz vjere. Ostavite ih!“

A Ebu Leheb dodade:

„Ako ne ostavite Muhammedove kćeri, neka vam je haram sve moje!“

Poslije toga Utejbe je odmah otišao kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu:

„Ja ne priznajem tvoju vjeru i raskidam zaruku sa tvojom kćeri. Više ne dolazi kod mene, a neću ni ja kod tebe!“ Potom je povukao za košulju Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i pocijepao je.

Na njegovu neotesanost Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je bed-dovom:

„*Gospodarui moj, pošalji na njega jednog od Svojih pasa!*“

Nedugo poslije Utejbje je krenuo na put sa trgovačkom karavanom. Kada su zanočili u mjestu zvanom Zerka. U njihov logor došao je lav koji počje kružiti oko njih. Utejbje je rekao:

„Majko moja! Tako mi Boga, ovaj lav će me pojesti kao što je rekao Muhammed! Premda je on sada u Mekki a ja u Šamu, moj ubica će ipak biti Ibn Ebi Kebše.¹⁶⁵“

Malo kasnije je lav otišao, a Utejbje je legao između prijatelja i zaspao. Međutim, dok su oni spavali, lav se ponovo vratio, polahko prošao između njih i snažno ugrizao Allahovog neprijatelja. Utejbje je, suočivši se sa smrću, povikao:

„Ne rekoh li ja vama da Muhammed govori istinu?!“

Nedugo zatim Utejbje je umro, a vijest o njegovoj strašnoj smrti dođe do Ebu Leheba, koji reče:

„Zar vam nisam rekao da se plašim dove koju je Muhammed učinio protiv mog sina?“¹⁶⁶

165. Nekada davno je čovjek po imenu Ebu Kebše usprotivio se svome plemenu u pogledu obožavanja kipova. Stoga su mušrici Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, poredili sa tim čovjekom i nazivali ga Ibn Ebi Kebše (sin Ebu Kebšetov). Neki historičari kažu da su Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Kebše bili u srodstvu s očeve ili majčine strane, a neki, opet, kažu da je to nadimak njegovog oca po mlijeku.

166. Ibn Sa'd, VIII, 36-37; Bejheki, *Delail*, II, 338-339; Hejsemi, VI, 19.

U to vrijeme plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je izložen mnogim uznemiravanjima i uvredama od strane mušrika koji su bili poput Ebu Leheba. Međutim, on je strpljivo podnosio njihove uvrede i nastavio pozivati u islam.

Nastojanje mušrika da postignu nagodbu

Mušrike je mučilo što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavljao sa pozivanjem u islam, ne obazirući se na njihovo negodovanje. Počeli su bljuvati vatru na muslimane, jer im je nova vjera remetila navike i običaje. Otišli su Ebu Talibu i izložili mu situaciju, a onda zatražili da utiče na svog bratića i spriječi ga u njegovom pozivu. Ebu Talib ih je na diplomatski način uvjerio da će na tom planu poraditi, ali o tome nije govorio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Kada su mušrici vidjeli da se situacija ne mijenja, ponovo su došli kod Ebu Taliba i rekli mu:

„Ebu Talibe, mi nemamo više strpljenja! Ti znaš da tvoj bratić priča loše o našim bogovima i naziva nas glupcima, pa ako ga ti ne spriječiš u tome, mi ćemo se suprotstaviti i tebi i njemu. Ili ga spriječi u onome što radi, ili mu uskrati svoju zaštitu, pa ćemo ga mi spriječiti...“

Ebu Talib je nakon toga pozvao plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i na blag način mu prenio stavove i namjere mušrika. Objasnio je da mu ne želi uskratiti svoju zaštitu, ali isto tako da nije u stanju suprotstaviti se mušricima. Stoga mu je preporučio:

„Čuvaj i mene i sebe!“

To je mnogo rastužilo plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer su riječi njegovog amidže značile da će mu on, ako bude morao, uskratiti svoju zaštitu. Njegove blagoslovljene oči

ispunile su se suzama. Muslimani su još uvijek bili slabi i nisu imali snage da se suprotstave mušricima koji su bili i bogati i moćni.

Upravo tada, u tom teškom času Uzvišeni Allah je objavio ajet koji će Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pomoći da prevaziđe tu tešku situaciju:

وَأذْكَرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا
رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا

„I spominji ime Gospodara svoga i Njemu se potpuno posveti - on je Gospodar istoka i zapada, nema boga osim Njega, i Njega uzmi za zaštitnika!“ (el-Muzzemmil, 8-9)

Time je nestalo tuge iz Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, srca. Sa čvrstim imanom i velikom hrabrošću rekao je Ebu Talibu:

„Amidža, tako mi Allaha, kad bi mi oni u jednu ruku stavili Sunce, a u drugu Mjesec, ne bih odustao od svog poziva!“ Potom je, sa suzama u očima, otišao.

Ebu Talib od njega nije očekivao takav odgovor. Bio je jako potresen njegovim riječima. Iako nije prihvatio islam, ipak je mnogo volio svoga voljenog bratića, sallallahu alejhi ve sellem. Volio ga je kao svoje rođeno dijete. Sjetio se časa kada ih je Abdulmuttalib okupio na samrti i upitao ko će brinuti o Muhammedu, na što je on rekao:

„Oče moj! Ti znaš da nisam bogat, ali imam mehko i nježno srce. Čast mi je da pazim i brinem o svom bratiću! To ti čvrsto mogu obećati! Predaj ga meni u emanet!..“

Njegovo milostivo srce nije moglo podnijeti Muhammedovu tugu i razočarenje, stoga je povikao za njim:

„Bratiću moj! Dođi i reci šta želiš od mene! Kunem ti se da te nikada neću predati njima!“ (Ibn Hišam, I, 276-278; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 96-97)

Kako mušrici nisu ostvarili željeni cilj, uzeli su Umareta, sina Velida ibn Mugire, i doveli ga Ebu Talibu sa suludim i ponižavajućim prijedlogom:

„Ovo je Umare!“ - rekli su. „On je najjači i najljepši momak među Kurejšijama. Uzmi ga i okoristi se njegovom pameću i snagom! Neka bude tvoje dijete, a svoga bratića, koji se suprotstavio vjeri svojih predaka, podijelio narod i ne poštuje tvoje mišljenje, predaj nama da ga ubijemo!“

Na njihov prijedlog Ebu Talib je odgovorio:

„Tako mi Allaha, vi predlažete nešto veoma loše! Vi meni dajete svoga sina kojeg ću hraniti za vas, a ja ću vama predati svoga sina kojeg ćete ubiti?! To nikada neću prihvatiti!“ (Ibn Hišam, I, 279; Ibn Sa'd, I, 202)

Mušrici pribjegoše drugoj metodi i rekoše:

„Pozovi, onda, Muhammeda, neka dođe! Dat ćemo mu pristojnu ponudu!“

Kada ga je amidža pozvao, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odmah je došao. Ahnes ibn Šerik mu reče:

„Prestani vrijeđati nas i naše bogove, a mi ćemo ostaviti na miru tebe i tvoga Boga!?“

Na njegove riječi plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prvo podiže glavu prema Nebu, a potom reče:

„Vidite li to Sunce?“

„Da, vidimo!“, rekli su.

„Mogu li ja spriječiti da se koristite njegovom svjetlošću?“ – upitao je. Time je ukazao na blistavu budućnost islama.

Ebu Talib reče:

„Tako mi Allaha, moj bratić nikada nije govorio laži!“

Nesretni mušrici srdito ustadoše i napustiše Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. (Ibn Ishak, s. 136; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 92; Ibn Sa'd, I, 202-203)

Poslije tog događaja mušrici se okupiše pored Ka'be i odlučiše da svi zajedno napadnu i ubiju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Dali su zakletvu imenima svojih božanstava: Lata, Uzzaa, Naile i Isafa, da će to uistinu uraditi, a potom platiti krvarinu onoliko koliko ih bude pojedinačno sljedovalo.

Kada je hazreti Fatima, radijallahu anha, plemenita kći Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čula za njihovu zavjeru, došla je plačući ocu i saopćila mu plan mušrika.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo abdest i otišao pravo u Harem.

Kada ga ugledaše, mušrici uzbuđeno uzviknuše:

„Eno ga, to je on!“

Međutim, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao pred njih, oborili su svoje glave, uprkos odluci koju su prethodno utanačili. Niko od njih nije smogao hrabrosti da ustane sa mjesta na kojem je sjedio. Štaviše, nijedan od njih nije se usudio da podigne glavu i pogleda u njegovo blagoslovljeno lice. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stao je ispred njih, a potom uzeo pregršt zemlje i posuo je po njima, rekavši:

„*Sram vas bilo!*“

Svi oni, koje je tada pogodila zemljana prašina, kasnije su ubijeni u Bitki na Bedru i zakopani u rupe koje su ličile na Džehennemske provalije. (Ahmed, I, 303)

Poslije tog događaja Ebu Talib je pozvao Hašimove i Abdulmuttalibove sinove, zatraživši od njih da, kao bližnji rođaci, štite Allahovog Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, od Kurejšija. Svi prisutni su prihvatili njegov prijedlog, osim Ebu Leheba.¹⁶⁷

Nakon što su zaključili da nema koristi od nagodbe sa Ebu Talibom, mušrici ovaj put dođoše kod Allahovog Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, i rekoše:

„Ti si plemenitog roda i zauzimaš visoko mjesto u svojoj porodici. Međutim, ti činiš ono što niko od Arapa nije činio i govoriš ono što niko od njih nije govorio. Napravio si razdor među nama i posijao neprijateljstvo. Šta je tvoj cilj?

Ako to radiš da bi postao bogat, daćemo ti imetka koliko god želiš, tako da niko u plemenima neće biti bogatiji od tebe?!

Ako želiš postati vladar, izabraćemo te za svog vođu, pa budi vladar Mekke?!

Ako želiš da se oženiš ženom uglednog porijekla, dat ćemo ti da izabereš najlješu ženu iz plemena Kurejš?!

Ako si pod zlim utjecajem šejtana ili džina, odvesti ćemo te liječnicima?! Spremni smo na svaku žrtvu samo da te spasimo!

Ispunit ćemo sve što poželiš, samo odustani od svog poziva!“

167. Ibn Hišam, I, 281; Ibn Esir, *el-Kamil*, II, 65.

Siroti mušrici mislili su da će bogatstvom, imetkom, položajem i ženama odvratiti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od uzvišenog poziva.

Mislili su da on neće odbaciti stvari koje su mu nudili, jer su njima uspješno lovili druge ljude.

Bogatstvo, slava i udovoljavanje strastima predstavljaju tri velike zamke koje eliminišu čovjekovu volju i nastojanja. Međutim, mušrici nisu mogli znati da njihove ponude nemaju nikakve vrijednosti u očima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Stoga im je odgovorio potpuno jasno i otvoreno:

„Od vas ne želim ništa; ni bogatstvo, ni imetak, ni vlast, ni vođstvo! Od vas tražim samo da prestanete obožavati kipove i da obožavate Allaha, Jedinog!“ (Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 99-100)

Budući da su njihove duše bile u okovima strasti, mušrici nisu mogli shvatiti uzvišenost Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, poziva, stoga su ustrajno davali nove ponude kako bi pokazao toleranciju prema njihovim lažnim božanstvima. Na njihove ponude on je odgovorio časnim ajetima koje mu je Uzvišeni objavio:

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي
الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

„Reci: 'Meni je zabranjeno, o tome su mi došli jasni dokazi od Gospodara moga, da se klanjam onima kojima se, pored Allaha, klanjate, a naređeno mi je da se pokoravam Gospodaru svjetova.“ (el-Mu'min, 66)

قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبِ

„...Reci: ‘Meni je naređeno da se samo Allahu klanjam i da Njemu nikoga ravnim ne smatram; Njemu ja pozivam i Njemu se vraćam.’“ (er-Ra'd, 36)

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ
وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ. وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَى
فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ

„Ja sam primio zapovijed da se klanjam jedino Gospodaru ovoga grada, koji je on učinio svetim - a Njemu sve pripada - i naređeno mi je da budem poslušan i da Kur'an kazujem; onaj ko bude išao Pravim putem, na Pravome putu je za svoje dobro; a onome ko je u zabludi; ti reci: 'Ja samo opominjem.'“ (en-Neml, 91-92)

قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ. قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ
وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا
أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ. قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبَّ وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا
تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَى
رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

„Reci: ‘Mene je Gospodar moj na Pravi put uputio, u pravu vjeru, vjeru Ibrahima pravovjernika, on je vjerovao samo u jednog Boga.’ Reci: ‘Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova, koji nema saučesnika; to mi je narađeno i ja sam prvi musliman.’ Reci:

‘Zar da za Gospodara tražim nekog drugog osim Allaha, kad je on Gospodar svega? Što god ko uradi, sebi uradi, i svaki grješnik će samo svoje breme nositi. Na kraju Gospodaru svome ćete se vratiti i on će vas o onome u čemu ste se razilazili obavijestiti.’“

(el-En'am, 161-164)

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ

„Reci: 'Ovo je put moj, ja pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze...'“ (Jusuf, 108)

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ

„Reci: 'Ne tražim ja od vas za ovo nikakvu nagradu i ja nisam izvještačen!'“ (Sad, 86)

Kada su uvidjeli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ozbiljan i odlučan u svom pozivu, mušrici su od njega tražili da barem ne govori loše o njihovim božanstvima, međutim Uzvišeni Allah je objavio

فَلَا تُطِيعِ الْمُكَذِّبِينَ. وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ

„Zato ne slušaj one koji neće da vjeruju, oni bi jedva dočekali da ti popustiš, pa bi i oni popustili.“ (el-Qalem, 8-9)

Dakle, mušrici nisu prihvatili poziv istine, ali su bili spremni da se nagode sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem; da se lijepo ophode prema njemu i muslimanima. Međutim, njihov uvjet je bio da on ne spominje ajete koji negiraju i potiru njihovo vjerovanje. Ipak, kur'anski imperativ bio je nedvosmislen:

إِذَا لَأَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ
ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا

„I tad bismo ti doista dali da iskusiš dvostruku muku u životu i dvostruku patnju poslije smrti; tada ne bi nikoga našao ko bi ti protiv Nas pomogao.“ (el-Isra, 75)

Dakle, bilo mu je zabranjeno mu davati ustupke u pogledu tevhida čak i u teškim situacijama, jer bi to značilo iskrivljavanje vjere prije nego što je upotpunjena, što je zapravo bila želja mušrika. Međutim, kako ni na taj način nisu postigli svoj cilj, počeli su dolaziti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa nagodbom kojom bi spasili svoja božanstva iz teške situacije. Tako su mu, jednom prilikom, rekli:

„Muhammede, ti obožavaj naše kipove, a mi ćemo obožavati tvoga Allaha, pa će nestati nesuglasica među nama!“

Na njihovu ponudu, koja je bila u suprotnosti sa logikom i duhom islama, Uzvišeni Allah je dao sljedeći odgovor:

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ. لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ.
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ. وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ.
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ. لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

„Reci: ‘O vi nevjernici, ja se neću klanjati onima kojima se vi klanjate, a ni vi se nećete klanjati onome kome se ja klanjam; ja se nisam klanjao onima kojima ste se vi klanjali, a i vi se niste klanjali onome kome se ja klanjam, vama - vaša vjera, a meni - moja!’“ (el-Kafirun, 1-6)¹⁶⁸

168. Vidi: Ibn Hišam, I, 386.

Na poziv plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u početku su se odazvali siromašni, slabi i robovi. Među njima je bilo i nekoliko bogatih poput hazreti Ebu Bekra, radijallahu anhu, ali je njihov broj bio jako mali.

Nakon što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odbacio sve ponude mušrika, postalo je jasno da on, sallallahu alejhi ve sellem, ne želi imetak, vlast ili nešto drugo što su o njemu govorili pojedini mušrici. To ćemo vidjeti i kasnije, kada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bude posjedovao mnogobrojne ukrase i bogatstva ovoga svijeta, ali se ni tada nije nimalo razlikovao od siromaha. To je jedan od najboljih pokazatelja njegove skromnosti, poniznosti, zadovoljstva onim što posjeduje i drugim vrlinama poslaničkog ahlaka.

Da je htio, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mogao je prihvatiti ponudu Kurejšija kada su mu ponudili vlast, i to bi mogao iskoristiti na polju širenja islama, ali on nije bio zadovoljan da se bavi politikom te vrste i da je iskoristi kao sredstvo u uzvišenom pozivu. To je zbog činjenice što se islam temelji na iskrenosti i časti, a ove dvije vrijednosti predstavljaju sredstvo za postizanje plemenitog i uzvišenog cilja. Iz tog razloga muslimani su veoma često morali da se žrtvuju i vode ratove. Put koji su slijedili bio je pravi put (siratu'l-mustekim), koji ne sadrži nikakve skrivene nedostatke ili iskrivljenosti.

I'džāz – nadnaravnost Kur'ana i njegov uticaj na one koji ga slušaju

I'džāz, etimološki, znači: učiniti nemoćnim nekoga ili biti daleko iznad nekoga, nečega. Terminološki, **i'džāz Kur'ana** predstavlja nadnaravnost koju cijelo čovječanstvo nije u stanju dostići u pogledu njegovog izraza, stila, konciznosti, rječitosti i mogućnosti

da se donese nešto slično. Pod i'džazom Kur'ana podrazumijeva se i njegova nedostižnost u pogledu njegovih zakona i propisa, vijesti o neviđenom (gajb), o različitim naučnim oblastima i mnogim drugim vrijednostima koje su sadržane u njemu.

Uzvišeni Allah je, iz Svoje milosti, posljednju Knjigu objavio u savršenom obliku i na arapskom jeziku. Učinio je da ljudi koji govore tim jezikom stoljećima budu iznad ostalih naroda u pogledu rječitosti, tanahnosti govora, ljepote izražavanja i književnosti. Arapi su se natjecali u lijepom govoru, izražavanju i poeziji, čime su omogućili iznalaženje novih jezičkih izraza i postigli veliko semantičko bogatstvo i savršenstvo jezika koji će postati idealna podloga za izražavanje posljednje Božije Objave.

Na kraju višestoljetnog razvoja jezika, kod Arapa je književnost postala najpriznatije zanimanje. Pjesnici i govornici zauzimali su najviši i najzavidniji položaj u društvu. Upravo iz tog razloga je najveća mu'džiza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila u formi književnog djela, Kur'ana Časnog.

Ono što čovjeka čini posebnim i drugačijim od ostalih stvorenja jeste njegov razum, mogućnost shvatanja i jezičkog izražavanja. Stoga je nadnaravnost posljednje Allahove knjige, Kur'ana Časnog, manifestovana upravo u ova tri domena. Uzvišeni Hakk kaže:

الرَّحْمَنُ . عَلَّمَ الْقُرْآنَ . خَلَقَ الْإِنْسَانَ . عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

„Milostivi, poučava Kur'anu, stvara čovjeka, uči ga govoru.“

(er-Rahman, 1-4)

Mnogi učenjaci i eksperti iz oblasti arapske književnosti napisali su veliki broj djela o nadnaravnosti kur'anskog izraza, u kojima su istakli veoma značajne činjenice i vrijedna mišljenja.

Naime, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obznanio svoje poslanstvo, nevjernici su rekli:

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِ

„Zašto mu od Gospodara njegova nisu neka čuda poslana?...”

Na njihovo pitanje Uzvišeni Allah je dao sljedeći odgovor:

قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ.
أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

„Reci: ‘Čuda su jedino u Allaha, a ja samo jasno opominjem!’
A zar im nije dosta (kao čudo) to što Mi tebi objavljujemo Knjigu
koja im se kazuje; u njoj je, doista, blagodat i pouka narodu koji
vjeruje.“ (el-Ankebut, 50-51)

Nadnaravnost (i'džaz) Kur'ana manifestuje se kroz nedostižni izraz, konciznost, stil, bogatstvo sadržaja, dostatnost u pogledu tematike, otkrivanje tajnih vijesti, trajnu pravosnažnost i mnoge druge segmente.

Najvažniji segment nadnaravnosti Kur'ana sadržan je njegovom nedostižnom obliku izražavanja i stilistici. Savršeno izražavanje sastoji se od toga da govor, po svome sadržaju, smislenosti, tematici i cilju, bude prilagođen slušaocu ili sagovorniku. U tom pogledu Kur'an Časni je najljepši i najsavršeniji govor.

U pogledu jezičke pravilnosti Kur'an je potpuno savršeno djelo. U kur'anskim riječima i rečenicama i njihovim značenjima nije moguće naći ni najmanju nepravilnost ili nedostatak. Izbor

riječi, izraza i rečenica, kao i sama „dikcija“¹⁶⁹ koja je korištena u Kur'anu, pripadaju Allahu Uzvišenom. U tome je osnovna razlika između teksta Kur'ana i hadisi-kudsijje (hadisa u kojem Resulullah, alejhis-selam, prenosi Allahov govor koji nije Kur'an, o.pr.). Stoga je hotimična izmjena jedne riječi u Kur'anu, pa makar i riječju koja ima isto ili slično značenje, djelo koje vodi u nevjerstvo (kufr). Također, ako se jedna njegova riječ prouči pogrešno i promijeni njeno značenje, ibadet će biti pokvaren. No, ukoliko se radi o nenamjernim greškama prilikom izgovora, islamski učenjaci o tome iznose različita mišljenja i u djelima fikha definišu propise na tu temu, koju naslovljavaju *zelletu'l-kāri* (pokliznuće učača).

U izrazu Kur'ana postoji potpuna ravnoteža između govora i njegovog značenja. Da bi izrazio određeno značenje, Kur'an upotrebljava najadekvatnije izraze, koje nije moguće zamijeniti nekim drugim. Na taj način Uzvišeni Allah je Svojim svojstvom *kelam* (vječni govor) uspostavio potpunu ravnotežu između riječi i njenog značenja. Najveći i najznamenitiji književnici ovoga svijeta su nemoćni da uspostave takav oblik ravnoteže u svojim djelima.

O tome Ibn Atijje, rahimehullah, kaže:

„Kada bi se iz Kur'ana odstranila samo jedna riječ, u cjelokupnom arapskom jeziku ne bi bilo moguće naći prikladnu riječ koja bi ju zamijenila.“¹⁷⁰

Kada Kur'an kazuje o drevnim narodima, on daje savjete, raspravlja, definiše propise, opisuje Ahiret, Džennet i Džehennem,

169. Dikcija: izbor riječi, izraza i vokabulara u govoru, njihovo izgovaranje i decidno izražavanje onoga što se želi reći. Pravilnost govora, izražajnost i nedvosmislenost u značenju svih izraza koji se koriste u govoru.

170. Ibn Atijje, *el-Muharreru'l-vedžiz*, I, 52, Bejrut, 1413; Zerkani, *Menahilu'l-irfan*, II, 325; Diraz, *en-Nebeu'l-azim*, str. 112; Abdulkadir Ata, *Azametü'l-Kur'an*, str. 85.

koristeći pri tome izraze u kojima su sadržane radosne vijesti ili nagovještaji kazne. U njegovom govoru su harmonično sadržani različiti oblici izražavanja, shodno značenju koje se naglašava, pri čemu se ne gubi ravnoteža između izraza i značenja. Ova osobenost Kur'ana ukazuje na činjenicu da je on, uistinu, Allahov govor.

Kur'an se istovremeno obraća ljudima koji žive na različitim mjestima, u različitim vremenskim epohama i posjeduju različite nivoe znanja i shvatanja. Kada se čitaju kur'anski ajeti, ljudi različitog stepena poimanja iz sadržaja ajeta uzimaju pouke u skladu sa svojim mogućnostima; svako od njih razumije nešto i usvaja za sebe.

Napokon, muđžiza svakog poslanika vrijedila je samo u vremenu u kojem je on živio, ali muđžiza našeg plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, posljednjeg u nizu poslanika, koji je poslan svim ljudima, trajat će do Sudnjega dana.

Dokazujući postojanje Uzvišenog Allaha, Kur'an na mnogo mjesta ukazuje na zakonitosti koje je Allah uspostavio u prirodi. Do danas je na polju prirodnih nauka ostvaren veliki uspon i postignut je veliki broj otkrića od kojih nijedno, već hiljadu i četiri stotine godina, nije u koliziji sa Kur'anom, nego ga čak i potvrđuje. To nam, opet, ukazuje na svezremenost i univerzalnost Kur'ana.

Danas mnogi narodi okupljaju svoje vrhunske naučnike i istraživače kako bi sačinili velike i obimne enciklopedije znanja, a onda se međusobno hvališu i razmeću njima. Tako su nastale poznate enciklopedije: engleska „Britannica“ i francuska „Larousse“. Međutim, mnogobrojni tomovi ovih enciklopedija iz godine u godinu doživljavaju svojevrsne ispravke i dopune. Na taj način nastaju novi tomovi i svezci u koji sadrže nova naučna saznanja i činjenice, odnosno ispravke ranijih izdanja. U vremenu nevjerovatno brzog razvoja nauke i tehnike, enciklopedije koje su napisali veliki naučnici mijenjaju se i dopunjavaju iz godine u godinu. Međutim,

kada je riječ o prirodnim istinama i zakonitostima koje su sadržane u Kur'anu, one nikada ne podliježu izmjenama, a niti se javlja potreba za ispravkama i dopunama, što je, svakako, jedan od najvećih dokaza da je Kur'an Allahov govor.

U jednom hadisu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govori o Kur'anu kao mu'džizi koja će trajati do Sudnjega dana:

„Kur'an je Allahova knjiga. U njoj je vijest o onome što je bilo prije vas i o onome što će biti poslije vas. U njoj su propisi koji uređuju vaše međusobne odnose. Ona jasno razdvaja istinu od neistine i nije lakrdija. Ko je ostavi iz oholosti, Allah će ga uništiti. Ko bude tražio uputu drugdje mimo nje, Allah će ga u zabludi ostaviti. Ona je čvrsto Allahovo uže, Njegovo jasno svjetlo, mudra opomena i pravi put. Ona ne odvodi na stranputicu. Nju jezici ne mogu dostići, niti se mogu s njom porediti mišljenja (ljudi). Nje se ne mogu zasititi učenjaci i ona nikada ne dodijava bogobojaznima. Ona se ne troši zbog mnoštva ponavljanja. Njenim ljepotama nema kraja. Kada su je džinni čuli, kazali su:

إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا

„...Mi smo, doista, Kur'an, koji izaziva divljenje, slušali.“

(el-Džinn, 1)

Ko je upozna, napredan je. Ko po njoj govori, istinu govori. Ko po njoj sudi, pravedno sudi. Ko po njoj postupa, bit će nagrađen. Ko njoj poziva, na pravom putu je.“ (Tirmizi, Fedailu'l-Kur'an, 14; Darimi, Fedailu'l-Kur'an, 1)

Kur'an je u svakom pogledu najveća mu'džiza Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Iz tog razloga Kur'an, od početka Objave pa do danas, traži od Arapa i svih ljudi da načine

djelo slično Kur'anu. Na primjer, Uzvišeni Allah u 34. ajetu sure et-Tur, pozivajući ljude da se u tome okušaju, kaže:

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

„Zato neka oni sastave govor sličan Kur'anu, ako istinu govore!“ (et-Tur, 34)

U 88. ajetu sure el-Isra Uzvišeni kaže:

قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

„Reci: ‘Kad bi se svi ljudi i džini udružili da sačine jedan ovakav Kur'an, oni, takav kao što je on, ne bi sačinili, pa makar jedni drugima pomagali.’“ (el-Isra, 88)

Kako mušrici nisu bili u stanju da učine bilo šta u tom pogledu, Uzvišeni Allah je objavio:

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

„Zar oni da govore: ‘On ga izmišlja!’ Reci: ‘Pa sačinite vi deset Kur'anu sličnih, izmišljenih sura, i koga god hoćete, od onih u koje pored Allaha vjerujete u pomoć pozovite, ako je istina što tvrdite!’“ (Hud, 13)

U trećoj etapi traženi obim je umanjen - pozvani su da načine samo jednu suru sličnu Kur'anu. (Vidi: Junus, 38) Međutim, kako ni to nisu bili u stanju, u četvrtoj etapi su pozvani da načine jednu suru koja će djelomično ličiti nekoj od kur'anskih sura:

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ
وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

„A ako sumnjate u ono što objavljujemo robu Svome, načinite vi jednu suru sličnu objavljenim njemu, a pozovite i božanstva vaša, osim Allaha, ako istinu govorite.“ (el-Bakare, 23)¹⁷¹

Navedeni ajeti potvrdili su nemoć mušrika i zapečatili njihove jezike. Kako nisu bili u stanju da odgovore na poziv koji im je bio upućen od Uzvišenog Allaha, počeli su da lažu, potvaraju i vrijeđaju:

إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ

„...Ovo nije ništa drugo do vradžbina koja se nasljeđuje.“
(el-Muddessir, 24)

سِحْرٌ مُّسْتَمَرٌّ

„Čarolija neprestana!“ (el-Qamer, 2)

إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ

„...Ovo nije ništa drugo do velika laž koju on izmišlja...“
(el-Furkan, 4)

إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

„...To su samo izmišljotine naroda davnašnjih!“ (el-En'am, 25)

Postali su zauzeti ovakvim i sličnim tvrdnjama koje ukazuju na njihovu neodlučnost i neuravnoteženost.

171. Vidi: el-Kasas, 49-50.

Pozivajući neprijatelje islama da načine jednu suru sličnu Kur'anu, Uzvišeni Allah je sve poricatelje osudio na poraz i bespomoćnost koja traje do danas i koja će trajati do Sudnjega dana.

Kršćani su educirali mnogobrojne svećenike koji su bili u stanju da čak i rječite Arape podučavaju arapskom jeziku. Međutim, niko se od njih nije usudio da odgovori na Allahov poziv. Zar se neprijatelji islama, koji se stoljećima trude i žrtvuju svoje živote i imetke kako bi uništili svjetlo islama, nisu trebali odazvati na Allahov poziv i dokazati suprotno? Međutim, oni to nisu uradili. Zar i ova povijesna činjenica ne ukazuje na potpunu bespomoćnost nevjernika naspram Kur'ana, koja se ne može poreći?

Bilo je mnogo poznatih književnika i pjesnika koji su mjesecima provodili vrijeme u svojoj sobi i radili na tome da napišu nekoliko ajeta sličnih Kur'anu, ali nisu uspjeli.

Musejlemetu'l-Kezzab, i njemu slični koji su pokušali da napišu nešto slično kur'anskim surama, ismijali su sami sebe, a ono što su napisali ne predstavlja ništa osim lakrdiju i komediju. To je zbog činjenice što Kur'an nije nadnaravan samo po svom izrazu, rječitosti i konciznosti, nego i po svom sadržaju koji obuhvata sva vremena i istine koje se odnose na cjelokupno vrijeme postojanja čovjeka. Čovjek, koji ne zna kada i gdje će umrijeti, nije u stanju da načini nešto slično kur'anskim ajetima koji sadrže mnogobrojne nadnaravnosti. Poznat je slučaj Tevrata i Indžila, koji su iskrivljeni rukom čovjeka i ispunjeni kontradiktornostima u odnosu na svoje izvornike.

Jedan od nepobitnih dokaza nadnaravnosti Kur'ana leži i u činjenici da je njegov tekst autentično prenesen do našeg vremena. Od prvog dana Objave do danas, već četrnaest stoljeća, niko od kritičara Kur'ana nije uspio dokazati kontradiktornost ili neutemeljnost kur'anskog teksta. Oni koji su se u tome okušali

nisu postigli ništa drugo osim što su doživjeli sramotu pred cijelim čovječanstvom i natovarili teret bestidnosti koji ih neće napustiti do Sudnjega dana.¹⁷²

Kur'an nije ni poezija ni proza. Naime, on sadrži svojstva i poezije i proze, koje su u savršenoj harmoniji i stilu. Kada čovjek uči Kur'an, osjeća njegov savršeni sklad i ljepotu u dubini svoje duše.

Bilo kakva izmjena u kur'anskom tekstu napravila bi poremećaj u pogledu njegovog značenja i harmonije.

Kur'an je sa tom osobenošću pobudio veoma veliki uticaj u dušama ljudi. Slušajući ga sa blagoslovljenih usana plemenitog Allahovog Poslanika, salallahu alejhi ve sellem, ljudi su u skupinama prihvatili islam. I sami mušrici su u svojim nutrinama prihvatili njegovu nadnaravnu rječitost, izraz i stil, jer su bili svjesni da to nisu riječi jednog čovjeka. Međutim, oni ga nisu mogli prihvatiti zbog ovosvjetskih interesa i lične taštine koja ih je sprječavala da slijede jedno siročće.

Prema predaji koja se prenosi od Ibn Abbasa, radijallahu anhumu, Allahovom Poslaniku, salallahu alejhi ve sellem, došao je Velid ibn Mugire, jedan od prvaka Kurejša, i zamolio ga da mu prouči nešto iz Kur'ana. Plemeniti Poslanik, salallahu alejhi vesellem, proučio mu je sljedeći ajet:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

172. Buti, *Min revai'i-l-Kur'an*, str. 126, 129, 130.

„Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini, i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, on vas savjetuje.“ (en-Nahl, 90)

Velid je rekao:

„Prouči mi to još jednom!“

I kada mu je Allahov Poslanik, salallahu alejhi ve sellem, još jednom proučio navedeni ajet, Velid je rekao:

„Tako mi Allaha, u ovim riječima postoji takva slast, ljepota i blistavost da podsjeća na stablo voćke na čijim granama ima puno plodova, a čiji je korijen navodnjen i lišće zeleno. Nije moguće da ovo budu riječi jednog čovjeka. Nema sumnje da su ove riječi uzvišenije od svih drugih riječi, niko ih ne može savladati, a one će savladati svakoga protivnika.“

Velid ibn Mugire bio je zadivljen Kur'anom. Poslije toga je otišao kod Ebu Bekra, radijallahu anhu, postavio mu nekoliko pitanja u vezi sa Kur'anom, a onda se vratio Kurejšijama, rekavši:

„Ono što govori sin Ebu Kebšetov vrijedno je divljenja. Tako mi Allaha, to nije ni pjesma, ni vradžbina, a niti gluposti jednog ludaka! Njegove riječi su uistinu Allahov govor!“

Kada je o tome obaviješten Ebu Džehl, rekao je:

„Tako mi Boga, ako Velid napusti svoju vjeru, i cijelo pleme Kurejša će ga u tome slijediti.“ Potom je otišao k njemu i rekao mu:

“Amidža! Narod skuplja imetak koji ti misle predati. Čujem da si išao kod Muhammeda i tražio nešto od njega?!”

„Mene Kurejšije jako dobro poznaju. Nisam li ja najbogatiji među njima?“ rekao je Velid.

„Ako je tako, onda ćeš o Muhammedu kazati nešto po čemu će tvoje pleme znati da ga poričeš i ne voliš.“, rekao mu je Ebu Džehl.

„A šta da im kažem? Tako mi Allaha, među vama niko ne poznaje poeziju, redžez¹⁷³ i kasidu bolje od mene. Njegove riječi ne liče ni na jednu od tih vrsta. Tako mi Allaha, od Muhammeda sam maločas slušao riječi koje nisu slične riječima čovjeka, a ni džina. U njima se nalazi veličanstvena slast i prijatnost.“

„Tvoje pleme neće biti zadovoljno tobom sve dok ne kažeš nešto protiv njega!“, rekao je Ebu Džehl.

„Pusti me da malo razmislim!“, rekao je Velid, a nedugo zatim se oglasio riječima:

„Ovo (tj. Kur'an) je vradžbina koja se prenosi!“ (Hakim, II, 550/3872; Taberi, *Tefsir*, XXIX, 195-196; Vahidi, s. 468)

O njegovom slučaju Uzvišeni Allah u Časnom Kur'anu kaže:

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ. فَمُتَّلَ كَيْفَ قَدَّرَ. ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ.
ثُمَّ نَظَرَ. ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ. ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ. فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا
سِحْرٌ يُؤْتَرُ. إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ

**„Jer je smišljao i računao - i, proklet bio, kako je proračunao!
I još jednom, proklet bio, kako je proračunao! - Zatim je pogledao**

173. Redžez: kvantitativna metrika, zasnovana na smjenjivanju otvorenih i zatvorenih slogova, odnosno dugih i kratkih, koji obrazuju stope. Iz stopa nastaju polustihovi, a dva ovakva polustiha čine stih ili bejt. Što se rime tiče, ona je jedinstvena od prvog do posljednjeg stiha. Ostvaruje se tako što se prva dva polustiha rimuju, čime je označen početak pjesme, a njen nastavak ima istu rimu samo na kraju punog stiha. Sastoji se od petnaest metara, a pogodan je za izražavanje osjećanja tuge i radosti, uz naizmjeničnu varijaciju intonacije. (Vidi: Tahiru'l-Mevlevi, *Edebiyat Lugati*, str. 120, tačka "redžez".)

pa se onda smrknuo i namrštio i potom se okrenuo i uzoholio, i rekao: ‘Ovo nije ništa drugo do vradžbina koja se nasljeđuje, ovo su samo čovjekove riječi!’“ (el-Muddessir, 18-25)

Ebu Sufjan, Ebu Džehl i Ahnes ibn Šerik zabranjivali su mekkanskim mušricima da slušaju Kur’an. Međutim, oni su krišom, skrivajući se jedan od drugog, slušali Allahovog Poslanika, salallahu alejhi ve sellem, kako uči Kur’an u Haremu Ka’be. Kada su, jednom prilikom, slušali njegovo učenje, slučajno su se sreli i počeli optuživati jedan drugoga, ali su brzo usaglasili stavove, rekavši:

„Neka nas niko ne primijeti!.. Ako narod sazna za ovo, osramotit ćemo se i više nikome nećemo moći zabraniti da sluša Kur’an!...“ Dali su riječ jedni drugima da se to više neće ponoviti. (Ibn Hišam, I, 337-338)

Veliki broj ljudi prihvatio je islam nakon što su slušali učenje Kur’ana. Jedan od njih je i hazreti Omer, radijallahu anhu, koji je došao srdit kod svoje sestre i zeta, a kada je pročitao nekoliko ajeta iz Kur’ana, njegova srdžba je nestala, srce smekšalo, a misli razbistrile. Takav uticaj je Kur’an izvršio na hazreti Omera, radijallahu anhu, uprkos tome što je po svojoj prirodi bio veoma strog i temperamentan.

Džubejr ibn Mut’im, radijallahu anhu, bio je jedan od onih na koje je Kur’an utjecao i bio povod njegovog prihvatanja islama. Kada je čuo kako Allahov Poslanik, salallahu alejhi ve sellem, uči suru et-Tur, srce mu je zadrhtalo. On će nam o svojim osjećanjima kasnije reći:

„Mislio sam da će mi srce pući!“ (Ahmed, IV, 83, 85)

O svom prihvatanju islama Džubejr je lično pripovijedao, govoreći:

„Slušao sam Allahovog Poslanika, salallahu alejhi ve sellem, kako uči suru et-Tur na akšam-namazu. Kada je došao do ajeta:

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَالِقُونَ.
 أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ.
 أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمْ الْمُصْطَفُونَ

„Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?! Zar su oni nebesa i Zemlju stvorili?! Ne, nego oni neće da vjeruju. Zar je u njih blago Gospodara tvoga, ili, zar oni vladaju?!“ (et-Tur, 35-37), moje srce kao da je poletilo.“ (Buhari, Tefsir, 52)

U prvim danima poslanstva, pjesma Imru'l-Kajsa izabrana je za najbolju pjesmu i okačena o zid Ka'be. Njegova sestra još uvijek je bila u životu. Kada su joj proučili nekoliko ajeta iz Kur'ana, a bila je od velikih poznavalaca arapske poezije, rekla je:

„Ovo ne mogu biti riječi jednog čovjeka! Ako na ovom svijetu postoje ovakve riječi, onda nije ispravno da pjesma moga brata bude izvješena na zidovima Ka'be. Treba ju ukloniti i na njeno mjesto izvjesiti ove riječi.“ Potom je svojim rukama skinula Imru'l-Kajsovu pjesmu sa zida Ka'be. Nakon toga su skinute i ostale pjesme, jer su bile manje vrijedne od njegove pjesme.¹⁷⁴

Svakom čovjeku koji posjeduje zdravu pamet dovoljno je da samo jednom poslušati Kur'an i shvati da je on Allahov govor. Iz tog razloga je Allahov Poslanik, alejhis-salatu ves-selam, bio zadužen da ljudima lično dostavi Kur'an.

Uzvišeni Allah u ajet-i kerimu kaže:

174. Vidi: Ahmed Dževdet Paša, I, 83.

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ
حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ

„Ako te neki od mnogobožaca zamoli za zaštitu, ti ga zaštititi da bi saslušao Allahove riječi, a potom ga otpremi na mjesto pouzdano za njega...” (et-Tevbe, 6)

Dakle, dopiranje Allahovih riječi do ušiju čovjeka predstavlja povod smještanja imana u njegovom srcu.

Privlačnost glasa koji izgovara kur'anske ajete proizlazi iz sklada harfova, riječi, sukuna, hareketa, dugih i kratkih slogova. Učenje Kur'ana sa harmoničnim prelaskom sa jednog glasa na drugi, sa jedne riječi na drugu, u srce slušaoca unosi prijatnost i ugođaj. Čak i oni koji ne razumiju značenje kur'anskih ajeta osjećaju prijatnost i slast prilikom slušanja Kur'ana, ukoliko je učenje harmonično i u skladu sa propisanim pravilima.¹⁷⁵

Odnos mušrika prema Kur'anu

Islam je dokinuo razvratni život mekkanskih mušrika tako što je zastupao istinu, pravo i pravednost. Nagovještavajući Sudnji dan, ponovno proživljenje i polaganje računa, naglašavao je činjenicu da će silnici i pokvarenjaci biti kažnjeni. To je mnogo uznemiravalo nevjernike.

175. Naučna disciplina koja se bavi učenjem Kur'ana naziva se „Kiraet“. Kur'an se može učiti na deset različitih kiraeta, koji se još zovu „Kira'atu'l-ašere“. Od tih kiraeta sedam je vjerodostojnih, koji se nazivaju po svojim utemeljiteljima, kao što je slučaj sa pravnim školama-mezhebima. Utemeljitelji kiraeta nazivaju se imami kiraeta, a u našoj zemlji (tj. Turskoj, kao i kod nas u BiH, o.prev.) najpoznatiji i najrašireniji je „Asimov kiraet“.

Pored toga, islam je njihove bogove proglasio lažnim, a „Velika vijest“, o kojoj ih je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potresla je cijelu Mekku. Naime, u prvim ajetima sure en-Nebe’ opisani su strašni prizori Smaka svijeta:

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ. عَنِ النَّبِإِ الْعَظِيمِ. الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ

„O čemu oni jedni druge pitaju? O vijesti velikoj, o kojoj oni različita mišljenja imaju.“ (en-Nebe’, 1-3)

Čovjek je stvoren kao biće koje teži istini i veoma teško prihvata ono što nije nepoznato njegovom srcu. On uvijek stremi i slijedi ono što mu je poznato, a uznemiravaju ga stvari koje ne zna i ne želi saznati. Još od davnina ljudi su raspravljali o fenomenu smrti, fenomenu koji su aktuelizirali i objašnjavali svi Allahovi poslanici, alejhimus-selam. Pitanje smrti, koje se poput zmije otrovnice sklupčalo u podsvijesti mušrika, pričinjavajući im s vremena na vrijeme tegobnu neprijatnost, oni su htjeli na mnogobrojne načine potisnuti u zaborav, eliminisati i baciti duboko u tamnicu svoje podsvijesti. Međutim, smrt predstavlja strašni ponor u kojem će završiti svaki čovjek bez izuzetka. Ona je realnija od samoga života i gotovo uvijek predstavlja predmet čovjekovog razmišljanja i nastojanja da dokuči njen pravi smisao.

Kako ljudski razum nije u stanju razriješiti čvor svoje budućnosti, jedino pravo rješenje može mu dati Objava. Vijest o smrti i ponovnom proživljenju, koju su donosili svi Allahovi poslanici, alejhimus-selam, umjesto da bude prihvaćena sa zahvalom i poštovanjem, kod ljudi je uglavnom prihvaćena sa sumnjom, negodovanjem i poricanjem. Nevjernici i poricatelji, čiji je život u koliziji sa ciljem i mudrosti postojanja na ovome svijetu, sa velikim čuđenjem i zbunjenošću primili su vijesti o životu na Ahiretu koje im je dostavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Zbog

svoje razuzdanosti i slijeđenja strasti okrenuli su leđa njegovom pozivu ka vječnoj sreći, pokazujući neviđeni inat i negodovanje.

Ahiret se u Kur'anu Čanom, između ostalog, spominje i kao **“nebe'un azim: vijest velika”**, a razlog i mudrost toga sasvim su jasni, jer ljudi – bez obzira na životne uvjete – osjećaju nemir i neprijatnost spram smrti. Svi životni putevi završavaju se na horizontu smrti, čiju gorčinu posebno osjećaju srca nevjernika. Za one koji su još živi ne postoji veći događaj od smrti, a vijest o tom događaju i njegovoj veličini potrebno je shvatiti na poseban način. Oni koji ispravno razumiju značaj tog događaja ostavljaju pretjeranost u prolaznim i kratkotrajnim uživanjima i okreću leđa lažnoj budućnosti, usmjeravajući svoje lice ka Istini i vječnosti. Život u kojem se ne uzima pouka od smrti ne predstavlja ništa drugo do tamu i nesreću. Zvijezda sreće se rađa sa smrću, na kraju lijepo proživljenog života. Zbog toga islam preporučuje trajno sjećanje na smrt i pripremanje za nju.

Nevjernici nisu bili zadovoljni kur'anskim definicijama smrti i Ahireta, jer one nisu odgovarale njihovim niskim strastima. Zato su došli kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i zatražili od njega da ih izmijeni na način kojim će oni biti zadovoljni, govoreći:

„Donesi nam Kur'an u kojem se ne naređuje da ostavimo Lata i Uzza'a. Ako ti Allah ne objavi takav Kur'an, ti nam donesi Kur'an od sebe ili izmijeni ovaj koji ti je već objavljen. Umjesto ajeta koji nagovještavaju kaznu donesi ajete milosti; zabranjene stvari zamijeni dozvoljenim, a dozvoljene zabranjenim!“

O njima je objavljen sljedeći ajet-i kerim:

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا آتِ
بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ

نَفْسِي إِنْ أَتَّبَعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

„A kad im se kazuju ajeti Naši, koji su jasni, onda govore oni koji ne vjeruju da će pred Nas stati: ‘Donesi ti kakav drugi Kur’an ili ga izmijeni!’ - Reci: ‘Nezamislivo je da ga ja sam od sebe mijenjam, ja slijedim samo ono što mi se objavljuje, ja se bojim - ako budem neposlušan svome Gospodaru - patnje na Velikom danu.’“ (Junus, 15) (Vidi: Vahidi, str. 270; Alusi, XI, 85).

Mušrici su bili zbunjeni i nisu znali šta da rade. Odgovorili su novim uznemiravanjem, mučenjima i još većim pritiscima na muslimane. Život u Mekki postao je nepodnošljiv. U tom stanju muslimani su od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražili dozvolu da učine hidžru i presele u Abesiniju. Dozvolu je tražio čak i Ebu Bekr, radijallahu anhu, pa kada mu je dozvoljeno, krenuo je na put.

Nakon dan-dva Ebu Bekr, radijallahu anhu, na putu susrete Ibn Degineta, poglavara plemena Kāre.

Ibn Degineta mu reče:

„Ebu Bekre! Čovjek poput tebe ne napušta svoj zavičaj i ne može biti protjeran. Tako mi Allaha, ti si ukras svoga plemena, činiš dobro, pomažeš rodbinu i štitiš nemoćne! Vрати se natrag, jer ti si pod mojom zaštitom.“

Nakon tog razgovora Ebu Bekr, radijallahu anhu, vratio se u Mekku zajedno sa Ibn Deginetom. Kada su ušli u Mekku, Ibn Degineta je pred svim Kurejšijama izjavio da je Ebu Bekr pod njegovom zaštitom.

Međutim, Kurejšije mu postaviše neke uvjete, rekavši:

„Reci Ebu Bekru, neka ibadet svome Gospodaru čini u svojoj kući. Neka tamo klanja namaz i uči Kur'an koliko želi, ali neka to ne radi van kuće i neka nas time ne uznemirava! Bojimo se da će uticati na naše žene i djecu.“

Ibn Degine je njihove uvjete prenio Ebu Bekru, radijallahu anhu, što je on i prihvatio. Ispred svoje kuće napravio je mjesto na kojem je počeo obavljati namaz i učiti Kur'an. Pošto je bio jako osjećajnog i mehkog srca, prilikom učenja Kur'ana često bi plakao. Žene i djeca mušrika okupljali su se oko njega i sa divljenjem slušali njegovo učenje. To je uplašilo mušrike koji odmah zatražiše od Ibn Degineta da mu zabrani takvo ponašanje ili da mu uskrati svoju zaštitu.

Ibn Degine je došao kod njega i rekao mu:

„Ebu Bekre, ili sjedi mirno u svojoj kući, ili obznani da si izišao iz moje zaštite.“

Na njegove riječi Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, oslanjajući se na Uzvišenog Allaha, rekao je:

„Vraćam ti tvoju zaštitu! Meni je dovoljna Allahova zaštita!“
(Buhari, Menakibu'l-Ensar, 45; Ibn Hišam, I, 395-396)

Arapi su bili narod koji pridaje veliku pažnju i interesovanje za književnost, lijepo izražavanje i rječitost, i to ih je mnogo privlačilo. U arapskoj književnosti samo jedan bejt (dvostih) dovoljan je da se neko uzdigne do Neba ili ponizi do zemlje. Iz tog razloga su mušrike poduzimali mjere opreza i odbrane od Kur'ana, jer ih je opčaravao svojim stilom i rječitošću. Zabranjivali su njegovo učenje i slušanje, a u nekim situacijama su pravili i buku kako bi spriječili da njegovi ajeti dopiru do srca ljudi. O tome nas Uzvišeni Allah obavještava u Kur'anu:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالْغَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَبُونَ

„Oni koji ne vjeruju govore: 'Ne slušajte ovaj Kur'an, nego pravite buku da biste ga nadvikali!'“ (Fussilet, 26)

Uprkos velikom uznemiravanju, vrijeđanju i nasilju koje mu je činio njegov narod, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavio je pozivati islamu i vječnoj sreći. Ljude koji su dolazili u Mekku radi hodočašća ili drugog razloga mušrici su presretali nadomak Mekke, upozoravajući ih da se ne približavaju Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ne slušaju njegove riječi. U tom pogledu oni su im čak i prijetili, a o plemenitom Pejgamberu, sallallahu alejhi ve sellem, govorili su ono u šta ni sami nisu vjerovali: da je ludak, sihirbaz, vračar, pjesnik i drugo. Time su htjeli udaljiti ljude od njega.

Kada je Tufejl ibn Amr, radijallahu anhu,¹⁷⁶ došao u Mekku, nekoliko mekkanskih prvaka došli su kod njega i rekli mu:

„Tufejle, ti si pjesnik i ugledan čovjek u svom plemenu. Došao si u naš zavičaj, ali se pripazi tog čovjeka koji se pojavio među nama. Njegov slučaj doveo nas je u tešku situaciju. Poremetio je našu zajednicu i poslove. Njegove riječi su poput magije: razdvajaju čovjeka od njegova oca, brata i supruge. Bojimo se da ovo što je nas pogodilo ne pogodi tebe i tvoj narod. Ni u kom slučaju nemoj razgovarati s njim i ne slušaj ga!“

176. **Tufejl ibn Amr ed-Deysi**, radijallahu anhu, bio je čovjek poznat po svojoj časti, pameti, pjesništvu i gostoprimstvu. Njegova vrata bila su otvorena za svakoga. Hranio je gladne, prihvatao one koji bi tražili utočište i pružao pomoć onima koji bi tražili pomoć od njega. Islam je prihvatio u desetoj godini poslanstva. Pleme Devs, kojem je pripadao, pozivao je u islam sve do hidžre. U Bitki na Jemami pokazao je veliku hrabrost i poginuo kao šehid.

Nakon što je saslušao njihove riječi, Tufejl je odlučio da od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne sluša nijednu riječ. Štaviše, kada je stigao u Mesdžidu'l-Haram, u uši je stavio pamuk da ne bi čuo Resulullahove riječi. Međutim, u njegovo srce se uvuče sumnja i on poče koriti samoga sebe:

„Teško meni! Tá ja sam pametan čovjek, i uz to, pjesnik! Dobro poznajem šta je lijep a šta ružan govor. Šta me, onda, sprječava da saslušam tog čovjeka? Ako su njegove riječi lijepe, prihvatit ću ih, a ako nisu, odbacit ću ih!“

Tako Tufejl odluči čekati, pa kada Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pođe svojoj kući, on ga poče slijediti, vrebajući pogodnu priliku za razgovor. Napokon ga je sustigao i započeo razgovor s njim:

„Muhammede! Tvoji sunarodnjaci mi rekoše svašta o tebi. Toliko su me prestrašili tobom da sam u svoje uši stavio pamuk kako te ne bih slušao. Poslije sam, uz Allahovu pomoć, odlučio da poslušam tvoje riječi. Pa, možeš li mi objasniti čemu pozivaš?“

Tufejl, radijallahu anhu, dalje pripovijeda:

„Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio mi je šta je islam i proučio mi nešto iz Kur'ana. Tako mi Allaha, do tada nisam čuo ništa ljepše od njegovih riječi.. Odmah sam prihvatio islam i posvjedočio da nema drugog Boga osim Allaha.“

Nakon što je nekoliko dana ostao kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je dozvolu da se vrati u svoje pleme, sa namjerom da ih poziva u islam. Zamolio je plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da učini dovu za njega kako bi mu Allah Uzvišeni darovao neki keramet, koji bi koristio prilikom pozivanja ljudi. Bereketom dove Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, između Tufejlovih očiju pojavila se svjetlost, koja

je na njegovu molbu, prešla na vrh njegovog štapa. Poslije toga se vratio svome narodu, pozivao ga u islam i borio se na Allahovm putu dok nije poginuo kao šehid.¹⁷⁷

Tufejlovom, radijallahu anhu, pozivu prvi se odazvao Ebu Hurejre, radijallahu anhu, koji će prenijeti najviše hadisa od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.¹⁷⁸

Iako su mušrici imali neprijateljski odnos prema Kur'anu, kada bi se osamili i suočili sa svojom savješću, prihvatili su njegove istine i u tajnosti slušali njegove ajete. Međutim, kao ispriku za svoje poricanje iznosili bi nešto drugo:

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ

„I još kažu: ‘Trebalo je da ovaj Kur'an bude objavljen kakvom uglednom čovjeku iz jednog od ova dva grada!’“ (ez-Zuhruf, 31)

Njihova savjest prihvatila je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, kao istinitog Poslanika, a Kur'an kao istinitu Knjigu, ali su ih njihove strasti sprječavale da to priznaju. Prihvatili su da je Kur'an Allahova knjiga, ali su smatrali pogrešnom Allahovu volju i odredbu. Po njihovoj pameti, koja je bila prekrivena strastima i zabludama, Kur'an nije trebao biti objavljen jednom siročetu koje ne posjeduje imetak i nema nikoga svoga, nego Velidu ibn Mugiretu iz Mekke ili Amru ibn Umjeru iz Taifa.

Iz tog razloga Velid ibn Mugire je govorio:

177. Ibn Hišam, I, 407-408; Ibn Sa'd, IV, 237-238.

178. Ibn Hadžer, *el-Isabe*, II, 226.

„Zar da Kur’an bude objavljen Muhammedu pored mene, prvaka Kurejša, ili Amra ibn Umejra, prvaka Sekifa?!“ (Ibn Hišam, I, 385)

Međutim, vrijednost robova kod Allaha Uzvišenog ne mjeri se po njihovom bogatstvu ili porijeklu, nego bogobožnosti. Pa ipak, i u tom pogledu je Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, bio mnogo vrijedniji od njih.

Optužbe na račun Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i Kur’ana

Sve što su mušrici radili protiv Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je uzaludno. Iako su znali da je on pismoneuk, ovoga puta su počeli širiti glasine kako ga Kur’anu podučava jedan rob, kršćanin. Uopće nisu razmišljali da li bi jedan rob, koji postavlja temelje uzvišene vjere, tu čast prepustio nekome drugom i da li bi nakon toga ostao kršćanin?

Odgovor na njihovu besmisleni potvrdu Uzvišeni Allah je dao u Kur’anu:

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ
إِلَيْهِ أَعِجِبِي وَهَذَا لِسَانُ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ

„Mi dobro znamo da oni govore: ‘Poučava ga jedan čovjek!’ Jezik onoga zbog koga oni krivo govore je jezik tuđina, a ovaj Kur’an je na jasnom arapskom jeziku.“ (en-Nahl, 103)

وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ
وَلَا تَحْطُوهُ بِيَمِينِكُمْ إِذَا لَأَزْتَابِ الْمُبْطِلُونَ

„Ti prije nje nijednu knjigu nisi čitao, a nisi je ni desnom rukom svojom pisao; inače, posumnjali bi oni što laži govore.“

(el-Ankebut, 48)

Pored toga, da bi spriječio uticaj njihovih potvora i laži, Uzvišeni Allah je objavio Svome Poslaniku:

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ
 أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُّ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ
 قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ

„Zato ti opominji, jer ti, milošću Gospodara svoga, nisi ni prorok ni lud. Zar oni da govore: ‘On je pjesnik, sačekat ćemo da vidimo šta će mu suđeno biti.’ ‘Pa čekajte’ - reci ti – ‘i ja ću zajedno sa vama čekati!’“ (et-Tur, 29-31)

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا
 جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا
 تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَىٰ بِهِ
 شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ

„A kad se ovima Naši jasni ajeti kazuju, onda oni koji ne vjeruju govore o Istini čim im dođe: ‘Ovo je prava čarolija!’ Zar oni da govore: ‘On ga izmišlja!’ Reci: ‘Pa, ako ga izmišljam, vi mene od kazne Allahove nećete moći odbraniti; on dobro zna što o Kur’anu govorite. On je dovoljan svjedok i meni i vama; On prašta i samilostan je.“ (el-Ahkaf, 7-8)

Mušrici se nisu ustručavali da iznose razne potvore i optužbe na račun Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer nisu

željeli krenuti pravim putem. Međutim, oni su veoma dobro znali istinu. Prvaci među njima bojali su se da islam iziđe van granica Mekke i proširi se među ostalim arapskim plemenima. Stoga su se okupili u kući Velida ibn Mugire i međusobno razgovarali:

„Šta ćemo reći o Muhammedu plemenima koja dolaze u Mekku?“, upitali su neki od njih.

Velid ibn Mugire, koji se lično sreo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i slušao Kur'an od njega, rekao je:

„Ja poznajem sve vrste poezije. Ono što sam čuo od njega nije poezija, a ni proza. Nikada prije nisam čuo tako nedostižnu rječitost i stil u toliko savršenoj harmoniji riječi. Njegove riječi ne liče na govor vrača ili luđaka, jer kod njega nisam vidio nijedano obilježje ludosti. Za njega ne možemo reći ni da je čarobnjak, jer on ne puše u uzlove i ne izgovara nerazumljive riječi!“

Nakon toga, Velid je ipak za njihovu pokvarenu namjeru pronašao rješenje, rekavši:

„On razdvaja braću i sije razdor među rodbinom! Stoga njegove riječi nisu ništa drugo do sihr i magija!“ (Ibnu'l-Dževzi, VIII, 403-404; Hakim, II, 550; Vahidi, s. 460)

Kako nisu bili u stanju pronaći nedostatak Kur'anu, mušrici su za metu uzeli ličnost blagoslovljenog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Za podle mušrike smrt dvogodišnjeg Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, sina Kasima bila je prilika da jezikom Asa ibn Vaila nazovu Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, „ebter“; tj. bez

spomena i nasljednika. Na taj način su htjeli da umanje njegov uticaj i ugled u očima ljudi.

Međutim, ni u tome nisu uspjeli. Sura el-Kevser za njih je bila šamar Onoga koji savladava i ponizuje:

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرِ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

„Mi smo ti (Miljeniče), uistinu, mnogo dobro dali, zato **Gospodaru svome namaz klanjaj i kurban kolji, onaj koji tebe mrzi sigurno će bez spomena ostati.**“ (el-Kevser, 1-3)

Iz ove sure razumijemo da će svi oni koji mrze i vrijeđaju plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bez obzira u kojem mjestu ili vremenu živjeli, ostati bez spomena. Primitivci koji Prvaka svih vjerovjesnikā, sallallahu alejhi ve sellem, nazivaju beduinom i drugim pogrdnim imenima, i oni nesretnici koji njegovu uzvišenu vjeru nazivaju pustinjskim zakonom, nisu ništa drugo osim jadnikā koji su lišeni duhovnih i materijalnih vrijednosti, bez lijepog spomena i plemenitih nasljednika.

Kao što pjesnik kazuje:

*Onaj ko ne bude gajio ljubav prema tvojim evladima,
na Sudnjem danu bit će proklet i gori od šejtana!..*

Oni koji nisu iskazivali poštovanje prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, isti su kao i njihovi prethodnici u vremenu prethodno poslanih Allahovih poslanika, a to su nepravedni vlastodršci i oholi bogataši koji su raskošnim i raskalašenim životom živjeli.

Uzvišeni Allah o njima kaže:

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
كَافِرُونَ وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ

„Mi ni u jedan grad nismo poslanika poslali, a da nisu rekli oni koji su na raskošan život bili navikli: ‘Ne vjerujemo mi u ono što je po vama poslano!’ - i da nisu govorili: ‘Imamo više imetka i djece; mi nećemo biti mučeni!’“ (Sebe, 34-35)

وَلَا تُطْعَمُ كُلُّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ هَمَّازٍ مَّشَاءٍ بِنَمِيمٍ مَّنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ
أَثِيمٍ عُتْلٍ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ
آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

„I ne slušaj nijednog krivokletnika, prezrena, klevetnika, onoga koji tuđe riječi prenosi, škrtca, nasilnika, velikog grješnika, surova i, osim toga, u tuđe pleme uljeza, samo zato što je bogat i što ima mnogo sinova, koji govori, kad mu se ajeti Naši kazuju: ‘To su samo naroda drevnih priče!’“ (el-Qalem, 10-15)

Ebu Leheb, povodom kojeg je objavljena sura el-Leheb, govorio je:

„Šta će mi vjera koja izjednačava druge ljude sa mnom!...“

Najveći neprijatelj islama i Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Džehl, govorio je:

„Mi znamo da je istina ono što Muhammed govori! Do sada smo radili sve ono što je radila njegova porodica i nimalo nismo zaostajali za njima, ali oni sada govore i hvališu se: ‘Među nama je Allahov Poslanik!’ Mi ne možemo proglasiti poslanikom nekoga od

nas, jer to nije moguće. Stoga nikada neću prihvatiti Muhammedovo poslanstvo!..“ (Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 113)

Zbog mržnje koju je osjećao prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom Ebu Džehl je rekao:

„Ako ga vidim u namazu, glavu ću mu zgaziti!“

Nakon toga se dogodilo da je Ebu Džehl došao u Harem i vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako klanja namaz. Smjesta je krenuo prema njemu da ispuni svoj zavjet, ali mu ruke zadržtaše, a lice probljedi. Obuzeo ga je toliki strah da mu je iz ruke ispao kamen koji je bio uzeo. Brzo se okrenuo i počeo bježati. Prisutni su zbudjeno pitali šta mu se dogodilo, a on je u strahu odgovorio:

„Kad sam došao nadomak njega, pred mene je izišla jedna razjarena i strašna deva kakvu u svome životu nisam vidio. Tako mi Boga, umalo me progutala!“ (Ibn Hišam, I, 318; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 92-93)

Uzvišeni Allah je uvijek štitio Svoga roba i poslanika, Muhammeda Mustafu, sallallahu alejhi ve sellem, i vjeru sa kojom ga je poslao.

Uprkos tome mušrici nisu mogli prihvatiti činjenicu da ih Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poziva Istini, stoga su se udaljavali od njega i od Kur'ana koji im je dostavljao. Kao da su bježali od božanske stvarnosti.

Uzvišeni Allah o njima je rekao sljedeće:

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ
كَانَهُمْ حُمْرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ

„Pa zašto oni pouku izbjegavaju, kao da su divlji magarci preplašeni, koji od onih koji ih progone bježe.“ (el-Muddessir, 49-51)

Pjesnik je veoma lijepo opisao stanje mekkanskih nevjernika, koji su znali istinu ali nisu htjeli da je prihvate, ukazujući na činjenicu da je uputa od Allaha Uzvišenog:

*Gospodaru, ako Ti ne daruješ uputu,
kakva je korist od ove pameti?!
Gospodaru, ako Ti u zabludi ostaviš,
kakva je korist Ebu Džehlu od arapskog jezika?!*

Međutim, poricanje, inat i mržnja nevjernika prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i vjernicima poprimit će oblik nepodnošljivih uznemiravanja, zlostavljanja, mučenja i progona, kroz koje su muslimani morali proći.

Period uznemiravanja i zlostavljanja

Budući da mušrici nisu postigli nikakav uspjeh u svojim nastojanjima da se nagode sa Ebu Talibom i Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, odlučili su da ovu stvar okončaju silom. U početku nisu napadali one muslimane čije su porodice i rodbina bili mnogobrojni, a nasilje prema nezaštićenim muslimanima činili su u tajnosti.

Žrtve mušrika bili su siromašni muslimani, robovi i robinje. Nad njima su vršene sve vrste nasilja i primjenjivani svi oblici mučenja...

Hazreti Habbab, radijallahu anhu,¹⁷⁹ povaljivan je na vatreni žar i zadržavan na njemu sve dok se vatra ne bi ugasila masnoćom koja je izlazila iz njegova tijela.

179. **Habbab ibn Erett, radijallahu anhu**, bio je šesta osoba koja je prihvatila islam. Bio je jedan od hrabrih i predanih muslimana kojeg su mušrici strašno mučili. Do smrti je na svojim leđima nosio tragove njihovih mučenja. Nakon što je učinio hidžru učestvovao je u Bitki na Bedru i drugim bitkama. Od Allahovog

Habbab, radijallahu anhu, bio je kovač i neki od mušrika dugovali su mu za poslove koje je bio uradio za njih. Kada je zatražio od njih da izmire svoja dugovanja prema njemu, odgovarali su:

„Nećemo ti platiti sve dok ne zaniječeš Muhammeda!“

Ne pridavajući značaj ovosvjetskom prolaznom bogatstvu, hazreti Habbab je rekao:

„Nikada neću zanijekati njegovo poslanstvo i uvijek ću biti uz njega!“

Jedan dio muka koje je podnio, hazreti Habbab, radijallahu anhu, lično opisuje:

- Jednoga dana otišao sam kod Asa ibn Vaila i zatražio da od njega da mi plati dug, pa mi je rekao: „Neću ti platiti sve dok ne zaniječeš Muhammeda.“

Na to sam mu rekao: „Neću ga zanijekati do tvoje smrti, pa čak i do tvog ponovnog proživljena.“

„Znači, ja ću umrijeti i ponovo biti proživljen?“, upitao je.

„Da!“, odgovorio sam.

„U tom slučaju, dug ću ti platiti kada budem ponovo proživljen, jer ću i tada biti imućan!“, rekao je. Nakon toga su objavljeni sljedeći ajeti:

أَفْرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا. أَأَطَّلَعَ الْغَيْبَ
 أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا. كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ
 الْعَذَابِ مَدًّا. وَنُرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenio je 32 hadisa. Na Ahiret je preselio u sedamdeset i nekoj godini života u Kufi, 657. godine ili 37. godine po hidžri.

„Zar nisi vidio onoga koji u dokaze Naše ne vjeruje i govori: ‘Zacijelo će mi biti dato bogatstvo i djeca!’ Ili je on budućnost prozreo ili je od Milostivog obećanje primio? Nijedno! Mi ćemo ono što on govori zapisati i patnju mu veoma produžiti, a ono što smo mu dali - naslijediti, i sam samcat će Nam se vratiti.“

(Merjem, 77-80) (Vidi: Buhari, Tefsir, 19/3; Muslim, Munafikin, 35-36; Tirmizi, Tefsir, 19/3162)

Hazreti Habbabova vlasnica, Ummu Enmar, u njegovom mučenju nije zaostajala za drugim mušricima. Na njegovu glavu je prislanjala usijano željezo. Čim mu se pružila prilika Habbab je došao kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i požalio mu se na Ummu Enmar. Na to je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio dovu za hazreti Habbaba:

„Gospodaru moj, pomози Habbabu!“

Odmah poslije toga Ummu Enmar je dobila tešku glavobolju i počela zavijati poput psa. Savjetovali su joj kauterizaciju glave, pa je Habbab zagrijavao željezo i žigosao njenu glavu.¹⁸⁰

Hazreti Bilal, radijallahu anhu,¹⁸¹ bio je jedan od muslimana koji su podnijeli najteža mučenja. Bilal je bio rob Umejjeta ibn Halefa,

180. Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, II, 115

181. **Bilal ibn Rebah, radijallahu anhu**, više poznat kao Bilal Habeši, bio je porijeklom iz Abesinije. Bio je jedan od prvih sedam muslimana koji su u Mekki javno izjavili svoju pripadnost islamu. Njegova majka Hammame također je među prvima primila islam. Stoga su oboje u prvim godinama islama bili izloženi teškim mučenjima. Prve godine po hidžri Bilal, radijallahu anhu, prvi je proučio ezan i tako postao mujezin Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, učestvovao je u svim bitkama. Kada je osvojena Mekka, popeo se na krov Ka'be i proučio ezan. Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pripremao je vodu za abdest, služio mu, noću ga čuvao i pomagao u državnim poslovima. Nakon smrti Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije

koji ga je mučio na način koji je teško i zamisliti. Polagao ga je na vreli pijesak i na njegove grudi stavljao teško kamenje. Vukao bi ga za sobom po mekkanskim ulicama. Jednom ga je ostavio bez vode cijeli dan i noć, a onda mu odjenuo željeznu (pancirnu) košulju na golo tijelo i držao ga na velikoj vrućini položenog na vrelom pijesku, koji je topio masnoću iz njegovog tijela.

Mušrici su ga mučili na razne načine, ali nisu mogli čuti od njega ono što su zahtijevali. Hazreti Bilal je ponavljao:

„Ehad! Ehad!... (Allah je jedan! Allah je jedan!...)“¹⁸²

Zlostavljanje i mučenje muslimana nije se uvijek završavalo na tome. Hazreti Ammarov otac, Jasir, radijallahu anhumu,¹⁸³ nije htio priznati ono na što su ga primoravali mušrici, pa je usljed teškog mučenja postao šehid.

mogao učiti ezan. Za vrijeme hilafeta hazreti Omera, radijallahu anhu, otišao je u Šam i učestvovao u brojnim bitkama. Tamošnji muslimani su od halife Omera, radijallahu anhu, tražili da im Bilal prouči ezan, pa je on, na zahtjev halife, jedanput proučio ezan. (Zehebi, *Sijer*, I, 357) Slušajući njegov ezan muslimani se prisjetiše sretnog vremena u kojem je među njima bio plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Dok su slušali njegovu učenje, gušili su se u suzama. Bilal, radijallahu anhu, prenio je četrdeset četiri hadisa. Ovaj zaljubljenik u plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, preselio je na Ahiret u šezdeset i nekoj godini u Damasku. Na samrti je rekao: “Inšallah, sutra ću se pridružiti svojim voljenim prijateljima; Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim drugovima.” Njegova supruga je kroz suze povikala: “Teško meni, šta me pogodi!”, a Bilal, radijallahu anhu, čije je srce čeznulo za Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, samo je ponavljao:

“Kako je lijepo, kako je prijatno!” (Zehebi, *Sijer*, I, 359)

182. Ahmed, I, 404; Ibn Sa'd, III, 233; Belazuri, I, 186

183. **Jasir ibn Amir, radijallahu anhu**, u Mekku je došao iz Jemena. Oženio se Sumejjom, robinjom Ebu Huzejfeta. Sa njom je dobio sva sina, Ammara i Abdullaha. (Ibn Sa'd, IV, 136, VIII, 264) Cijela Jasirova porodica primila je islam i zbog toga bila izvrgnuta velikim mučenjima.

Njegova majka, hazreti Sumejja, radijallahu anha, također je postala šehid nakon neviđenog i divljačkog mučenja. Umrla je strašnom smrću: mušrici su je rastrgali dvjema devama.

Tako su Jasir i Sumejja, radijallahu anhuma, postali prvi šehidi u islamu.¹⁸⁴

Jednom prilikom plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prolazio je pored njih dok su ih mušrici mučili, pa je rekao:

„Budite strpljivi, o porodico Jasirova! Radujte se, porodico Jasirova! Uistinu je vaše mjesto u Džennetu!“ (Hakim, III, 432, 438)

I hazreti Ammar, radijallahu anhu,¹⁸⁵ također je bio podvrgnut teškim mučenjima. Njega su jednom prilikom uhvatili i zagnjurili njegovu glavu u bunar, govoreći:

„Nećemo te pustiti dok ne poniziš Muhammeda, a pohvališ Lata i Uza'a!“ Prislili su ga na to i on je izjavio ono što su od njega tražili.

Poslije toga je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, stigla vijest:

„Allahov Poslaniče, Ammar je postao nevjernik!“

Na tu vijest Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je:

„Nije tako! Ammar je od glave do pete ispunjen imanom! Iman je ušao u njegovu meso i krv!“

U tom času je Ammar, radijallahu anhu, stigao, plačući. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, brišući njegove suze, upitao je:

184. Ibn Hadžer, *el-Isabe*, III, 648; Zamahšeri, III, 164.

185. Ukazujući na vrijednost ovog ashaba, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Džennet čezne za susretom sa trojicom: Alijom, Ammarom i Selmanom.” “Ammar uvijek izabere najbolje od onoga što mu se ponudi.” (Tirmizi, Menakib, 32, 34; Ibn Madže, Mukaddime, 11)

„Šta ti se dogodilo?“

„Allahov Poslaniče! Nisu me pustili dok te nisam ponizio i izjavio da su njihovi kipovi bolji od tvoje vjere!“, rekao je Ammar, radijallahu anhu.

„U kakvom je stanju bilo tvoje srce kad si izgovorio te riječi?“ upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

„Moje srce je bilo u izobilju imana u Allaha i Njegova Poslanika, a moja privrženost islamu bila je čvršća od željeza.“, odgovorio je Ammar, radijallahu anhu.

Na to je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, brišući njegove suze, rekao:

„*Ammare, ako te opet primoraju, postupi opet tako!*“

Poslije tog događaja objavljen je sljedeći ajet-i kerim:

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ
وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ

„Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao - osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri - čeka Allahova kazna. One kojima se nevjerstvo bude mililo stići će srdžba Allahova i njih čeka patnja velika.“ (en-Nahl, 106) (Vidi: Ibn Sa'd, III, 249; Ibn Esir, *el-Kamil*, II, 67; Hejsemi, IX, 295; Vahidi, str. 288-289)

U navedenom ajetu nalazi se dokaz kojim se u teškim situacijama dozvoljava poricanje Allaha i univerzalnih istina islama.

Neprijatelji islama mučili su i tukli hazreti Suhejba, radijallahu anhu,¹⁸⁶sve dok ne bi izgubio svijest.

Zinnira je bila robinja koja je također teško zlostavljana. Kao posljedica mučenja koje joj je činio Ebu Džehl – oslijepila je.

„Znaš li da su ti Lat i Uzza oduzeli vid!“, govorio joj je Ebu Džehl.

„Ne, tako mi Allaha, oni mi nisu uzeli vid!“, govorila je Zinnira. „Lat i Uzza mi ne mogu pribaviti ni korist ni štetu. Moj Gospodar je kadar da mi povрати vid!“

Narednog jutra mušrici su primijetili da joj je Allah uistinu povratio vid. (Ibn Hišam, I, 340-341; Ibn Esir, *el-Kamil*, II, 69; *Usdu'l-gabe*, VII, 123)

I ostali muslimani su teško zlostavljani i mučeni. Časni ashabi i ashabijke Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što su: Amir ibn Fuhejre, Ebu Fukejhe, Mikdad ibn Amr, Ummu Ubejs,

186. **Suhejb ibn Sinan**, radijallahu anhu, poznat kao Suhejb er-Rumi, još kao dijete je pao u ropstvo Bizantijaca, a poslije toga i Arapa. Dok je boravio u Mekki u savezništvu sa Ibn Džed'anom, o islamu je saznao od Ammara ibn Jasira, radijallahu anhu, i primio islam. Cijeli imetak je predao mušricima i uz velike teškoće preselio u Medinu. Uzvišeni Allah je o njemu objavio sljedeći ajet:

وَمِنَ النَّاسِ مَنُ يُشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ

“Ima ljudi koji se žrtvuju da bi Allaha umilostvili - a Allah je milostiv robovima Svojim.” (el-Bakare, 207)

Kada ga je vidio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je:

“Ebu Jahja, postigao si veliku dobit u svojoj trgovini!” (Hakim, III, 450-452)

Suhejb, radijallahu anhu, bio je veliki majstor u streljaštvu i učestvovovao je u svim bitkama zajedno sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem. Bio je čovjek srednjega rasta, rumenog tena i veoma darežljiv. Proveo je život radeći i žrtvujući se za islam. Umro je u 73. godini života, 38. godine po hidžri. Pokopan je u mezarju Džennetu'l-Beki'a, u Medini.

Lubejna, Nehdija i njena kćerka, kao i mnogi drugi, bili su izloženi nevjerovatnim zlostavljanjima i torturama mušrika. Mušrici su lancima vezivali njihove noge i bez odjeće ih vukli u pustinju po najvećoj vrućini. Ondje su na njih stavljali veliko kamenje i mučili ih do iznemoglosti. U tako teškom stanju nisu znali ni gdje se nalaze ni šta govore. Vratove su im stezali sve dok ne bi pomislili da su umrli.¹⁸⁷

Postupci mušrika jako su žalostili plemenito srce Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimane koji su bili pod zaštitom svoga plemena. Međutim, nisu bili u mogućnosti da učine bilo šta kako bi im pomogli.¹⁸⁸ Samo je Ebu Bekr, radijallahu anhu, uspio otpupiti sedam robova, među kojima je bio i Bilal, radijallahu anhu.

Tortura i zlostavljanja mušrika svakim danom su rasli, tako da više nisu bili pošteđeni ni Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr, Osman, Zubejr ibn Avvam i Mus'ab ibn Umejr, radijallahu anhum.

Mušrici su po Mekki nalazili propalice i maloumnike koje su podsticali da uznemiravaju i napadaju plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nazivajući ga pogrdnim nadimcima: pjesnik, vračar, čarobnjak i drugim izmišljotinama.¹⁸⁹

187. Vidi: Ibn Madže, Mukaddime, 11; Ahmed, I, 404.

188. Tugu koju je Allahov Poslanik, salallahu alejhi ve sellem, osjećao zbog mušričkog zlostavljanja muslimana, Mehmed Akif opisuje u stihu:

*Zar vam nije dosta zla koje činite vjericima?
Pejgamberovo čisto srce osjeća tugu i bol
Čak i kada trn ubode jednog vjernika.*

Dakle, musliman mora voditi računa da ne povrijedi srce vjernika, jer bi time rastužio srce plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Posebno treba voditi računa da im ne činimo nepravdu, da ih ne ogovaramo, ne ponižavamo i ne činimo ništa čime bi povrijedili njihovo srce.

189. Ibn Hišam, I, 309-310.

Prema predaji koju prenosi Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, jednoga dana dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao namaz pored Ka'be, došao je Ukbe ibn Ebi Muajt s namjerom da ubije Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Prebacio je svoj ogrtač oko njegovog vrata i počeo ga snažno vući za sobom s ciljem da ga zadavi. U tom času Ebu Bekr je uhvatio Ukbeta za rame i odgurnuo ga ustranu, vičući:

„Zar ćete ubiti onoga koji vam je došao sa jasnim dokazima od Gospodara vašeg i koji govori: ‘Moj Gospodar je Allah!’?“

Sličan događaj prenosi i Abdullah ibn Me'sud, radijallahu anhu:

„Jednoga dana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je namaz pored Ka'be. U Haremu su bili prisutni Ebu Džehl i njegovo društvo. Prethodnog dana neko je prinoseći žrtvu zaklao devu, pa je Ebu Džehl upitao prisutne:

„Ko će od vas donijeti ponutricu one deve, koju je jučer zaklala jedna porodica, a potom je staviti na Muhammedova ramena kada bude na sedždi?“

Jedan od prisutnih nesretnika odmah je skočio na noge, brzo donio devinu ponutricu i stavio je na blagoslovljena ramena Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Svi su se grohotom smijali, zadovoljno gurkajući jedan drugoga. Ja sam ih posmatrao sa udaljenosti, a da sam imao nekoga ko bi me mogao zaštititi, sigurno bih to skinuo sa njegovih leđa. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je na sedždi i nije mogao pomjeriti glavu. U međuvremenu neko je o tome obavijestio hazreti Fatimu, radijallahu anha, koja je tada bila mala djevojčica, i ona je dotrčala i skinula ponutricu sa leđa svog blagoslovljenog oca. Potom se okrenula mušricima i rekla im teške riječi, a oni joj ništa ne odgovoriše. Kada

je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završio svoj namaz, povišenim glasom je rekao:

„*Allahu moj, Tebi prepuštam Kurejšije!*“, i ponovio je to tri puta.

Čuvši njegovu dovu, mušrici se prestadoše smijati, a njihova srca se ispuniše strahom. (Jer su iz iskustva znali da se njegova dova mnogo puta primila.) Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pobrojao imena neprijatelja islama, rekavši:

„*Allahu moj, Tebi prepuštam Ebu Džehla, Utbeta, Šejbeta, Velida, Umejjeta ibn Halefa i Ukbeta ibn Ebi Muajta!*“

Tako mi Allaha, koji je Muhammeda poslao sa istinom, sve one koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo u toj dovi, vidio sam kako leže mrtvi na Bedru. Poslije su odvučeni i bačeni u jedan bedranski bunar.“ (Buhari, Salat, 109, Džihad 98, Džizje 21; Muslim, Džihad 107)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uprkos svim zlostavljanjima i mučenjima koja su mušrici činili njemu i muslimanima, nije pristao na kompromis u pogledu poziva tevhidu i nije pravio ustupke u pogledu vjere. Štaviše, svoje vjerne ashabe je pitao:

„*Koji će od vas otići i mušricima učiti Kur'an pored Ka'be?*“

Na njegovo pitanje iz dubine srca odgovorio je Abdullah ibn Meš'ud, radijallahu anhu:

„Ja ću otići, Allahov Poslaniče!“

Potom je otišao u Harem i učio Kur'an pored Ka'be zbog čega su ga mušrici teško pretukli.

Njegovi prijatelji mu rekoše:

„Plášili smo se da ti se ne dogodi upravo ovo što ti se dogodilo!“

Na njihove riječi Abdullah je odgovorio:

„U mojim očima nema niko slabiji od njih! Ako hoćete, ja ću im i sutra otići i učiti Kur'an pored Ka'be?!“

„Nemoj! Proučio si im ono što oni ne vole slušati i to je dovoljno!“, rekli su ashabi. (Ibn Hišam, I, 336-337)

Kada bi neko od bogatih i uglednih ljudi primio islam, Ebu Džehl je odlazio kod njega i grdio ga, govoreći:

„Napustio si očevu vjeru, a tvoj otac bio je bolji od tebe?! Znači, ti njegovo mišljenje smatraš ništavnim, a njegovu čast ponižavaš?! Dajem ti riječ da ni mi nećemo poštovati tvoje mišljenje i da ćemo javno ukazivati na njegovu neispravnost, a tvoj ugled i čast ćemo obezvrijediti.“

Ako bi islam primio neki trgovac, govorio mu je:

„Tako mi Boga, učinit ćemo sve da tvoja roba nema prođe, a tvoj imetak ćemo uništiti.“

Siromašne i bespomoćne muslimane je tukao, mučio i davao lažna obećanja kako bi ih odvratio od islama.

Jednom prilikom upitali su Ibn Abbasa, radijallahu anhuma:

„Da li su Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi mučeni i zlostavljani u toj mjeri da bi se, ukoliko bi napustili vjeru, smatrali oproštenim?“

„Da!“, odgovorio je. „Tako mi Allaha, kada bi mušrici uhvatili jednog od njih, toliko su ga mučili i izgladnjivali da nije bio u stanju sjediti, a izjavljivao bi sve ono što su od njega tražili.“

Kada bi ga upitali:

„Da li su Lat i Uzza bogovi pored Allaha?“

„Da!“, rekao bi.

Kada bi ga pitali i za nekog kukca koji bi se tu našao:

„Da li je i ovo bog pored Allaha?“

„Da!“, rekao bi, a činio je to samo da se spasi teškog mučenja. Međutim, kada bi došao k sebi, odmah bi se vratio tevidu.“ (Ibn Hišam, I, 339-343; Ibn Sa'd, III, 233; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 108)

Trebamo razmišljati o prizorima mučenja i zlostavljanja koja su trpjeli prvi muslimani, kako bismo bolje razumjeli vrijednost blagodat islama koja je do nas došla zahvaljujući njihovoj strpljivosti i izdržljivosti.

Da je Uzvišeni Allah htio, mogao je olakšati širenje islama tako da muslimani ne doživljavaju toliko teškoća i nedaća. Međutim, u tom slučaju ne bi se mogla pokazati iskrenost, hrabrost, izdržljivost, trud i požrtvovanost vjernika. Naravno, ne bi se moglo razlučiti ko je vjernik (mu'min), a ko licemjer (munafik), ko je iskren (sodik), a ko lažac (kazib).

Uzvišeni Allah kaže:

أَلَمْ أَحْسِبِ النَّاسَ أَنْ يَتَرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ
لَا يُفْتَنُونَ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ

„Elif, Lam, Mim. Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: ‘Mi vjerujemo!’ i da u iskušenje neće biti dovedeni? A Mi smo

u iskušenje dovodili i one prije njih, da bi Allah sigurno ukazao na one koji govore istinu i na one koji lažu.“ (el-Ankebut, 1-3)

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ
جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ

„Zar mislite da ćete ući u Džennet, a da Allah ne ukaže na one od vas koji se bore i na one koji su izdržljivi?“ (Ali Imran, 142)

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرُ اللَّهُ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ

„Zar vi mislite da ćete ući u Džennet, a još niste iskusili ono što su iskusili oni koji su prije vas bili i nestali? Njih su satirale neimaština i bolest, i toliko su bili uznemiravani da bi i poslanik, i oni koji su s njim vjerovali - uzviknuli: ‘Kada će već jednom Allahova pomoć!?’ Eto, Allahova pomoć je zaista blizu!“ (el-Bekare, 214)

Suočavanje sa teškim ispitima i iskušenjima u borbi na putu tevhida predstavlja jednu od neminovnosti koju je Allah Uzvišeni uspostavio kao Svoj zakon (sunnetullah). Svi Njegovi poslanici i iskreni robovi podnosili su mnogobrojne teškoće, iskušenja, uznemiravanja i mučenja, a neki od njih su na tom putu ubijeni kao šehidi. Iz tog razloga nije ispravno da musliman padne u beznade zbog nedaća i iskušenja koja ga pogode na Allahovom putu. Naprotiv, mu'mini trebaju znati da je njihovo podnošenje nedaća i iskušenja, koje ih pogode prilikom izvršavanja Allahovih zapovijedi, uvjet za postizanje Allahovog zadovoljstva i Njegove pomoći. U kojoj mjeri

oni pokažu strpljivost i izdržljivost, u toj mjeri će Uzvišeni Allah biti zadovoljan njima i pružiti im Svoju pomoć.

Podsticanje muslimana na strpljivost

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je čovjek kao i drugi ljudi. Ponekad bi ga rastužili postupci ljudi kojima je želio dobro i uputu. Ponekad bi doživljavao toliko teške trenutke da je zasigurno osjećao potrebu za utjehom..

Utjeha mu je dolazila od njegovog Gospodara. Uzvišeni Allah nije želio da Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bude tužan, stoga mu je Svojim ajetima pružao utjehu i duhovno ga snažio:

إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا

„Ali Gospodar tvoj je tebi milostiv i Njegova dobrota prema tebi zaista je velika.“ (el-Isra, 87)

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ

„A onaj koji ne vjeruje, pa, neka te ne žalosti nevjerovanje njegovo. Nama će se svi vratiti i Mi ćemo ih o onome šta su radili obavijestiti; Allahu su, uistinu, poznate svačije misli. Mi im dajemo da kratko uživaju, a onda ćemo ih natjerati u patnju neizdržljivu.“ (Lukman, 23-24)

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

„Ne žalosti se zbog njih i neka ti nije u duši teško zbog spletki njihovih.“ (en-Neml, 70)

Uzvišeni Allah je Svome Miljeniku pružao utjehu i podsticao ga na strpljivost:

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ

„Zato (Moj Poslaniče!) strpljivo podnosi ono što oni govore i veličaj Gospodara svoga i zahvaljui Mu prije sunčeva izlaska i prije zalaska.“ (Kaf, 39)

Ovim časnim ajetima, koji su Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, povećavali pouzdanje i požrtvovanost, bili su lijek kojim je on ublažavao boli svojih časnih asahaba i vidao rane njihove duše.

Habbab, radijallahu anhu, pripovijeda:

- Jednoga dana dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u hladu Ka'be, došli smo kod njega i požalili mu se na zlostavljanja i mučenja koja smo doživljavali od mušrika.

On, sallallahu alejhi ve sellem, rekao nam je:

„Među narodima prije vas bilo je vjernika koji su bili ščepani i bačeni u jamu, a potom testerom prerezani dužinom svoga tijela, ili im je čeličnim češljevim trgano meso, ali nisu napuštali svoju vjeru. Tako mi Allaha, uistinu će Allah Uzvišeni upotpuniti ovu vjeru, tako da će čovjek sâm otići od Jemena do Hadramevta, ne bojeći se nikoga osim Allaha i ne strahujući za svoje stado osim od napada vukova! Ali vi ste nestrpljivi!...“ (Buhari, Menakibu'l-Ensar, 29) Poslije toga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio sljedeći ajet:

لَا يَغُرَّنَكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ مَتَاعٌ قَلِيلٌ
 ثُمَّ مَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا
 رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
 فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْآبِرَارِ

„Neka te nikako ne obmanjuje to što oni koji ne vjeruju po raznim zemljama putuju: kratko uživanje, a poslije - Džehennem će biti mjesto gdje će boraviti, a užasno je to prebivalište! A one koji se Gospodara svoga boje čekaju džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati - takav će biti Allahov doček. A ono što ima u Allaha bolje je za one koji budu dobri.“

(Ali Imran, 196-198)

Kako su mučenja i torture mušrika postajale sve veće i nepodnošljivije, Uzvišeni Allah je srca muslimana ojačavao Svojim ajetima. Bol i iskušenja su faktori koji robove približavaju njihovom Gospodaru. S druge strane, oni su mjerilo pouzdanja i predanosti vjernika spram Uzvišenog Allaha. U takvim situacijama za muslimane je najbolje da postupe u skladu onoga što im se nalaže u Kur'anu:

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آيْمًا أَوْ كَفُورًا وَاذْكُرِ اسْمَ
 رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا

„Zato izdrži do odluke Gospodara tvoga (tj. čekaj do Njegove presude), i ne slušaj ni grješnika ni nevjernika njihova! I spominji ime Gospodara svoga ujutro i predvečer, i u jednom dijelu noći radi Njega namaz obavljaj, i dugo Ga noću hvali!“ (el-Insan, 24-26)

Potpuno je sigurno da će srce vjernika koji ispuni ovu Allahovu zapovijed postići smirenost (itmi'nan) i snagu kojom će moći izdržati bol iskušenja. U tom smislu, noćni namaz posebno približiva roba Allahu Uzvišenom i pruža mu nevjerovatnu snagu, dok se njegovo srce ne sjedini sa imanom. Uzvišeni Allah o tome kaže:

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلاً

„A ustajanje noću, zaista, jače djeluje i izgovara se jasnije.“

(el-Muzzemmil, 6)

Ma koliko se obaveza noćnog namaza odnosila samo na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za iskrene vjernike on predstavlja najvrjedniji dobrovoljni namaz kojeg obavljaju u skladu sa svojim mogućnostima. Pored noćnog namaza, bogobojaznim vjernicima (muttekijama) preporučeni su i drugi dobrovoljni ibadeti kojima se postiže duhovno uzdizanje i realizuje duhovni odgoj.

Uzvišeni Allah, koji je vjernicima podario potpunu uputu i sreću, Svome Poslaniku sallallahu alejhi ve sellem, objavio je sljedeće:

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا

„I reci (Moj Poslaniče!): ‘Došla je istina, a nestalo je laži; laž, zaista, nestaje!’“ (el-Isra', 81)

Oni koji žele da uzdignu i uzvise riječ istine moraju dati sve od sebe na tom putu, a oni koji žele istinski robovati svome Gospodariu sigurno će biti iskušani mnogobrojnim iskušenjima. Stoga bez borbe i truda nije moguće postići željeni cilj.

O činjenici da se ista stvar odnosi i na poslanike, alejhimus-selam, Uzvišeni Allah kaže:

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا
فَنَجَّيْنَا مِنَ نَشَاءِ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

„I kad bi Poslanici gotovo nadu izgubili i pomišljali da će ih lašcima proglasiti, pomoć Naša bi im došla; Mi bismo spasili one koje smo Mi htjeli, a kazna Naša ne bi mimoišla narod nevjernički!“ (Jusuf, 110)

Koliko su se srca muslimana radovala i koliko se njihova požrtvovanost povećala kada su čuli ove ajete, utoliko su se povećali mržnja i zloba mušrika prema njima. Oni ne samo da nisu prestali uznemiravati i zlostavljati Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i vjernike, nego su svakoga dana iznalazili nove metode ponižavanja i mučenja. Patnje i boli vjernika nisu prestajale. Svakim novim danom one su postajale sve teže i nepodnošljivije.

Prljavi planovi mušrika dosegli su krajnju tačku netrepeljivosti. Počeli su kovati planove o tome kako da presuše izvor Objave i uklone Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ponos svega stvorenog, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na rubu strpljenja je tražio utočište kod svoga Uzvišenog Gospodara, uzdajući se u Njegovu pomoć i zaštitu. Međutim, Njegovo obećanje se još uvijek nije obistinjavalo.

Uzvišeni Allah nije želio da Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bude savladan stanjem u kojem je osjećao veliku tugu i bol, stoga Mu je objavio:

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلَفًا وَعَدِّهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ

„Nemoj ni pomisliti (Moj Miljeniče) da Allah neće održati obećanje Svoje poslanicima Svojim - Allah je, uistinu, silan i strog.“ (Ibrahim, 47)

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَرْصِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ
كَانَهُمْ يَوْمَ يَرُونَ مَا يُوْعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلَاغٌ
فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ

„(Poslaniče Moj!) Ti izdrži kao što su izdržali odlučni poslanici i ne traži da im kazna što prije dođe! A onoga Dana kada dožive ono čime im se prijete, učinit će im se da su ostali samo jedan čas dana. I dosta! A zar će ko drugi biti uništen do narod raskalašeni!“ (el-Ahkaf, 35)

PETA GODINA POSLANSTVA

Hidžra u Abesiniju

Zbog neprestanog zlostavljanja i mučenja kojima su izvrjavani muslimani Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zapovjedio im je da učine hidžru. Oni više nisu mogli slobodno obavljati vjerske propise, a dužnost im je bila da islam šire i prenose drugima.

Kada su časni ashabi upitali kamo će učiniti hidžru, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio im je:

„U Abesiniju! Tamo je vladar koji ne čini nasilje svome narodu. To je zemlja pravednosti. Ostanite tamo dok vam Allah Uzvišeni ne pokaže izlaz iz situacije u kojoj se nalazite!“ (Ibn Hišam, I, 343; Ibn Sađ, I, 203-204)

Ova, prva hidžra, dogodila se u petoj godini poslanstva, u mjesecu redžebu.

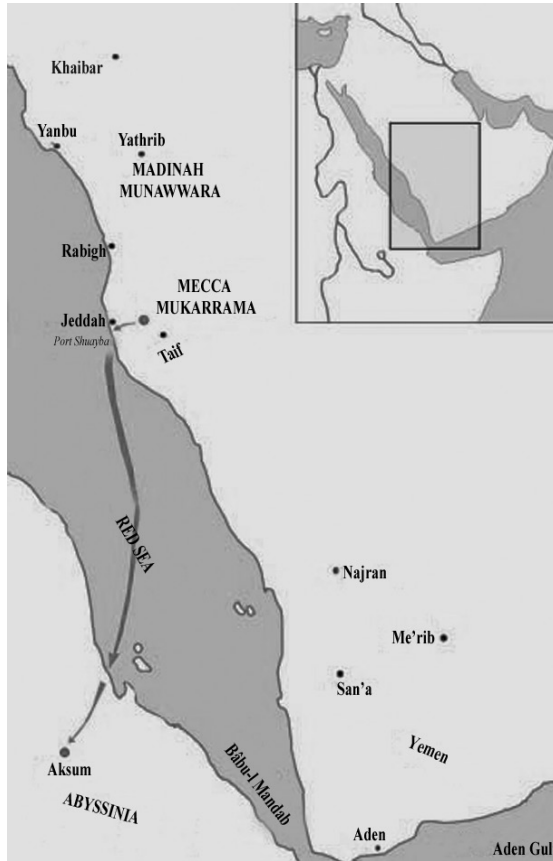
Prva grupa muhadžira sastojala se od dvanaest muškaraca i pet žena. Među njima su bili i poznati ashabi, kao što su: Osman ibn Affan i njegova supruga hazreti Rukajja, Zubejr ibn Avvam, Mus'ab ibn Umejr, Abdur-Rahman ibn Avf, Ebu Seleme, Ummu Seleme, Osman ibn Maz'un i Ibn Me'sud, radijallahu anhum.

Tajno su izašli iz Mekke i dospjeli u luku Šuajbe. Allahovom dobrotom upravo tada su u luku uplovila dva trgovačka broda. Muhadžiri su dogovorili cijenu od pola zlatnika po putniku, ukrcali se i otputovali u Abesiniju. Mekkanski mušrici krenuli su za njima,

ali nisu uspjeli da ih se domognu. Kada su stigli na obalu, brodovi su bili već isplovili. (Ibn Sa'd, I, 204)

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, neko vrijeme nije dobijao nikakve vijesti o hazreti Osmanu i svojoj kćeri hazreti Rukajji, koji su zajedno sa ostalim muslimanima učinili hidžru u Abesiniju. Ponekad je izlazio u čaršiju i kod putnika koji su putovali iz tog pravca raspitivao se o svojoj djeci i ashabima.

Jednu Kurejšijku, koja je bila došla iz Abesinije, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao je za svoju kćer i zeta. Ona je rekla:

„Vidjela sam ih, Ebu Kasime.“

„Kako su? Jesu li dobro?“, upitao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

„Rukajju sam vidjela kako jaše na magarcu, dok je Osman išao pored nje.“, rekla je.

Na njene riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Neka im je Allah na pomoći! Osman ibn Affan je nakon Luta, alejhis-selam, prvi čovjek koji je sa porodicom učinio hidžru.“ (Ali el-Mutteki, XIII, 63/36259)

Prvi muhadžiri su u Abesiniji ostali tri mjeseca. Kada su do njih stigle glasine da su mekkanski mušrici primili islam, odlučili su da se vrate u Mekku. U mjesecu ševvalu, pete godine poslanstva, grupa muhadžira koja se sastojala od 33 muškarca i 6 žena krenula je iz Abesinije prema Mekki. Kada su stigli nadomak Mekke, saznali su da su spomenute glasine bile obična laž, ali bilo je kasno da se ponovo vraćaju u Abesiniju. U Mekku su ušli tajno ili pod zaštitom rodbine i prijatelja. (Ibn Hišam, II, 3-8; Ibn Sa'd, I, 206; Hajsemi, VI, 33)

Slučaj „Garanik“

Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom u Haremu učio suru „en-Nedžm“, koja je bila tek objavljena, prisutni muslimani i mušrici slušali su njegovu učenje. Na kraju ove sure nalazi se ajet u kojem je sedžda-i tilavet. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio spomenuti ajet i učinio sedždu

Allahu, učinili su sedždu i svi prisutni; vjernici i nevjernici, ljudi i džini. (Buhari, Tefsir, 53/4)

Međutim, nevjernici su učinili sedždu svojim kipovima, čija se imena spominju u ovoj suri, a ne Allahu Uzvišenom.

Eto, upravo ovaj događaj će kasnije zadobiti drugačiju formu i biti nazvan slučaj „Garanik“.

Glasina po kojoj su mekanski mušrici prihvatili islam potječe od ovog događaja. Međutim, od toga će orijentalisti sačiniti potvoru i nazvati je slučaj „Garanik“, kojim će pokušati izazvati sumnju u islamski tevhid. Po njihovom mišljenju, koje se zasniva na apokrifnoj (izmišljenoj) predaji, šejtan je u kur'anske ajete ubacio "nadu u zauzimanje kipova", što je učinilo zadovoljnim mušrike, pa su učinili sedždu zajedno sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, njihove potvore i neosnovane tvrdnje izišle su na vidjelo...

Islamski učenjaci iz oblasti tefsira, hadisa, sireta i historije islama ukazali su na neutemeljenost njihove tvrdnje da je šejtan ubacio "nadu u zauzimanje kipova". To nije istina sa aspekta vjerodostojnosti lanca prenosilaca (sened) kojim se to prenosi, a niti je u skladu sa islamskim tevhidom.

Prije svega treba znati da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio sačuvan od nemara i grijehenja prilikom dostavljanja Objave. Uopće nije moguće da šejtan ima uticaja na Allahove poslanike, alejhimus-selam, ili da ubaci laž u Objavu koja im se dostavlja. Uzvišeni Allah nas je obavijestio da šejtan ne može uticati na iskrene vjernike,¹⁹⁰ pa kako bi, onda, mogao imati uticaj na Objavu koja dolazi povjerljivom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

190. el-Hidžr, 9

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu misije poslanstva bio je sačuvan od svakog nedostatka, nemara, grijeha i pogreške, što je slučaj i sa Kur'anom Časnim, koji je dostavio ljudima.

Uzvišeni Allah o Svojoj knjizi, Kur'anu Časnom, kaže:

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ

„Laž joj je strana, bilo s koje strane, ona je Objava od Mudroga i hvale dostojnoga.“ (Fussilet, 42)

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

„Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!“ (el-Hidžr, 9)

Slučaj „Garanik“ je odbačen i u pogledu lanca prenosilaca (sened) kojim se prenosi. Ibn Huzejme, rahimehullah, o tome kaže:

„Predanje u kojem se govori o Garaniku predstavlja jednu od mnogobrojnih laži nevjernika.“¹⁹¹

Spomenuti događaj nije zabilježen ni u jednoj vjerodostojnoj hadiskoj zbirci; ne prenosi ga nijedan pouzdan prenosilac i ne postoji nijedan vjerodostojan lanac prenosilaca kojim se prenosi. Sve to ukazuje na njegovu neutemeljenost.¹⁹²

Slučaj „Garanik“ nije moguć ni sa stanovišta razuma, jer je u njemu sadržana ideja širka, a poznato je da islam od svog početka poziva čistom tevhidu. U suri en-Nedžm, koja se uzima kao osnova za spomenuti slučaj, od njenog početka do kraja Uzvišeni Allah ponižava širk, obavještava nas da su nazivi mušričkih bogova

191. Ismail Cerrahoglu, DIA, „Garanik“ md., XIII, 363.

192. Kadi Ijad, II, 132.

besmislena imena koja su oni i njihovi preci izmislili i da u svojoj vjeri oni slijede laži, pretpostavke i niske strasti..

Najbolji odgovor na ovu temu daju početni ajeti upravo ove sure:

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ
إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ

„Vaš drug (Muhammed) nije s Pravoga puta skrenuo i nije zalutao! On ne govori po hiru svome - to je samo Objava koja mu se obznanjuje.“ (en-Nedžm, 2-4)

Slučaj „Garanik“ je samo jedna od mnogih potvora koju su neprijatelji islama pokušali plasirati među muslimanima, ali su islamski učenjaci osujetili njihove namjere i sa naučnog stanovišta dokazali da se radi o potvori. Trinaestogodišnji mekkanski period poslanstva prošao je u nastojanju da se ukaže na besmislenost širka (idolopoklonstva) i da se u srcima muslimana učvrsti vjerovanje tevhida, koje ne prihvata ničije izjednačavanje sa Allahom Uzvišenim.

Druga hidžra u Abesiniju

Kada su mekkanski mušrici saznali da su muhadžiri bili dobro prihvaćeni u Abesiniji, to ih je zabrinulo, pa pojačase uznemiravanja i mučenja muslimana.

Osman ibn Maz'un, radijallahu anhu, živio je lagodnim životom pod zaštitom Velida ibn Mugireta, ali kada je vidio kakvim su mučenjima izloženi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, kako ih kažnjavaju vatrom i bičuju, počeo je razmišljati:

„Tako mi Allaha, veliki je nedostatak da ja živim u rahatluku pod zaštitom jednog mušrika dok moji drugovi i njihove porodice

podnose velika iskušenja i nedaće na Allahovom putu! Allahova zaštita je mnogo časnija i sigurnija.“

Nakon tog razmišljanja otišao je kod Velida i rekao mu:

„Amidžiću! Ti si me uzeo pod svoju zaštitu, lijepo si me štitio i ispunio svoje obećanje! Sada želim izići iz tvoje zaštite i otići Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem. On i njegovi ashabi su najljepši uzor za mene. Odvedi me Kurejšijama i saopći im da više nisam pod tvojom zaštitom!“ (Ibn Ishak, str. 158, Hejsemi, VI, 34)

Kako su mušrici povećali svoje nasilje i torturu, muslimani su postali primorani da iste godine ponovo učine hidžru u Abesiniju. Ovoga puta bilo ih je devedeset. Sedamdeset i sedam muškaraca i trinaest žena. U tome ih je predvodio Dža'fer et-Tajjar,¹⁹³ radijallahu anhu, stariji brat hazreti Alije, radijallahu anhu.

Lejla, radijallahu anha, pripovijeda:

-
193. **Dža'fer ibn Ebi Talib**, radijallahu anhu, amidžić je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Islam je primio prije nego što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u Erkamovu kuću i počeo širiti islam. Hidžru u Abesiniju je učinio zajedno sa suprugom Esmom bint Umejs, radijallahu anha. (Ibn Sa'd, IV, 34) U Abesiniji su ostali do sedme godine po hidžri. Kada su stigli u Medinu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u Bitki na Hajberu. Poslije bitke i njima je pripao dio iz ratnog plijena. (Buhari, Megazi, 38) Hazreti Dža'fer, radijallahu anhu, pao je kao šehid u Bitki na Muti, osme godine po hidžri. Ibn Omer, radijallahu anhuma, kazuje: “Našli smo Dža'fera među šehidima, a na njegovom tijelu je bilo više od devedeset rana od strijele, sablje i koplja.” (Buhari, Megazi, 44) Nakon što je hazreti Dža'fer, radijallahu anhu, u borbi izgubio obje ruke, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio je ashabe da mu je Allah u Džennetu darovao krila, rekavši: “Vidio sam Dža'fera kako u Džennetu leti zajedno sa melekim.” (Tirmizi, Menakib, 29/3763) Poslije toga je Džafer, radijallahu anhu, nazvan “Tajjar”, što znači “Letač”.

„Omer se jako srdio na nas zato što smo primili islam. Kada smo se spremili da krenemo u Abesiniju, ja sam već bila na devet kada on dođe i upita:

„Kuda idete, Ummu Abdullah (majko Abdullahova)?“

„Uznemiravali ste nas zbog naše vjere, pa idemo tamo gdje nas niko neće uznemiravati!“, odgovorila sam.

„Neka Allah bude s vama!“, rekao je.

Kada je došao moj muž Amir, ispričala sam mu kako je Omer ibn el-Hattab bio blag prema meni, na što mi on reče:

„Ti se, izgleda, nadaš da će on primiti islam?! Tako mi Allaha, prije će Hattabov magarac primiti islam nego on.“

Zbog Omerove okrutnosti i tvrdoće srca svi su bili izgubili nadu da će prihvatiti islam.“ (Hejsemi, VI, 23-24)

Ummu Seleme, supruga Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kazuje:

„Od časa kada smo kročili na tlo Abesinije, bili smo mnogo počašćeni od strane Nedžadžija. Cijelo vrijeme nas je pazio i štitio. U miru i sigurnosti činili smo ibadet Allahu Uzvišenom.“ (Ahmed, I, 201-202)

I Ummu Habiba, radijallahu anha, naša majka, bila je među muhadžrima u Abesiniji. Ona nam kazuje koliko su tamošnji muslimani voljeli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iako ga još nisu vidjeli i upoznali:

- Nedžadži je imao robinju po imenu Ebreha. Kada sam vjenčana za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kada su počele pripreme za moje putovanje u Medinu, Ebreha mi reče:

„Molim te da dostaviš moj selam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i da ga obavijestiš da sam prihvatila njegovu vjeru.“

Ona je bila jako pažljiva prema meni; pripremila je sve što mi je bilo potrebno za putovanje. Svaki put kada bi došla kod mene, rekla bi: „Molim te, nemoj zaboraviti moju molbu! Prenesi moj selam Allahovom Poslaniku!“

Kada sam stigla u Medinu, ispričala sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, o svemu što je Ebreha učinila za mene i prenijela mu njen selam. On se nasmiješio i uzvratio na njen selam:

„*Ve alejhes-selam ve rahmetullahi ve berekatuh!*“ (Neka je selam, Allahova milost i blagoslov s njom!) (Ibn Sa'd. VIII/98)

ŠESTA GODINA POSLANSTVA

Kurejšije od Nedžašija traže da im isporuči muhadžire

Mušrici nisu pridavali veliku pažnju prvoj hidžri muslimana u Abesiniju, ali kada su saznali da su oni u toj zemlji i po drugi put lijepo prihvaćeni, uznemiriše se. Znali su ako se islam proširi izvan Mekke, da neće biti lahko zaustaviti njegovo širenje. Odlučili su da odu Nedžašiji i zatraže od njega da im isporuči muslimane. Tim povodom su sa mnogobrojnim poklonima za vladara i njegovu svitu poslali Abdullaha ibn Rebi'a i Amra ibn Asa.

Kada je Ebu Talib saznao da su mušrici poslali svoje izaslanike sa poklonima Nedžašiju, napisao je kasidu u kojoj je, hvaleći vladara Nedžašija, podsticao ga da zaštiti muslimane od Kurejšija. Potom je tu kasidu poslao Nedžašiju. (Ibn Hišam, I, 356)

Amr i njegov saputnik su prije susreta sa Nedžašijem uručili poklone njegovim komandantima vojske, čime su uspjeli da ih pridobiju za svoju stvar. Poslije toga su predali poklone vladaru Nedžašiju i obratili mu se riječima:

„O vladaru! U tvoju zemlju je stigla grupa naših maloumnih mladića, koji su napustili vjeru svojih predaka, a nisu prihvatili ni tvoju vjeru. Oni su izumili neku novu vjeru. Njihova rodbina poslala nas je tebi sa molbom da im ih isporučiš, jer oni ih najbolje poznaju; znaju njihove nepodopštine bolje od drugih.“

Mušrici su se plašili da Nedžaši ne prihvati saslušati Dža'fera i njegove prijatelje i tako padne pod njihov uticaj. Stoga su tražili da od njega da ih isporuči bez ikakvog ispitivanja.

Nedžašijevi komandanti rekoše:

„Gospodaru, ovi ljudi govore istinu. Njihov narod ih najbolje poznaje, zato ih predaj ovoj dvojici, pa neka ih oni vrata u njihov zavičaj!“

Nedžaši se rasrdi i reče:

„Nikako! Neću ih predati sve dok ne čujem šta govore. Ne mogu učiniti nepravdu ljudima koji su me pretpostavili drugim vladarima i našli utočište u mojoj zemlji.“

Potom je poslao po muhadžire i svoje svećenike, koji odmah dođoše i posjedaše oko njega sa otvorenim knjigama u rukama.

Kada muhadžiri stigoše, Nedžaši pozva predstavnike muhadžira i mušrika da se suoče u njegovom prisustvu. Bilo je to historijsko uzbuđenje. Predstavnik muslimana bio je hazreti Dža'fer, radijallahu anhu. Nedžaši se okrenu prema njemu i reče:

„Kurejšije su poslali svoje izaslanike i traže da se vratite u Mekku.“

„Vladaru!“ reče Dža'fer. „Upitajte ih da li smo mi robovi, pa nas žele vratiti?“

Nedžaši pogleda Amra ibn Asa, pa ovaj reče:

„Ne, oni su slobodni ljudi!“

„Pitajte ih da li smo nekome ostali dužni, pa nas žele vratiti?“, reče Dža'fer.

„Ne, niko od njih nije ostao nikome dužan!“, rekao je Amr.

„Pitajte ih da li smo ubice, pa nas žele vratiti zbog krvne osvete?“

„Ne, ne tražimo ih zbog toga!“, reče Amr.

„U tom slučaju, zašto nas žele vratiti?“, upitao je Dža'fer.

„Oni su napustili vjeru svojih predaka i omalovažavaju naše bogove. Iskvarili su vjeru naše omladine, a u narodu su posijali razdor. Stanovništvo Mekke se podijelilo na dvije strane.“, reče Amr.

Nedžaši upita Dža'fera:

„S obzirom na to da ne prihvatate ni moju, a niti vjeru svoga naroda, kakva je to vjera koju ste prihvatili?“

Džafer et-Tajjar, radijallahu anhu, reče:

„Vladaru! Mi smo bili jedan neuk narod. Obožavali smo kipove napravljene od drveta i kamena. Jeli smo meso uginulih životinja i svoju žensku djecu živu zakopavali. Kockali smo i bavili se lihvarstvom. Blud i nemoral koji je činila jedna žena sa više muškaraca smatrali smo ispravnim. Nismo znali šta su nam obaveze prema rodbini i nismo poštivali prava naših komšija. Jaki su tlačili slabe, a bogati su zarađivali sa leđa siromašnih. Nismo poznavali svoja međusobna prava.

Živjeli smo tako dok nam se Uzvišeni Allah nije smilovao i poslao Poslanika, jednog od nas, čije porijeklo, iskrenost, povjerljivost i neporočnost dobro poznajemo. On nas je pozvao Allahu, da vjerujemo samo u Njega i da samo Njemu robujemo, da napustimo bogove koje smo mi i naši preci obožavali mimo Njega. Zabranio nam je razvrat, lažan govor, prolijevanje krvi, igre na sreću, alkohol, lihvarstvo, jedenje imetka siročadi i potvaranje čestitih žena. Naredio nam je da govorimo samo istinu, da izvršavamo preuzete obaveze, da održavamo rodbinske veze, da se lijepo odnosimo prema komšijama, da štitimo svoju žensku djecu, da se suzdržavamo

od zabranjenoga i od krvi. Spasio nas je divljaštva i učinio nas boljim ljudima, stoga mu mi vjerujemo, slijedimo njegove upute i idemo njegovim putem. Naš narod je, međutim, prema nama pokazao neprijateljstvo. Mučili su nas i silom odvrćali od naše vjere kako bi nas ponovo, umjesto robovanja Allahu Uzvišenome, vratili obožavanju kipova. I kad su svom silom navalili na nas, kad su nas počeli mučiti, kad su nam uskratili sva prava i ispriječili se između nas i naše vjere, zatražili smo dozvolu od Allahova Poslanika i došli u tvoju zemlju. Željeli smo biti u tvojoj blizini i ponadali se da nam se neće činiti nasilje u tvojoj zemlji!..“

Nedžaši je pažljivo saslušao Dža'fera, radijallahu anhu, a potom upitao:

„Znaš li napamet nešto od Objave koja je od Allaha došla vašem Poslaniku?“

Džafer, radijallahu anhu, odgovorio je da zna, a potom proučio prve ajete sure Merjem u kojima se govori o rođenju Jahja'a i Isa'a, alejhimes-selam. Njegovo učenje je jako dirnulo Nedžašija, koji počeo plakati toliko da mu se suze slijevaše niz bradu. Plakali su i ljudi iz njegove svite. Na kraju, Nedžaši je rekao:

„Ove riječi i ono što je objavljeno Musau i Isau bez sumnje su iz istog izvora.“ Potom se okrenuo predstavnicima Kurejša i rekao:

„Idite vas dvojica, ja vam ih, tako mi Allaha, neću predati!“

Kada se predavnici Kurejša povukoše, Amr reče:

„Tako mi Allaha, obavijestit ću Nedžašija da oni Isa'a smatraju običnim robom i tako ću ih iskorijeniti..!“

Narednog dana Amr je došao ponovo kod Nedžašija i rekao:

„Vladaru! Oni o Isau govore krupne riječi. Pozovi ih i pitaj šta misle o njemu!“

Nedžaši je ponovo poslao po njih i oni dođoše.

„Recite mi šta govorite o Isau, sinu Merjeminu?“, upitao je.

Džafer et-Tajjar, radijallahu anhu, reče:

„Govorimo o njemu ono što nam je o njemu dostavio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. On nam je rekao:

„Isa je Allahov rob, Njegov poslanik, Njegov duh i Riječ Njegova koju je On spustio u nutrinu čiste Merjeme, koja je napustila ovosvjetske ukrase i predala se Allahu Uzvišenom!“

Kada je čuo ove riječi, Nedžaši je sa zemlje uzeo jedan tanki štap, a potom rekao:

„Tako mi Allaha, Isa, sin Merjemin, nije ništa više od toga što si rekao! Između vaših riječi i istine o Isau nema razlike ni koliko je ovaj tanki štap.“

Svećenici i velikodostojnici iz njegove svite počеше negodovati zbog njegovih riječi, a on reče:

„Tako mi Allaha, to je istina, bez obzira što vi negodujete!“

Potom je, obraćajući se muslimanima, rekao:

„Vi sada idite. U mojoj zemlji bit ćete sigurni. Svako onaj ko vas bude uznemiravao bit će kažnjen! Nijednog od vas ne bih povrijedio za brdo zlata! Što se one dvojice (mušrika) tiče, vratite im njihove pokone, ne trebaju mi! Kad bih imao priliku da budem pored Poslanika, prao bih njegove noge i služio mu!..“ (Ibn Hišam, I, 356-361; Ahmed, I, 202-203, V, 290-291; Hejsemi, VI, 25-27)

U drugom predanju se navodi da je rekao i ovo:

„Svjedočim da je Muhammed Allahov Poslanik. On je Poslanik kojeg je najavio Isa (alejhis-selam). Da nisam na čelu ovog kraljevstva i da nisam preuzeo brigu o svojim podanicima, otišao bih kod njega da mu nosim obuću.“ (Ebu Davud, Dženaiz, 55-57/3205)

Govor hazreti Dža'fera, radijallahu anhu, predstavlja divan primjer kako i gdje treba govoriti o islamu. Pozivatelji islamu trebaju slijediti ovu metodu da'weta.

Kada je od njega zatraženo da prouči neki odlomak Kur'ana, on nije počeo od bilo kojeg ajeta, nego je izabrao ajete koji su najpogodniji u tom trenutku, proučivši početak sure Merjem, koji se odnosi na Isaa, alejhis-selam. Također, on na dokaze mušrika odgovara logičkim i racionalnim dokazima, a potom iznosi dokaze koji se odnose na islam, u smislu da je to vjera koja naređuje istinu, pravdu i lijepo ponašanje.

Naravno, postoje mnoge mudrosti i u Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, odabiru Dža'fera za vođu muhadžirske karavane. Ovaj njegov odabir ukazuje na činjenicu da se na rukovodeća mjesta trebaju postavljati ljudi koji su sposobni i odgovorni.

Jedan dio muhadžira iz Abesinije vratili su se nakon što je Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, učinio hidžru u Medinu, a ostali u vrijeme sporazuma na Hudejbiji.

Posljednja karavana muhadžira iz Abesinije, sa hazreti Dža'ferom, radijallahu anhu, na čelu, stigla je u Medinu poslije pobjede na Hajberu, što je jako obradovalo plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Hazreti Hamza prihvata islam

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, povremeno je odlazio u Harem Ka'be i učio Kur'an pred mušricima. Jednom prilikom, dok je učio Kur'an, Ebu Džehl je počeo da ga vrijeđa i ponižava, pokazujući svoju moć pred mušricima. Kako su njegove uvrede postajale sve teže, i kako je bilo očito da će mu učiniti kakvo zlo, jedna žena o tome obavijesti Hamzu koji se upravo vraćao iz lova:

„Junače!“, rekla je. „U Haremu Ka'be vrijeđaju tvoga bratića! Bojim se da mu ne učine nešto loše!“

Hamza je trkom ušao u Harem i zatekao Ebu Džehla kako vrijeđa plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Brzo mu je prišao i udario ga po glavi lükom, koji mu bijaše u ruci. Udario ga je toliko jako da je iz Ebu Džehlove glave potekla krv. Ošamućen i u strahu za život, Ebu Džehl je pobjegao ustranu, a ostali mušrici se odmah razidoše i naputiše Harem u malim grupicama. Svi su ga se plašili i niko od njih nije imao hrabrosti da mu se ispriječi na putu.

Poslije toga Hamza je prišao voljenom bratiću, ponosu svih svjetova, Muhammedu Mustafi, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

„Muhammede, eto, osvetio sam se! Sad možeš biti miran!“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na njegove riječi je odgovorio:

„Amidža! Ja ću se radovati tek onda kada postaneš musliman!“

U tom času se sa Hamzinog srca ukloniše zastori gafleta i on spoznade istinu. Sa blagim osmijehom na licu pogledao je blagoslovljenog bratića i izgovorio riječi kelime-i šehadeta:

أشهد أن لا إله إلا الله و أشهد أن محمد رسول الله

Hazreti Hamza, radijallahu anhu, bio je dvije godine stariji od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Bio mu je amidža, ali u isto vrijeme i brat po mlijeku.¹⁹⁴

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije se radovao njegovoj osveti, jer on od ljudi nije tražio ništa za sebe, nego za njih; mislio je na njihov ahiret, a ne na ovaj prolazni svijet. Obradovalo ga je što je njegov amidža krenuo pravim putem, kao što mu je i nagovijestio riječima: „*Amidža! Ja ću se radovati tek onda kada postaneš musliman!*“

Dakle, poslove koji afirmišu islam trebamo uvijek držati iznad ličnih interesa, a naša radost zbog uspjeha u hizmetu islamu treba biti iznad svega drugog.

Onoga dana kada je hazreti Hamza, radijallahu anhu, prihvatio islam, hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, uporno je molio Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da svi zajedno krenu u Harem i pozovu mušrike u islam. Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„*Ebu Bekre, još uvijek smo malobrojni!*“

Kako je Ebu Bekr insistirao na tome, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao je iz Erkamove kuće i zajedno sa svojim ashabima krenuo u Harem. Kada je hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, počeo pozivati ljude u vjeru, mušrici krenuše na njih i počеше ih žestoko udarati. Utbe je gazio po Ebu Bekrovoj glavi i tijelu, udarajući ga nogama na kojima je nosio cipele obložene željeznim đonom. Ebu Bekr je ležao u lokvi krvi, a njegovo pleme, Benu Tejm, uz mnogo teškoća ga spasiše iz ruku mušrika.

Kada su ga njegovi saplemenici donijeli kući, još uvijek je bio bio bez svijesti, pa su pomislili da će preminuti. Nekoliko njih se vratiše natrag u Harem i rekoše:

„Ako Ebu Bekr umre, Allaha nam, i mi ćemo ubiti Utbeta!“

Ebu Bekr, radijallahu anhu, došao je k sebi tek pred večer. Prve riječi, koje je uz veliki napor izgovorio, bile su:

„Kako je Resulullah? Da li je on dobro?“

Njegova majka Ummu'l-Hajr cijelo vrijeme mu je govorila:

„Trebao bi nešto pojesti i popiti!“

A on, kao da nije ni čuo njen glas, ponavljao je:

„Kako je Resulullah? Šta je s njim?“

Ummu'l-Hajr je odgovarala:

„Sine, ne znam ništa o tvome prijatelju.“

Ebu Bekr, radijallahu anhu, poslao je svoju majku kod Ummu Džemil (bint Hattab),¹⁹⁵ koja je bila muslimanka, da sazna nešto o Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Kada je Ummu Džemil, radijallahu anha, došla kod njih i vidjela u kakvom je stanju Ebu Bekr, kroz plač je povikala:

„Tako mi Allaha, oni koji su ti ovo napravili sigurno su nevjernici! Neka im Allah vrati istom mjerom!“

Nakon toga je obavijestila Ebu Bekra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobro i da se nalazi u Erkamovoj kući.

195. Ummu Džemil bint Hattab bila je muslimanka. Ne smije se miješati sa Ebu Džehlovom ženom koja se također zvala Ummu Džemil.

„Tako mi Allaha, neću ništa jesti ni piti dok ne vidim Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem!“, rekao je hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu.

Nakon što se situacija smirila, i nakon što su se svi povukli u svoje kuće, njegova majka i Ummu Džemil odvele su ga Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Čim je ugledao ponos cijeloga kosmosa, Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, pao je pred njim na koljena.

„Dao bih oca i majku za tebe, Allahov Poslaniče!“, rekao je. „Nije mi ništa. Onaj nevjernik me malo pretukao. Samo toliko!“ Potom je zatražio od njega da uputi dovu za njegovu majku i zamoli Allaha da je uputi na pravi put.

Bereketom dove Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegova majka je prihvatila islam i pridružila se muslimanima.¹⁹⁶

Svakim danom broj muslimana sve više se povećavao. Prihvatanje islama od strane hazreti Hamze, radijallahu anhu, i drugih sretnika poput njega, jako je zabrinuo mušrike. Sazvali su sastanak na kojem su razmotrili kako zaustaviti širenje islama.

„Muhammedov slučaj postao je ozbiljan!“, rekli su. "Poremetio je naše poslove. Pošaljimo mu nekoga ko je među nama najvještiji u sihru, proricanju i pjesništvu, pa neka razgovara s njim!“

Odlučiše da posao povjere Utbetu ibn Rebi'atu, a potom ga poslaše Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Utbe je dugo govorio, ponavljajući iznova iste one ponude koje su mu još prije

nudili. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, slušao ga je pažljivo, ne progovarajući ni riječi. Kada je Utbe ušutio, on ga upita:

„Ebu'l-Velide, da li si završio ono što si htio reći?“

„Da!“, odgovorio je Utbe.

„*Sad ti saslušaj mene!*“, rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a potom je pročio Bismillu i počeo učiti suru Fussilet:

„Ha Mim. Objava je od Milostivog, Samilosnog, Knjiga čiji su ajeti jasno izloženi, Kur'an na arapskom jeziku za ljude koji znaju, vjesnik radosnih vijesti i opomena - pa opet većina njih glavu okreće, neće ni da čuje.

“Srca naša su” - govore oni - “pod pokrivačima, daleka od onoga čemu nas ti pozivaš, i mi smo gluhi za to, a između nas i tebe je pregrada, pa ti radi, i mi ćemo raditi.”

Reci: “Ja sam čovjek kao i vi, samo - meni se objavljuje da je vaš Bog jedan Bog, zato se Njemu iskreno klanjate i od Njega oprosta tražite! A teško onima koji Njemu druge ravnim smatraju, koji zekat ne daju i koji u onaj svijet ne vjeruju! One koji vjeruju i dobra djela čine zbilja čeka nagrada neprekidna.”

Reci: “Zar, zaista, nećete da vjerujete u Onoga koji je u dva vremenska razdoblja Zemlju stvorio - i još Mu druge ravnim smatrate? To je Gospodar svjetova!”

On je nepomična brda po njoj stvorio i blagoslovljenom je učinio i proizvode njezine na njoj odredio, sve to u četiri vremenska razdoblja - ovo je objašnjenje za one koji pitaju, zatim se nebeskim visinama uputio dok je nebo još maglina bilo, pa njemu i Zemlji rekao: “Pojavite se milom ili silom!” - “Pojavljujemo se drage volje!” - odgovorili su, pa ih u dva vremenska razdoblja, kao sedam nebesa, stvorio, i odredio šta će se u svakom nebu

nalaziti. A nebo najbliže sjajnim zvijezdama smo ukrasili i nad njim Mi bdijemo. To je odredba Silnoga i Sveznajućega.

A ako glave okrenu, ti reci: “Opominjem vas munjom onakvom kakva je pogodila Ada i Semuda, kada su im sa svih strana poslanici njihovi dolazili i govorili: “Ne klanjajte se nikome do Allahu!” - a oni odgovarali: “Da je Gospodar naš htio, On bi meleke poslao, mi ne vjerujemo u ono što je po vama poslano.”

Ad se bez ikakva osnova bio na Zemlji uzoholio. “Ko je od nas jači?” - govorili su. A zar nisu znali da je Allah, koji ih je stvorio, jači od njih - a i znamenja Naša su poricali.

I Mi poslasmo protiv njih, u danima nesretnim, vjetar leden, da bismo im još na ovome svijetu dali da osjete sramnu patnju - patnja na onom svijetu bit će, zaista, još sramnija - i niko im neće u pomoć priteći.

I Semudu smo na Pravi put ukazivali, ali, njima je bila milija sljepoća od Pravog puta, pa ih je stigla sramna kazna od munje, prema onome kako su zaslužili, a one koji su vjerovali i Allaha se bojali Mi smo spasili.

A na Dan kad Allahovi neprijatelji u vatru budu potjerani - oni prvi bit će zadržani, da bi ih sustigli ostali - i kad dođu do nje, uši njihove, i oči njihove, i kože njihove svjedočit će protiv njih o onome što su radili. “Zašto svjedočite protiv nas!” – upitat će oni kože svoje. - “Allah, koji je dao sposobnost govora svakome biću, obdario je darom govora i nas” – odgovorit će. - “On vas je prvi put stvorio i Njemu ste se, evo, vratili. Vi se niste krili zato da ne bi uši vaše i oči vaše i kože vaše protiv vas svjedočile, već zato što ste vjerovali da Allah neće saznati mnogo štošta što ste radili. I to vaše uvjerenje, koje ste o Gospodaru svome imali, upropastilo vas je, i sada ste nastradali.” Pa i ako budu trpjeli, njihovo boravište će Vatra

biti; a ako budu tražili naklonost Allahovu, njihovoj molbi neće se udovoljiti. Mi smo im bili odredili loše drugove koji su im lijepim prikazivali i ono što su uradili i ono što će uraditi, i na njima se obistinilo ono što je rečeno za narode, džine i ljude koji su prije njih bili i nestali - doista su nastradali.

Oni koji ne vjeruju govore: “Ne slušajte ovaj Kur’an, nego pravite buku da biste ga nadvikali!” Zato ćemo Mi, sigurno, dati da nevjernici iskuse nenasnosnu patnju, i kaznit ćemo ih najgorom kaznom za djela koja su počinili. To je kazna za Allahove neprijatelje, vatra u kojoj će im vječna kuća biti, kao naplata što su dokaze Naše stalno poricali.

I nevjernici će reći: “Gospodaru naš, pokaži nam džine i ljude, one koji su nas zaveli, da ih stavimo pod noge naše, neka budu najdonji.”

Onima koji govore: “Gospodar naš je Allah” - pa poslije ostanu pri tome - dolaze meleki: “Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan. Mi smo zaštitnici vaši u životu na ovome svijetu, a i na onome; u njemu ćete imati sve ono što duše vaše zažele, i što god zatražite – imat ćete, bit ćete počašćeni od Onoga koji prašta i koji je milostiv.”

A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu, koji dobra djela čini i koji govori: “Ja sam doista musliman!”

Dobro i zlo nisu isto! Zlo dobrim uzvrati, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. To mogu postići samo strpljivi; to mogu postići samo vrlo sretni.

A kad šejtan pokuša da te na zle misli navede, ti zatraži utočište u Allaha, jer On, uistinu, sve čuje i zna sve.

Među znamenjima Njegovim su noć i dan, i Sunce i Mjesec. Ne padajte licem na tle ni pred Suncem ni pred Mjesecom, već padajte

licem na tle pred Allahom, koji ih je stvorio, ako želite da se samo Njemu jedinom klanjate.“

Kada je proučio 37. ajet, u kojem se nalazi sedžda, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio je sedždu, a potom rekao:

„Čuo si, Ebu'l-Velide, pa eto tebe i tog (što si čuo, op. prev.)!“

Utbe je ustao i krenuo natrag svojim prijateljima, pa kada ga oni ugledaše, rekoše:

„Kunemo se Bogom, Ebu'l-Velid se vraća s izrazom lica drugačijim od onoga s kojim je otišao?!“

Kada dođe među njih i sjede, oni ga upitaše:

„Šta je bilo? Kakve nam vijesti donosiš?“

On odgovori:

„Tako mi Allaha, čuo sam takve riječi kakve do sada nisam čuo. Tako mi Allaha, to nisu stihovi pjesnika, ni rečenice čarobnjaka, a ni mumljanje vrača! Kada je Muhammed proučio:

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ

„A ako glave okrenu, ti reci: ‘Opominjem vas munjom onakvom kakva je pogodila Āda i Semuda.’“ (Fussilet, 13), stavio sam ruku na njegova usta i zakleo ga rodbinskom vezom da ne uči više. Uplašio sam se da će nas pogoditi kazna, jer znam da on govori istinu.

O narode Kurejša! Poslušajte me i njegovu vjeru prepustite meni! Njega ostavite na miru i klonite ga se! Tako mi Allaha, govor koji sam čuo od njega nosi veličanstvenu poruku. Ako ga Arapi ubiju, vi ćete ga se riješiti preko njih, a ako on zavlada Arapima, pa njegova vlast bit će i vaša, njegova slava će biti i vaša slava i s njim ćete biti najsretniji narod.“

Oni rekoše:

„O Ebu'l-Velide! On je i tebe opčinio svojim riječima!“

Na to je Utbe odgovorio:

„To je moje mišljenje o njemu, a vi činite kako hoćete!“ (Ibn Hišam, I, 313-314, Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 111-112)

Hazreti Omer prihvata islam

Hazreti Omer, radijallahu anhu, bio je trinaest godina mlađi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Njegova loza se spaja sa Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, kod devetog pretka.

Kada su se mušrici sastali u vijećnici Daru'n-Nedve, gdje su inače donosili važne odluke, odlučili su da ubiju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Za taj gnusni posao odabrali su Omera ibn el-Hattaba, koji je bio poznat po svojoj hrabrosti, snazi i britkosti u govoru. I kada je Omer krenuo da izvrši sramnu odluku mušrika, na putu je susreo Nuajma ibn Abdullaha el-Adevija, radijallahu anhu.

Vidjevši Omera, Nuajm posumnja da je krenuo sa nekom lošom namjerom, pa ga upita:

„Omere, kuda si krenuo?“

„Idem ubiti Muhammeda koji je napustio vjeru svojih predaka i donio neku novu vjeru!“

Pronicljivi Nuajm, da bi dobio na vremenu, reče:

„Tako mi Allaha, Omere, prevario si se! Misliš li, ako ubiješ Muhammeda, da će pleme Benu Abdi Menaf ostaviti te u životu?! Bolje bi ti bilo da obratiš pažnju na svoju porodicu?“

„Na koga misliš?“, upitao je ljutito Omer.

„Na tvog zeta Se'ida ibn Zejda i tvoju sestru Fatimu! Tako mi Allaha, oboje su prihvatili islam!“, rekao je Nuajm, čime je odvratio Omera od njegove namjere i dobio na vremenu kako bi o tome obavijestio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Nuajmove riječi jako rasrdiše Omera, koji promijenjeni pravac i uputi se kući svoje sestre.

U tom času u kući njegovog zeta i sestre bio je i Habbab, radijallahu anhu, koji ih je podučavao Kur'anu. Kada su vidjeli Omera kako srdito prilazi njihovoj kući, Habbaba sakriše u jednu sobu, a Fatima uze stranicu Kur'ana koju su učili i skloni je negdje ustranu.

Kada Omer uđe kod njih, reče:

„Kakve su to riječi koje sam čuo dolazeći ovamo?“

„Ništa, osim ono što smo nas dvoje razgovarali!“ – odgovoriše.

„Nije tako, tako mi Allaha, saznao sam da ste prihvatili Muhammedovu vjeru!“, reče Omer, a potom skoči prema zetu i žestoko ga udari. Fatima priskoči i otrgnu muža od njega, a on je udari šamarom od kojeg joj poteče krv iz lica. Na to mu ona reče:

„Omere, čini šta god hoćeš! Ako hoćeš, i ubij nas, ali se nećemo odreći islama!“

Dok je ona sa hrabrošću i čvrstom vjerom izgovarala te riječi, niz njeno lice slijevale su se kapi krvi.

Njena odlučnost iznenadila je Omera. Pa kada on ugleda krv na sestrinom licu, sažali se i osjeti kajanje zbog svog postupka. Potom im reče:

„Donesite mi to što ste čitali!“

Sestra mu reče:

„Bojimo se da ćeš nešto učiniti sa tim listom!“

„Ne boj se!“, rekao je Omer, a potom se zakleo imenima svojih bogova da će im vratiti list nakon što ga pročita.

Fatima se ponadala da će Omer prihvatiti islam, stoga mu reče:

„Brate moj! Ti nisi čist, jer obožavaš kipove, a ovo ne uzimaju u ruke, osim čisti. Ustani i operi se, a potom uzmi Kur'an!“

Kada je Omer uzeo gusul i okupao se, Fatima mu donese stranicu na kojoj su bili ispisani ajeti iz Kur'ana¹⁹⁷ i on počeo učiti:

طُهُ. مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى. إِلَّا تَذَكِرَةٌ لِمَنْ يَخْشَى. تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى. الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى. لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى. وَإِنْ تَجَهَّرَ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى. اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى. وَهَلْ آتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى. إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدُ عَلَى النَّارِ هُدًى. فَلَمَّا آتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى. إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى. وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى. إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي. إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى. فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَى

197. Postoji predaja koja kazuje da su to prvi ajeti sure el-Hadid. (Bejheki, *Delail*, II, 217)

„Ta Ha. Ne objavljujemo Kur'an da se mučiš, već da bude pouka onome koji se boji.

Objavljuje ga Stvoritelj Zemlje i nebesa visokih, Milostivi, koji upravlja svemirom svim. Njegovo je što je na nebesima i što je na Zemlji i što je između njih i što je pod zemljom!

Ako se ti glasno moliš - pa, on zna i šta drugom tajno rekneš i što samo pomisliš!

Allah, drugog boga osim Njega nema, najljepša imena ima!

A da li je do tebe doprla vijest o Musau, kada je vatru ugledao pa čeljadi svojoj rekao: 'Ostanite vi tu, ja sam vatru vidio, možda ću vam nekakvu glavnju donijeti ili ću pored vatre naći nekoga ko će mi put pokazati.' A kad do nje dođe, neko ga zovnu: 'O Musa, Ja sam, uistinu, Gospodar tvoj! Izuj, zato, obuću svoju, ti si, doista, u blagoslovljenoj dolini Tuva. Tebe sam izabrao, zato ono što ti se objavljuje slušaj!

Ja sam, uistinu, Allah, drugog boga, osim Mene, nema; zato se samo Meni klanjaj i namaz obavljaj - da bih ti uvijek na umu bio! Čas oživljenja će sigurno doći - od svakog ga tajim - kad će svaki čovjek prema trudu svome nagrađen ili kažnjen biti. I neka te zato nikako ne odvрати od vjerovanja u nj, onaj koji u njega ne vjeruje i koji slijedi strast svoju, pa da budeš izgubljen.“ (Ta-Ha, 1-16)

Kada je pročitao ove ajete, Omer reče:

„Divnog li govora! Nema ljepših riječi od ovih!“

Rječitost i stil Kur'ana zapanjiše Omera, jer je veoma dobro poznao poeziju Arapa. Bile su to riječi pune mudrosti koje jedan čovjek nije u stanju sročiti. Nakratko je utonuo u misli, a Habbab, radijallahu anhu, iziđe pred njega i obrati mu se riječima:

„Omere! Tako mi Allaha, ja bih volio da dova Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bude uslišana u pogledu tebe. Jučer je u dovi rekao:

Gospodaru moj! Pomozi i uzvisi islam jednim od dvojice: Omerom ibn el-Hattabom ili Ebu'l-Hakemom ibn Hišamom!“

Na njegove riječi hazreti Omer, radijallahu anhu, reče Habbabu:

„Habbabu, odvedi me Muhammedu da primim islam!“

Odmah su krenuli, ali ovoga puta Omerovi koraci bili su puni uzbuđenja, vjere i ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Kada je Omer stigao pred Erkamovu kuću, na vratima ga dočeka hazreti Hamza, radijallahu anhu, opasan sabljom, jer ih je Nuajm obavijestio o Omerovoj namjeri. Međutim, niko od njih nije znao šta se dogodilo sa Omerom, radijallahu anhu.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je u susret Omeru. Dočekao ga je u dvorištu i upitao za razlog njegova dolaska, a on zadovoljno odgovori:

„Došao sam da prihvatim islam, Allahov Poslaniče!“

Na njegove riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zahvaljujući Uzvišenom Allahu donese tekbir:

Allahu ekber!

الله أكبر „Allah je najveći!“

Čuvši njegov tekbir, i časni ashabi počеше donositi tekbire. Tako je još jedna dova plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila uslišana.

Hazreti Omer, radijallahu anhu, zadovoljnog i smirenog srca izgovorio je kelime-i šehadet:

أشهد أن لا إله إلا الله و أشهد أن محمد رسول الله

Dova Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je uslišana u pogledu Omera ibn el-Hattaba, radijallahu anhu, dok je Ebu'l-Hakem ibn Hišam, postao poznat kao Ebu Džehl i uništen u močvari svoje nesreće.¹⁹⁸

Nakon što je hazreti Omer, radijallahu anhu, prihvatio islam, predložio je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da zajedno izidu iz Erkamove kuće i krenu prema Haremu Ka'be. Tako i učiniše. Putem su donosili tekbire koji kod mušrika izazvaše bolan krik zbog poraza. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je hazreti Omeru, radijallahu anhu, nadimak „el-Faruk“, jer je rastavio istinu od neistine.¹⁹⁹

Kasnije će hazreti Omer, radijallahu anhu, pripovijedati o prvim danima svoga islama:

„Kada sam primio islam, počeo sam razmišljati o tome ko je najveći neprijatelj Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Mekki. Rekoh sebi: To je Ebu Džehl! Narednog dana otišao sam kod njega i pokucao na njegova vrata. On iziđe pred mene i reče:

„Dobro došao! Šta te je dovelo kod mene?“

„Došao sam da te obavijestim da sam primio islam, da vjerujem u Allaha i Njegovog Poslanika Muhammeda, i da vjerujem u ono što mu se objavljuje!“

On mi zalupi vratima u lice i viknu:

„Allah te unakazio, a i to s čime si došao!“ (Ibn Hišam, I, 371)

198. Ibn Hišam, I, 365-368.

199. Dijarbekri, I, 296.

Poslije toga je otišao kod Velida ibn Mugireta, koji je, također, bio jedan od velikih neprijatelja Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, a poslije njega još dvojici prvaka među mušricima. Obavijestio ih je da je prihvatio islam i niko od njih se nije usudio da mu bilo šta uradi. Samo bi zatvorili svoja vrata i povukli se u kuću.

Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, kazuje:

„Omerovo, radijallahu anhu, prihvatanje islama bila je pobjeda, njegova hidžra bila je pomoć, a njegov hilafet bio je milost za muslimane! Nismo mogli mirno klanjati kod Ka'be sve dok Omer nije primio islam.“ (Hejsemi, IX, 62-63)

Hazreti Omer, radijallahu anhu, zajedno je sa ostalim muslimanima borio se za islam i bio izložen mnogim nepravilnostima sve dok nisu učinili hidžru u Medinu.

OD SEDME DO DEVETE GODINE POSLANSTVA: GODINE BOJKOTA

Mušrička politika izolacije muslimana: Tri godine bojkota

Uprkos svim preprekama i poteškoćama islam se svakim novim danom sve više širio. Naravno, to je povećavalo zlobu, mržnju i neprijateljstvo mušrika koji su sve više bili uznemireni i zbunjeni. Više nisu mogli podnositi Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, uspjeh, zato odlučise da ga ubiju i ugase svjetlo upute:

„Uistinu ćemo ga ubiti, krišom ili otvoreno!“, rekli su.

Kada je Ebu Talib uvidio da su mušrici odlučni u svojoj namjeri, zabrinuo se za život Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Sazvao je pleme Benu Hašim i Benu Abdul-Muttalib i naredio im da budu uz plemenitog Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i da ga štite od svake moguće opasnosti.

Na početku mjeseca muharrema Ebu Talib je pozvao sinove Hašimove i Abdul-Muttalibove, koji se okupiše u ulici Ebu Talib. Sastanku su prisustvovali članovi spomenutih porodica, osim Ebu Leheba koji je držao stranu mušrika.

Kada su mušrici čuli za to, znali su da će – ako ubiju Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, - dolinom Mekke poteći mnogo krvi. Zato nakratko odustaje od ubistva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i odlučise se da primjene ekonomski i

društveni bojkot prema muslimanima, kao i onima koji ih štite. Na čelu sa Ebu Džehlom, okupili su se na padini plodne zemlje plemena Benu Kinane i donijeli odluku kojom se sa porodicama Benu Hašim i Benu El-Muttalib prekida trgovina, sklapanje brakova, međusobno druženje, sjedenje, razgovor i posjećivanje sve dok im ne predaju Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. O tome su sačinili i tekst u formi ugovora koji su okačili o zid Ka'be.

Ovaj ugovor napisao je Mensur ibn Ikrime. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zamolio je Allaha Uzvišenog da ga za to kazni, pa mu se oduzela ruka. Mušrici su međusobno govorili:

„Mensura je pogodila nevolja jer smo učinili nasilje Hašimijama!“ (Ibn Hišam, I, 372-373; Ibn Sa'd, I, 208-209; Buhari, Hadž, 45)

Na početku mušričkog bojkota muslimani koji su živjeli u različitim dijelovima Mekke doseliše u ulicu Ši'b Ebi Talib, odnosno Ebu Talibovu ulicu, kako bi lakše ostvarivali međusobne kontakte i saradnju sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i ostalim muslimanima. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, preselio je u spomenutu ulicu, napustivši Erkamovu kuću.

Ebu Talib je poduzimao mjere opreza kako bi spriječio mogući napad. Noću, kada bi svi zaspali, Ebu Talib bi postavljao stražu, a svog blagoslovljenog bratića bi posebno čuvao.²⁰⁰

Muslimani su bili lišeni osnovnih potrepština i namirnica. Ebu Džehl i njegovi ljudi danonoćno su nadgledali ulicu i sprječavali da se unosi hrana i namirnice.

Blokirali su sve puteve koji od čaršije vode ka ulici u kojoj su bili smješteni muslimani. Onemogućili su im da iziđu na pijacu i kupe hranu za sebe i svoje porodice. Samo u vrijeme hadždža mogli

su izići iz svoje ulice, ali i tada, kada bi neko od muslimana svratio kod trgovaca da kupi nešto za svoju porodicu, Ebu Leheb i njegovi saradnici bi prišli, govoreći:

„O trgovci! Muhammedovim prijateljima povećajte cijene toliko da ne mogu ništa kupiti! Vi znate da sam ja bogat i da ispunjavam obećanje. Obećavam vam, ako postupite kako vam savjetujem, nećete biti na gubitku.“

Tako su se muslimani vraćali svojim kućama praznih ruku i bez hrane za svoju gladnu djecu. Trgovci bi narednog dana dolazili kod Ebu Leheba i prodavali preostalu robu po visokoj cijeni.²⁰¹

U tako teškoj situaciji plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegova čestita supruga, hazreti Hatidža, radijallahu anha, potrošili su svoj cijeli imetak pružajući pomoć muslimanima.²⁰²

Iako su mušrici zatvorili sve puteve koji vode prema muslimanima, neki stanovnici Mekke su, ipak, krišom pomagali svoju rodbinu. Hakim ibn Hizam je jednom prilikom iz Šama doveo karavanu natovarenu tovarima pšenice. Jednu devu sa tovarom pšenice uputio je prema ulici u kojoj su boravili muslimani. Drugom prilikom je devu natovario brašnom i uputio je u njihovu ulicu.

Hišam ibn Amr je bio jedan od onih koji su pomagali muslimanima. Kada su bijedni mušrici saznali da je on već nekoliko puta pružio pomoć muslimanima, šaljući im deve sa tovarima hrane, oni su ga ozbiljno opomenuli da to više ne radi. Međutim, uprkos njihovoj prijetnji on je nastavio da pruža pomoć svojoj rodbini. Tada ga mušrici ščepaše i počеше žestoko udarati, ali se umiješa Ebu Sufijan koji ga spasi od sigurne smrti i reče:

201. Suhejli, II, 127-128.

202. Ja'kubi, II, 31.

„Pustite čovjeka! On je činio dobro svojoj rodbini! Kamo sreće da i mi možemo učiniti isto kao i on. Bilo bi lijepo!..“

Muslimani su u tom periodu uistinu živjeli u oskudici i neimaštini. Bili su primorani da se hrane lišćem sa drveća, starom kožom i svime što bi im došlo do ruku. Djeca su jaukala zbog gladi, a njihov plač se mogao čuti čak i iz susjednih ulica.

Cilj mušričkog bojkota i izolacije bio je iznuriti muslimane glađu kako bi Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, popustio pred njihovim zahtjevima ili im se predao, i tada bi ga sa lahkocom mogli ubiti. Međutim, Hašimije su pod vođstvom Ebu Taliba bili odlučni u odbrani Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i spremni žrtvovati posljednju kap krvi za njega.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u tom teškom i nepodnošljivom stanju podigao je svoje mubarek ruke i zamolio Allaha Uzvišenog:

„Gospodaru moj! Pomozi mi tako što ćeš ovom silničkom narodu dati sedam godina suše kao u vrijeme Jusufa, alejhis-selam!“

Poslije njegove dove nastala je takva suša koja je osušila rastinje u korijenu, a narod Kurejša ostavila bez hrane! Mnogi od njih pomriješe od gladi. Počeli su jesti meso i kožu uginulih životinja. Kada bi pogledali u Nebo, zbog gladi im se pričinjalo da je prekriveno dimom.

O tom događaju Uzvišeni Allah nas obavještava u Kur'anu:

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ
يَعْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ

„Zato sačekaj dan kad će im se činiti da prema nebu vide vidljiv dim koji će ljude prekriti. ‘Ovo je neizdržljiva patnja!’“

(ed-Duhan, 10-11)

Kada suša postade nepodnošljiva, Ebu Sufijan dođe kod predvodnika svih Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i reče:

„Muhammede! Ti tvrdiš da si poslan kao milost, naređuješ pokornost Allahu i brigu o rodbini, a tvoj narod je zbog suše gotovo uništen?! Zamoli Allaha da otkloni od njih ovu nevolju! Ako Allah tvojom dovom otkloni našu nevolju, mi ćemo sigurno povjerovati u Allaha!“

Potom mu obeća i zakune se da će ispuniti svoje obećanje.

Poslije toga je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio dovu Uzvišenom Allahu, pa kiša poče padati, a suša prestade. Mušrici osjeteše olakšanje, ali ne ispuniše svoje obećanje, već ostadoše dosljedni svom nevjerstvu.²⁰³

O psihologiji nevjernika Uzvišeni Allah rekao je:

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبَةٍ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا
كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرِّ مَسَّهُ كَذَلِكَ زُيِّنَ
لِلْمُشْرِكِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

„Kada čovjeka snađe nevolja, on Nam se moli: ili ležeći, ili sjedeći, ili stojeći. A čim mu nevolju otklonimo, on nastavlja, kao da Nam se nije ni obraćao molbom zbog nevolje koja ga je bila zadesila. Tako se nevjernicima čini lijepim ono što rade.“ (Junus, 12)

203. Buhari, Tefsir, 30, 44; Muslim, Munafikun, 40; Ahmed, I, 431, 441.

Kraj bojkota

Nakon tri teške godine koje su muslimani proveli u izolaciji Uzvišeni Allah je poslao sićušnog crva koji je u mušričkom ugovoru, okačenom o zidu Ka'be, rastočio cijeli tekst, osim riječi: „Bismikellahume“, tj. „S Tvojim imenom, moj Allahu“. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome je obaviješten putem Objave. To je prenio amidži Ebu Talibu, a on svojoj braći, rekavši im:

„Obucite svoja najljepša odijela i otiđite kod Kurejšija! Obavijestite ih o njihovom ugovoru prije nego što sami primijete!“

Kada su Ebu Talib i njegova braća obavijestili mušrike o tome šta se dogodilo sa njihovim ugovorom, oni poslaše jednog od svojih ljudi koji im ga donese. Kada se uvjeriše da je istina ono o čemu ih je obavijestio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, oni se preneraziše i zabrinuše. To je ohrabrilu Ebu Taliba koji ustade i reče:

„Sad vam je jasno da ste učinili nasilje, prekinuli rodbinske veze i učinili toliko zla?“

Niko od prisutnih nije se usudio da ponudi bilo kakav odgovor. Samo rekoše:

„Ovo nije ništa drugo do čarolija!“, a potom okrenuše leđa istini i nastaviše po starom.

Ipak, neki prvaci među Kurejšijama optuživali su jedni druge za zlo koje su činili Hašimijama:

„Ovo što činimo našoj braći nije ništa drugo nego nasilje!“, govorili su. Nekoliko njih je desete godine poslanstva pokrenulo inicijativu za kršenje bojkota i ukidanje izolacije muslimana. Hišam ibn Amr je rekao Zuhejru ibn Ebi Umejjetu, koji je bio zet Abdulmuttalibov:

„Zuhejre! Da li ti je drago da jedeš hranu i piješ piće, a tvoje dajdže se nalaze u stanju koje ti je poznato? Allaha mi, da si pozvao Ebu Džehla da sačinite ugovor protiv njegovih dajdža, on to ne bi prihvatio?“ Nakon što je uvjerio Zuhejra o potrebi kršenja njihovog ugovora, Hišam je uspio ubijediti i Mut'ima ibn Adijja, Ebu'l-Bahterija i Zem'a ibn Esveda.

Ova peterica se jedne noći sastaje na mjestu Hadžun u blizini Mekke i dogovoriše da prekinu bojkot i ugovor o izolaciji plemena Benu Hašim i Benu Muttalib.

Narednog jutra dođoše u Harem Ka'be. Zuhejr, odjeven skupocjenim odijelom, učinio je tavaf oko Ka'be, a potom se obratio prisutnima:

„O stanovnici Mekke! Dokle ćemo dobro jesti i lijepo se odijevati, a pleme Benu Hašim i Benu Muttalib propadati? Tako mi Allaha, neću sjesti sve dok ne pocijepate taj prokleti list hartije koji prekida rodbinske veze!“

Ebu Džehl počeo negodovati, ali četverica prijatelja podržao Zuhejra, tako da i prisutni podržao njihov prijedlog. Ebu Talib je o tome obavijestio Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, na što mu je on rekao da od njihovog ugovora nije ostalo ništa osim Allahovog imena, jer je Allah poslao crva koji je izgrizao tekst ugovora. Nakon tog saznanja Mut'im je uzeo spomenuti ugovor i pocijepao ga, a Adijj ibn Kajs, Zem'a ibn Ebi'l-Bahteri i Zuhejr su naoružani otišli po svoje rođake iz plemena Benu Hašim i Benu Muttalib i odveli ih njihovim kućama. Tako su se Allahovom dobrotom, muslimani spasili teške nevolje koja je trajala tri godine. Ebu Talib je pjesmom pohvalio rođake koji su pokrenuli kršenje sramnog ugovora. Nakon ovog pokušaja mušrici su shvatili

da neće moći spriječiti Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, u njegovom pozivu i u tom pogledu su izgubili svaku nadu.²⁰⁴

Sa ovim iskušenjem iman vjernika je ojačao, a njihovi safovi postali su čvršći. Što se tiče nevjernika, oni su kao i uvijek bili na gubitku.

U osmoj godini poslanstva Perzijanci su pobijedili Bizantijce. Porušili su i popalili bizantijske gradove i došli do Konstantinopolisa (Istanbula). Primorali su bizantijskog imperatora da im plaća veliki porez.

Mekkanske mušrike je obradovala pobjeda Perzijanaca, jer su i oni bili mušrici, idolopoklonici. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je tužan zbog poraza Bizantijaca, jer su bili sljedbenici knjige (Ehl-i Kitab). Poslije tog događaja Uzvišeni Allah je objavio sljedeće ajete:

الْم. غُلِبَتِ الرُّومُ. فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِّنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ. فِي بَضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدِ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ. بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

„Elif Lam Mim. Bizantinci su pobijedeni. U susjednoj zemlji, ali oni će, poslije poraza svoga, sigurno pobijediti. Za nekoliko godina - i prije, i poslije, Allahova je odluka - i tada će se vjernici radovati Allahovoj pomoći - on pomaže kome hoće, on je Silni i Samilosni.“ (er-Rum, 1-5)

Nakon što su objavljeni navedeni ajeti, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

204. Ibn Hišam, I, 397-406; Ibn Sa'd, I, 210-211.

„Uistinu će Perzijanci biti poraženi!“ (Ahmed, I, 276)

Kada je hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, čuo tu vijest, opkladio se sa mušrikom Ubejjom ibn Halefom u deset deva da će kroz tri godine Bizantijci poraziti Perzijance.²⁰⁵

Svoju opkladu je spomenuo Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu on reče:

„U ajetu izraz »bid'un« označava period između tri i devet. Odmah otiđi kod njega, povećaj broj deva i produži vrijeme!“

Ebu Bekr, radijallahu anhu, otišao je kod Ubejja, produžio period opklade na devet godina i povećao broj deva na stotinu.

Nedugo zatim Bizantijci su ojačali i do nogu potukli Perzijance. Kada je vijest o pobjedi Bizantijaca stigla u Mekku, Ebu Bekr, radijallahu anhu, uzeo je stotinu deva od Ubejja i dotjerao ih Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Podijeli ih siromasima!“, pa je Ebu Bekr tako i uradio.

Ova mu'džiza uticala je na mnoge mušrike, koji spoznaše istinu i prihvatiliše islam.²⁰⁶

Šekku'l-kamer: Mu'džiza rascjepljenja mjeseca

Uzvišeni Allah je Svoje poslanike odlikovao mnogobrojnim nadnaravnim djelima (mu'džizama) kako bi mogli utjecati na široke narodne mase i usmjeriti ih pravim putem. Mu'džizama su slamali inat i oholost nevjernika.

205. Ovo se dogodilo prije zabrane kladenja.

206. Vidi: Tirmizi, Tefsir, 30/3194; Kurtubi, XIV, 3.

Svakom poslaniku su darovane muđžize koje su na ljude njihovog vremena ostavljale snažan uticaj, razlučujući istinu od laži. Na primjer, u vremenu u kojem je živio Musa, alejhis-selam, magija i sihr su doživjeli svoj vrhunac. Iz tog razloga njemu su darovane muđžize u tom pogledu, kao što su štap i »bijela ruka«.²⁰⁷

U vremenu Isaa, alejhis-selam, medicina je uznapredovala, a liječnici su zauzimali posebno mjesto u narodu. Iz tog razloga njemu je darovana muđžiza u tom domenu, kojom je zasjenio sve liječnike. Pored liječenja teških bolesti, oživljavao je i umrle.

Poslanstvo našeg plemenitog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, trajat će do Sudnjeg dana, stoga njegove muđžize u potpunosti sadrže mudrost i djelotvornost svih muđžiza koje su date poslanicima prije njega. Pored toga, u njegovom vremenu književnost i govorništvo bili su najviše cjenjeni u narodu, stoga mu je darovana muđžiza u tom domenu, a to je Kur'an Časni, kojim je demonstrirana nadnaravna i nedostižna rječitost, stil, sklad i konciznost govora. Uz to u Kur'anu su sadržane muđžize i iz mnogih drugih oblasti.

Jedna od njegovih muđžiza koja se dogodila odmah poslije iscrpljujućeg bojkota i izolacije u kojoj su muslimani proveli tri godine, s ciljem da unese svježinu u njihova srca, da ih osnaži i pruži im nadu u uspjeh, zatim da bude snažna opomena kafirima zbog njihovog poricanja, bilo je rascjepljenje mjeseca, tj. „Šekku'l-kamer“.

Ova Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, velika muđžiza dogodila se u vrijeme općeg bojkota, u devetoj godini poslanstva.

207. Jedu'l-bejda', tj. bijela ruka, jedna je od sedam muđžiza koje su date Musau, alejhis-selam. (Vidi: el-A'raf, 108; el-Isra, 101; Taha, 22; eš-Šu'ara, 33; en-Neml, 12; el-Kasas, 32) Kada bi Musa, alejhis-selam, izvukao svoju ruku, ona bi obasjavala cijelu okolinu poput sunčeve svjetlosti.

Jedne noći, u kojoj je bio pun mjesec, mekkanski nevjernici su od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatražili da im pokaže čudo, pa je on uputio dovu Gospodaru svjetova koji je raspolutio mjesec na dva dijela. Taj prizor bio je vidljiv sa svih strana. Jedna polovica mjeseca bila je iznad brda Ebu Kubejs, a druga polovica iznad brda Kuajkian. Ovu muđžizu nevjernici su vidjeli svojim očima, ali nisu htjeli prihvatiti islam. Ebu Džehl je rekao: „Ovo je samo čarolija (sahr)!“, nijekajući ono što je vidio svojim očima.

Ni ostali mušrici nisu postupili drugačije. Rekli su:

„Opčinio nas je (Muhammed), ali nije u stanju opčiniti sve ljude!“, pa su počeli da se rapituju kod putnika koji su sa karavanama otputovali u daleka mjesta. Svi oni koji su pristizali u Mekku govorili su da su vidjeli mjesec kako se raspolutio na dva dijela.

Potom su objavljeni sljedeći ajeti:

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَاَنْشَقَّ الْقَمَرُ
وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ

„Bliži se Čas i Mjesec se raspolutio! a oni, uvijek kada vide čudo, okreću glave i govore: ‘Čarolija neprestana!’“ (el-Qamer, 1-2)

(Više o ovoj temi vidi: Vahidi, str. 418; Tirmizi, Tefsir, 54/3286)

Na kraju, svi stanovnici Mekke su jednoglasno potvrdili da se mjesec raspolutio na dva dijela: oni u čijim srcima je sijalo svjetlo upute potvrdili su da je to muđžiza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a oni, čija su srca zapečaćena, rekoše: „On (Muhammed) je uistinu veliki čarobnjak!“

Istražujući povijest mjeseca, francuski naučnik i poznati astronom Lefrançois de Lalande naučno je dokazao istinitost mu'džize „Šekku'l-kamer“.²⁰⁸

Ukoliko bismo htjeli da sažeto ukažemo na mudrosti mu'džiza koje je Uzvišeni Allah darovao Svojim poslanicima, alejhimus-selam, možemo reći sljedeće:

1. Mu'džize ostavljaju veliki uticaj na široke mase i podstiču na vjerovanje (iman);
2. Mu'džize upotpunjavaju vjerovanje vjernika i pružaju utjehu njihovim srcima;
3. Mu'džize potvrđuju istinitost poslanstva ili vjerovjesništva;
4. Mu'džize čine nemoćnim poricatelje, a zapanjuju vjernike.

Kao što svaki kur'anski ajet jača iman vjernika, mu'džize povećavaju poricanje nevjernika, za koje Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže: „La jehdi“, tj. da ih neće uputiti na Pravi put.²⁰⁹

Rascjepljenje mjeseca predstavlja jednu veliku mu'džizu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Budući da je

208. Vidi: Zekai Konrapa, str. 110.

209. Ízraz: لا يَهْدِي, „Allah neće ukazati na Pravi put“, u Kur'anu se spominje u 26 ajeta. Kao primjer za ovo možemo navesti sljedeće ajete:

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

“A Allah silnicima neće ukazati na Pravi put.” (el-Bakare, 258)

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

“A onima koji neće da vjeruju Allah neće ukazati na Pravi put.” (el-Bekare, 264)

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

“A Allah neće ukazati na Pravi put ljudima koji su veliki grješnici.” (el-Ma'ide, 108)

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, je „poslanik ahiri zemana“ (posljednjeg vremena na ovom svijetu, o.pr.), a njegovo poslanstvo je jedan od predznaka Sudnjeg dana. Naime, na tu činjenicu ukazuje i ajet u kojem Uzvišeni kaže:

إِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ

„Bliži se Čas i Mjesec se raspolutio!“ (el-Qamer, 1)

Pozivanje u islam u svakoj prilici

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nijednog časa nije prestajao pozivati u islam uprkos svim uznemiravanjima koja je doživljavao od svog naroda. Koristio je svaku priliku da ih pozove na pravi put, primjenjujući različite metode.

Jedan od najsnažnijih ljudi među Kurejšijama bio je čovjek po imenu Rukāne. Nikome se nije pružila prilika da ga nadjača u hrvanju i obori njegova leđa na zemlju. Jednoga dana on se u nekoj od mekanskih dolina susrete sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu Poslanik reče:

„Rukāne! Zar se još uvijek ne bojiš Allaha i odbijaš prihvatiti islam? Dođi i prihvati islam!“

Rukāne mu reče:

„Muhammede, ako me nadhrvaš, povjerovat ću!?“

„Ako ja pobijedim, hoćeš li priznati da je istina ono što ti kažem?“ upitao je Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem.

„Da! Ako me pobijediš, ja ću prihvatiti islam ili ću ti dati svoje stado! Ali, ako ja pobijedim, ti ćeš odustati od svog poslanstva!“

Kada krenuše jedan prema drugom, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga dohvati i Rukane se u jednom času nađe na zemlji. Nije imao prilike da se odbrani.

„Muhammede! Borimo se još jednom!“, rekao je.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prihvatio je njegov prijedlog, ali ga opet obori.

Rukane reče:

„Amidžiću, borimo se još jednom?“

Kada je i po treći put pao leđima na zemlju, Rukane odbi povjerovati, ali je morao predati svoje stado.

Njegovo odbijanje da prihvati istinu, kao i još neke njegove izjave, uznemirile su plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji mu reče:

„Uzmi svoju stoku i idi!“

Na to Rukane reče:

„Tako mi Allaha, ti si bolji i časniji od mene!“

Rukane je prihvatio islam mnogo godina kasnije, na dan osvojenja Mekke. Potom je preselio u Medinu i u njoj se nastanio sa svojom porodicom. (Ibn Hišam, I, 418; Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, II, 236)

Jednom prilikom je Dimad ibn Sa'lebe, koji je pripadao plemenu Ezdi Šenūe, došao u Mekku radi hodočašća. Dimad je bio čovjek kojeg je zanimala medicina. Liječio je duševne bolesnike izgovarajući nerazumljive riječi i pušući u njih. Trudio se da sazna što više o toj vještini. Kada je čuo kako mekkanski mušrici govore: „Muhammed je lud!“, on reče sebi:

„Da odem i vidim tog čovjeka. Možda mu Allah preko mene podari zdravlje.“

Potom je došao kod plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu:

„Muhammede! Ja liječim duševne bolesti, pa ako želiš, mogu te izliječiti?! Možda ti Allah podari zdravlje!“

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na njegove riječi reče:

„Hvala pripada Allahu! Mi Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost tražimo. Utječemo Mu se od zla naših duša i loših djela. Koga Allah uputi na Pravi put, niko ga ne može u zabludu odvesti, a koga u zabludi ostavi, niko ga ne može uputiti. Svjedočim da nema drugog Boga osim Allaha, Jedinog, koji nema ortaka. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov Poslanik.“

Ove riječi, koje je čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jako se svidješe Dimadu:

„Nikada nisam čuo ljepši govor od ovoga! Možeš li mi ponoviti te riječi?“, rekao je.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovio je svoje riječi, pa Dimad još dva puta zatraži da mu ih ponovi i na kraju reče:

„Tako mi Allaha, slušao sam riječi vračeva, čarobnjaka i pjesnika, ali ovakve riječi nisam čuo ni od koga! One su najvrjedniji biseri u moru retorike i rječitosti. Pruži mi ruku da ti se zakunem na vjernost (učinim be'at)!“

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

„Hoćeš li to učiniti i u ime svoga plemena?“

Dimad reče:

„Kunem ti se na vjernost i u ime svoga plemena!“

Tako je Dimad, radijallahu anhu, prihvatio islam. (Muslim, Džumu'a, 46; Ahmed, I, 302; Ibn Sa'd, IV, 241)

Ovim činom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zadužio je Dimada, radijallahu anhu, kao svog izaslanika i muallima, da poziva svoj narod u islam.

DESETA GODINA POSLANSTVA

Godina tuge: Smrt Hazreti Hatidže i Ebu Taliba

Radost koju su Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimani osjetili zbog prekida bojkota i izolacije nije dugo trajala. Odmah nakon prekida mušričke izolacije umro je Ebu Talib, koji je bio vjerni zaštitnik Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimana.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustrajno je tražio od njega da prihvati islam, ali je Ebu Talib odgovarao riječima:

„Ja znam istinu o tebi, ali ako povjerujem u tebe, žene Kurejša će me grditi.“

Njegova savjest je prihvatila poslanstvo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali njegov ego nije mogao prihvatiti.

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je uporan i u času kada je njegov amidža bio na samrti. Želio je da umre kao vjernik, govoreći mu:

„*Amidža! Reci: Nema Boga osim Allaha! - riječ kojom će ti Allah podariti vječnu sreću!*“

Ebu Džehl ga spriječi u tome, rekavši:

„Ebu Talibe, zar ćeš napustiti vjeru Abdul-Muttalibovu?“

Kada god je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pokušao da potakne amidžu na šehadet, Ebu Džehl bi ga spriječio u tome.

Na kraju, posljednje Ebu Talibove riječi upućene Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, bile su:

„Ja umirem u Abdul-Muttalibovoj vjeri. Kada bih znao da za mene Kurejšije neće reći da sam se uplašio smrti i promijenio vjeru, prihvatio bih tvoje riječi!..“ (Buhari, Dženaiz, 81, Menakibu'l-Ensar 40; Ibn Sa'd, I, 122-123).

Na njegove riječi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

„Ja ću uvijek moliti Allaha za tvoj oprost!“, a potom je potišteno napustio njegovu kuću.

Zbog njegovih riječi: „Ja ću uvijek moliti Allaha za tvoj oprost!“, objavljen je sljedeći ajet:

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

„Ti, doista, ne možeš uputiti na Pravi put onoga koga ti želiš uputiti, - Allah ukazuje na Pravi put onome kome on hoće...“

(el-Qasas, 56)

Uputa je Allahovo svjetlo koje vodi ka pravom putu. Čije srce bude čeznulo za njim i bude okrenuto svome Gospodaru bit će mu darovana uputa.

Uzvišeni Allah u ajeti kerimu kaže:

وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ

„...(Allah) k Sebi upućuje onoga ko Mu se pokajnički obraća.“
(er-R'ad, 27)

U tom slučaju zalaganje i trud je povod upute. Tako je čak i onda kada se za nekoga zalaže i sam Poslanik, jer uputa nije uvijek uslovljena našim trudom i zalaganjem. Iako je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa velikom željom nastojao da njegov amidža prihvati islam, Ebu Talib – koji je zapravo znao istinu, bio je pod dominacijom svog ega i nije mogao da se iskreno usmjeri Gospodaru svjetova. Stoga mu je uskraćeno svjetlo upute i imana.

Samo tri dana nakon smrti amidže Ebu Taliba, koja je rastužila Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, umrla je i njegova čestita supruga, majka vjernika, Sejjidetu'n-nisa, Hatidža el-Kubra, radijallahu anha; izvor njegove utjehe, veliki oslonac i saputnik na ovom svijetu. Bol i tuga ispunili su srce plemenitog Pejgambera, sallallahu alejhi ve sellem, kao i srca svih vjernika. Svoju dragu i blagoslovljenu suprugu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, spustio je svojim rukama u mezar. Čista duša predvodnika poslanikā, ukrasa i milosti svih svjetova, Muhammeda Mustafe, sallallahu alejhi ve sellem, bila je tužna, a njegove blagoslovljene oči ispunjene suzama.

Hazreti Hatidža, radijallahu anha, bila je njegov iskreni savjetnik u uzvišenoj misiji, saosjećajni prijatelj i izvor njegovog spokoja u svakoj situaciji. Pogoden njenom smrću Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Od ova dva iskušenja, koja pogodiše moj ummet, ne znam zbog kojeg bih više žalio!“ (Ja'kubi, II, 35; Taberi, *Tarih*, II, 229.)

Ova dva događaja, bolna i teška, koja se dogodiše gotovo jedan za drugim, u desetoj godini poslanstva, učiniše tu godinu „Godinom tuge“.

Gubitkom amidže i supruge Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgubio je ovosvjetski oslonac i utočište. Međutim, njegovo srce se oslanjalo samo na Allaha Uzvišenog, koji mu je bio jedini istinski oslonac i apsolutni izvor snage u svakoj etapi života. U ranom djetinjstvu ostao je bez oca, majke i djeda, ali je odrastao u okrilju Uzvišenog Allaha koji ga je čuvao i na najljepši način odgojio.

Hazreti Hatidža, radijallahu anha, bila je jako vrijedna žena. Jednog dana melek koji donosi Objavu došao je plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu:

„Allahov Poslaniče, dolazi ti Hatidža sa posudom hrane u rukama. Kada dođe, prenesi joj selam od njenog Gospodara i od mene! Obraduj je bisernim dvorcem u Džennetu u kojem nema vike i buke, a ni posla i umora!“ (Buhari, Menakibu'l-Ensar, 20)

Na selam svoga Gospodara hazreti Hatidža, radijallahu anha, odgovorila je:

„Gospodaru moj, Ti si Selam, od Tebe je selam, neka je selam na Džibrila! I neka je Allahov selam, rahmet i bereket na tebe, Allahov Poslaniče!“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zaboravio svoju blagoslovljenu suprugu do kraja života. Kod njega su se mogli vidjeti najljepši primjeri odanosti prema njoj.

Hazreti Aiša, radijallahu anha, kazuje:

„Ni prema jednoj od supruge Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisam osjećala toliku ljubomoru kao prema Hatidži,

iako je nisam vidjela. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, često ju je spominjao. Kada bi zaklao ovcu i isjekao njeno meso, poslao bi jedan dio i Hatidžinim prijateljicama. Jednom prilikom sam mu rekla:

„Kao da na ovom svijetu nije ostala nijedna žena osim Hatidže!“

Na moje riječi on, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je:

„*Ona je bila takva i takva..*“, nabrajajući njene lijepe osobine. Na kraju je dodao:

„*Ona je rodila moju djecu!*“

Tada u sebi rekoh:

„Više nikada neću reći ništa loše o Hatidži!“ (Buhari, Menakibu'l-Ensar, 20; Edeb, 73; Muslim, Fedailu's-sahabe, 74-76)

Jednom prilikom je Hāle bint Huvejlid, hazreti Hatidžina sestra, zatražila dozvolu da uđe kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Njen glas podsjetio ga je na hazreti Hatidžu, pa on uzbuđenim glasom reče:

„*Allahu moj, ovo je Hāle bint Hevejlid!*“

Čuvši njegove riječi, hazreti Aiša, radijallahu anha, reče:

„Koliko li samo spominješ tu krezubu staricu! Allah ti je dao bolju od nje!“ (Buhari, Menakibu'l-Ensar, 20)

Izrazom „bolju od nje“ hazreti Aiša je htjela ukazati na sebe, međutim Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, njene riječi nije prihvatio kao ispravne, stoga je rekao:

„*Ne! Allah mi nije dao ženu bolju od nje! Ona mi je povjerovala kada mnogi nisu htjeli da vjeruju; ona je potvrdila da govorim istinu kada su me mnogi u laž utjerivali; ona me je pomagala svojim*

imetkom u vremenu kada su to drugi odbili; Allah mi je s njom podario djecu a nije s drugim ženama!" (Ahmed ibn Hanbel, VI; 118)

Put u Taif

Nakon smrti Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, amidže i supruge nasilje i zlostavljanje mušrika se znatno povećalo. Njihovi napadi na plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prerasli su u divljanje. Plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, izgubio je volju za daljim boravkom u Mekki. Nevolja ga je natjerala da ode u Taif, koji je bio udaljen oko 120 km od Mekke. S njim u pratnji bio je Zejd ibn Harise, radijallahu anhu. U Taifu su ostali deset dana.

Stanovnicima Taifa Resul-i Ekrem je govorio o islamu, pozivajući ih u vjeru tevhida. Podsticao je njihove prvake da napuste obožavanje kipova i prihvate robovanje Allahu, Jedinom. Nije ostao nijedan ugledni građanin Taifa da mu nije objasnio istinu i pozvao ga u islam.

Međutim, stanovnici Taifa bili su mušrici poput Kurejšija, tako da njihova reakcija na njegov poziv nije bila nimalo drugačija. Njegov poziv kod njih je izazvao burno negodovanje i žestok prkos. Živjeli su u močvari svojih strasti, tako da niko od njih nije prihvatio islam. Uz to su ga napali i učinili neviđeno nasilje:

Prvo su ga ismijavali, a potom vrijeđali i ponižavali. Od svojih robova i maloumnika napravili su špalir kroz koji je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, morao proći, pri čemu su ga psovali i vrijeđali, a onda su na njega navratili svoju ološ koja ga je gađala kamenicama, slijedeći ga u stopu. Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, blagoslovljene noge su krvarile, a njegova obuća je bila natopljena krvlju. Hazreti Zejd, radijallahu anhu, svojim tijelom je nastojao zaštititi plemenitog Pejgambere, sallallahu alejhi ve sellem, tako da je i sam ranjen. Štiteći njegovo blagoslovljeno tijelo hazreti Zejd je vikao:

„O stanovnici Taifa! Znete li da je čovjek kojeg gađate Allahov Poslanik?“

Na kraju grada našli su utočište u jednoj bašči, ispod hurminog stabla. Bašča je pripadala Utbetu i Šejbetu, sinovima Rebi'atovim iz Mekke. Nebo je bilo tužno, Zemlja je bila tužna, a i meleki: Džibril, Mikail, Azrail i Israfil, također su bili tužni.

Allahovom dozvolom, Džibril, alejhis-selam, i ostali meleki stigli su kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći:

„Allahov Poslaniče, zapovijedi nam da uništimo ovaj narod!“

Izvor milosti i samilosti, naš plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, nije htio da ih proklinje zbog njihovog postupka, nego je podigao dlanove prema Nebu i zamolio:

„Allahu moj! Molim Te da me ojačaš i izvedeš iz ove bezizlazne situacije u kojoj sam se našao! Molim Te da me sačuvaš od ponižavanja ljudi. O Najmilostiviji, Ti si zaštitnik slabih, Ti si moj zaštitnik, ne ostavljaj me na milost i nemilost tuđincima koji me neprijateljski dočekaše! Gospodaru moj, ne prepuštaj me njima!

Stvoritelju moj, ako Ti nisi srdit na mene, onda za ove nedaće ne marim!..

Allahu moj! Uputi ovaj narod, jer oni ne znaju!

Allahu moj! Utječem se svjetlu Tvoga lica, kojim rastjeruješ tamu i kojim upravljaš svjetovima! Molim Te, udalji me od Tvoje srdžbe i obdari me Svojom milošću tako da postignem Tvoje zadovoljstvo...“
(Ibn Hišam, II, 29-30; Hejsemi, VI, 35; Buhari, Bed'u'l-halk, 7)

Kada ga ugledaše dvojica Rebi'atovih sinova u teškom stanju, u njima se probudi osjećaj samilosti, pa pozvaše svog mladog roba Addasa i rekoše mu: „Ondesi ovaj grozd onom čovjeku!“

Kada Addas dođe do Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i pruži mu grožđe, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pružajući ruku prema grozdu, reče:

بِسْمِ اللّٰهِ , (Bismillah!), a potom poče jesti.

Njegove riječi privukoše Addasovu pažnju, te on, u čudu, reče:

„Tako ne govori narod ovoga kraja!“

Potom, sa velikom znatiželjom, nastavi:

„Vi ste poseban čovjek! Ne ličite na ovdašnje ljude! Ko ste vi?“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga upita:

„Odakle si ti i koje si vjere?“

„Ja sam kršćanin iz Ninive!“

„Ti si, dakle, iz domovine dobrog čovjeka Junusa ibn Metā'a!“ reče mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

„A odakle ti znaš ko je Junusa ibn Metā'a?“ upitao je začuđeno Addas.

„On je moj brat. On je poslanik, a i ja sam poslanik!“ odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

Resulullahove riječi probudiše Addasovo srce iz kojeg poče izvirati vrelo imana. Od uzbuđenja pade po Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i poče ga ljubiti u glavu, ruke i noge. (Ibn Hišam, II, 30; Ja'kubi, II, 36)

Kada se Addas vratio svojim vlasnicima, rekoše mu:

„Teško tebi, šta ti bi?“

„Gospodaru moj!“ reče Addas. „Ovaj čovjek je osoba kakve nema na ovome svijetu! Rekao mi je nešto što ne može znati niko osim Allahov poslanik.“ (Ibn Hišam, II, 31)

Kako je samo sretan Addas, radijallahu anhu! Povjerovao je u najtežim trenucima Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, života i utješio ga svojim prihvatanjem islama. Toliko je obradovao plemenitog Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da je u tom trenutku zaboravio na sve nedaće koje ga zadesiše u Taifu.

Na mjestu gdje je Addas primio islam danas se nalazi mesdžid, a bašča u kojoj je počastio Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, groždem još uvijek se čuva.

Neizmijerna milost i utjeha Milostivog

Hazreti Aiša, naša majka, radijallahu anha, kazuje:

„Pitala sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem:

- Allahov Poslaniče, da li si imao težeg dana od onog na Uhudu? -, na što mi on reče:

„Da, od tvog naroda sam vidio puno zla. Najgore od tih zala je ono koje su mi učinili na Dan Akabe.²¹⁰ Pored toga, u Taifu sam zatražio utočište kod Abdul-Kulalovog sina Abdul-Jalila, ali me on ne prihvati (i još navrati na mene svoje ljude koji me gađашe kamenicama, izranjavaše me i mnoge mi neugodnosti prirediše). Vratio sam se natrag duboko potišten i tužan. Nisam mogao doći k sebi dok ne stigoh do mjesta Karnu's-seālib. Tu podigoh glavu i primijetih kako mi jedan oblak pravi hlad. Kada bolje pogledah, u oblaku primijetih Džibrila, koji mi reče:

»Allah Te'ala je čuo šta ti je rekao tvoj narod i zna da su odbili da ti pruže utočište. Poslao ti je meleka zaduženog za planine da učini s njima što ti želiš.«

210. **Dan Akabe:** To je dan u kojem je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao na Mini, na mjestu zvanom Akabe i pozivao ljude u islam. Tog dana su neki ljudi prihvatili islam, a drugi su, u isto vrijeme, teško ga vrijeđali i ponižavali. Taj dan ostao je poznat kao "Dan Akabe".

Tada mi se obrati melek zadužen za planine, nazva selam i reče:

»Muhammede! Allah Azze ve Dželle je čuo šta ti je rekao tvoj narod. Ja sam melek zadužen za planine. Allah me je poslao da učinim ono što mi narediš. Šta želiš da učinim? Ako hoćeš da srušim na njih ova dva brijega – učinit ću to?!«

Rekao sam:

- Želim da Allah od njihovog potomstva izvede na Pravi put one koji će vjerovati u Allaha, Jedinog, i koji Mu neće pripisivati sudruga!“ (Buhari, Beđ'u'l-halk, 7; Muslim, Džihad, 111)

O ljubavi Allaha Uzvišenog prema Njegovom Miljeniku pjesnik je kazao:

*Allahov Poslaniče, Ti si Allahov Miljenik
za kojeg bi On žrtvovao dunjaluk i sve što je na njemu!*

Putovanje u Taif sadrži mnogo pouka:

1. Kao prvo, ovo putovanje ukazuje na veliku vrijednost pozivanja u istinsku vjeru. Premda je bio u „Godini tuge“, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije pravio pauzu, nego je nastavio sa pozivanjem, strpljivo i uporno.

2. Uprkos činjenici da su ga stanovnici Taifa kamenovali, plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije činio dovu protiv njih, što ukazuje na njegovu veliku samilost, ali i potrebu da pozivatelji na Pravi put budu milostivi.

3. Čovjek koji poziva u islam mora prihvatati svoje greške, treba moliti Allaha da uputi ljude koje poziva i ne smije zapadati u beznade. Kada bi vidio nešto pogrešno, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na neki način bi i sebe vezivao za tu grešku, govoreći:

„Šta je to sa mnom pa vas vidim da tako radite?“²¹¹ Na isti način je postupio i Sulejman, alejhis-selam, kada je primijetio da na smotri nema Hudhuda (pupavca), rekavši:

مَا لِي لَا أَرَى الْهُدُودَ

„...Šta se zbiva sa mnom pa ne vidim pupavca?“ (en-Neml, 20), i to je jedna od metoda pozivanja u vjeru.

4. Addasovo primanje islama je jako važno. U njemu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, našao utjehu u najtežim trenucima, što nam ukazuje na činjenicu da iman (vjerovanje) jedne osobe treba biti dovoljna utjeha čak i u najvećim teškoćama i iskušenjima.

5. Čovjek koji poziva u islam mora biti uzor ljudima u svakom stanju, a posebno u iskušenjima.

6. Čovjek koji poziva u islam treba znati kako će se odnositi prema sagovornicima. Treba biti pristojan i, kao što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, postupio u razgovoru sa Addasom, treba znati kako i na koji način će razgovarati s ljudima.

**Džini slušaju Resulullahovo,
sallallahu alejhi ve sellem, učenje Kur’ana i prihvataju islam**

Na povratku sa putovanja u Taif, na kojem niko osim Addasa nije prihvatio islam, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, konačio je na jednom mjestu u kojem je učio Kur’an, dok je grupa džinova slušala njegovo učenje. Shvatili su Istinu i povjerovali u Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a potom se vratili svom narodu i počeli ih pozivati u islam. (Ibn Sa‘d, I, 212)

211. Muslim, Salat 119; Ebu Davud, Hatem 4, Edeb 14.

Ibn Abbas, radijallahu anhuma, pripovijeda:

„Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa grupom ashaba je krenuo na sajam Ukaz. U isto vrijeme šejtanima (džinima) je onemogućeno da slušaju vijesti koje dolaze s Neba.²¹² Oni koji su bili otišli da prihvate vijesti s Neba pogođeni su plamenim svjetlicama (šihab).²¹³ Svom narodu su se vratili bez vijesti, pa ih oni upitaše:

„Šta je bilo? Zašto ste se vratili praznih ruku?“

Oni odgovoriše:

„Između nas i nebeskih vijesti postavljena je prepreka, a na nas su padale plamene svjetlice (pa smo pobjegli i vratili se).“

„To je sigurno zbog nečeg što se nanovo pojavilo!“, rekoše, pa im zapovjediše: „Obidite istok i zapad zemlje (i saznajte šta je to!)“.

Tako oni u skupinama krenuše u potragu. Skupina koja se kretala u pravcu Tihame naiđe na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je sa ashabima klanjao sabah-namaz (u mjestu Nahle, na putu koji vodi prema sajmu Ukaz). Kada su čuli njegovu učenje Kur'ana, zastali su i pažljivo slušali. Potom su rekli:

„Ovo nas sprječava da uzimamo vijesti s Neba!“

Potom se vratiše i svom narodu rekoše:

212. “Džinovi su se uspinjali na Nebo i slušali Objavu. Kada bi čuli samo jednu riječ, njoj bi dodavali devedeset devet riječi od sebe. Jedna riječ je bila istinita, a sve ostale laž. Kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poslan kao Allahov Poslanik, džinovima je onemogućeno da se uspinju na Nebo jer su ih pogadale “plamene svjetlice” (zvijezde padalice), a prije toga nisu bili gađani plamenim svjetlicama kada bi se našli na Nebu. (Vidi: Tirmizi, Tefsir, 73/3324)

213. Šihab, etimološki, znači plamen, vatreno đule. Tako se naziva i plamena svjetlica koja liči na zvijezdu padalicu. Neki savremeni mufessiri Kur'ana smatraju da je “šihab” meteorit, a Allah najbolje zna.

„O narode naš! Mi smo, doista Kur'an, koji izaziva divljenje, slušali, koji na Pravi put upućuje - i mi smo u njega povjerovali i više nikoga nećemo Gospodaru našem ravnim smatrati.“

Poslije toga je Allah Uzvišeni objavio Svom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, suru el-Džinn, obavještavajući ga o džinovima koji su slušali Kur'an i o tome obavijestili svoj narod:

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا
عَجَبًا. يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا

„Reci: 'Meni je objavljeno da je nekoliko džina prisluškivalo i reklo: 'Mi smo, doista Kur'an, koji izaziva divljenje, slušali, koji na Pravi put upućuje - i mi smo u nj povjerovali i više nikoga nećemo Gospodaru našem ravnim smatrati.'“ (el-Džinn, 1-2) (Vidi: Buhari, Tefsir, 72, Ezan, 105; Muslim, Salat 149; Tirmizi, Tefsir, 72/3324)

Uzvišeni Allah o tome govori i u suri el-Ahkaf:

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ
قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ قَالُوا يَا قَوْمَنَا
إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي
إِلَى الْحَقِّ وَالْإِلَهِيَّةِ الْمُنْتَقِمِ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا
بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ وَمَنْ لَا
يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ
أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

„Kada ti poslasmo nekoliko džina da Kur'an slušaju, kada dođoše da ga čuju, oni rekoše: ‘Pst!’ A kad se završi, vratiše se narodu svome da opominju. ‘O narode naš,’ - govorili su – ‘mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje, i koja ka istini i na Pravi put upućuje. O narode naš, odazovite se Allahovu glasniku i vjerujte u Allaha, on će vam neke grijehе vaše oprostiti i vas od patnje neizdržljive zaštititi!’ A oni koji se ne odazovu Allahovu glasniku, takvi Mu na Zemlji neće umaći i mimo Njega zaštitnika neće naći. Oni su u velikoj zabludi.“ (el-Ahkaf, 29-32)

U ajetima, u kojima se naglašava onemogućenost džinova da slušaju vijesti s Neba, Uzvišeni Allah kaže:

وَأَنَا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْتَأَةً حَرَاسًا شَدِيدًا وَشُهَبًا
وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ
شَهَابًا رَصَدًا وَأَنَا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدُ بِمَنْ
فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا

„(Džinovi rekoše): I mi smo nastojali da Nebo dotaknemo i utvrdili smo da je moćnih čuvara i zvijezda padalica puno; i sjedili smo oko njega po busijama da bismo što čuli, ali će onaj, ko sada prisluškuje, na zvijezdu padalicu koja vreba naići; i mi ne znamo da li se onima na Zemlji želi zlo ili im Gospodar njihov želi dobro.“ (el-Džinn, 8-10)²¹⁴

214. Mevlana Dželaluddin Rumi o ovom događaju, u prenesenom značenju, kazuje:

„Šejtani su se uzdizali na Nebo i slušali nebeske tajne.

I kada bi htjeli da ukradu neku od tajni, na njih su padale plamene svjetlice koje su ih tjerale.

Vidljivi rezultat Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, putovanja u Taif je Addasovo, radijallahu anhu, prihvatanje islama. Međutim, njemu je Uzvišeni Allah pored toga podario i mnoge druge dobrote, od kojih je saltanat i poslanstvo ljudima i džinovima. Prije nego se vratio u Mekku, džinovi koji su slušali njegovu učenje Kur'ana vratili su se svojim narodima, pozivajući ih islam. Nedugo zatim, Uzvišeni Allah je Svog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, učinio sultanom kosmosa, darujući mu Mi'radž.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Mekku je napustio po svojoj volji i, po arapskom običaju, u grad nije mogao ući osim uz zaštitu nekog od stanovnika Mekke. Iz tog razloga, kada je iz Nahle stigao na brdo Hira, prvo je poslao poruku Ahnesu ibn Šeriku, a potom Suhejlu ibn Amru i Mu'imu ibn Adijju. U toj poruci je stajalo:

Rečeno im je: Poslan je Vjesnik, idite kod njega i od njega uzmite ono što želite.

Ako tražite biser neprocjenjive vrijednosti »U kuće na vrata njihova ulazite!«
Pokucaj na ta vrata i stani pred njima, jer tebi, i takvima kao što si ti, nema puta ka Nebu.*

*Vi nemate potrebe da idete na tako dalek put, jer Mi smo tajnu svih tajni dali
Našem robu, koji je stvoren od zemlje.*

*Ako niste izdajnici, otiđite kod Allahovog namjesnika, pa ako budete čak i prazna
trska, u društvu s njim postat ćete poput šećerne trske.”*

***“U kuće na vrata njihova ulazite.”** (el-Bakare, 189) U predislamsko doba i u prvim godinama islama onaj koji bi ušao u ihram zbog hadža ili umre ne bi ulazio u kuću na vrata. Oni koji su stanovali u gradu pravili su otvore na krovu i kroz njih ulazili i izlazili. Beduini u šatore nisu ulazili na vrata, nego su pravili otvore otopozada i na njih ulazili. Tako su postupali sve dok ne bi skinuli ihrame, smatrajući taj čin dobročinstvom. 189. ajetom sure el-Bekare Allah je obznanio da takav postupak ne predstavlja dobročinstvo, a ni pokornost. (Vidi: Vahidi, str. 56-57) Ovaj ajet se kasnije počeo koristiti kao mjerilo po kojem svaki posao treba raditi na prikladan način. Stoga Mevlana spomenuti ajet komentariše u duhu tesavvufa: “Da bi spoznao Allaha i stekao Njegovu naklonost, budi uz Njegove dobre robove, jer su oni Njegova kapija.”

„Hoćeš li mi pružiti zaštitu dok ne dostavim poslanicu kojom me je zadužio moj Gospodar?“

Prva dvojica su odbili, ali je Mut'im prihvatio i pružio mu zaštitu. Te noći Allahov Miljenik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo je u Mut'imovoj kući. Kada je svanulo, Mut'im pozva svoje sinove i ljude iz svog plemena, te reče:

„Uzmite svoje oružje i stanite na uglove Bejtullaha!“

Kada su stigli do Ka'be, on reče Kurejšijama:

„O Kurejšije! Ja sam uzeo Muhammeda pod svoju zaštitu i neka ga niko od vas ne uznemirava!“

Mut'im i njegovi sinovi čuvali su plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sve dok nije obavio tavaf i klanjao dva rekata namaza, a potom su ga otpratili do njegove kuće. (Ibn Sa'd, I, 212, Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 182)

Nekoliko godina poslije Mut'im je učestvovao u Bitki na Bedru u kojoj je, boreći se protiv muslimana, poginuo. Poslije bitke je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, sa ashabima razgovarao po pitanju zarobljenika i tom prilikom rekao Mut'imovom sinu Džubjeru:

„Da je živ Mut'im ibn Adijj, i da mi je posredovao za ove ovdje, sve bi ih njemu pustio!“ (Buhari, Humus, 16; Ibn Hišam, I, 404-406)

Zahvalnost jednom mušriku, koji mu je olakšao dostavljanje poslanice, predstavlja poseban primjer njegove ljudskosti i lijepog vladanja.

Pozivanje različitih plemena u islam

Po povratku iz Taifa Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakratko se bio povukao od svijeta, ali mušrici ponovo

počeše da ga napadaju i žestoko vrijeđaju. Upravo tada mu Allah Uzvišeni zapovjedi da predoči islam drugim plemenima i da ih pozove u Allahovu vjeru.

Poslije toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je pozivati plemena koja su dolazila u Mekku na sajmove Ukaz, Medženne i Zulmedžaz. Kazivao im je kur'anske ajete i na najljepši način ih pozivao na mjestima njihovih konačišta. Posjetio je plemena Benu Amir, Muharib, Fezara, Gassan, Murre, Hanife, Sulejm, Abs, Benu Nasr, Benu Bekka', Kinde, Kelb, Harise, Uzre i Hudarime. Pozvao ih je da prihvate njegovo poslanstvo i da ga podrže u poslu dostavljanja Allahove poslanice koja mu je povjerena.²¹⁵

Džabir, radijallahu anhu,²¹⁶pripovijeda:

215. Ibn Sa'd, I, 216-217; Ahmed, III, 322, 492; Ibn Kesir, III, 183-190.

216. **Džabir ibn Abdullah**, radijallahu anhuma, rođen je u Medini, 16 godina prije hidžre. Njegov otac, Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, prvi je ashab koji je poginuo kao šehid u Bitki na Uhudu. Dok mu je otac bio živ nije mogao učestvovati u bitkama, jer je morao paziti svojih devet sestara. Poslije očeve smrti učestvovao je sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u devetnaest bitaka. Džabir je bio najmlađi član delegacije na drugoj prisegi na Akabi. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, mnogo je volio Džabira, a ponekad bi ga stavljao i na svoju devu. Kada bi se razbolio, odlazio ni mu u posjetu. Njegov otac iza sebe je ostavio veliki dug koji je on s teškoćom morao vraćati. Većina ljudi kojima je trebao vratiti dugove bili su Jevreji, koji su zahtijevali da im se dug odmah plati. Pored svih nedaća, godina u kojoj je poginuo njegov otac bila je nerodna. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se ubrane hurme stave na jednu gomilu. Svojom mubarek rukom je sa gomile punio mjeru i pružao je potražiteljima duga. Kada je podmirio sve potražitelje duga, vidjeli su da gomila sa hurmama uopće nije umanjena. Bila je to jedna od Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, muđžiza. Džabir, radijallahu anhu, ubraja se u "Muksirun", tj. među sedmericu ashaba koji su prenijeli najveći broj hadisa. Prenio je 1540 hadisa. Kada je čuo hadis u kojem se navodi da neće ući u Džennet onaj kod koga se nađe pravo obespravljenoga (mazluma), a koji je prenio Abdullah ibn Unejs, radijallahu anhu, poželio je da taj hadis čuje iz prve ruke. Pošto se spomenuti ashab nastanio u Šamu, Džabir je kupio devu i otputovao u

„Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme hadža se predstavljao hadžijama na mjestu vakfe, govoreći:

„Zar nema niko ko će me odvesti svome plemenu? Kurejšije mi onemogućite da dostavljam govor svoga Gospodara!“ (Ebu Davud, Sunnet, 19-20/4734)

Međutim, niko nije prihvatao njegov poziv i niko mu nije htio pružiti svoju zaštitu i podršku. Neki od njih se jako loše poniješe prema njemu, a neki raspravljahu s njim, govoreći mu: „Tvoj narod te najbolje poznaje! Zašto te oni ne slijede?“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, davao je potrebne odgovore i nastavljao pozivati Allahovom putu.²¹⁷

Kada bi neko iz plemena Mudar ili iz Jemena krenuo na sajam ili hadž, njegovi saplemenici bi ga upozoravali riječima:

„Pazi da te onaj momak iz plemena Kurejš ne odvrati od tvoje vjere.“²¹⁸

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom je došao u pleme Benu Šejban ibn Sa'lebe, koje je boravilo na Mini, pa kada ih je obavijestio da je Allahov Poslanik, jedan od njihovih prvaka, Mefruk ibn Amr, reče:

„Brate Kurejšijo, čemu pozivaš ljude?“

Šam. Nakon mjesec dana putovanja stigao je kod njega i preuzeo hadis lično od Abdullaha ibn Unejsa, radijallahu anhu. Pred kraj života je oslijepio i umro u Medini, u 94. godini života, 78. godine po hidžri. On je posljednji ashab koji je preselio u Medini.

217. Ahmed, III, 322; Ibn Sa'd, I, 216.

218. Hakim, II, 681/4251.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pride i sjede kod njih, a Ebu Bekr, radijallahu anhu, ustade i svojom odjećom mu napravi hlad. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Pozivam vas da posvjedočite da nema drugog Boga osim Allaha, Jedinog, koji nema ortaka, i da posvjedočite da sam ja Allahov Poslanik. Pozivam vas da me štitite i pomažete sve dok ne dostavim ono što mi se objavljuje od Allaha, jer su Kurejšije odbacile Allahovu zapovijed i zanijekali Allahovog Poslanika. Prihvatili su laž, a istini okrenuli leđa. A Allah je neovisan i dostojan je svake hvale!“

Mefruk ponovo upita:

„Brate Kurejšijo! Čemu još pozivaš?“

Tada plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, prouči sljedeće ajete sure el-En'am:

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ
وَأَيَّهُمْ وَلَا تَقْرُبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكَُمْ وَضِيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ
وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ
وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا
قُلْتُمْ فَأَعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكَُمْ وَضِيكُمْ
بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكَُمْ وَضِيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

„Reci: 'Dodite da vam kažem šta vam Gospodar vaš propisuje; da Mu ništa ne pridružujete, da roditeljima dobro činite, da djecu svoju, zbog neimaštine, ne ubijate - Mi i vas i njih hranimo - ne približujte se nevaljalštinama, bile javne ili tajne; ne ubijajte onog koga je Allah zabranio ubiti, osim kada to pravda zahtijeva - eto, to vam on preporučuje da biste razmislili i da se imetku siročeta ne približavate, osim na najljepši način, sve dok punoljetno ne postane, i da krivo na litru i na kantaru ne mjerite - Mi nikoga preko njegove mogućnosti ne zadužujemo - i kad govorite, da krivo ne govorite, pa makar se ticalo i srodnika, i da obaveze prema Allahu ne kršite - eto, to vam on naređuje da biste to na umu imali. I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova; - eto, to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili.'“ (el-En'am, 151-153)

Mefruk ponovo upita:

„Brate Kurejšijo! Čemu još pozivaš? Tako mi Allaha, ovo nije ljudski govor! Da jeste, mi bismo ga dobro poznavali.“

Ovoga puta Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prouči sljedeći ajet:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَائِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

„Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini, i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, on vas savjetuje.“ (en-Nahl, 90)

Mefruk je rekao:

„Brate Kurejšijo! Allaha mi, ti si me pozvao najvrjednijem moralu i najljepšim djelima. Narod koji te smatra lašcem sigurno iznosi neistine o tebi.“

Isto potvrdiše i druga dvojica prvaka plemena, Hāni i Musennā, ali izjaviše da ne mogu prihvatiti njegovu ponudu dok ne razgovaraju sa svojim plemenom. Pored toga, izjaviše kako imaju ugovor s Perzijancima, a oni ne bi bili zadovoljni da prihvate islam.

Na kraju, njihova savjest priznala je istinitim ono što se objavljuje Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ali su odbili prihvatiti islam zbog ličnih interesa i straha od štete koja bi ih mogla pogoditi zbog toga.²¹⁹

Tarik ibn Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda:

„Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na sajmu Zulmedžaz. Bio je u crvenoj odjeći. Visokim glasom je pozivao:

„O ljudi! Recite: *'La illahe illallah!'*, spasite se.“

Jedan čovjek išao je za njim, prateći ga u stopu. U rukama je nosio kamenice.

„O ljudi! Ne slušajte ga, on je lažac!“ vikao je i bacao kamenice po nogama Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Njegove blagoslovljene noge bile su izranjavane i oblivene krvlju.

Upitao sam prisutne:

„Ko je taj čovjek?“

„Jedan mladić od Abdul-Muttalibovih sinova!“ odgovorili su.

„A ko je onaj što ga prati i gađa kamenicama?“ upitao sam.

219. Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, V, 250-251; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 187-189.

„To je njegov amidža, Ebu Leheb!“, rekli su. (Hakim, II, 668; Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, III, 71)

Jednu od sličnih nedaća i iskušenja Allahovog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, koje je doživio prilikom pozivanja ljudi, prenosi Mudrik el-Ezdi, radijallahu anhu. On nam kazuje:

„Bio sam na hadžu sa svojim ocem. Kada smo odsjeli na Mini radi prenoćišta, vidjeli smo neke ljude koji se ondje počеше okupljati. Upitao sam oca:

„Zašto se ovi ljudi okupljaju?“

On mi reče:

„Zbog onog čovjeka koji je napustio vjeru svog naroda!“, pokazujući rukom na Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, koji je govorio:

„O ljudi! Recite: 'La illahe illallah!', spasite se!“

Neki od prisutnih ljudi su ga pljuvali, neki su bacali prašinu u njegovo lice, a neki psovali i ponižavali. Tako je potrajalo do podneva, kada dođe jedna uplakana djevojčica, raskopčane kragne, držeći u jednoj ruci posudu s vodom, a u drugoj maramicu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo je posudu, napio se vode i oprao ruke i lice. Potom je podigao glavu prema djevojčici i rekao:

„Dijete moje! Pokrij svoj vrat maramom! Za svog oca se ne plaši da će biti uhvaćen u zamku i ubijen, ili da će stalno biti izložen poniženju!“

Upitao sam: Ko je ta djevojčica?

„Njegova kći Zejneb!“, rekli su. (Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, V, 130; Hejsemi,

VI, 21)

Hazreti Zejneb, Fatima i ostala djeca Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, provela su svoje djetinjstvo i mladost u vremenu u kojem su muslimani bili slabi i izloženi velikom pritisku i ponižavanju. Hazreti Zejneb i njene sestre osjećale su bol zbog nedaća i iskušenja kroz koja je prolazio njihov plemeniti otac i muslimani. U velikoj neizvjesnosti iščekivale su svog blagoslovljenog oca dok je on bio zauzet pozivanjem ljudi. Pratile su ga u stopu, nastojeći da ga zaštite od napada i ponižavanja.

Blagoslovljene i plemenite kćeri Allahovog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, bile su uvijek uz njega nakon što je njihova majka, hazreti Hatidža, preselila na Ahiret. Pružale su mu svoju pomoć i saosjećale s njim u teškim situacijama. Kada bi ga mušrici uznemiravali, ponižavali i fizički povrijedili, to bi rastužilo njegove plemenite kćeri, koje bi dugo plakale. Fatima bi brisala njegovu krv, a Zejneb bi donosila vodu i prala njegovo blagoslovljeno lice i ruke. Godinama su živjele u strahu, neizvjesnosti i nesigurnosti.

Jedno od plemena koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao u islam na sajmu Ukaz bilo je pleme Benu Amir ibn Sa'sa'a. On im se obratio na sljedeći način:

„Ja sam Allahov Poslanik! Hoćete li mi pružiti zaštitu u vašem plemenu dok ne dostavim ljudima ono što im se objavljuje od Gospodara njihova i dok ne upotpunim Njegovu poslanicu? Pri tome vas neću ni na što primoravati!“

Oni mu rekoše:

„Mi te nećemo otjerati, ali nećemo ti ni povjerovati! Pružit ćemo ti zaštitu dok ne ispuniš svoju dužnost i dostaviš ljudima svoj poziv!“

U tome dođe jedan čovjek iz njihovog plemena po imenu Behire. Nakon što se raspitao o Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i spoznao njegovu vrijednost, reče sebi:

„Tako mi Allaha, kada bih mogao uzeti ovog čovjeka od Kurejšija, s njim bih zavladao svim Arapima!“ Potom se obrati Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, riječima:

„Ako ti se zakunemo na vjernost, pa pobijediš svoje protivnike, da li će vlast poslije tebe pripasti nama?“

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori:

„Određba je u Allahovim rukama! On vlast daje kome On hoće!“

Behire reče:

„Znači, mi ćemo se žrtvovati za tebe i boriti se protiv svih Arapa, pa kada ti Allah daruje pobjedu i vlast, to će pripasti nekom drugom! Ne možemo to prihvatiti!“

Potom se okrenuo svom plemenu i rekao:

„Ne poznajem nikoga da se vraća sa nečim lošijim sa sajma od vas! Suprotstaviti ćete se svim Arapima? Pa, ovog čovjeka njegov narod bolje poznaje od vas. Da su oni vidjeli dobra u njemu, podržali bi ga više od drugih...“ Poslije toga se okrenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu:

„Odmah ustani i idi odavde!“

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je i uzajahao svoju devu, ali Behire gurnu devu u grudi i ona zbacila plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i on pade na tle.

Vidjevši taj prizor, muslimanka po imenu Dubāa bint Amir povika:

„O prvaci Benu Amira, vidite li kako se ponižava Allahov Poslanik? Zar nema niko ko će ga zaštititi zbog mene?“

Odmah skočiše trojica njenih amidžića i krenuše na Behireta. Za njih trojicu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, uputio je dovu:

„*Allahu moj! Podari ovima bereket!*“

I uistinu, njih trojica su blagoslovom Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, dove počašćeni islamom, a mnogo kasnije i stepenom šehida.

Vođa plemena Benu Amir zbog starosti nije dolazio na sajmove u vrijeme hodočašća. Na povratku sa putovanja ispričali su mu sljedeće:

„Došao nam je mladić iz plemena Kurejš, od Benu Abdul-Muttaliba, koji se smatra poslanikom. Od nas je zatražio da ga uzmemo u zaštitu i dovedemo u svoju zemlju.“ Starac se dohvati za glavu i kritikujući ih reče:

„O sinovi Amirovi, kakvu ste glupost učinili? Kako ćete nadoknaditi priliku koju ste propustili? Tako mi Allaha, u čijoj ruci je moj život, do danas se nijedan od Ismailovih sinova nije lažno predstavljao poslanikom! Naravno da je govorio istinu! Gdje vam je bila pamet?“²²⁰

Uprkos svim vrstama provokacija i omalovažavanja Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije prestao dostavljati ljudima Allahovu vjeru. U tom duhu je nastavio predočavati istinu i drugim plemenima.

Ženidba hazreti Sevdom

Hazreti Sevda, radijallahu anha, bila je udata za Sekrana ibn Amra, koji je primio islam i zajedno s njom učinio hidžru u

220. Ibn Hišam, II, 33-34, Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 184; Ibn Hadžer, *el-Isabe*, IV, 353.

Abesiniju. Sekran je tamo umro, a hazreti Sevda, radijallahu anha, ostala je odana islamu. Postala je poznata po svojoj požrtvovanosti, čime je stekla naklonost i pohvale plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On se oženio njome kako bi je izbavio iz teške situacije u kojoj se našla.

Posrednik ovog braka bila je Havla, kći Osmana ibn Maz'una. Kada je to spomenula Sevdinom ocu, on je rekao:

„Uistinu, Muhammed bi bio jako častan muž!“

Međutim, hazreti Sevda, radijallahu anha, nije se mogla usuditi ni pomisliti na brak sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, jer je imala petero ili šestero djece iz prethodnog braka.

Kada je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primijetio da se ona dvoumi, upitao je:

„Šta te sprječava da se udaš za mene?“

Odgovorila je:

„Allahov Poslaniče! Tako mi Allaha, šta bi me moglo spriječiti od udaje za tebe kada ne postoji niko koga više volim od tebe? Međutim, ja se plašim da će te moja djeca uznemiravati svojom galamom i vikom.. U protivnom, vrlo rado bih prihvatila udaju za tebe i nastojala da budeš zadovoljan i sretan.“ (Ibn Sa'd, VIII, 53-57; Ahmed, I, 318-319; VI, 211; Hejsemi, IV, 270)

Ovaj brak je sklopljen u desetoj godini poslanstva, u mjesecu ramazanu. Hazreti Sevda, naša majka, radijallahu anha, ukazivala je veliko poštovanje Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i besprijeckorno mu bila na usluzi. Postala je njegov saputnik u vremenu kada je ostao sâm i brinula o njegovoj djeci, pružajući im majčinsku ljubav i samilost.

JEDANAESTA GODINA POSLANSTVA

Sastanak na Akabi

Bila je noć...

Šesterica uglednih stanovnika iz Jesriba, koji su došli u Mekku radi hodočašća, na Akabi se susretoše sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem. Vidjevši njegovo svjetlo, koje je obasjavalo svjetove, rekoše jedan drugom:

„Kako je ovo lijep čovjek!“ U njihovim srcima počеше teći kapi milosti od kojih se razvi ljubav prema Allahovom Miljeniku, sallallahu alejhi ve sellem. Kada im je prišao, obratio im se kao i svima onima kojima je dostavljao istinu:

„*Da malo sjednemo i porazgovaramo?!*“, rekao je.

Ova šesterica sretnih ljudi sa zadovoljstvom prihvatiše i odmah posjedaše oko njega. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učeći kur'anske ajete, nastojao je da im približi istinu i upozna ih sa islamom. Obavijestio ih je da, ukoliko traže sreću ovoga i onoga svijeta, moraju prihvatiti njegov poziv.

Pridošlice iz Jesriba slušali su od svojih djedova kako će uskoro doći Allahov poslanik, a o tome su često slušali i od svojih komšija Jevreja. Kada su čuli Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, poziv, jedni drugima rekoše:

„Prijatelji! Bogami, ovo je Poslanik čijim dolaskom nam Jevreji prijetite. Ne dopustimo da nas preteknu u ovoj vjeri!“

Još jednom pogledaše u blagoslovljeno lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kojim su od prvog časa ostali zadivljeni, i shvatiše da on govori istinu. Na njegov poziv se odazvaše s radošću i svi zajedno izgovoriše kelime-i šehadet:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao ih je da li će pružiti pomoć njemu i muslimanima ukoliko dođu u Jesrib (Medinu), a oni zatražiše rok od godinu dana, jer stanje u Jesribu nije bilo pogodno; plemena Evs i Hazredž bila su u ratu koji je dostigao vrhunac baš te godine. Pored toga, obećaše da će u islam pozivati svoje sugrađane i da će naredne godine ponovo doći u Mekku u vrijeme hodočašća.

Ova mala karavana imana vratila se kući sa posebnom radošću i srećom. Očišćeni od prljavštine neznanja i oslobođeni teškog tereta širka vratili su se lagani poput ptica. Kada su stigli u Medinu, počeli su pozivati ljude islamu i govoriti o plemenitom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, tako da u Medini ne ostade nijedna kuća, a da se u njoj nije spominjao Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.²²¹

Treći šerhu's-sadr: priprema za Mi'radž

U noći u kojoj se dogodio Isrā' i Mi'radž, prije Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, putovanja Uzvišenom Gospodaru, njegovo čisto srce je po treći put otvoreno i napunjeno imanom i mudrošću.²²²

221. Vidi: Ibn Hišam, II, 38; Ibn Sa'd, I, 219; Hejsemi, VI, 40.

222. Vidi: Buhari, Salat, 1; Muslim, Iman, 263.

O tome nam govori lično Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem:

„Ležao sam u Ka’bi, u Hatīmu. U stanju između jave i sna došao je neko i otvorio moja prsa odavde dovdje (pokazujući rukom od grla do pleksusa). Izvadio je moje srce. Potom je donesena zlatna posuda napunjena imanom i mudrošću (hikmet). Srce mi je oprano zemzemom, a potom ispunjeno imanom i mudrošću i vraćeno na svoje mjesto.“ (Buhari, Beđ’u’l-halk 6, Enbija 22, 43; Muslim, Iman 264)

Besprimjerna počast Allahovom Miljeniku: Mi’radž

Putovanje Isra’ dogodilo se osamnaest mjeseci prije hidžre.

Isra’ i Mi’radž su Allahova počast i dar koji je izvan ljudskog poimanja. To je putovanje koje se dogodilo u ambijentu za koji ne vrijede pojmovi vremena i prostora; putovanje i osvjedočenje koje ne mogu obuhvatiti životi milijarda ljudi, a koje se dogodilo u jednom djeliću sekunde.

Uzvišeni Allah kaže:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى
 الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ
 هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

„Od svih nepotpunih svojstava je čist Onaj koji je u jednom času noći preveo Svoga roba (Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem) iz Hrama časnog (Mesdžidu’l-haram) u Hram daleki (Mesdžidu’l-Aksa), čiju smo okolinu blagosloville kako bismo mu neka znamenja Naša pokazali - On, uistinu, sve čuje i sve vidi.“

(el-Isra, 1)

Ajet-i kerim počinje „tenzihom“ da bi se ukazalo na veličinu onoga o čemu će uslijediti govor. Mufessiri Kur’ana navode da se izrazom „Subhāne“ سُبْحَانَ negiraju neprikladna svojstva u pogledu Allaha Uzvišenog. Također, ovim izrazom se izražava čuđenje naspram Allahovog savršenog stvaranja, a uz to je veoma važan tesbihāt (za veličanje Allaha Uzvišenog, o.pr.).

Ukratko, što se tiče ovog izraza, on ukazuje na dvije stvari:

1. Njime se želi iskazati veličina Isra’a, odstranjujući čovjekove misli od tešbiha (poistovjećivanja Stvoritelja sa stvorenjima) i tedžsima (Njegova utjelovljenja u nekom obliku).

2. Njime se poricateljima Mi’radža ukazuje na činjenicu da je Allah Uzvišeni svemoguć i čini što On hoće.

U nastavku ajeta skreće se pažnja na noć, jer je Isra’ noćno putovanje. Većina Objave je noću došla Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem. Svi veliki događaji uglavnom su se dogodili noću. Na kraju, među dobrovoljnim ibadetima najvrjedniji je tehedždžud-namaz, jer se obavlja duboko u noći.

Blagoslovljenost Mesdžidu'l-Aksa'a i njegove okoline objašnjava se na sljedeći način:

1. Kuds je opskrbljen vjerskim i ovosvjetskim bereketom, a oko njega su rijeke i zelenilo.

2. Mnogi Allahovi poslanici, alejhimus-selam, živjeli su u tom području tako da je Kuds mjesto mnogih Allahovih objava.

3. Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, Isra’om Kuds je posebno blagoslovljen.

Na ovom putovanju Uzvišeni Allah je Svom robu i Poslaniku, Muhammedu Mustafi, sallallahu alejhi ve sellem, pokazao neobična i nadnaravna znamenja.

U noći Isra'a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u namazu je predvodio sve poslanike u Mesdžidu'l-Aksau.²²³

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da su u noći Isra'a Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesene dvije posude. U jednoj je bilo mlijeko, a u drugoj vino. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odabrao je posudu sa mlijekom, pa mu je Džibril, alejhis-selam, rekao:

„Hvala Allahu koji te je uputio na ono što je u skladu sa čovjekovom čistom prirodom (fitret). Da si odabrao posudu sa vinom, tvoj ummet bi zalutao.“ (Muslim, Iman 272, Ešribe 92)²²⁴

Na taj način je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, uputio svoj ummet. Mlijeko, spomenuto u hadisu, ukazuje na čovjekovu čistu prirodu (fitret) i sklonost prema Allahovoj vjeri, a vino na sklonost prema ovosvjetskim uživanjima i ukrasima.

Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ

„...on ne govori po hiru svome.“ (en-Nedžm, 3)

Ovaj ajet potvrđuje činjenicu da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ništa ne govori i ne radi po svojoj želji. Uzvišeni Allah je *Failu'l-mutlak*, a Njegov Poslanik je rob koji Mu se u potpunosti predao. On je uputio Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da odabere mlijeko, usmjeravajući ga ka onome što je najvrjednije. Navedeni hadis ukazuje i na činjenicu da je ummet

223. Ibn Sa'd, I, 214.

224. Vidi: Buhari, Tefsir 17/3, Ešribe 1, 12; Nesai, Ešribe 41. Isra'om i Mi'radžom je potvrđeno da je islam prirodna vjera, tj. prirodna čovjeku, čime je obznanjena činjenica da se nebeske kapije ne otvaraju onima čije su duše uprljane, a srca bolesna.

Muhammeda Mustafe, sallallahu alejhi ve sellem, u odnosu na pripadnike drugih religija, jedini upućen na Pravi put.

Nakon Isra'a, putovanja u kojem je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prenesen iz Mesdžidu'l-Harama u Mesdžidu'l-Aksa, on je iz Kudsua uzdignut na nebesa i počašćen Mi'radžom. Predvođen Džibrilom, alejhis-selam, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, uzdignut je iz Mesdžidu'l-Aksaa i doveden do Sidretu'l-Munteha'a.

Predvodnik svih poslanikā i vjerovjesnikā, sallallahu alejhi ve sellem, o tome je rekao sljedeće:

„Bio sam u Hatimu, u haremu Ka'be, u stanju između jave i sna... Dovedena mi je bijela jahalica, veća od magarca, a manja od mazge. Bio je to Burak. Kretao se toliko brzo kao da prednje noge pruža do krajnje tačke na horizontu. Uzjahao sam ga, a potom me Džibril, alejhis-selam, poveo prema nebesima. Kada smo stigli do kapije neba koje je najbliže Zemlji, Džibril zatraži da se ona otvore.

- Ko je došao? – rečeno je.

- Džibril! – reče on.

- Ko je s tobom? – rečeno je ponovo.

- Muhammed! - sallallahu alejhi ve sellem – rekao je.

- Zar je dobio poziv za Mi'radž?

- Da! – rekao je.

- Dobro došao! Kako li je ovo lijep dolazak! – rečeno je i kapija se otvorila.

Kada smo ušli na kapiju, vidio sam Adema - alejhis-selam.

- Ovo je tvoj otac Adem! Poselami ga!

Nazvao sam mu selam, a on mi uzvрати selamom i reče:

- *Dobro došao, dobro dijete! Dobro došao, dobri Poslaniče!*

Potom smo uzdignuti na drugo nebo. Tu sam se susreo sa Jahjom i Isaom – alejhimes-selam. Njih dvojica su bili tetići.

Zatim smo uzdignuti na treće nebo. Tu sam se susreo sa Jusufom - alejhis-selam. Na četvrtom katu nebesa sreo sam Idrisa - alejhis-selam, na petom katu Haruna - alejhis-selam, a na šestom katu Musaa - alejhis-selam. On mi reče:

- *Dobro došao, dobri brate! Dobro došao, dobri Poslaniče!*

Kada prođoh pored njega, on zaplaka.

- *Zašto plačeš? – upitan je.*

- *Plačem jer je poslije mene kao poslanik poslan jedan mladić i iz njegovog ummeta će više ljudi ući u Džennet nego iz mog ummeta!*²²⁵

Poslije smo uzdignuti na sedmi kat nebesa, i tu sretoh Ibrahima - alejhis-selam.

Džibril mi reče:

- *To je tvoj otac Ibrahim! Poselami ga!*

Ja sam mu nazvao selam, a on mi uzvрати na selam i reče:

- *Dobro došao, dobri sine! Dobro došao, dobri Poslaniče!*

Potom mi je rekao:

- *Muhammede, prenesi moje selame svome ummetu i obavijesti ih da je zemlja u Džennetu jako lijepa, da je njegova voda veoma slatka, a njegova prostranstva ravna i široka. Reci im neka zasade*

225. Musa, alejhis-selam, nije plakao zbog ljubomore, nego iz razloga što mu nije omogućen takav uspjeh.

mного дрвећа u Džennetu, a negovo дрвеће su riječi: „Subhanallahi ve'l-hamdu lillahi ve la ilahe illallahu vallahu ekber“.

Potom sam uzdignut do Sidretu'l-Muntehaa. Njegovi plodovi bili su veliki poput (jemenskih) Hedžer ćupova, a lišće poput slonovih ušiju.

Džibri mi reče:

- Eto, to je Sidretu'l-Munteha!

Tu su bile i četiri rijeke: dvije vidljive (zahiri), a dvije skrivene (batini).

- Šta je to? – upitao sam Džibrila.

- Što se tiče skrivenih rijeka, one su džennetske rijeke, a ove vidljive su Nil i Eufkrat!²²⁶ (Buhari, Beđ'u'l-halk, 6; Enbija, 22, 43; Menakibu'l-Ensar, 42; Muslim, Iman, 264, Tirmizi, Tefsir, 94, Deavat 58, Nesai, Salat, 1, Ahmed, V, 418)

Na Sidretu'l-Muntehau Džibril, alejhis-selam, reče:

„Allahov Poslaniče, odavde ćeš nastaviti sām!“

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upita:

„Zašto, Džibrile?“

„Uzvišeni Allah mi je dozvolio da dođem do ovog mjesta, pa ako bih kročio samo jedan korak naprijed, izgorio bih i postao pepeo!..“ (Razi, XXVIII, 251)

Poslije toga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavio sām. Pokazana su mu nevjerovatna znamenja, a počašćen je i gledanjem ljepote Uzvišenog Hakka.

226. Prema mišljenju nekih učenjaka, Nil i Eufkrat su džennetske rijeke zbog toga što se islam proširio i učvrstio upravo u njihovim dolinama, čime je ta teritorija spašena od iranskog vatropoklonstva i bizantijskog krivovjerja, trojstva. Uz to, stanovnici koji žive u dolinama tih rijeka generacijama su nosioci vjere tevhide i služe islamu.

Opisati sve ono što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, vidio na tom putovanju prelazi granicu ljudskog iskustva i poimanja. Stvarno značenje i smisao Mi'radža ostat će vječna tajna između Resulullaha i njegovog Uzvišenog Gospodara.

Pored navedenog, Mi'radž se dogodio poslije Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, putovanja u Taif, u kojem je doživio veliko poniženje, a njegovo srce bilo je ispunjeno bolom i tugom. Mi'radž je, dakle, odagnao bol i tugu iz njegova srca, ispunivši ga nesvakidašnjom radošću.

U biti Mi'radž, koji se dogodio izvan okvira mjesta i prostora, prevazilazi ljudski razum i mogućnost spoznaje njegove kakvoće. Stoga je čak i u uobrazilji zabranjeno razmišljati o kakvoći ove osjetljive i tanahne teme.

Na kraju, možemo reći da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na tom veličanstvenom putovanju ukazana posebna počast u odnosu na druge Poslanike. Počašćen je bliskim susretom sa svojim Uzvišenim Gospodarom, o kojem On Uzvišeni govori u Kur'anu:

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ

„Blizu koliko dva lūka ili bliže.“ (en-Nedžm, 9)

Ako se prisjetimo da je Musa, alejhis-selam, uprkos činjenici da je jedan od poslanikā „ulu'l-azm“, bio počašćen samo zerrom jednog takvog susreta sa Uzvišenim Gospodarom, i pri tome izgubio svijest, onda ćemo sigurno shvatiti koliko visok položaj zauzima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kod Uzvišenog Gospodara.

S druge strane, Musau, alejhis-selam, bilo je naređeno da prilikom susreta skine svoju obuću kako bi se okoristio bereketom tog mjesta, dok je našem plemenitom Pejgamberu, sallallahu alejhi ve sellemu, u noći Mi'radža rečeno:

„Miljeniče Moj! Po prostirci Arša hodaj u obući kako bi Arš bio počašćen prašinom tvoje obuće i kako bi svjetlost Arša bila počašćena susretom s tobom!“ (Bursevi, V, 370)

O radosti nebesa zbog susreta sa najčasnijim stvorenjem, plemenitim Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, pjesnik Kemal Edib Kürkçüoğlu kaže:

*Nebo je u znak zahvalnosti učinilo sedždu,
Jer je u noći Mi'radža vidjelo njegovo lice!*

Uzvišeni Allah u Kur'an-i Kerimu kaže:

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ

„**Tako Mi zvijezde**²²⁷ **kada se spušta!**“ (en-Nedžm, 1)

Zakletvom na početku ove sure stavlja se akcenat na istinitost Mi'radža, kako bi se ušutkali njegovi poricatelji. Na to ukazuju i ajeti koji su uslijedili odmah poslije zakletve:

مَا ضَلَّ صَاحِبِكُمْ وَمَا غَوَىٰ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ
إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ
ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ

227. Mufessiri Kur'ana Allahovu zakletvu zvijezdom komentarišu na nekoliko načina. Jedno od najpoznatijih mišljenja je da ta zvijezda ukazuje na Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, ili, pak, na kur'anske ajete koji se spuštaju. Tako navedena zakletva zvijezdom ima sljedeća značenja:

1. Kunem se Muhammedom koji je uzdignut i spušten sa Mi'radža!
2. Kunem se vremenom u kojem se spušta objava svakog ajeta Kur'ana!

„Vaš drug (Muhammed Mustafa) nije s Pravoga puta skrenuo i nije zalutao! On ne govori po hiru svome, to je samo Objava koja mu se obznanjuje, uči ga Jedan ogromne snage, razboriti, koji se pojavio u liku svome na obzorju najvišem.“ (en-Nedžm, 2-7)

Izraz „istivā“, spomenut u ovom ajetu, znači: prekriti, zaposjesti, uspraviti se.. Većina mufessira smatra da se to odnosi na Džibrila, alejhis-selam, koji je u ovom slučaju vršilac radnje, s tim da se to „pojavljivanje“ može odnositi i na Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, čime se ukazuje na njegovu vrijednost i položaj kod Allaha Uzvišenog. Dakle, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pojavio se i uspravio na obzorju najvišem:

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى

„Zatim se približio, pa nadnio.“ (en-Nedžm, 8)

Dakle, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Mi'radžu nije ostao na tom najvišem obzorju, nego se približio Uzvišenom Allahu, kao što nas On Uzvišeni obavještava o tome:

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ

„Blizu koliko dva lūka ili bliže.“ (en-Nedžm, 9)

Izraz: قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ “blizu koliko dva luka ili bliže”, u ovom ajetu, u prenesenom značenju, ukazuje na blizinu koju može pojmiti ljudski razum.

Prije islama Arapi su lukove koristili kao simbol u svojim sporazumima: dva luka bi stavili jedan preko drugog i iz njih, kao da su jedan luk, odapeli strijelu. Simbolika tog čina sastojala se u tome da će sporazumne strane nastupati jedinstveno, podržavajući jedna drugu i u ratu i u miru.

Prema tome, izrazom „kabe kasvejn“ ukazuje se na materijalnu i duhovnu blizinu, koja je izvan granica ljudskog poimanja i iskustva. Naime, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, približio se svome Gospodaru u tolikoj mjeri da je tok Objave nastavio teći izravno, bez posrednika:

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ

„i objavio robu Svome ono što je objavio.“ (en-Nedžm, 10)

Ono što mu je Uzvišeni Allah izravno objavio odnosi se na sljedeće:

1. Namaz: najupečatljivija i najvažnija stvar koja je objavljena Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, na Mi'radžu. Pet dnevnih namaza su propisani upravo na tom veličanstvenom mjestu. Ustvari, to je pedeset dnevnih namaza čiji je broj umanjen Musaovim, alejhis-selam, savjetom Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, nakon čega je on zamolio Uzvišenog Allaha da olakša njegovom ummetu. Pošto je uslišio njegovu molbu, Uzvišeni Allah ga je obavijestio da će za pet dnevnih namaza nagraditi klanjača kao da je klanjao pedeset namaza. Potom mu je Uzvišeni Hakk rekao:

„Ko odluči da uradi jedno dobro djelo, pa ga ne uradi, (zbog dobrog nijeta) bit će mu upisano jedno dobro djelo, a ako ga, pak, uradi – bit će mu upisana nagrada za deset dobrih djela.

Ko odluči da uradi loše djelo, pa ga ne uradi, neće mu biti upisan grijeh, nego nagrada za jedno dobro djelo, a ako ga, pak, uradi – bit će mu upisan samo jedan grijeh.“ (Muslim, Iman, 259)

U podužem hadisu, koji govori o načinu na koji je propisano pet dnevnih namaza, navodi se kako je Uzvišeni Allah prvo propisao pedeset dnevnih namaza, zbog čega se plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, više puta vraćao i molio da se taj broj umanji, pa je umanjen na pet dnevnih namaza. Međutim, treba znati da Uzvišeni

Allah ima pravo da od Svojih robova zahtijeva pedeset namaza dnevno, međutim On je iz Svoje dobrote obavezu namaza umanjio deset puta. Uzvišeni Allah kaže:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

„Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju.“

(ez-Zarijat, 56)

U ovom ajetu jasno se ukazuje na cilj čovjekovog postojanja, a to je robovanje (ibadet) Allahu Uzvišenom. Međutim, stavljajući u obavezu određene propise i ibadete, Uzvišeni Allah je propisao ono što je u skladu sa mogućnostima najslabijeg među ljudima. Ipak, umanjjenje broja propisanih namaza ne znači da je zabranjeno klanjati više od toga, nego je, štaviše, i preporučeno.

Pored propisanih (farz) namaza, potpuni vjernici klanjaju dobrovoljne (nafile) namaze kao što su: duha-namaz, išrak-namaz i evvabin-namaz, a u noći ustaju i klanjaju tehedždžud-namaz.

2. Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na Mi'radžu je rečeno:

„Niko od Allahovih poslanikā neće ući u Džennet prije tebe, a nijedan ummet neće ući u Džennet prije tvog ummeta!“ (Razi, XXVIII, 248)

3. Objavljena su mu posljednja dva ajeta sure el-Bakare:

U hadisu koji je zabilježio Muslim rečeno je:

„Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, (na Mi'radžu) dato je troje: pet dnevnih namaza, posljednji ajeti sure el-Bakare i radosna vijest kojom je obznanjeno da će njegovom ummetu biti oprošteni veliki grijesi, ukoliko ne budu činili širk...“ (Muslim, Iman, 279)

Pored navedenog, pojedinosti Mi'radža nabolje zna Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Nema sumnje da je Mi'radž i ono što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, doživio na tom putovanju – realna istina, a ne plod mašte:

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى أَفْتَمَارُونَهُ عَلَى مَا يَرَى

„(Mustafino) **srce nije poreklo ono što je (očima) vidio, pa zar bi se vi prepirali s njim o onom što je vidio?**“ (en-Nedžm, 11-12)

Nakon veličanstvenog prijema kod Gospodara svjetova, koji je za Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, upriličen u noći Mi'radža, on je Džebriela, alejhis-selam, našao na mjestu (Sidretu'l-munteha) na kojem ga je prethodno ostavio. Tom prilikom ga je još jednom vidio u njegovom stvarnom obliku.

Uzvišeni u ajet-i kerimu kaže:

وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ

„**On (Muhammed Mustafa) ga je (tj. Džibriela) i drugi put vidio, kod Sidretu'l-muntehaa.**“ (en-Nedžm, 13-14)

U ajetu se ukazuje na činjenicu da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na višem stepenu od Džibriela, alejhis-selam. Također, ovim se pojašnjava Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, ponovni susret sa Džibrilom, alejhis-selam.

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ

„**Kod nje (Sidre) je džennetsko prebivalište. Kad je Sidru pokrivalo ono što je pokrivalo**“ (en-Nedžm, 15-16)

Allahov Poslanik, alejhi ekmelu't-tehijjat, bio je upitan:

„Allahov Poslaniče, da li si vidio šta je pokrivalo Sidru?“

Odgovorio je:

“Vidio sam kako su je natkrilili listovi od zlata, a na svakom od njih sjedi po jedan melek koji veliča Allaha.” (Taberi, XXVII, 75; Muslim, Iman, 279)

U predaji od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, preneseno je da je Uzvišeni Allah počastio Musaa, alejhis-selam, Svojim govorom, Ibrahima, alejhis-selam, bliskim prijateljstvom, a Muhammeda Mustafu, sallallahu alejhi ve sellem, viđenjem Allaha (na način koji mi ne možemo dokučiti). (Taberi, XXVII, 64)

Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, pogled prilikom veličanstvenog prijema bio je usredotočen prema Voljenom (Mahbubu), čime je pokazao krajnju uljudnost i edeb:

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى

„Pogled mu nije skrenuo, nije prekoračio. Vidio je najveličanstvenija znamenja svoga Gospodara.“ (en-Nedžm, 17-18)

Kao što vidimo iz ovih ajeta, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prešao je Sidretu'l-munteha, granicu koju nije prešao niko od stvorenja, pa čak ni Džibril, alejhis-selam. Ovaj veličanstveni i bliski prijem, koji je u ajetu opisan „blizu koliko dva luka ili bliže“, daleko je od mogućnosti poimanja njegove kakvoće i bitka.

Prilikom tog prijema Predvodnik svih poslanika i vjerovjesnika, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je velika znamenja: znamenja Allahovog rububijjeta, moći i veličanstvenosti.

Komentarišući navedeni ajet, mufessiri kažu da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Allaha očima srca. (Taberi, XXVII, 63)

Ibn Abbas, radijallahu anhuma, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Vidio sam svog Uzvišenog Gospodara!“ (Ahmed, I, 285; Hejsemi, I, 78)

U jednom hadisu se prenosi da je bio upitan da li je vidio svog Gospodara, pa je odgovorio:

„Vidio sam nur (svjetlost)..!“ (Muslim, Iman, 292)

A Allah zna najbolje..²²⁸

Od Allahovog Poslanika ,sallallahu alejhi ve sellem ,preneseno je mnogo vijesti o Isra' u i Mi'radžu. Neke od tih predaja su:

U noći Mi'radža Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naišao je pored skupine ljudi koji suilami usne poput deva. Meleki čuvari su sjekli njihove usne i u usta im stavljali kamenje.

„Džibrile, ko su ovi ljudi?“, upitao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

„To su oni koji su bespravno jeli imetak siročadi!“, odgovorio je. (Taberi, XV, 18-19)

Poslije su naišli na skupinu ljudi koji su noktima od bakra parali svoja lica i prsa.

„Džibrile, ko su ovi ljudi?“, upitao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

„To su oni koji su ogovaranjem jeli ruke ljudi i poigrali se njihovom čašću.“ (Ebu Davud, Edeb, 35/4878)

228. Prilikom komentara ajeta koji govore o Mi'radžu korišten je tefsir Elmalili Hamdi Jazira, "Hak Dini Kur'an Dili".

Potom je vidio bludničare kako jedu lešinu; vidio je lihvare sa velikim stomacima kako su izbezumljeni šejtanovim dodirom; vidio je žene koje su činile blud i ubijale svoju djecu kako su obješene za grudi i noge.²²⁹

Iz tog razloga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio:

„Kada biste vi znali ono što ja znam, sigurno biste se malo smijali, a mnogo plakali.“ (Buhari, Tefsir, 5/12)

O znamenjima koja je vidio u noći Mi'radža Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„U noći Mi'radža vidio sam kako na kapiji Dženneta stoji zapisano:

»Sadaka će biti nagrađena deset, a pozajmica osamnaest puta više.«

„Džibrile! Zašto je pozajmica vrjednija od sadake?“ upitao sam.

„Zato što prošnjak (uglavnom) traži iako ima, a onaj koji traži pozajmicu čini to (uglavnom) zbog potrebe.“ (Ibn Madže, Sadakat, 19)

U drugoj predaji je rekao:

„(U noći Mi'radža) stao sam na kapiju Dženneta i pogledao unutra. Primijetio sam da su većina njegovih stanovnika siromasi. Bogati su zaustavljeni da polažu račune. Onima koji su zaslužili Džehennem naređeno je da budu bačeni u vatru. Zastao sam na kapiji Džehennema i primijetio da su većina njegovih stanovnika žene.“ (Buhari, Rikak, 51; Muslim, Zuhd, 93)

Ovim hadisom Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, posebno je skrenuo pažnju ženama u pogledu loših djela i vladanja koje izaziva Allahovu kaznu.

229. Vidi: Taberi, XV, 18-19.

Sve što se prenosi u vezi sa Mi'radžom predstavlja suštu realnost. Obični ljudi mogu spoznati samo sadašnjost i prošlost, ali Allahovi poslanici, alejhimus-selam, Allahovom voljom, mogu znati događaje iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Kada Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, govori o stanjima ljudi na Danu proživljenja i onome što slijedi poslije njega, on koristi izraze kao što su: „vidio sam, čuo sam“, čime ukazuje da su vijesti o tome sušta realnost. U noći Mi'radža, koja se nije dogodila u prošlosti, sadašnjosti ili budućnosti, nego u vječnosti, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je mnogo stvari o kojima je govorio kao da su se dogodili u prošlosti, koristeći „pravo prošlo vrijeme“. Naprimjer, u jednoj od takvih predaja govori se o Abdur-Rahmanu ibn Avfu, radijallahu anhu, jednom od deseterice kojima je obećan Džennet (ašere-i mubeššere):

„Te noći (tj. u noći Mi'radža) vidio sam Abdur-Rahmana ibn Avfa kako u Džennet ulazi puzajući. Upitao sam ga:

- Zašto ideš tako sporo?

- Allahov Poslaniče! – rekao je. – Zbog polaganja računa u pogledu imetka. Prošao sam kroz takva ispitivanja da bi i dijete, kada bi prošlo kroz njih, ostarilo. Pomislio sam da te nikada neću vidjeti...“
(Muhammed Parsa, *Faslu'l-hitab*, str. 403)

Nakon što je učinio hidžru u Medinu, Abdur-Rahman ibn Avf, radijallahu anhu, obogatio se. Poslije Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti do njega je dopro hadis u kojem je rečeno da će on ući u Džennet, puzajući. Smjesta je otišao kod majke vjernika, hazreti Aiše, radijallahu anha, i upitao je da li je to čula od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa kada mu je ona odgovorila potvrdno, on se toliko obradovao da je cijelu trgovačku karavanu, koja je upravo bila stigla iz Šama, podijelio na Allahovom putu.

Uistinu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na Mi'radžu vidio brojna znamenja.

U jednom hadisu je rekao:

„Te noći uzdignut sam na Nebo i stigao do mjesta u kojem sam čuo škripu pera.“ (Buhari, Salat, 1)

Allahov Poslanik i Miljenik, sallallahu alejhi ve sellem, uzdignut je do mjesta na kojem se zapisuje sudbina cijelog kosmosa i svega što je u njemu.

Iz navedenih hadisa posve je jasno da Mi'radž Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, predstavlja događaj u kojem su spojeni prošlost, sadašnjost i budućnost.

Nekoliko pouka sa Mi'radža

1. Prije samog Mi'radža Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, doživio je „šerhu's-sadr“ (otvaranje grudi i čišćenje srca). To nam ukazuje na činjenicu da je duhovno uzdizanje moguće samo sa čistim srcem, koje je očišćeno od svih pokuđenosti i u kojem nema ništa drugo osim božanske svjetlosti. Kada se srce očisti od prljavštine grijeha i nepokornosti Allahu, u njemu se počinju odražavati božanske tajne (esrār-i ilahijje).

2. Događaj Isrā'a i Mi'radža ukazuje na Allahovu svemoć kojom je na veličanstven način upriličio putovanje i prijem Svom voljenom robu.

3. Mi'radž se dogodio nakon velikih iskušenja, nedaća i teškoća koja je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, doživio u Taifu. Mi'radž je dar i vjesnik radosnih vijesti poslije iskušenja.

4. Propisi koji su naređeni u Kur'anu objavljeni su preko Džibrila, alejhis-selam, dok su pet dnevnih namaza propisani na

Mi'radžu, izravno od Allaha Uzvišenog. To nam kazuje da namaz zauzima najvažnije mjesto među ibadetima i sadrži posebnu tajnu.

Uistinu, namaz predstavlja osnovni stub naše uzvišene vjere. Potpunost koju postižemo namazom ne možemo postići drugim ibadetom. Položaj namaza u odnosu na druge ibadete je poput „viđenja Allaha u Džennetu“ u odnosu na druge džennetske nagrade. Namaz je mi'radž vjernikā (mu'minā). Na ovome svijetu Allahovi robovi su najbliži svome Uzvišenom Gospodaru u trenucima skrušenosti u namazu. Namaz je vjernikov susret i razgovor sa Uzvišenim Allahom još na ovom svijetu. Iz tog razloga je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Radost (ili: svjetlost) mojih očiju je u namazu.“²³⁰ A u posljednjim trenucima ovosvjetskog života oporučio je svome ummetu „da čuva namaz“.²³¹

5. Otvaranjem nebeskih kapija ukazuje se na činjenicu da Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstvo nije ograničeno na Mekku, plemena Kurejš i Sekif, nego da je on Poslanik cijelom čovječanstvu i najčasnije Allahovo stvorenje u cijelom kosmosu.

6. Mi'radžom je ukazano na krajnju granicu čovjekove potpunosti i duhovnog uzdizanja.

7. Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, putovanjem iz Mesdžidu'l-Harama u Mesdžidu'l-Aksa ukazuje se na čvrstu vezu između ova dva centra istinske vjere, s kojom su bili poslani svi Allahovi poslanici u povijesti. Ovim se ukazuje na realnu činjenicu da je islam obuhvatio sve objavljene vjere i postao jedina prihvaćena i priznata vjera kod Allaha Uzvišenog. Na to, također, ukazuje i Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, predvođenje poslanika u namazu.

230. Nesai, Išretu'n-Nisa, 1.

231. Vidi: Ebu Davud, Edeb, 123-124.

Refleksija Mi'radža

Kada je plemeniti Pejgamber, kruna cijeloga kosmosa, sallallahu alejhi ve sellem, htio obavijestiti mušrike Kurejša o Isra'u i Mi'radžu, prvo se obratio Džibrilu, alejhis-selam, rekavši:

„Džibrile, moj narod mi neće povjerovati!“

Džibril, alejhis-selam, reče:

„Povjerovat će ti Ebu Bekr, jer on je es-Siddik (iskreni, odani).“ (Ibn Sa'd, I, 215)

I kada mušrici bijaše upoznati za Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, Mi'radžom, smjesta ga zanijekaaše. O tome počeaše širiti glasine i smutnju kako bi posijali sumnju u srcima muslimana. Čak su otišli i do Ebu Bekra, radijallahu anhu, ali im on, kao pravi vjernik čije je srce ispunjeno svjetlom imana, reče:

„Ono što on govori je istina, jer ne postoji mogućnost da govori laži. Vjerujem u sve ono s čime je došao...“

„Zar vjeruješ da je u jednoj noći otišao do Bejtu'l-Makdisa i vratio se natrag u Mekku?“, upitali su.

„Da, vjerujem! Šta je čudno u tome? Tako mi Allaha, on mi govori da mu od Allaha dolazi Objava u časovima dana ili noći, i ja mu vjerujem!...“, rekao je Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, a potom je otišao kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, koji bijaše u Haremu Ka'be. Nakon što je lično od njega primio vijesti o Mi'radžu, rekao je:

„(Sadakte!) Istinu si rekao, Allahov Poslaniče!“

Njegova odanost obradovala je plemenitog Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, koji mu sa blaženim osmijehom reče:

„Ebu Bekre, ti si es-Siddik...“ (Ibn Hišam, II, 5)

Od tog dana hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, postao je poznat po nadimku „es-Siddik“.

I časni ashabi, radijallahu anhum edžme'in, povjerovaše i posvjedočiše da je Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, Mi'radž istina.

Kako im nije pošlo za rukom da prevare vjernike, mušrici se odvažiše da lično odu kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i ispituju stvar. Prvo ga upitaše o Bejtu'l-Makdisu, pa mu Uzvišeni Allah predoči Bejtu'l-Makdis pred očima i on, kao da ga izravno gleda, odgovori veoma precizno na njihova pitanja. (Buhari, Menakibu'l-Ensar, 41; Tefsir, 17/3; Muslim, Iman, 276)

Potom ga upitaše o njihovoj karavani, koja u to vrijeme bijaše na putu, i još o nekim pojedinostima vezanim za karavanu:

„Muhammede! Obavijesti nas o našoj karavani, jer ona je za nas značajnija od Bejtu'l-Makdisa?“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

„U toj i toj dolini sreo sam karavanu toga i toga. Njih je prestrašio glas neke životinje, pa im je jedna deva pobjegla i ja sam im pokazao mjesto na kojem se ona nalazi!“

Potom je dodao:

„Kada sam stigao do mjesta Dadžnān, sreo sam karavanu toga i toga. Putnici karavane su spavali, a pored njih se nalazila prekrivena posuda sa vodom. Podigao sam pokrivač i popio vodu iz posude,^{232}*

232. * U jednom hadisu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *“Muslimani su ortaci u pogledu tri stvari: u pogledu trave, vode i vatre!”* (Ebu Davud, Buju, 60/3477) Međutim, ako neko uzme bocu, ili neku drugu posudu za vodu, pa je napuni vodom, u tom slučaju ona je njegovo vlasništvo i nije dozvoljeno da se uzima dozvole. Kako ćemo, onda, razumjeti činjenicu da je Resulullah, sallallahu

a potom sam ju prekrrio i ostavio onakvom kakvom sam je našao. Njihova karavana upravo sada silazi sa Bejdāa preko prevoja Ten'im. Na čelu karavane nalazi se sivi dromedar, natovaren jednom crnom i jednom smeđom vrećom.“

Njegovi odgovori zapanjiše mušrike, koji rekoše:

„Tako nam Lāta i Uzzaa, to je potpun opis!“ Ali potajno priželjkivaše da njegove riječi, ipak, ne budu istinite. Smjesta su otišli do prevoja Ten'im kako bi dočekali karavanu, pa kada primijetiše da ona dolazi, u čudu povikaše:

„Bogami, eno karavane! A eno i sivog dromedara na čelu!“

Dromedar je uistinu bio upravo onakav kakvim ga je opisao plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Putnike su upitali o posudi u kojoj su držali vodu, pa im odgovoriše kako su je ostavili

alejhi ve sellem, popio vodu koja je bila u posudi i prekrivena? Učenjaci na to pitanje daju sljedeći odgovor:

- U predislamsko doba kod Arapa je putnicima bilo dozvoljeno da uzimaju i koriste mlijeko od stoke koja je na ispaši, na što su posebno skretali pažnju svojim pastirima. Čak je jedan od uvjeta za pastirsku službu bio da se putnicima ne zabranjuje mlijeko od stoke koja je na ispaši. Ukoliko je takav slučaj sa mlijekom, onda je sasvim prirodno da tako bude i sa vodom. U islamu je dozvoljeno da se propis donosi u skladu sa običajima. (Suhejli, *Revdu'l-unuf*, Bejrut, 1978, II, 152) Dakle, u Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, postupku nema ništa loše. S druge strane, on je to htio iskoristiti kao dokaz za potvrdu svog Mi'radža. I uistinu, kada im je to naveo kao dokaz, rekli su: "Uredu, to je jasan dokaz! Proverit ćemo da li govori istinu!"

U drugom hadisu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *"Sa trojicom Uzvišeni Allah neće razgovarati na Sudnjem danu: sa čovjekom koji je imao viška vode, ali je nije htio dati putniku; sa onim koji se lažno zaklinje kako bi prodao svoju robu i sa vjerolomnikom koji je dao prisegu halifi, pa ako mu ovaj dadne nešto od ovosvjetskog dobra – on mu je odan, a ako mu uskrati – ne ispuni svoje obećanje."* (Ebu Davud, Buju, 60/3474)

napunjenu vodom i pokrili, međutim kada su osvanuli našli su je praznom.

Ovaj slučaj sa vodom ukazuje na činjenicu da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na Mi'radž putovao duhom i tijelom.

Mušrici su razgovarali i sa putnicima drugih karavana, pa im rekoše:

„Istina je! U toj dolini, koju je on spomenuo, prestrašio nas je glas neke životinje pa nam je jedna deva pobjegla. Čuli smo nepoznat glas koji nas je pozivao prema odbjeloj devi, pa smo je našli i uhvatili na mjestu koje nam je rečeno.“

Neki od njih su prepoznali glas, rekavši: „To je Muhammed!“

Pored toga, Kurejšije su Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, pitali i o mnogim drugim pojedinostima vezanim za njihove karavane, kao što je broj deva i goniča, pa im je on na sve to precizno i tačno odgovorio. Njihova karavana bila bi mu predočena pred očima, kao što je bio slučaj i sa Mesdžidu'l-Aksaom, međutim njihova srca su bila zapečaćena, pa su nastavili prkositi, govoreći:

„Ovo je prava čarolija (sahir)!“ (Ibn Hišam, II, 10; Ibn Sejjid, I, 243; Hejsemi, I, 75; Bejheki, *Delail*, II, 356)

Uzvišeni Allah kaže:

أَفَعَيْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ

„Pa zar smo prilikom prvog stvaranja malaksali? Ne, ali oni u ponovno stvaranje sumnjaju.“ (Qaf, 15)

Zar je Stvoritelju svjetova, koji je iz ničega stvorio sve svjetove, teško da Svoga roba izvede na Mi'radž? To ne mogu prihvatiti samo oni koji su lišeni razboritosti.

Jadni, maloumni i nesretni mušrici ne samo da nisu povjerovali u Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, Mi'radž, nego su nastavili da ga još više ismijavaju. Svojim inatom i omalovažavanjem Resul-i Ekrema, sallallahu alejhi ve sellem, izgubili su veliku blagodat. Protraćili su svaku priliku da se okoriste tom blagodat, koja je bila tu, među njima, a to je Allahov Miljenik i Poslanik, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem. Već je bilo došlo vrijeme da se blagodat Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, uskrati Mekkelijama, jer su prevršili svaku mjeru nasilja, bahatosti, nezahvalnosti i netrpeljivosti prema njemu.

Bila je ostala još samo jedna mogućnost, a to je: da Uzvišeni Allah Svoga Poslanika i svjetlo upute, sallallahu alejhi ve sellem, uzme od Kurejša i podari narodu koji će znati cijeniti njegovu vrijednost i veličinu.

Naravno, Uzvišeni Allah je Svome Miljeniku, sallallahu alejhi ve sellem, odmah poslije teškog putovanja u Taif poslao grupu Medinelija koji mu donesoše radosne vijesti o izvanrednim ljudima koji će uskoro doći kod njega i dati mu prisegu na vjernost.

DVANAESTA I TRINAESTA GODINA POSLANSTVA

Prva prisega (bej'at) na Akabi

Šesterica Medinelija koji su prethodne godine došli u Mekku i primili islam, ovoga puta su došli u većem broju, njih dvanaest, i na Akabi se sastali sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem.

Novu šestericu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao u vjeru tevhida, što oni i prihvatiše. Za razliku od prethodnog susreta na Akabi, ovog puta su njih dvanaest muslimana dali prisegu na vjernost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Držeći se rukama za Resulullahovu, sallallahu alejhi ve sellem, ruku dali su mu čvrsto obećanje. Stoga je ovaj susret nazvan „Prva prisega na Akabi“.

Tom prisegom (bej'atom) Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, oni su dali čvrsto obećanje:

1. Da neće činiti širk Allahu Uzvišenom;
2. Da neće krasti;
3. Da se neće približavati bludu;
4. Da svoju žensku djecu neće živu zakopavati (ubijati);
5. Da neće nikoga potvarati i

6. Da će biti pokorni Allahu i Njegovom Poslaniku. (Buhari, Menakibu'l-Ensar, 43)

Ova prisega medinskih muslimana predstavlja prekretnicu u povijesti islama. Ovom prisegom oni su dali riječ da će raditi na eliminisanju širka, nasilja i svih ružnih običaja koji su bili rašireni na Arapskom poluotoku.

Imenovanje Mus'aba ibn Umejra kao muallima i osvojenje Medine Kur'anom (12. godina poslanstva)

Novi medinski muslimani kasnije poslaše pismo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u kojem zatražiše da im pošalje muallima koji će ih podučavati Kur'anu i islamu i predvoditi ih u namazu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao im je Mus'aba ibn Umejra²³³ i Abdullaha ibn Ummu'l-Mektuma, radijallahu anhuma. Ibn Ummi'l-Mektum je, također, bio jedan od prvih muslimana.²³⁴

Mus'ab ibn Ummejr, radijallahu anhu, primio je islam u ranoj mladosti. Uprkos svim pritiscima njegove porodice, koja mu je uskratila čak i nasljedstvo, nije htio napustiti islam. Premda je bio jako siromašan, Mus'ab je posjedovao veliko bogastvo duše, ljubavi i imana. U pogledu širenja islama on predstavlja veličanstven primjer.²³⁵

233. Ibn Sa'd, I, 220.

234. Buhari, Menakibu'l-Ensar, 46.

235. Hazreti Alija, radijallahu anhu, pripovijeda: "Jednom prilikom smo sjedili sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u mesdžidu, pa je došao Mus'ab koji na sebi nije imao ništa osim ogrtača zakrpljenog komadima kože. Kada ga je vidio u takvom stanju, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zaplakao je, prisjećajući se njegovog blagostanja u kojem je živio u Mekki. Potom je rekao: "Šta će biti sa vama kada budete oblačili jednu odjeću ujutro, a drugu poslije podne, kada budete imali hrane u izobilju i kada unutrašnjost vaših kuća prekrijete prekrivačima poput ogrtača Ka'be." Neko od prisutnih je rekao: "Allahov

Mus'abovim, radijallahu anhu, dolaskom u Medinu islam se počeo naglo širiti. Ovaj mladi sahabija, kojeg je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zadužio dostavljanjem Allahove vjere ljudima, radio je danonoćno. Jedan od prvih koji je primio islam blagoslovom Mus'abovog truda bio je Es'ad ibn Zurare, radijallahu anhu. On je ugostio Mus'aba u svojoj kući i pružio mu svesrdnu pomoć u njegovom pozivu.

Jednoga dana doveo je Mus'aba na bunar u bašči Benu Zafer. Sjeli su pored bunara i razgovarali. Kada je za to čuo Sa'd ibn Muaz, jedan od prvaka Benu Abdulešhela, došao je kod Usejda ibn Hudajra i rekao mu:

„Ti si čovjek koji dobro zna svoj posao i ne treba ničiju pomoć. Otiđi kod tih ljudi koji su došli u našu mahalalu s ciljem da pokvare vjeru naših slabih! Opomeni ih, neka više ne dolaze ovamo! Da mi Es'ad nije rodbina, ja bih to lično uradio.“

Usejd smjesta uze svoje koplje i brzim korakom otiđe kod njih.

„Zašto ste došli ovamo?“, upitao ih je srdito, a potom je rekao Es'adu: „Doveo si tog stranca da pokvari vjeru naših slabih?! Ne dolazite više ovamo! Ako su vam dragi vaši životi, smjesta idite odavde!“

Pronicljivi Mus'ab, radijallahu anhu, reče:

„Možeš li malo sjesti i poslušati ono što govorim? Ti si pametan čovjek; ako ti se dopadne moj govor – prihvati ga, a ako ti se ne dopadne – odbaci ga!“

Poslaniče! Sigurno će ti dani biti bolji od ovih, jer nećemo brinuti o tome kako da se prehranimo, nego ćemo se posvetiti ibadetu.” Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *“Nije tako! Vi ste danas u boljem stanju nego što ćete biti u tom vremenu.”* (Tirmizi, Kijameh, 35/2476)

„Pravo govoriš!“, reče Usejd, a onda pobode koplje u zemlju i sjede pored njih. Muš'ab ibn Umejr, radijallahu anhu, govorio mu je o islamu i učio Kur'an.

Dok je slušao Muš'abovo učenje Kur'ana, na Usejdovom licu moglo se primijetiti kako titra svjetlost islama, dok je njegovo srce ispunila neobična ljepota. Kada je Muš'ab prestao sa učenjem, Usejd reče:

„Kako je ovo lijep i uzvišen govor!“²³⁶ Potom je upitao: „Na koji način se prihvata ova vjera?“

Nakon što su mu Muš'ab i Es'ad, radijallahu anhuma, objasnili šta treba učiniti, Usejd je uzeo gusul, očistio svoju odjeću i izgovorio kelime-i šehadet. Poslije toga je klanjao dva rekata namaza i okrenuo se prema njima i rekao:

236. Nakon što je osjetio ljepotu Kur'ana, Usejd, radijallahu anhu, tokom cijelog života je nastavio učiti Kur'an sa velikim zanosom i ljubavlju. On nam pripovijeda sljedeće: "Jedne noći sam učio suru el-Bekare, a moj konj je stajao vezan pored mene. U neko doba konj se uznemirio.. Prestao sam učiti Ku'ran, pa se i on smiri. Kada sam nastavio učiti, on se opet uznemiri i poče propinjati. Pobojavao sam se da ne pregazi mog sina Jahju, kojeg sam odmah uzeo k sebi. U tom času pogledao prema Nebu i primijetio iznad sebe svjetlost koja je ličila na kandilje. Potom je ta svjetlost podigla se prema Nebu i izgubila se iz vida. Narednog jutra to sam ispričao Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, a on mi reče: "Uči, Usejde, uči!" ... Potom me upitao: "Usejde, znaš li šta je ono što si vidio?" "Ne!", odgovorio sam. "Tò su bili meleki koji su došli da slušaju tvoje učenje Kur'ana. Da si nastavio sa učenjem, slušali bi te do sabaha i ljudi bi ih mogli vidjeti.", rekao je. (Buhari, Fedailu'l-Kur'an, 15)

Hazreti Aiša, radijallahu anha, pripovijeda:

"Usejd ibn Hudajr bio je jedan od najvrjednijih ashaba. On je uvijek govorio: "Da sam trajno bio u jednom od ova tri stanja, sigurno bih bio jedan od stanovnika Dženneta: stanja u kojem sam učio ili slušao Kur'an, stanja u kojem sam slušao Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, hutbe i stanja u kojem sam bio kada bih vidio džhenazu. " (Hakim, III, 326/5260)

„Iza mene je ostao jedan čovjek, ukoliko on prihvati da vas slijedi, niko mu se neće suprostaviti.. To je Sađ ibn Muaz! Sad ću vam ga poslati!“

Nedugo zatim Sađ je došao veoma srdit. Međutim, nakon što poslušao Mus'above, radijallahu anhu, riječi, i on je prihvatio islam kao Usejd, radijallahu anhu. Poslije toga je otišao u svoje pleme i rekao:

„O sinovi Abdulešhelovi! Kakvog me poznajete?“

„Ti si naš prvak, najrazboritiji si među nama i naš poglavar!“, rekli su.

Na njihove riječi Sađ, radijallahu anhu, reče:

„Neću razgovarati s vašim muškarcima i ženama sve dok ne povjerujete u Allaha i Njegova Poslanika!“

Tog dana je njegovo pleme u cijelosti prihvatilo islam. (Ibn Hišam, II, 43-46; Ibn Sađ, III, 604-605; Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, I, 112-113)

Hazreti Mus'ab, radijallahu anhu, pozvao je u islam i Amra ibn Džemuha, jednog od prvaka plemena Benu Selime. Proučio mu je prvih osam ajeta sure Jusuf, ali je Amr tražio vremena da razmisli. Tada su njegov sin Muaz, koji je već bio primio islam, i mladići muslimani iz njihovog plemena napravili plan kako da ukradu Amrovog kipa i bace ga u obližnju septičku jamu. Tako su i uradili. Kada je Amr vidio šta se dogodilo njegovom kipu, on ga je sa strahopoštovanjem izvadio iz jame, očistio, lijepo namirisao i stavio na njegovo mjesto.

Međutim, kako su mladići još nekoliko puta udesili njegovog kipa, on mu je objesio svoju sablju oko vrata i rekao mu da se sām zaštititi. Ali kada ga je ponovo našao u septičkoj jami, shvatio je da njegovo božanstvo nije ništa drugo do neživi predmet koji nije u stanju da zaštititi ni samoga sebe. Tmina širka napustila je njegovo

srce, a njegovu nutrinu osvijetlilo je svjetlo islama. Prihvatio je islam i zahvalio Allahu koji ga je izbavio iz zablude. Potom je i sâm počeo pozivati svoj narod u islam.²³⁷

Kada je do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, doprla vijest o tome da je islam lijepo prihvaćen u Medini, mekkanski muslimani se jako obradovaše. Toliko su se obradovali da su tu godinu nazvali „Godina radosti“, jer je Medina svakim danom postajala nova kolijevka islama.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Mnoge zemlje su osvojene sabljom, ali Medina je osvojena Kur'anom.“ (Bezzar, *Musned*, br.1180; Rudani, No:3774)

Druga prisega (bej'at) na Akabi (13. godina poslanstva)

Godinu dana poslije drugog susreta na Akabi, Medinelije se na istom mjestu ponovo nađoše sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem. Ovog puta bilo ih je sedamdeset pet, od kojih su bile i dvije žene.

Ponovo su dali prisegu na vjernost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, zbog čega je taj događaj nazvan „Druga prisega na Akabi“.

Mu'ab ibn Umejr, radijallahu anhu, bio je predvodnik ove grupe. Prije nego je otišao posjetiti svoje ukućane došao je kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestio ga da stanovnici Medine brzo prihvataju islam. Mu'above vijesti jako su obradovale Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem.

Kako je Mu'ab, radijallahu anhu, posjetio Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, prije rođene majke – koja je još uvijek

bila mušrikinja, ona se rasrdila na njega. Kada je čuo za razlog njene srdžbe, rekao je:

„Ja ne idem nikome prije Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i nikome ne dajem prednost nad njim.“

Poslije toga je uzeo dozvolu od plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i posjetio majku. Pri toj posjeti pozvao ju je u islam. (Ibn Sađ, III, 119)

Eto, takva je bila ljubav ashaba prema plemenitom Pejgamberu, sallallahu alejhi ve sellem.

Džabir, radijallahu anhu, pripovijeda:

„U vrijeme kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio pleme koje će njega i muslimane uzeti pod svoju zaštitu, Uzvišeni Allah mu je poslao nas iz Jesriba (Medine), pa smo mu povjerovali i pružili mu zaštitu. Kada bi neko od nas primio islam, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio mu je Kur'an, pa bi se taj vratio svojoj kući i njegovi ukućani bi ga slijedili. Nije bilo nijedne ensarijske kuće u kojoj se nije govorilo o islamu. Kasnije smo se okupili, razgovarali i zapitali se:

»Dokle ćemo dopuštati da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u brdima Mekke doživljava nevolje i iskušenja?!« Potom smo u vrijeme hodočašća otišli kod njega i zakleli mu se na vjernost.“ (Ahmed, III, 322; Hakim, II, 681-682)

Ovi sretni ljudi dogovorili su se sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, da se u danima „tešrika“ (kurban bajrama) sastanu s njim na Akabi.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je:

„Ne budite onoga koji spava i ne čekajte onoga koji na dogovoreno mjesto ne dođe na vrijeme!“

Kada je prošla prva trećina noći oni su došli na Akabu i čekali Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. Napokon, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, došao je sa svojim amidžom Abbasom, koji još uvijek nije bio primio islam, ali je nakon Ebu Talibove smrti preuzeo brigu o svom bratiću. Pridošlice iz Jesriba pozvali su Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da doseli u njihov grad, ali im Abbas reče:

„O stanovnici Jesriba! Mi smo ga štitili od neprijatelja, a i dalje ćemo ga štiti. On kod nas zauzima posebno mjesto, međutim vi ga zbog ljubavi i poštovanja prema njemu pozivate u Jesrib kako bi bio na sigurnom. I on to želi, ali ga ne možete odvesti u svoj grad ako ga niste u stanju štiti od neprijatelja. Želim od vas uzeti čvrsto obećanje da ga nećete prevariti i ostaviti bez zaštite. Jer, vaše komšije Jevreji su neprijatelji mom bratiću, a ja nisam siguran da ga oni neće uhvatiti u zamku. Ukoliko ste dovoljno jaki da se suprostavite arapskim plemenima, onda to učinite. Međusobno se dobro dogovorite kako ne bi došlo do razdora među vama. Dakle, ako ćete ga zbog straha ostaviti bez podrške nakon što dođe kod vas, i ako ćete ga predati njegovim neprijateljima, te ako nemate dovoljno samopouzdanja – još sada odustanite od svog poziva. Sada, ako neko od vas želi da nešto kaže, neka odmah govori i neka bude kratak, jer su Kurejšije na svim mjestima postavili svoje izvidnice i doušnike. Kada se razidete sa ovoga mjesta, ovaj razgovor čuvajte kao tajnu!“

Es'ad ibn Zurare, radijallahu anhu, prvi ustade i reče:

„Allahov Poslaniče! Ti si nas pozvao da napustimo svoju i slijedimo tvoju vjeru. Premda je to bilo teško, mi smo prihvatili tvoj poziv. Pozvao si nas da prekinemo odnose sa svim mušricima koji su naša bliža ili dalja rodbina i komšije. Premda je i to bilo teško, međutim mi smo se pokorili tvojoj zapovijedi. Svjesni smo da

uzimamo pod svoju zaštitu čovjeka kojeg ne želi ubiti samo njegov narod, nego i njegove amidže. Uprkos tome, mi smo ti odlučno ponudili svoju zaštitu. Allahov poslaniče! Mi ćemo te štititi kao što štitimo sebe, svoju djecu i svoje supruge. Pa, ako mi prekršimo svoje obećanje, neka smo nesretnici koji krše zavjet preuzet od Allaha! Ovo je naša zakletva na vjernost tebi, Allahov Poslaniče, a Allah je taj koji pruža potpunu zaštitu!“

Poslije njega je ustao Abdullah ibn Revaha, radijallahu anhu, koji reče:

„Allahov Poslaniče! Što se tiče tvoga Gospodara i tebe, možeš nam postaviti uvjet koji želiš!“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

„Što se tiče moga Gospodara, moj uvjet je da Mu robujete i da mu ne pripisujete ortaka. A što se tiče mene, uvjet je da me štitite kao što štitite svoje živote i imetke.“

Prisutni upitaše:

„Ako to ispunimo, šta ćemo dobiti zauzvrat, kao nagradu?“

„Džennet!“, rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

„Kako je ovo unosna trgovina! Od ovoga nećemo odstupiti..!“
rekli su. (Ibn Kesir, *Tefsir*, II, 406)

Svoju unosnu trgovinu Abdullah ibn Revaha, radijallahu anhu, upotpunio je u Bitki na Muti. Kada je do njega doprla vijest od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja je nagovještavala njegovu šehidsku smrt, on se borio sa velikom revnošću i požrtvovanjem. Svoj imetak je dao u Bejtu'l-mal, svoju dušu je predao Allahu Uzvišenom, a potom je odletio u veličanstveni Džennet. I ostali muslimani iz Jesriba su ostali dosljedni svojoj zakletvi, boreći se na Allahovom putu i za islam do kraja života.

Nakon ove prisege medinskih muslimana Uzvišeni Allah je objavio sljedeći ajet:

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي
التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

„Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati - oni će se na Allahovu putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je to zbilja obećao u Tevratu, i Indžilu, i Kur'anu - a ko od Allaha dosljednije ispunjava obećanje Svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili, i to je veliki uspjeh.“ (et-Tevbe, 111)

Na Akabi je ustalo da govori još nekoliko pridošlica iz Medine, a naposljetku se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio svima njima; proučio im neke odlomke iz Kur'ana; govorio im o suštini islama i na kraju spomenuo uvjete pod kojim će uzeti od njih prisegu. Pored poznatih stavki prve prisege na Akabi, ovoj prisegi Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dodao je još tri stavke:

1. da se neće suprotstavljati pretpostavljenom (emiru), ma ko on bio;
2. da se na Allahovom putu neće bojati prijekora mušrika i nevjernika;
3. i da će biti pokorni Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u izobilju i u oskudici, u radosti i u žalosti.

Poslije ove prisege Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Izaberite među sobom dvanaest nākiba²³⁸ koji će predstavljati svoja plemena!“

Muslimani iz Medine izabraše devetericu iz plemena Hazredž, a trojicu iz plemena Evs, pa im se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obrati riječima:

„Vi ste jamci za svoja plemena i njihovi zaštitnici kao što su havarijjuni bili jamci za Isaa sina Merjemina, a ja sam jamac i zaštitnik svih muslimana!“

Nakibi to prihvatit će.

Na ovoj prisegi odlučeno je da će Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učiniti hidžru u Medinu, jer je Medina – koja se još uvijek zvala Jesrib – spremno širila ruke islamu.

Pošto je prisega uzeta noću, mekkanski mušrici o njoj uopće nisu bili obaviješteni. Kada je sve okončano i utanačeno na tom tajnom sastanku, sa Akabe se oglasio šejtan piskavim i oštrim glasom, kao da vrišti:

„O narode Mine! O Kurejšije! Zar ne znate da se Muhammed sastao sa vjerolomnicima koji su promijenili svoju vjeru i da su napravili sporazum o zajedničkoj borbi protiv vas?!“

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Neka vas ne plaši ovaj glas! To je glas Allahovog neprijatelja, Iblisa! Slušaj, o Allahov neprijatelju, posebno ću se tobom pozabaviti!“
Potom je rekao ashabima:

„Idite na mjesta svojih konačišta!“

238. Nakib: punomoćnik, predstavnik, vođa jednog plemena ili naroda.

Abbas ibn Ubade, radijallahu anhu, reče:

„Tako mi Allaha, koji te je poslao sa istinitom Vjerom i Knjigom, ako hoćeš, mi ćemo još sutra napasti stanovnike Mine!“

Na njegove riječi plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

„*Nemamo naredbu za to, a vi se sada vratite na svoja mjesta!*“

Ashabi iz Jesriba vratili su se na mjesto svog konačišta i spavali do ujutro. Grupa Kurejšija je rano ujutro došla do jedne karavane u kojoj je bilo i muslimana, pa upitaše da li znaju išta o ugovoru koji su muslimani napravili sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem. Hodočasnici u toj karavani, koji su također bili mušrici, zakleli su se da to nije istina. Kurejšije su nastavili istragu o sastanku na Akabi, pa kada saznaše da se on stvarno dogodio, blokiraše sve puteve prema Medini i poslaše svoje ljude da među hodočasticima pronađu muslimane. Na putu uhvatiše Sa'da ibn Ubadeta, radijallahu anhu, i upitaše ga:

„Da li si ti prihvatio Muhammedovu vjeru?“

„Da!“ rekao je Sa'd, a oni ga ščepaše i vezaše mu ruke. Tukući ga i vukući za kosu doveli su ga u Mekku, a potom ga stavili na muke. Međutim, u zaštitu su ga uzeli Džubejr ibn Mut'im²³⁹ i Haris ibn Harb, kojima je on pružio pomoć još prije i zaštitio ih od nasilja.

239. **Džubejr ibn Mut'im**, radijallahu anhu, bio je rođak Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Dugo vremena odbijao je prihvatiti islam. Bio je prisutan u vijeću koje je donijelo odluku da ubiju Allahovog Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem. U Bitki na Bedru bio je u redovima mušrika, a u Bitki na Uhudu naredio je svom robu Vahšiju da ubije hazreti Hamzu, radijallahu anhu. Nakon Ugovora na Hudejbiji (628. godine) prihvatio je islam i postao iskren vjernik. Bio je blage naravi i veoma pronicljiv. Prenio je šezdeset hadisa. Umro je 58. godine po hidžri u Medini.

U času kada su se medinski muslimani okupili i počeli praviti plan kako da izbave Sa'da, radijallahu anhu, on dođe kod njih. (Ibn Hišam, II, 47-57; Ibn Sa'd, I, 221-223; III, 602-603; Ahmed, III, 322, 461, 462; Hejsemi, VI, 42-44)

Abdullah ibn Abbas, radijallahu anhuma, rekao je:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr i Omer su muhadžiri, jer su pobjegli od mušrika i preselili u Medinu. Međutim, među ensarijama također ima muhadžira, a to su oni koji su u noći Akabe došli iz Jesriba kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem.“ (Nesai, Bej'at, 13)

Prva i druga prisega na Akabi nije samo prisega dvanaest ili sedamdeset pet ljudi, nego ugovor između Uzvišenog Allaha i svih muslimana.

Ovaj svijet je tržnica na kojoj se kupuje Ahiret. I mi bismo trebali u svojim srcima dati prisegu Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i, poput časnih ashaba, reći: „Kako je ovo unosna trgovina!“

Temelj islama u Medini bio je Mus'ab ibn Umejr, radijallahu anhu. I mi bismo trebali u svojim srcima udariti temelje islama, a potom ga dostavljati ljudima. Ako je potrebno ići od kuće do kuće - učinit ćemo to, ali u najmanju ruku moramo biti lijep primjer ljudima. Kada se srce ispuni ljubavlju prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, tada možemo, poput Mus'aba, radijallahu anhu, žrtvovati ovosvjetske ukrase i uživanja za islam.

Analiza Mekanskog perioda

Oblici uznemiravanja i zlostavljanja koje su mekkanski mušrici primijenjivali u periodu od trinaest godina možemo sažeto izložiti u pet tačaka:

1. ismijavanje;
2. verbalno vrijeđanje;
3. fizičko zlostavljanje;
4. izolacija i društveni bojkot u pogledu trgovine i međusobne komunikacije;
5. nasilje i ubistva kojim su ih primoravali na emigraciju (hidžru).

O stanju prvih muslimana Uzvišeni Allah nas obavještava u Kur'anu:

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ
وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ
وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ

„Grješnici se smiju onima koji vjeruju; kada pored njih prolaze, jedni drugima namiguju, kada se porodicama svojim vraćaju, šale zbijajući vraćaju se; kada ih vide, onda govore: ‘Ovi su, doista, zalutali!’“ (el-Mutaffifin; 29-32)

Nasuprot tome, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je potpomognut Objavom i upućen da slijedi sljedeće metode:

1. trud u pogledu duhovnog jačanja vjernika;
2. strpljivost na iskušenjima i teškoćama;
3. lijepo i poučno savjetovanje;
4. postojanost u borbi bez davanja ustupaka;
5. pouzdanje i predanost Allahu Uzvišenom.

Pridržavajući se ove metodologije, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, savladao je sve prepreke i postao uspješan u svom pozivu. Plod dugotrajnog i teškog perioda bila je Medina, grad koji je strateški bio veoma značajan; grad u kojem su ljudi – Allahovom dobrotom – u skupinama prihvatili islam. Za razliku od Taifa, u koji je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, otišao sa velikom nadom, ali je loše prihvaćen, pa čak i kamenicama protjeran iz grada, u Medini se islam širio velikom brzinom bez njegovog prisustva. Za kratko vrijeme Medina će postati grad koji će iskazati dobrodošlicu Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i mekkanskim muslimanima.

O Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, uspjehu na polju da'weta i veličini njegovog djela jedan mislilac je rekao:

„Ako uzmemo u obzir da su veličanstvenost cilja, oskudnost mogućnosti i briljantnost uspjeha tri glavna faktora koji karakterišu jednog genija, ko se može usuditi da u modernoj historiji usporedi nečiju ličnost sa Muhammedom (sallallahu alejhi ve sellem).“ (A. de Lamartine, *L'histoire de la Turquie*)

Uzvišeni Allah je vjernicima dozvolio hidžru nakon trinaest godina iskušenja i nedaća. Nakon trinaestogodišnjeg nasilja srca vjernika postala su smirena sa imanom i ispunjena duhovnošću. Dakle, to je bila cijena njihovog čvrstog imana.

U narednom periodu u Medini će biti postavljeni temelji islamske države i civilizacije, koja će postati jedinstveni primjer cijelom čovječanstvu. U novom ambijentu bit će odgojena generacija ljudi čija će srca biti ispunjena imanom i koji neće malaksavati kada ih zadese iskušenja. Bit će to ljudi čvrstog karaktera i potpune ličnosti, a za ummet će postati neprikosnoveni uzor kako treba slijediti Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem.

Osobenost mekkanskih ajeta

Kao što je poznato, tematika mekkanskih ajeta je tevhid, vjerovanje u ponovno proživljenje i polaganje računa, radosne vijesti o Džennetu, opomene kaznom Džehennema i druge akidetske teme. Tek nakon što je ovim ajetima ojačan i učvršćen iman vjernika, počela je objava ajeta koji sadrže pravne propise i uređuju međuljudske odnose. Budući da je predislamsko arapsko društvo bilo privrženo svojim krivim uvjerenjima i tradiciji, nije uopće bilo lahko odvojiti ih od tradicionalnih vrijednosti i odviknuti od ustaljenih navika. Trud i zalaganje na odvrćanju od loših navika, bez potrebne postupnosti, kod vjernika bi mogli prouzrokovati antipatiju i udaljavanje.

U tom pogledu je hazreti Aiša, radijallahu anha, kazala:

„Prve objavljene sure bile su mufessal-sure,²⁴⁰ koje sadrže vijesti o Džennetu i Džehennemu. Sure o propisima halala i harama počele su se objavljivati nakon što su ljudi prihvatili islam u potpunosti. Da je prvo objavljena zabrana alkohola, ljudi bi rekli: „Ne možemo ostaviti piće!“ Ili da je u početku objavljena zabrana bluda, ljudi bi rekli: „Ne možemo ostaviti blud!“

Dok sam ja bila dijete koje se igra u Mekki, Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, objavljeni su ajeti:

بَلِ السَّاعَةِ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةِ أَذْهَىٰ وَأَمْرٌ

„Međutim, Smak svijeta im je rok, a Smak svijeta je užasniji i gorči.“ (el-Qamer, 46) Sure el-Bakare i en-Nisa (u kojima su pravni

240. Mufessal sure nalaze se u posljednjem dijelu Kur'ana. Prema najpoznatijem mišljenju, to su sve sure od sure Kāf do sure en-Nās. Nazvane su "mufessal" jer su kratke i razdvojene Bismillom.

propisi) objavljene su kada sam ja bila pored njega (tj. u Medini).“
(Buhari, Fedailu'l-Kur'an, 6)

Mekkanske sure su kratke i koncizne, a jasno i oštro govore o širku i idolatriji. Arapi su bili narod čije se viteštvo ogledalo u govorništvu i poeziji. Poznato je da su oni u tom vremenu bili jedini narod koji je pridavao najveću pažnju književnom izrazu i poeziji, organizirajući brojna takmičenja u tom pogledu i ukazujući najveću počast majstorima poezije. Govor koji je trebao izvršiti uticaj na takav narod, uistinu je morao biti savršen po svom stilu i rječitosti.

Iz tog razloga Uzvišeni Allah je Svojim govorom zasjenio njihovo govorništvu i poeziju, a da bi u njihovim umovima stvorio pometnju, početak sura su bili simbolični harfovi (*hurufu'l-mukatta'at*). Sve sure koje počinju simboličnim harfovima su mekkanske, osim sure el-Bekare i Ali Imran.

Zbog ove osobenosti mekkanskih sura, koja je privlačila pažnju mušrika, ajeti koji bi uslijedili nakon simboličnih harfova očaravali su njihova srca svojom ljepotom stila i rječitošću.

Jedna od osobenosti mekkanskih sura je i to da one, uz par izuzetaka, počinju dozivanjem: „O ljudi!“ Također, ove sure sadrže zakletve suncem, mjesecom, zvijezdama, danom i noći, kao i drugim stvarima kojima su mušrici pridavali veliku pažnju. Međutim sadržaj ovih sura bio je u čistoj suprotnosti sa njihovim svjetonazorom i uvjerenjima, pa ipak, nisu mogli odoliti čarobnom stilu govora koji je interpretirao Istinu. Zaklinjući se suncem, mjesecom i sl., Uzvišeni Allah je ukazivao na Svoju moć stvaranja i upravljanja kosmosom, potičući ih na razmišljanje o Njegovoj jedinstvenosti (tevidu).

Pored navedenog, mekkanske sure sadrže većinu pripovijesti iz prošlosti, a njihov cilj je bio uzimanje pouke od naroda koji su bili i nestali. Kur'anske sure koje govore o drevnim narodima i

njihovim poslanicima, a pogotovo o Ademu, alejhis-selam, i Iblisu, la'netullahi alejhi, uglavnom su mekkanske. Jedini izuzetak u tome je sura el-Bekare koja je objavljena u Medini.

Poučne pripovijesti o drevnim narodima imale su veliki uticaj u postupnom pozivanju i predočavanju islama, ali i postepenom djelovanju i popravljanju mekkanskih mušrika. U tim pripovijestima u prvom planu je uvijek podsticanje na ispravno vjerovanje tevhida, koje predstavlja osnovni ključ za duhovnu preobrazbu čovjeka.

Naravno, mekkanske sure i ajeti definišu metodologiju koju treba slijediti musliman koji želi pozivati islamu. Naime, u mnogo tih sura ukazuje se na činjenicu da da'wet i predočavanje islama ljudima ne smije biti radi ovosvjetske koristi, nego radi Allahovog zadovoljstva i Njegove nagrade. To jasno vidimo u suri eš-Šu'arā, u kojoj nas Uzvišeni Allah obavještava o Nuhu, Hudu, Salihu, Lutu i Šuajbu, alejhimus-selam, koji su svojim narodima naređivali pokornost i bogobožnost i uvijek isticali činjenicu da su oni poslanici koji ne traže nikakvu nagradu:

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

„Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi.“ (eš-Šu'ara, 109, 127, 145, 164, 180)

Druga polovica Kur'ana (Mushafa) uglavnom se sastoji od mekkanskih sura. Kako su većina mekkanskih mušrika bili oholi i nadmjerni ljudi, Uzvišeni Allah je na njihovo oholo negodovanje i odbacivanje istine odgovarao riječima: كَلَّا “Ne, nije tako!”, što, svakako, predstavlja svojevrsnu prijetnju. Dakle, sve sure koje sadrže izraz كَلَّا „Kellā“ objavljene su u Mekki i nalaze se u drugoj polovici Kur'ana.

Također, sure u kojima se nalaze ajeti sedžde su mekkanske. Stavljajući akcenat na sedždu Allahu Uzvišenom, mušrici su pozvani da napuste običaj klánjanja pred lažnim bogovima, čime im je omogućena ispravna spoznaja i duhovna preobrazba.

Mekkanski ajeti su potanko objašnjavali i jasno ukazivali na činjenicu da su arapski običaji plod njihova neznanja. Stoga su odbačeni bez ikakva kompromisa, a njihovo mjesto su zauzeli običaji i moral koji su oličenje čovjekovog istinskog ćudoreća i ahlaka koji je prihvaćen kod Uzvišenog Stvoritelja.

Dakle, ajeti objavljeni u Mekki udarili su temelje vjerovanja, morala i svjetonazora na kojima će počivati zdrava i sretna zajednica muslimana. U tim ajetima značajno mjesto zauzimaju moral i lijepo vladanje, što ima za cilj da muslimane, nakon što su ćvrsto povjerovali, podstakne na usvajanje lijepih osobina, kao što su: strpljivost, poŕtvtovanost, ustrajnost, plemenitost, dareŕljivost, blagost i dr., te da se očiste i oslobode svih negativnosti i pokućenosti.

Mekkanski ajeti ne sadrŕe propise o ibadetima, osim namaza, kao ni pravne propise kojim se regulišu međuljudski odnosi. Naprimjer, sura Junus, er-Rać, el-Furkan, Jasin i el-Hadid, ne sadrŕe pravne propise. Tematika ovih sura je akidet (vjerovanje), stvaranje, Allahova svojstva, poućne pripovijesti o drevnim narodima i njihovim poslanicima, vijesti o Smaku svijeta i drugo.

Posljednja alternativa: HIDŕRA (13. godina poslanstva i dozvola za hidŕru u Medinu)

Kada su mušrici poslije druge prisege na Akabi saznali da ć muslimani učiniti hidŕru i naći sigurno utoćište, njihovo nasilje i pritisak na muslimane se povećao. Zbog nepodnošljive situacije i nemogućnosti normalnog ŕivota u Mekki, muslimani se poŕališe se Allahovom Poslaniku, sallallahu aleŕhi ve sellem, i zatraŕiše dozvolu

za hidžru. Nakon što je za to dobio dozvolu od Allaha Uzvišenog, on im reče da mogu ići u Jesrib (Medinu):

„Grad u koji ćete preseliti pokazan mi je kao mjesto koje se nalazi između dva crna stjenovita brežuljka, obraslo palmama.“ (Buhari, Kefalet, 4)

Naredio im je da izgrade dobre odnose sa muslimanima Medine, ensarijama, a potom je dodao:

„Allah vam je podario braću i mjesto u kojem ćete naći spokoj.“

Poslije toga su se pripremili za put, vodeći računa da ne privuku pažnju mušrika. Potpomagajući jedni druge i u strogoj tajnosti, počeli su da se iseljavaju.²⁴¹

Neki od muslimana su već imali iskustvo hidžre u Abesiniji, gdje su bili lijepo prihvaćeni. Međutim, Abesinija nije ispunjavala uvjete da bude centar Allahove vjere koja će se, kasnije, širiti po cijelom svijetu. Medina je bila grad koji je po svom geopolitičkom i trgovinskom položaju bio najpogodniji za centar islama. Tom gradu je dosuđena sreća i čast da pruži utočište plemenitom Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimanima Mekke.

Naime, mekkanski mušrici su imali izvjesne slutnje u pogledu Medine, jer je, uistinu, bila jedino mjesto koje je muslimanima obećavalo sigurnost. Njihove slutnje su se i obistinile. Islam je u Medini stekao veliki ugled i brzo se širio. Naravno, mekkanski mušrici su bili uložili toliko truda i snage kako bi od islama odvratili Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimane, i toliko su bili uporni u svojoj bahatosti i nasilju, ali nikada nisu shvatili koliku su štetu nanijeli sebi, jer nisu vidjeli, čuli, osjećali i shvatili.

241. Vidi: Ibn Hišam, II, 76; Ibn Sađ, I, 226.

Prije realizacije hidžre Uzvišeni Allah je Svom plemenitom Poslaniku objavio:

... وَإِذَا لَا يَلْبُثُونَ خِلَافَكَ إِلَّا قَلِيلًا

»...tada ni oni u njoj (tj. u Mekki) ne bi dugo, poslije tebe, ostali.« (el-Isra', 76)

Siroti mušrici se pouzdaše u svoju moć i dominaciju, vjerujući da će ponižavanjem, prijeljama, nasiljem i bojkotom zastrašiti muslimane i umanjiti njihov uticaj, međutim oni nisu ni izbliza bili svjesni šta će ih zadesiti za kratko vrijeme. Pred njima je bio vječni poraz i nesreća...

Muslimani nisu napuštali Mekku zbog straha od mušrika, nego sa sviješću da će u Medini izgraditi čvrste temelje islama i muslimanske zajednice.

Hidžra se ne smije shvatati kao bijeg iz bezizlazne situacije. Medina je za muhadžire mjesto hidžre u kojem će se ujediniti sa svojom braćom, ensarijama. Ona je svojevrсна kasarna u kojoj će se smjestiti svi muslimani kako bi zajedničkim snagama učinili dominantnom Allahovu vjeru u zemlji iz koje su protjerani.

O toj istini je pjesnik Nedžip Fazil rekao:

*Hidžra je podrška koja se van domovine traži
Ona je dom za posjednika uzvišene misije
Cilj je da se centar izvana opkoli
I želja da se on iz okoline osvoji
Hidžra je podrška koja se van domovine traži..*

Dakle, muhadžiri su iz tog razloga napustili svoj dom, imetak, rodbinu i sve što su posjedovali u Mekki. Neki od njih su tajno, a neki javno krenuli u Medinu.

Hazreti Alija, radijallahu anhu, pripovijeda:

„Ne poznajem nikog od muhadžira, a da nije učinio hidžru u tajnosti, osim Omera ibn el-Hattaba. Kada je htio učiniti hidžru, opasao je svoju sablju, okačio luk o rame i sa kopljem i strijelama u rukama otišao u Harem Ka'be. Prvaci Kurejša su, također, bili u Haremu. Učinio je tavaf sedam puta, a potom im prišao i, kao da najavljuje skorou pobjedu, rekao:

„Ja, evo, idem u Jesrib (Medinu)! Pa ko želi da ucvili svoju majku i ostavi svoju ženu kao hudovicu, a djecu kao siročad, neka krene za mnom i iziđe pred mene u toj dolini!“

Međutim, niko od njih nije krenuo za njim.“ (Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, IV, 152-153)

Medinelije su srdačno dočekivali svoju braću i pružali im svestranu pomoć. Pridošlice iz Mekke nazvani su „muhadžiri“, a muslimani Medine „ensarije“, tj. pomagači. Uzvišeni Allah kaže:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ
اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

„Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći, a i oni su zadovoljni Njime; za njih je On pripremio džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh.“ (et-Tevbe, 100)

Islamski učenjaci su u pogledu dozvole za hidžru definisali sljedeće zaključke:

Hidžra je bila stroga dužnost (farz) u vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Dužnost hidžre trajat će do Sudnjeg dana. Hidžra koja je okončana osvojenjem Mekke odnosi se samo na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih časnih ashaba.

Muslimanu nije dozvoljeno da živi u mjestu u kojem ne može obavljati osnovne islamske dužnosti, kao što su ezan, džemat, namaz, post i drugo. Dokaz za to je ajet u kojem Uzvišeni Hakk kaže:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا
 كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً
 فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا
 إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ
 حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا

„Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: ‘Šta je bilo s vama?’ – ‘Bili smo potlačeni na Zemlji.’ – odgovorit će. – ‘Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?’ - reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište. Samo nemoćnim muškarcima, i ženama, i djeci, koji nisu bili dovoljno snalažljivi i nisu znali puta. (en-Nisa, 97-98)

Ovim ajetom se ukazuje na nasilje onih koji nisu učinili hidžru u Medinu, nego su ostali da žive u društvu mušrika. Oni su svoju udobnost, navike, porodice i imetak pretpostavili islamu. Stoga njihovo opravdanje: „**Bili smo potlačeni na Zemlji!**“, nije prihvaćeno. Međutim, to se ne odnosi na one koji nisu našli načina da učine hidžru.

Jedan od propisa koji se, također, odnosi na hidžru, jeste dužnost uzajamnog potpomaganja među muslimanima, bez obzira da li oni žive u istoj ili u različitim zemljama. Ukoliko je neko od muslimana u stanju da pruži pomoć potlačenim, zatočenim ili prognanim muslimanima nekog mjesta ili zemlje, pa to ne učini, počinio je veliki grijeh po jednoglasnom stavu (idžma'u) islamskih učenjaka.

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pridavao je veliku pažnju hidžri, zahtijevajući od muslimana da presele u Medinu. To je potrajalo sve do osvojenja Mekke, jer su sva mjesta osim Medine bila mjesta nevjerstva u kojima muslimani nisu mogli naučiti i živjeti u skladu sa islamskim propisima.

Mušrički plan o zavjeri

Kada su primijetili da muslimani svakim danom napuštaju Mekku, mušrici su počeli da polahko shvataju svoju poziciju. Po prvi put ih obuze strah i očaj. Stoga se okupiše u domu smutnje, *Daru'n-Nedve*, i počеше praviti novu strategiju. Na skupu je bio i jedan starac, navodno iz Nedžda, koji nije bio ništa drugo do šejtan u ljudskom liku.

Dugo vremena su raspravljali o tome šta im je činiti. Bilo je više prijedloga. Neki od njih su predlagali da se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, uhapsi, a neki da se progna iz Mekke. Protiv njihovih prijedloga istupio je upravo onaj starac iz Nedžda, šejtan u ljudskom liku, pa je Ebu Džehl predložio nešto što svi prisutni usvojiše kao jedinstvenu odluku, a to je:

Ubiti Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem!

Faraon tog vremena, Ebu Džehl, obrazložio je svoj prijedlog na sljedeći način:

„Smatram da treba iz svakog plemena uzeti po jednog snažnog mladića koji će predstavljati svoje pleme, a potom svakom od njih dati sablju, pa neka otiđu i zajedno ubiju Muhammeda! Tako ćemo ga se zauvijek riješiti. Ako postupimo tako, za njegovu krv odgovornost će snositi sva plemena, a sinovi Abdi Menafovi neće moći tražiti osvetu, jer bi to bio rat protiv svih nas. Na kraju će prihvatiti krvarinu koju ćemo svi zajedno isplatiti!“

Starac iz Nedžda reče:

„Neka bude kako ovaj čovjek kaže, jer ne vidim boljeg rješenja od ovog!“ (Ibn Hišam, II, 93-95)

Kada su mušrici donijeli svoju odluku, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gotovo da je sâm ostao u Mekki. Brižno je poslao svoje ashabe, a on je ostao da zaštititi nemoćne muslimane. Tako je Allah htio. Kada je njegov najbolji prijatelj Ebu Bekr, radijallahu anhu, zatražio dozvolu za hidžru, rekao mu je:

„*Strpi se! Možda ti Allah podari dobrog saputnika!*“ (Ibn Hišam, II, 92)

Njegove riječi mnogo su obradovale Ebu Bekra, radijallahu anhu. Kupio je dvije deve za 800 dirhema, hraneći ih u naredna četiri mjeseca. (Buhari, Menakibu'l-Ensar, 45)

Kada mušrici odlučiše da sprovedu u djelo svoj plan, Uzvišeni Allah je Svome Poslaniku zapovjedio da učini hidžru:

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ
وَأَجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا

„I reci: ‘Gospodaru moj, učini da umrem, a da si Ti zadovoljan mnome i učini da iz mrtvih ustanem, a da si Ti zadovoljan mnome, i daruj mi od Sebe snagu koja će mi pomoći!’“ (el-Isra, 80)

Džibril, alejhis-selam, obavijestio je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, o nakani mušrika, upozorivši ga:

„Večeras nećeš spavati u svojoj postelji!“ (Ibn Hišam, II, 95)

I kada se ljudi povukoše u svoje kuće da bi se sklonuli od podnevske vrućine, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, otiđe kod Ebu Bekra, radijallahu anhu, i saopći mu da je dobio zapovijed za hidžru.

„Allahov Poslaniče, idemo li zajedno?“, upitao je Ebu Bekr, radijallahu anhu.

„*Da, zajedno!*“, odgovorio je Resul-i Ekrem, alejhis-selam.

Njegove riječi toliko obradovaše hazreti Ebu Bekra, radijallahu anhu, da su iz njegovih očiju potekle suze radosnice, koje izviraše iz njegovog plemenitog srca.²⁴²

Potom se Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, vratio kući. Pozvao je hazreti Aliju, radijallahu anhu, i obavijestio ga o svojoj namjeri da učini hidžru. Međutim, prije polaska na put trebalo je nekim ljudima vratiti dragocjene stvari koje su oni bili povjerali Resulullahu, alejhis-selam. Naime, Mekkelije su imali toliko povjerenja u Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da su svoje najdragocjenije stvari povjeravali upravo njemu. Stoga je on, da bi vlasnicima vratio njihove stvari, ostavio hazreti Aliju u svojoj postelji.

„*Alija!*“, rekao je. „*Večeras spavaj u mojoj postelji i obuci moj zeleni hadremijski ogrtač. Spavaj u njemu i ne boj se! Od njih te neće pogoditi nikakvo zlo!*“ (Ibn Hišam, II, 95, 98)

Oblačenjem Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, ogrtača, stječe se Allahov blagoslov (bereket), kao što je slučaj i sa

242. Vidi: Ibn Hišam, II, 97-98.

Uvejs el-Kurenijem (Vejsil Karanijom), radijallahu anhu, kojem je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poslao svoj ogrtač, rekavši:

„Neka obuče ovaj ogrtač i neka čini dovu za moj ummet!“
(Feriddun Attar, *Tezkiretu'l-evlija*, str.21.)²⁴³

U ovom slučaju možemo primijetiti kolika je bila hazreti Alijina predanost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. I ostali časni ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili su besprijeckorno predani u izvršavanju njegovih zapovijedi i slijedenju njegovog sunneta. Nisu postavljali pitanja „kako?“ i „zašto?“ nego su smjesta izvršavali ono što se od njih zahtijevalo ili očekivalo. Nastojali su da slijede njegov sunnet u svakom segmentu života, znajući da bi, ukoliko ostave njegov sunnet, sigurno skrenuli sa pravog puta, čega su se najviše bojali. Njihovo slijedenje Resulullahovog sunneta bilo je poput sjene koja slijedi svoga vlasnika.²⁴⁴

Hazreti Alija, kerremallahu vedžheh, kazuje:

„Kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odlučio učiniti hidžru i napustiti Mekku, otišli smo u Harem Ka'be, pa mi on reče:

„*Sjedi!*“

I ja sjedoh, a on stade svojim stopalima na moja ramena i pokuša da se popne na Ka'bu. Međutim, odjednom mi ponestade snage. (Nisam bio u stanju da ga držim! o.pr.) Kada je primijetio šta je sa mnom, siđe sa mojih ramena i reče:

„*Stani na moja ramena!*“

243. Vidi: Muslim, Fedailu's-sahabe, 223-225.

244. Buhari, Humus, 1; Muslim, Džihad, 52; Ebu Davud, Haradž, 18; Ahmed, I, 10.

Pa ja stadoh na njegova ramena i uspravih se. Odjednom osjetih ogromnu snagu kojom sam, čini mi se, mogao doprijeti do Neba. Uspeo sam se na Ka'bu i na njenom krovu našao kip koji bijaše napravljen od pečene gline ili bakra. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, mi reče:

„Baci ga dolje, Alija!“

Čim sam ga bacio, on se razbi kao staklena posuda. Smjesta sam sišao sa Ka'be, a potom smo neprimjetno napustili Harem.“
(Ahmed, I, 84; Hakim, III, 6/4265)

Te noći Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napustio je svoju kuću koja je već bila opkoljena mušricima. Bio je potpuno predan Uzvišenom Allahu i u svom srcu nije osjećao strah, kolebanje ili nemir. Izlazeći iz kuće zahvatio je šaku pijeska i bacio ga po glavama mušrika, a potom je prošao pored njih, učeći sljedeće ajete iz sure Jasin:

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ
فَهُمْ مُتَمَمُّحُونَ. وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ
خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَعْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

„Mi smo učinili da budu kao oni na čije smo vratove sindžire stavili sve do podbradaka - zato su oni glava uzdignutih, i kao oni ispred kojih i iza kojih smo pregradu metnuli i na oči im koprenu stavili - zato oni ne vide.“ (Jasin, 8-9)

Naravno, oni ga nisu mogli vidjeti, jer je sljepoća njihovih srca učinila slijepim i njihove oči. Pored njih je prolazio ponos kosmosa i

svjetlo upute, Allahov Poslanik i Miljenik, sallallahu alejhi ve sellem, ali njihova slijepa srca i oči nisu mogle vidjeti njegovu svjetlost.

I dok su mušrici, opkoljavajući njegovu kuću, čekali, pomoli se neki čovjek koji ih upita:

„Šta čekate ovdje?“

„Čekamo Muhammeda!“, rekli su.

„Prevareni ste i vaš plan je propao. On je prošao pored vas, bacio na vaše glave prašinu i otišao svojim putem.“

Nakon što dodirnuše svoju kosu, mušrici stadoše otresati prašinu sa svojih glava. Kada su pogledali u unutrašnjost kuće i vidjeli nekoga kako leži u Resulullahovoj, sallallahu alejhi ve sellem, postelji, rekoše:

„Eno Muhammeda! Spava u svom ogrtaču!“, a potom hitro uđoše i potrčашe prema njegovoj postelji. U tom času Alija se uspravi i pogleda pridošlice, a oni se skameniše, ne vjerujući svojim očima. Pred njima je bio Alija ibn Ebi Talib, radijallahu anhu!

Međusobno se zглеdaše i rekoše:

„Tako nam Allaha, onaj čovjek je rekao istinu!“, a potom srdito upitaše Aliju:

„Gdje ti je amidžić, Alija?“

„Ne znam ništa o njemu, a nisam ni njegov čuvar! Rekli ste mu da napusti Mekku, pa je i otišao.“

Nakon ovog odgovora oni ga počеше grditi i udarati, a potom ga odvedoše u Harem, gdje su ga neko vrijeme držali kao zarobljenika. (Ibn Hišam, II, 96; Ahmed, I, 348; Ja'kubi, II, 39)

Dok su mušrici opkoljavali sretni dom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on je uz Allahovu pomoć već bio stigao u

Ebu Bekrovu kuću. Mušrici su bili skovali plan, ali njihov plan nije bio u skladu božanskog plana. Allahovu odredbu niko ne može promijeniti:

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ
وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

„I kad su ti nevjernici zamke razapinjali da bi te u tamnicu bacili ili da bi te ubili ili da bi te prognali; oni su zamke pleli a Allah ih je ometao, jer Allah to najbolje umije.“ (el-Enfal, 30)

Teško putovanje

Kada je stigao u Ebu Bekrovu kuću, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prvo je platio devu koju je Ebu Bekr bio kupio za njega. Iako je hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, odbijao uzeti novac, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio je isključiv. Do njegove kuće došao je neopažen od strane mušrika, međutim u nastavku puta prema Medini bio je jako oprezan. Strategijom i mjerama opreza na putu htio je da i u tom poslu bude uzor svome ummetu. Prvo su iz kuće izišli na stražnji izlaz. Deve su na tom mjestu čekale već nekoliko dana spremne za put. Potom su krenuli na jug, putem koji ide u suprotnom pravcu od Medine, što je, svakako, jedna od mjera opreza. Ebu Bekr, radijallahu anhu, povremeno je išao ispred, a povremeno iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Primijetivši to, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je:

„Zašto to radiš, Ebu Bekre?“

„Allahov Poslaniče, zabrinut sam zbog tebe!“

Konačno stigoše u pećinu Sevr, pa prije nego uđoše unutra, Ebu Bekr, radijallahu anhu, reče:

„Allahov Poslaniče, sačekaj ovdje dok ja očistim pećinu.“ Potom je ušao u pećinu, očistio je i dijelovima svoje odjeće zatvorio pukotine i otvore. Kada je završio, obratio se Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, riječima:

„Sad možeš ući, Allahov Poslaniče!“ (Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 222-223)

U tim časovima jedna grupa mušrika je sa Ebu Džehlom na čelu stigla Ebu Bekrovoj kući. Upitali su njegovu kćerku Esmu za njega, pa kad im ona reče da ne zna, oni iskališe svoj bijes na jednoj djevojčici, šamarajući je.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegov prijatelj u pećini²⁴⁵ neko vrijeme su ostali u pećini kako bi se lakše zaštitili od mušrika koji su ih tražili po svim putevima i stazama koje vode ka Medini. Allahova pomoć bila je s njima, jer kada rob poduzme sve mjere i iscrpi sve mogućnosti, tada dolazi Allahova pomoć. Jedna grupa mušrika je slijedila njihove tragove, koji ih dovedoše do samog ulaza u pećinu Sevr, međutim ulaz u pećinu bio je zatvoren paukovom mrežom koja je stajala netaknuta. Uz to, na samom ulazu je bilo golubinje gnijezdo i stablo, koje je Allahovom voljom prolistalo i svojim hladom zaštitilo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako da ga mušrici nisu mogli primijetiti.²⁴⁶

Nakon što zaključiš da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije u pećini, mušrici se vratiše natrag u Mekku.

Zaštitnik ove dvojice velikih putnika bio je Allah Uzvišeni. Iz tog razloga nevjernici na ulazu u pećinu nisu mogli vidjeti ništa drugo osim paukove mreže i golubinjeg gnijezda, kao što kaže pjesnik Arif Nihat Asya:

245. **Jar-i Gar:** prijatelj u pećini, Ebu Bekr, radijallahu anhu. Ovim izrazom se ukazuje i na njegovu bliskost sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem.

246. Ibn Sa'd, I, 229; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 223-224.

*Paučina nije bila ni u zraku, ni u vodi, a niti na zemlji
Paučina je bila na očima koje ne mogu vidjeti Istinu!*

Međutim, Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, osjećao je veliki strah u tim trenucima; plašeći se za Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, a ne za sebe...

Dakle, da su mušrici, kojim slučajem, samo malo spustili pogled, vidjeli bi ih. Međutim, oni su obilazili oko pećine, govoreći:

„Da su ušli u pećinu, razbili bi golubičina jaja i pokidali paukovu mrežu!?“

Neki od njih rekoše:

„Uđimo unutra i pogledajmo!“, ali Umejje ibn Halef reče:

„Zar nemate nimalo pameti? Šta ćete unutra? Zar ćete ući u pećinu koja je zatvorena paukovom mrežom u više slojeva? Tako mi Boga, ova paukova mreža je ispletena prije nego se Muhammed rodio!“

Ebu Džehl je rekao:

„Tako mi Boga, ja mislim da je on u našoj blizini, ali nas je općinio svojom čarolijom, pa ga ne vidimo!“²⁴⁷

U tim trenucima Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, jako se uplaši i reče:

„Allahov Poslaniče, tvoj narod je u potjeri za tobom. Tako mi Allaha, ne brinem za sebe, ali se bojim da tebi ne učine kakvo zlo!“

Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

„*Ebu Bekre, ne brini se! Uistinu je Allah s nama.*“ (Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 223-224; *Dijarbekri*, I, 328-329)

O tom događaju Uzvišeni Allah kazuje u Kur'anu Časnom:

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِي اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةَ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

„Ako ga (tj. Resulullaha) vi ne pomognete - pa pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kada su njih dvojica bila u pećini i kada je on rekao drugu svome: ‘Ne brini se, uistinu je Allah s nama!’, pa je Allah spustio smirenost na druga njegova, a njega pomogao vojskom koju vi niste vidjeli i učinio da riječ nevjernika bude donja, a Allahova riječ, ona je - gornja. Allah je silan i mudar.“ (et-Tevbe, 40)

Hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, kazivao je sljedeće:

„Dok sam bio u pećini sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sam mu:

»Ako neko od njih zaviri dolje, sigurno će nas vidjeti!«

„Šta misliš, Ebu Bekre, o dvojici s kojima je Allah treći?“ rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.“ (Buhari, Fedailu'l-ashab 2, Menakib, 45; Muslim, Fedailu's-sahabe 1)

Nakon trinaest godina pozivanja u Allahovu vjeru, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u pećini Sevr je usvojio duhovni odgoj koji je bio drugačiji od odgoja u pećini Hira.²⁴⁸

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ostao je u pećini tri dana i tri noći. Nije bio sām. S njim je bio hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, njegov bliski prijatelj i najvrjedniji čovjek poslije Allahovih poslanikā, alejhimus-selam. Njemu je ukazana čast da boravi s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, u pećini kao „drug njegov“, kada mu je svjetlo upute, Allahov Poslanik i Miljenik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا

...”Ne brini se, Allah je s nama!”... (et-Tevbe, 40)

Ove riječi ukazuju na tajnu koja je sadržana u „bliskosti sa Allahom Uzvišenim“ (me’ijjet) i njima je započeto podučavanje skrivenom zikru, kojim se srca smiruju.

Dakle, pećina Sevr je postala prva stanica duhovnog odgoja kojim se postiže vječna sreća i Allahovo zadovoljstvo. U toj pećini duhovne tajne su iz Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, srca potekle ka srcu njegovog najboljeg prijatelja Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu, a preko njega se nastavile prenositi narednim generacijama ummeta. Hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, predstavlja prvu kariku u zlatnom lancu islamske duhovnosti koja će preko njega nastaviti teći do Sudnjega dana.

248. Pećina Sevr razlikuje se od pećine Hira u pogledu duhovnog odgoja: u pećini Hira posijano je sjeme imana, a u pećini Sevr je posijano sjeme ihsana i tesavvufa. Dakle, srce prvo mora živjeti u skladu sa imanom i islamom (šerijatom) kako bi moglo imati udjela u ihsanu i tesavvufu.

Jačina Ebu Bekrovog imana proističe iz njegove ljubavi prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem. Ljubav prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, predstavlja temelj duhovnosti i osnovni uvjet za postizanje Allahove naklonosti i zadovoljstva. Istinska ljubav od nas zahtijeva da volimo sve ono što voli Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odnosno da volimo sve one koji vole i dosljedno slijede Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Pored druženja s njima, svježinu ljubavi možemo očuvati i duhovnom vezom (ma'nevi rabita), koja podrazumijeva prisjećanje njihovog truda i zalaganja na Allahovom putu.²⁴⁹

Smatramo da duhovna veza između Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i hazreti Ebu Bekra, radijallahu anhu, ostavlja trag na svakoj muslimanskoj duši. Naime, Ebu Bekr, radijallahu anhu, u svakom susretu, druženju i razgovoru sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, osjećao bi veliko zadovoljstvo na jedan poseban način, osvjedočavajući se u tajnama vjerovjesništva i suštini imana. Iz tog razloga kod njega primjećujemo posebnu ljubav prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, ali i veliku nostalgiju i tugu kada bi, čak i nakratko, bio odvojen od njega.

To vidimo i u slučaju kada Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ukazujući na njegovu veliku vrijednost, kaže:

„*Nisam se okoristio ničijim imetkom kao Ebu Bekrovim...*“, ali Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, na njegove riječi, kroz suze, odgovara:

„*Zar ja i moj imetak ne pripadamo tebi, Allahov Poslaniče?*“, čime je jasno potvrdio svoju potpunu predanost Allahovom

249. Detaljnije o ovoj temi vidi: Osman Nuri TOPBAŞ, *Imandan Ihsana Tasavvuf*, str. 249-257, Istanbul, 2002.

Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i besprijeckornu ljubav prema njemu. (U tesavvufu se to naziva „Fenā fi'r-Resul“.)

Kada su dospjeli u pećinu Sevr, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spustio je glavu na Ebu Bekrovo koljeno i utonuo u san. U tom času Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, opazio je jedan mali otvor u stijeni i pobjao se da iz njega iziđe kakav insekt ili gmizavac i prićini neprijatnost Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem. Polahko je stopalom zatvorio otvor, nastojeći da ne probudi Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem.

Nedugo zatim iz tog otvora je osjetio ujed zmiije, koja ga ugrize i ispusti svoj otrov. Ovaj veliki sahabija osjetio je žestoku bol, ali se iz bojazni da ne probudi Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, nije ni pomjerio sa svog mjesta. Od boli mu potekoše suze, od kojih jedna kanu na lice plemenitog Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, pa se on probudi i reće:

„Šta je bilo, Ebu Bekre?“

„Ništa, Allahov Poslaniće!“, odgovorio je, ne želeći da ga uznemirava.

Međutim, kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ponovio isto pitanje, Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, isprića šta mu se dogodilo. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potrao pljuvaćkom mjesto ejeda i bol nestade.

(Bejheki, *Delail*, II, 477; Ibn Kesir, *el-Bidaje*, III, 223)

U jednoj slaboj predaji prenosi se da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitao zmiiju:

„Zašto si to uradila?“

„Allahov Poslaniče!“, rekla je. „U ovoj rupi godinama čekam sa čežnjom da vidim tvoje lice, pa kada se moja želja gotovo ispunila, pred sobom sam naišla na prepreku. Ljubav i čežnja koju osjećam za tobom primorale su me da ugrizem onoga koji se ispriječio između mene i tebe!“

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, predstavlja izvor tjelesnog i duhovnog zdravlja za sve one koji ga iskreno vole. O tome Fuzuli u stihovima kazuje sljedeće:

*Kada bi Resulullahov dost popio zmijski otrov,
Za njega bi to bila voda života, a ne otrov!
A kada bi njegov dušmanin popio slatku vodu,
Za njega bi to bio zmijski otrov, a ne voda!*

O toj istini kazuje predaja koja se prenosi iz vremena hazreti Omerovog, radijallahu anhu, hilafeta:

Bizantijski car je, u znak poštovanja prema hazreti Omeru, radijallahu anhu, poslao poklone među kojima je bila i jedna bočica otrova. Tim otrovom hazreti Omer je, navodno, mogao lahko uništiti svoje neprijatelje. Za bizantijske careve korištenje otrova bila je sasvim prirodna, ili bolje rečeno, uobičajena pojava, jer su njihovi životi bili puni opasnih intriga. Kako je hazreti Omer, radijallahu anhu, odbio prihvatiti njihov poklon, carski izaslanik počeo je insistirati na tome, uvjeravajući ga kako njihov otrov ima efikasno djejestvo i da je od velike koristi za jednog imperatora. Na njegovo insistiranje hazreti Omer, radijallahu anhu, uzeo je bočicu sa otrovom, prouči bismillu i iskapio sve što je bilo u bočici. Međutim, otrov na njega nije uticao.²⁵⁰

250. Mustafa ibn Halil ez-Zagravi, *Risaletu'l-besmele*, str. 42. U nekim predajama se navodi da je otrov popio Halid ibn Velid, radijallahu anhu.

Ove predaje ukazuju na činjenicu da su od otrova, u fizičkom ili u metafizičkom smislu, Allahovom voljom sačuvani samo oni robovi koji iskreno i besprijeckorno slijede sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i imaju udio u njegovoj duhovnosti.

Kada je hazreti Omer, radijallahu anhu, za vrijeme svog hilafeta čuo neke ljude kako ga hvale i uzdižu iznad hazreti Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu, rekao je:

„Tako mi Allaha, jedna noć (u pećini Sevr) koju je Ebu Bekr proveo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, vrjednija je od cijele Omerove porodice! Jedan dan koji je Ebu Bekr proveo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, vrjedniji je od cijele Omerove porodice! Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao iz svoje kuće i krenuo prema pećini, Ebu Bekr je bio s njim.“ (Hakim, III, 7/4268)

Dok su boravili u pećini Sevr, hazreti Ebu Bekrova kći Esmā donosila im je hranu. Njegov sin Abdullah noću je boravio kod njih u pećini, a pred zoru bi se vraćao u Mekku i osvitao među mušricima, kao da je spavao u Mekki. Abdullah je bio oštrouman i dosjetljiv mladić. Slušao je šta mušrici govore o Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovom ocu, pa bi uveče dolazio kod njih u pećinu i pričao im novosti.

Amir ibn Fuhejre, Ebu Bekrov oslobođeni rob, u blizini pećine bi napasao ovce, pa bi ih pred noć natjerao ispred pećine i opskrbio mlijekom Realullaha, alejhis-selam, i njegovog prijatelja. Potom bi potjerao stado putem kojim je dolazio Ebu Bekrov sin Abdullah, radijallahu anhuma, i tako brisao njegove tragove.²⁵¹

251. Ibn Hišam, II, 99; Buhari, Menakibu'l-Ensar, 45; Hejsemi, VI, 53.

Mekkanski mušrici su tri dana tragali za Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim saputnikom Ebu Bekrom, radijallahu anhu. Trećeg dana traganja potpuno izgubiše nadu da će ga naći. Kada je Abdullah o tome obavijestio Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, četvrti dan oni pojahaše svoje deve, koje bijaše doveo vodič, i krenuše u pravcu Medine. Na polasku plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, obuze tuga, jer je napuštao svoje rodno mjesto. Mnogo je volio časnú Mekku. Na mjestu zvanom Hazvere zastao je, okrenuvši se prema Ka'bi:

„Tako mi Allaha, ti si najbolji i najdraži grad Allahu Uzvišenom. Da me nisu protjerali, ne bih te napustio.“ (Ahmed, IV, 305; Tirmizi, Menakib, 68/3925)

U drugoj predaji se prenosi da je rekao:

„Kako si lijepa i koliko te samo volim! Da me moj nije narod protjerao iz tebe, nikada ne bih tražio drugu domovinu i zasnovao novi dom.“ (Tirmizi, Menakib, 68/3926)

Potom je stigla Objava u kojoj je bila sadržana utjeha za njegovo plemenito srce:

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَعَادِ قُلُوبِ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ
جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

„Onaj koji ti objavljuje Kur'an sigurno će te vratiti ...“
(el-Qasas, 85)

Ove riječi su najavljivale ponovni povratak u Mekku i njeno osvojenje; odagnale su njegovu tugu i učinile ga radosnim.

Razdaljina između Mekke i Medine je nešto više od 400 kilometara. Putovanje devama, u to vrijeme, trajalo je osam dana. Put je bio dug, vrijeme toplo, a pijesak poput plamena. Ova blagoslovljena karavana je prvih dvadeset četiri sata putovala bez odmora.

Pošto je hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, bio trgovac koji je često putovao u Šam, mnogi ljudi su ga poznavali. U toku ovoga putovanja ljudi koje su susretali u putu pitali su:

„Ebu Bekre, ko je taj čovjek ispred tebe?“, pokazujući rukom na Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, a on bi odgovarao:

„Moj vodič! Pokazuje mi put!“, čime je htio da kaže: „On me upućuje na pravi put!“ (Ibn Sađ, I, 233-235; Ahmed, III, 211)

Blagoslovljena karavana koju sačinjavaše Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr, radijallahu anhu, njegov osolobođeni rob Amir ibn Fuhejre i vodič Abdullah ibn Urejkit,²⁵² u mjestu Kudejd svratiše do jednog šatora. Bio je to šator žene po imenu Ummu Ma'bed. Ona se uvijek trudila da napoji i nahrani putnike koji su prolazili pored njenog šatora. Ova blagoslovljena grupa putnika od nje je zatražila malo mlijeka.

Pored šatora je imala jednu mršavu ovcu, koja ne samo da nije imala mlijeka, nego je bila toliko slaba da nije bila u stanju slijediti stado, pa su je ostavili. Međutim, kada Allahov Miljenik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio dozvolu da je pomuze, Ummu Ma'bed mu reče:

252. **Abdullah ibn Urejkit** u to vrijeme bio je mušrik, ali veoma pouzdan čovjek. Učenjaci hadisa se razilaze u pogledu njegovog islama, premda postoje vjerodostojne predaje koje potvrđuju da je on kasnije primio islam.

„Dala bih i oca i majku za tebe, ako misliš da ima mlijeka, pomuzi je!“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prišao je ovcu i, nakon što je proučio bismillu i uputio dovu, svojim mubarek rukama je namuzao podosta mlijeka.

Kasnije će Ummu Ma'bed, radijallahu anha, kazivati da je ta ovca živjela sve do suše koja ih je pogodila u vrijeme hilafeta hazreti Omera, radijallahu anhu.

Ummu Ma'bed, radijallahu anha, kazivala je:

„Kada životinje nisu nalazile nikakve hrane na zemlji, mi smo tu ovcu muzli, i danju i noću.“

Nakon što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim saputnicima krenuo dalje, napustivši Ummu Ma'bedin šator, stigao je njen muž Ebu Ma'bed. Kada je u šatoru zatekao mlijeko kojeg je još uvijek bilo dosta, u čudu je upitao:

„Odakle ti ovo mlijeko, Ummu Ma'bed? Sve ovce su na ispaši, daleko odavde..!?“

„Danas je u naš šator svratio jedan blagoslovljen čovjek...“, rekla je Ummu Ma'bed, a potom je sve potanko ispričala.

„Opiši mi tog čovjeka!“, rekao je Ebu Ma'bed.

Ummu Ma'bed je ovako opisala Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem:

„Čovjek kojeg sam vidjela bio je besprijekorno čist. Svjetlog, vedrog i plemenitog lica. Lijepog ophođenja. Nije krupan, nevelike glave. Lijep i privlačan. Crnih očiju, dubokog pogleda koji je okružen gustim i dugim trepavicama. Milozvučnog i malko promuklog glasa. Krupnih očiju; kao da su bile podvučene surmom; potpuno bijelih

bjeloočnica i crnih zjenica. Dugog vrata. Dugih lijepih obrva, ni tankih ni debelih. Posve crne kose. Kada šuti, dostojanstven i smiren, a kada govori, prijazan i elegantan. Njegove riječi kao niska bisera. Najljepši i najdominantniji čovjek iz daljine, a još ljepši i privlačniji iz blizine. Čistog rasuđivanja. Prihvatljivog rezona. Odmjeren. Umjeren. Ni nizak da je neprimjetljiv, ni visok da je nametljiv. Među trojicom je najočitiiji. Snažan. Ima drugove koji su ljubazni i ponizni. Kad govori, slušaju. Kad naredi, utrkuju se da izvrše njegovu naredbu. Uslužuju ga, poštuju ga i odani su mu. Obljubljen i uvijek okružen. Nije namršten, ni namrgođen. Druželjubiv. Lijepog vladanja. Pažljiv prema sagovorniku.“

Kada je Ebu Ma'bed pažljivo saslušao opis Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, spoljašnjeg izgleda i lijepih osobina, on reče:

„Taj čovjek je Poslanik koji se pojavio u plemenu Kurejš! Kako bih samo volio da mu se pridružim! Pa, ipak, ako nađem načina da to učinim, sigurno ću to učiniti!“

Narednog jutra Mekkom zaori glas koji svi čuše, ali niko ne vidje njegova vlasnika, koji je recitovao stihove kao pohvalu Ummu Ma'bedinim gostima. (Ove stihove preuzimamo iz djela „Er-Rehiku'l-mahtum“, u prijevodu prof. Subhije Hadžimejlić Skenderović.)

*Nagradio Allah, Gospodar Arša, najboljom nagradom
Dva druga, kod Ummu Ma'bed što dođoše*

*Stigoše sa dobročinstvom, a s njim i odoše
Spašen je onaj ko zanoći kao drug Muhammedov.*

*Pitajte svoju sestru za njenu ovcu i njenu zdjelu
A kada biste i ovcu pitali, ona bi posvjedočila!*

Hassan ibn Sabit je na ove stihove odgovorio pjesmom u kojoj je nagovijestio skoru propast Kurejšija, koji protjeraše plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iz Mekke. (Ibn Sa'd, I, 230-231; VIII, 289; Hakim, III, 10-11)

Ebu Ma'bed i njegova sretna porodica primili su islam i počašćeni da budu ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Kako mušrici nikako nisu mogli pronaći blagoslovljenu karavanu, obznanili su potjernicu za njima i obećali velike nagrade onome ko ih uhvati. U potjeru za njima krenuli su mnogi, a jedan od njih bio je i Suraka ibn Malik.

Nakon dugog traganja Suraka ih je stigao. Kada je ugledao Resulullahovu, sallallahu alejhi ve sellem, karavanu, potjerao je konja galopom prema njima, ali kada dođe nadomak njih, noge njegovog konja propadoše u pijesak, a on pade na zemlju.

Ma koliko se trudio da izvuče svog konja iz pijeska, nije mu polazilo za rukom. Osjetio je kajanje zbog svog postupka, a potom je zamolio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu oprosti. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio je dovu i njegov konj se izvukao iz pijeska. Vidjevši ovu mu'džizu, Suraka se skamenio u čudu, a njegovo srce osjetilo je naklonost prema Resulullahu, alejhis-salatu ves-selam. Poslije toga se vratio natrag s namjerom da zaštiti Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove saputnike, usmjeravajući u pogrešnom pravcu sve konjanike koji su bili u potjeri ili odvrćajući ih od namjere da nastave tragati za njima. (Muslim, Zuhd, 75)

Prije nego je Suraka krenuo natrag u Mekku, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče:

„O Suraka, kako ćeš se osjećati kada na svoje ruke staviš narukvice perzijskog Kisre, kada se opaseš njegovim pojansom i staviš njegovu krunu na glavu?“

To se i obistinilo. Kada su ashabi osvojili Perziju, u Medinu je donesena kruna, narukvice i pojas perzijskog Kisre (cara). Hazreti Omer, radijallahu anhu, pozvao je Suraku, rekavši mu:

„Suraka, podigni ruke i reci: Allahu ekber! Hvala Allahu, koji je skinuo ovo sa Kisra ibn Hurmuza, onoga koji je govorio: »Ja sam Gospodar ljudi!«, pa učinio da se time ukrasi Suraka ibn Malik iz plemena Benu Mudlidž!“ (Ibn Esir, *Usdu'l-gabe*, II, 332; Ibn Hadžer, *el-Isabe*, II, 19)

Kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u mjesto Gamīm, susreo je Ebu Burejdeta ibn Husajba, starješinu jednog plemena koje je također krenulo u potjeru za Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim drugovima. Nakon što je porazgovarao sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Burejde je primio islam, zajedno sa sedamdeset svojih saplemenika. Iste večeri Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio je Ebu Burejdeta, radijallahu anhu, prvom dijelu sure Merjem.²⁵³

Ebu Burejde, radijallahu anhu, skinuo je svoj saruk (turban), razmotao ga i od njega napravio zastavu, a potom se obratio Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, riječima:

„Allahov Poslaniče, dozvoli mi da budem vaš bajraktar!“

Tako je Ebu Burejde postao Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, bajraktar, slijedeći ga do mjesta Kuba'.

Blagoslovljena karavana na putu je srela i Zubejra ibn Avvama u grupi muslimana, trgovaca, koji su se vraćali iz Šama. Tom prilikom

253. Ibn Sa'd, IV, 242.

je Zubejr, radijallahu anhu, odjenuo Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Bekra, radijallahu anhu, bijelom odjećom.²⁵⁴

Blagoslovljena hidžretska karavana polahko se približavala Medini. Premda su mušrici angažovali mnogo ljudi kako bi uhvatili ili ubili Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Allahovom voljom on je napredovao prema cilju, dostavljajući Istinu ljudima koje je susretao u putu.

Jedan od časnih ashaba, Sa'd ed-Delil,²⁵⁵radijallahu anhu, pripovijeda:

„Na putu hidžre Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Bekr su svratili kod nas. U to vrijeme jedna od Ebu Bekrovih kćeri bila je kod nas, kod svoje majke po mlijeku. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio je nastaviti put prečicom koja vodi do Medine, pa mu rekosmo:

„Ovaj put se zove Gāir i vodi kroz prolaz Rekūbe. Na tom prolazu borave dvojica hajduka iz plemena Eslem, pa ako želiš da ideš tim putem, mi ćemo te čuvati od njih.“

„*Povedi nas do njih!*“, rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i mi krenusmo prema prolazu Rekube. Kada su nas opazili, jedan od hajduka reče drugom:

„Onaj čovjek je iz Jemena.“²⁵⁶

254. Buhari, Menakibu'l-Ensar, 45.

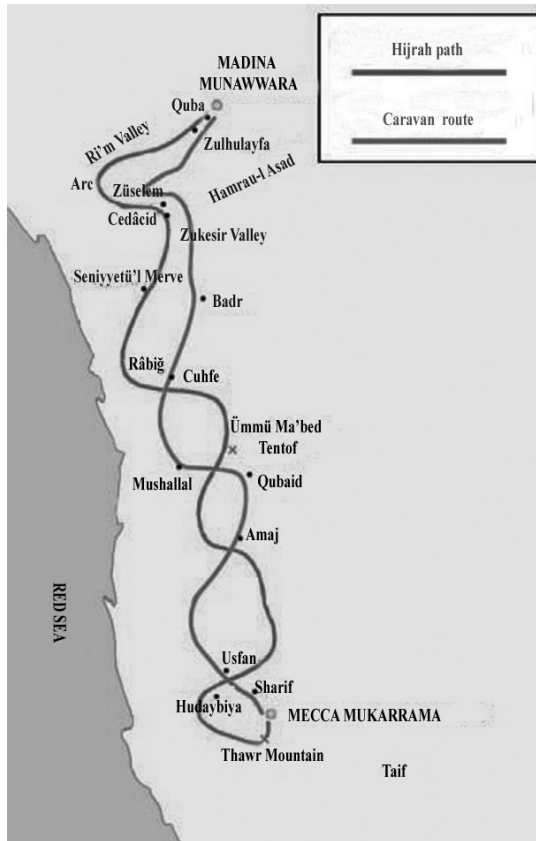
255. Ovaj mubarek sahabija pokazao je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, prečicu do Medine i bio njegov vodič do Rekube. Po tome je dobio nadimak "ed-Delil" (vodič, dokaz, argument).

256. Time su htjeli reći da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, iz Mekke, jer Mekka pripada pokrajini Tihame koja graniči sa Jemenom. Iz tog razloga se Ka'ba naziva "el-Ka'betu'l-Jemanije". (Ibn Esir, *en-Nihaje*, V, 300)

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ih je k sebi, pa kada dođoše, porazgovarao je s njima i oni primiše islam. Kada ih je upitao za imena, rekli su:

„Mi smo Muhanān (dvojica prezrenih).“

„Vi ste Mukremān (dvojica časnih)!“, rekao je Resulullah, alejhis-salam, a potom ih je poslao u Medinu da obavijeste muslimane o njihovom dolasku.“ (Ahmed, IV, 74)

Dugo očekivani ugledni putnik

Kada su stanovnici Medine primili vijest o Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, skorom dolasku u njihov grad, među njima je zavladao veliko uzbuđenje. Osmatrali su put kojim je on trebao doći i sa velikim ushićenjem čekali blagoslovljenu karavanu u predgrađu.

Konačno, u ponedjeljak, 12. rebi'ul-evvela, četrnaeste godine poslanstva, ²⁵⁷odjeknu povik koji je jako obradovao muslimane:

„Eno ga, dolazi blagoslovljeni putnik!“

Sa ovom radosnom viješću prolomiše se glasovi tekbira po cijelom gradu.

Svi muslimani iziđoše pred Allahovog Poslanika i Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, naoružani kao konjanici i pješaci.

Kada blagoslovljena karavana, uz Allahovu pomoć i zaštitu, stiže u mjesto Kuba', nastade opća radost i veselje.

Sa brežuljaka čula se pjesma dobrodošlice „Talea'l-bedru alejna“, ²⁵⁸ od koje kao da se zatalasa plavo nebo i uzburkaše duše. Tim danom započeo je „hidžretski kalendar“, koji će do Kijametskog dana bilježiti sve događaje islamske povijesti.

Većina ljudi nije poznavala plemenitog Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, jer ga do tada nisu vidjeli. Resul-i Ekrem, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo je na tle i šutio, a Ebu Bekr, radijallahu anhu, svojim ogrtačem mu je pravio hlad, štiteći ga od sunca. Tek tada oni koji ga nisu poznavali saznadoše ko je od njih Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. ²⁵⁹

257. Odgovara septembru 622. godine.

258. Puni mjesec nas obasja!

259. Buhari, Menakibu'l-Ensar, 45.

Tog dana Medina je postala proljeće islama, a lice nevjerstva je požutjelo i uvehlo. Mesdžidu's-se'adet i Mesdžidu'l-Kuba' zadobit će uzvišeno mjesto i ostat će trajna uspomena na Resulullahovu, sallallahu alejhi ve sellem, blagoslovljenu hidžru.

Ensarije ponudiše muhadžirima svoj imetak, rekavši:

„Evo mog imetka! Uzmi, polovica je tvoja!“, i tako su udareni temelji islamskog bratstva kakvo nije viđeno ni prije ni poslije. Medina je zadobila posebno mjesto u srcima muslimana, kao i u njihovoj povijesti. Medinski ezani, ramazani, bajrami, zekati, vojni pohodi, duhovnost i drugo, postali su jedinstven primjer cijelom ummetu.

Za vrijeme boravka u Kuba'u, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo je u kući Kulsum ibn Hidma, koji je pripadao plemenu Benu Amr ibn Avf, a u kući Sa'da ibn Hejsemeta se sastajao sa muslimanima i s njima razgovarao.

Kako je Sa'd ibn Hejseme, radijallahu anhu, još uvijek bio neoženjen, u njegovoj kući su stanovali neki momci ensarije. Poslije je njegova kuća nazvana „Menzilu'l-uzzāb“ (kuća neoženjenih momaka). (Ibn Hišam, II, 110; Ibn Sa'd, I, 233.)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Kuba'u je ostao četrnaest noći i za to vrijeme je posjećivao dženaze, bolesnike i odazivao se na pozive.

Ebu Se'id el-Hudri, radijallahu anhu, prisjećajući se tih dana i pažnje koju su ashabi ukazivali Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, ispričao je sljedeće:

„Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Medinu, obavještavali smo ga kada bi neko od naših ljudi bio na samrti, pa bi on došao kod bolesnika i stojeći pored njegove glave molio za njegov oprost. Kada bi bolesnik umro, vratio bi se kući zajedno sa onima koji su s njim došli, a ponekad bi ostao i do kraja dženaze-

namaza. Brinuli smo za njega, jer mu je to predstavljalo opterećenje, pa rekosmo: »Nećemo ga obavještavati o bolesnima sve dok neko od njih ne umre; tako se neće više opterećavati, a ni gubiti vrijeme.«

Neko vrijeme tako smo postupali: obavještavali smo ga da je bolesnik umro, pa bi mu on klanjao dženazu-namaz, molio za njegov oprost i odlazio, a ponekad bi i ostao dok umrli ne bi bio pokopan.

Nakon nekog vremena došli smo do zaključka da mu i to predstavlja opterećenje, pa rekosmo: »Tako nam Allaha, nećemo više ovako raditi. Ovo jako zamara Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Najbolje je da nosimo dženazu pred njegova vrata (u mesdžidu), pa neka tamo klanja dženazu-namaz..« Poslije toga smo tako postupali.

Prenosilac ovog hadisa, Muhammed ibn Omer, kaže:

„Iz tog razloga je mjesto na kojem smo klanjali dženazu-namaz nazvano „musalla“. Svaka dženaza-namaz obavljena je na tom mjestu, a ta praksa je nastavljena i nakon što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio svome Gospodaru.“ (Ibn Sa'd, I, 257; Hakim, I, 519/1349)

Dok je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio u Kuba'u, stigao je i hazreti Alija, radijallahu anhu, koji je bio ostao u Mekki da preda emanete njihovim vlasnicima.

Mnogo je predaja koje govore o velikoj ljubavi i poštovanju časnih ashaba prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem. Oni su sa velikom čežnjom i ljubavlju prisjećali se svakog trenutka kojeg su proveli zajedno sa plemenitim Pejgamberom, sallallahu alejhi ve sellem. Tako nam Berā ibn Āzib, radijallahu anhuma,²⁶⁰ kazuje

260. **Bera ibn Azib**, radijallahu anhu, bio je jedan od ensarija, poznat i po nadimku Ebu Ammare. Primio je islam prije hidžre. Učestvovao je u svim bitkama poslije Bitke na Uhudu. Umro je 73. godine po hidžri u Kufi. Prenio je više od 300 hadisa.

kako je njegov otac u svakoj prilici volio slušati o životu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

„Ebu Bekr je od mog oca (Aziba) kupio samar za trinaest dirhema, a potom mu rekao: ‘Reci Berā’u neka ga odnese mojoj kući!’ Ali moj otac reče:

‘Neću, sve dok mi ne ispričaš kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio hidžru iz Mekke u Medinu!’ Pa mu je Ebu Bekr, radijallahu anhu, u detalje pričao cijeli put hidžre.” (Buhari, Ashabu’n-Nebijj, 2; Ahmed, I, 2)

Mesdžid izgrađen na temelju bogobožnosti: Mesdžidu’l-Kuba’

Kuba’ je bila prva stanica na kojoj je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo na putu prema Medini. Bio je četrnaest dana gost u kući Benu Amra ibn Avfa. Za to vrijeme sagrađen je poznati Mesdžidu’l-Kuba’. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, lično je sudjelovao u izgradnji ovog mesdžida.

Mesdžid u Kuba’u je prvi mesdžid izgrađen u islamu. Zauzima značajno mjesto jer je sagrađen u vrijeme značajnog događaja za islam, hidžre. Ovaj mesdžid se u Kur’anu spominje na sljedeći način:

لَمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ

„...Mesdžid čiji su temelji, već od prvoga dana, postavljeni na bogobožnosti...” (et-Tevbe, 108)²⁶¹

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kazuje da ajet:

261. Uzimajući hidžru kao početak islamskog kalendara, hazreti Omer, radijallahu anhu, kao dokaz je uzeo upravo ovaj ajet, odnosno izraz: “od prvog dana”. (Semhudi, I, 248).

فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ

„...U njemu su ljudi koji se vole često prati, a Allah voli one koji se mnogo čiste.“ (et-Tevbe, 108), govori o stanovnicima Kuba'a.

Kada su prvi muhadžiri stigli u mjesto Kuba', zaravnali su mjesto na kojem su Benu Amr ibn Avf sušili hurme i na njemu počeli obavljati namaz. Ebu Huzejfin oslobođeni rob, Salim, radijallahu anhu, predvodio ih je u namazu, a on je najbolje poznao i najljepše učio Kur'an.²⁶²

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proširio je to mjesto i izgradio mesdžid, koji je bio u obliku kvadrata, približnih dimenzija 32x32 metra. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je od stanovnika Kuba'a da mu donesu dosta kamena, pa je uzeo jedan kamen i položio ga kao temelj u pravcu kible. Potom je naredio Ebu Bekru i Omeru, radijallahu anhuma, da počnu zidati od tog kamena.

Prilikom izgradnje ovog mesdžida najviše truda je uložio Ammar ibn Jasir, radijallahu anhu, zbog čega je nazvan „prvim graditeljem mesdžida u islamu“.²⁶³

Dok je radio na gradilištu, Abdullah ibn Revaha, radijallahu anhu, recitovao je stihove kojima je otklanjao umor ashaba.²⁶⁴

Dužnost mujezina obavljao je Sa'd el-Kurazi, radijallahu anhu.

Mesdžid u Kuba'u bio je odgojno-obrazovna institucija kao i Vjerovjesnikov mesdžid i ostalih devet mesdžida u Medini. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom svake posjete

262. Ibn Sa'd, III, 87; IV, 311.

263. Ibn Hišam, II, 114.

264. Kamil Miras, *Tecrid Tercemesi*, X, 106.

mesdžidu Kuba', nadzirao je aktivnosti mesdžida.²⁶⁵ Subotom je jašući ili pješice odlazio u Mesdžidu'l-Kuba' i u njemu klanjao dva rekata namaza,²⁶⁶ što nam je u jednom hadis-i šerifu i preporučeno:

„Ko uzme abdest u svojoj kući, pa ode u Mesdžidu'l-Kuba' i u njemu klanja namaz, ima nagradu kao da je obavio umru.“ (Ibn Madže, Ikame, 197; Nesai, Mesadžid, 9)

Dok je bio halifa, hazreti Omer, radijallahu anhu, posjećivao je Kuba' ponedjeljkom i četvrtkom. „Da je Kuba' daleko“, govorio je hazreti Omer, radijallahu anhu, „dolazio bih u posjetu na devi!“²⁶⁷

Mesdžid u Kuba'u je proširen za vrijeme hazreti Osmana i Omera ibn Abdulaziza. Poslije toga je nekoliko puta i renoviran. Godine 1245. po hidžri (1829.) sultan Mahmud II proširio je mesdžid u Kuba'u i pokrio ga ravnim krovom. Uz mesdžid je dao sagraditi i jednu munaru. Međutim, vlada Saudijske Arabije srušila je to zdanje i na njegovom mjestu sagradila džamiju sa kupolom i četiri munare.

Prva džuma-namaz u dolini Rānūna

Nakon četrnaest dana provedenih u Kuba'u, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi saputnici krenuli su prema Medini. Bio je petak. U vrijeme podne-namaza stigli su u dolinu Ranuna. Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjahao je sa svoje deve i na tom mjestu klanjao prvu džumu-namaz, koja simbolizira islamsku vlast. Ljudima se obratio i održao dvije hutbe.

1. Hutba

„O ljudi!

265. Hamidullah, *Islam Peygamberi*, II, 771.

266. Buhari, *Fadlu's-salati*, 3, 4; Muslim, *Hadždž*, 516.

267. Ibn Sa'd, I, 245.

Pokajte se prije nego što umrete; nastojte da činite dobra djela dok ste u prilici! Popravite svoj odnos prema vašem Gospodaru tako što ćete Ga mnogo spominjati i udjeljivati sadaku, tajno i javno. Ako postupite tako, dobit ćete opskrbu, pomoć i ono što ste propustili.

Znajte da vam je Allah u ovom mjesecu, u ovoj godini i na ovom mjestu naredio da klanjate džumu-namaz do Sudnjega dana..“ (Ibn Madže, Ikame, 78)

„O ljudi!

Pripremajte se za vaš ahiret dok ste za to u mogućnosti. Uistinu će svako od vas umrijeti i ostaviti svoje stado bez pastira. Onda će mu Allah bez posrednika reći: »Zar vam nije došao Moj Poslanik i dostavio vam Moje zapovijedi? Ja sam ti dao imetak i mnoga dobra, pa šta si pripremio za sebe?«

Ovako upitan, svako će okretati glavu lijevo i desno, ali neće ništa vidjeti, pa će pogledati ispred sebe i ugledati džehennem...

Zato se probudite! Ko može da se polovicom hurme sačuva od džehennema, neka to učini! A ko ne nađe polovicu hurme, neka govori lijepo riječi! Jer, nagrada za jedno dobro djelo je deset puta, pa i do sedamsto puta veća.

Neka je Allahov selam, rahmet i bereket na vas!“ (Ibn Hišam, I, 118-119; Bejheki, Delail, II, 524)

2. Hutba:

„Hvala Allahu! Njemu zahvaljujemo i od Njega pomoć i oprosta tražimo. Njemu se utječemo od poroka svojih duša i loših djela svojih. Onoga koga Allah na Pravi put uputi niko u zabludu ne može odvesti, a onoga koga On u zabludi ostavi niko na Pravi put ne može uputiti.

Svjedočim da nema Boga osim Allaha, Jedinog, koji nema ortaka. Najljepši govor je Allahova knjiga. Kome Allah ukrasi srce Kur'anom

i nakon nevjerstva ga uputi na put islama, pa on Kur'an predpostavi svakom drugom govoru, bit će spašen.

Uistinu, Allahova knjiga je najljepši i najjasniji govor.

Volite ono što Allah voli! Nemojte osjećati dosadu od Allahove knjige i spominjanja Allaha. Nemojte osjećati tjeskobu zbog Allahove knjige. Allahov govor je iznad svega. On govori o najboljim djelima, o najodabranijim robovima – poslanicima i donosi najpoučnije i najljepše pripovijesti.²⁶⁸ Objašnjava šta je dozvoljeno i zabranjeno.

Robujte samo Allahu i nikog mu ne smatrajte ravnim. Bojte se Allaha istinskom bogobojažnošću! Neka vaša dobra djela potvrđuju vaš govor! Volite jedni druge Allahovim govorom! Znajte da će Allah zaista kazniti one koji krše data obećanja.

Neka je Allahov selam na vas! (Bejheki, Delail, II, 524-525)

U ovim hutbama koncizno je sadržano islamsko vjerovanje, ibadet, ahlak i međuljudski odnosi.

Činjenicom da je džuma-namaz propisana u toku same hidžre, njome se ukazuje na značaj i obavezu muslimanskog zajedništva (džemata).

Nestrpljivo iščekivanje u Medini

Kada je plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, odlučio krenuti iz Kuba'a u Medinu, obavijestio je pleme Benu Nedždžar – u kojem su bili i njegove dajdže, pa oni dođoše opasani sabljama i rekoše:

„Možete uzjahati svoje deve bezbjedno!“²⁶⁹

268. Više od jedne trećine Kur'ana čine pripovijesti o poslanicima. O mudrostima tih pripovijesti vidi: Osman Nuri Topbaş, *Nebiler Silsilesi*, I, str. 11-28, Istanbul, 2004.

269. Buhari, Menakibu'l-Ensar, 46.

Sunce dvaju svjetova, predvodnik svih poslanikā i vjerovjesnikā, Muhammed Mustafa, alejhis-salatu ves-selam, uzjahao je svoju devu po imenu Kasvā i krenuo prema Medini.

Stanovnici Kuba'a, koji shvatiše da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odlazi i da će biti uskraćeni njegovog prisustva, izražavajući svoju tugu, rekoše:

„Allahov Poslaniče! Da li nas napuštaš zato što smo ti dosadili ili želiš otići u bolje mjesto?“

„*Naređeno mi je da idem u Jesrib (Medinu)*!“, odgovorio je plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem. Time ih obavijestio da je zadovoljan njima, ali mora ići tamo gdje mu je naređeno. (Dijarbekri, I, 339)

Svi muslimani u Medini imali su veliku želju da ugoste plemenitog Pejgambera, sallallahu alejhi ve sellem; da ga dočekaju u svojoj kući i upriče mu lijep prijem. O tome su i raspravljali. Međutim, plemeniti Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, pokazujući na svoju devu Kasvu, reče:

„*Pustite životinju i sklonite se ispred nje! Njoj je naređeno (gdje će leći)*!“ (Ibn Hišam, II, 112-113)

Na taj način su okončane rasprave o tome ko će ugostiti plemenitog Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i niko od Medinelija nije povrijeđen.

Napokon, blagoslovljena deva bila je legla na jedno-dvoje mjesta, ali se potom brzo pridigla i nastavila ići putem. Na kraju, legla je pred dvorište kuće Halida ibn Zejda, poznatog kao Ebu Ejjub el-Ensari, radijallahu anhu. Ovaj sretni sahabija, ne krijući svoje zadovoljstvo, potrčao je prema njemu i veselim glasom rekao:

„Izvolite, Allahov Poslaniče! Počastili ste naš dom!“, a potom je uzeo povodac i uveo devu u dvorište. Tako je plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo na zemlji plemena Benu Nedždžar, iz kojeg je bila njegova majka i dajdže. Kada je krenuo prema Ebu Ejjubovoj kući, djevojčice Benu Nedždžara iziđoše pred njega i, udarujući ručicama u def, počеше pjevati:

نَحْنُ جَوَارٍ مِنْ بَنِي النَّجَّارِ
يَا حَبْدًا مُحَمَّدٌ مِنْ جَارِ

„Mi smo kćeri Benu Nedždžara! Velika je čast i sreća biti Muhammedov komšija!“

Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ih je:

„Recite mi, volite li vi mene?“

„Da, Allahov Poslaniče, mnogo te volimo!“

Njihova radost i veselje jako obradovaše Resul-i Ekrema, sallallahu alejhi ve sellem, koji im reče:

„Allah zna da i ja vas volim! Tako mi Allaha, i ja vas volim! Tako mi Allaha, i ja vas volim!“ (Ibn Madže, Nikah, 21; Dijarbekri, I, 341)

Bera ibn Azib, radijallahu anhu, rekao je:

„Nisam vidio da su se Medinelije obradovali ičemu više od Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, dolaska u Medinu. I staro i mlado, i muško i žensko, svi oni su izišli na ulice ili na ravne krovove kuća i sa velikom radošću vikali:

„Došao je Allahov Poslanik! Muhammede! Allahov Poslaniče! Muhammede! Allahov Poslaniče!“ (Buhari, Menakibu'l-Ensar, 45; Muslim, Zuhd, 75)

Enes ibn Malik, radijallahu anhu, rekao je:

„Nisam vidio ljepšeg i svjetlijeg dana od onoga u kojem je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu. Njegovim dolaskom cijela Medina je postala svijetla!“ (Ahmed, III, 122; Tirmizi, Menakib, 1/3618)

Medinski muslimani zaklali su devu kao kurban, čime su izrazili zahvalnost Allahu Uzvišenom zbog dolaska Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u njihov grad.²⁷⁰

Opisujući svoju ljubav prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, pjesnik je kazao:

Tvoje časno ime odgovara izrazu „aman“

Zato te ašik njime spominje: aman ja Resulallah!

Naime, izraz „aman“ i ime „Muhammed“ imaju istu numeričku vrijednost po Ebdžedu: oboje imaju vrijednost 92. Dakle, pjesnik je u ovim stihovima želio kazati da ašik (onaj koji iskreno voli Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem) prilikom uzdaha kaže: „Aman!“, ustvari se sjeća i spominje Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. To je, uistinu, jako zanimljiv pjesnički pronalazak.

Hidžrom Allahova Poslanika i Miljenika, sallallahu alejhi ve sellem, završava se mekanski period i počinje medinski period poslanstva.

270. Ahmed, III, 301.

SADRŽAJ

PREDGOVOR / 7

UVOD / 13

Značaj Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, životopisa (sireta) u pogledu razumijevanja islama i življenja u skladu sa njegovim uzvišenim principima	13
Mudrost u odabiru Arabije za kolijevku islama.....	22
Ummu'l-kura: Mekka.....	25
Historijat i svetost Ka'be.....	33
Događaj sa slonom – poučan primjer o Allahovom čuvanju Ka'be....	39
Ibrahim, alejhis-selam, i hanifijje	42

1. DIO

MUHAMMED sallallahu alejhi ve sellem PRIJE POSLANSTVA / 49

ROĐENJE I DJETINJSTVO VJEROVJESNIKA, sallallahu alejhi ve sellem	51
Svjetlost (nur) vjerovjesništva	51
Čisto porijeklo plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.....	55
Brak njegovog oca Abdullaha i majke Amine.....	57

Abdullahova smrt.....	60
Nagovještaji dolaska plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.....	61
Rođenje plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i mu'džize koje su ga pratile.....	73
Imena plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem	78
Boravak kod majke po mlijeku	79
Prvi šerhu's-sadr (otvaranje prsa)	86
Put u Medinu i smrt njegove majke	87
U okrilju djeda Abdulmuttaliba.....	89
U okrilju amidže Ebu Taliba.....	92
Drugi šerhu's-sadr: Ispunjavanje njegovog srca milošću i nježnošću	94
MLADOST ALLAHOVOG POSLANIKA, sallallahu alejhi ve sellem.....	97
Odrastanje plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pod Allahovom zaštitom	97
Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao čobanin (pastir)	101
Putovanja sa amidžama.....	103
Susret sa svećenikom Behirom i njegova zapažanja.....	104
Hilfu'l-fudul (viteški savez)	109
Trgovački život Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem	111
Zapažanje svećenika Nestüre	115
Brak sa hazreti Hatidžom, radijallahu anha.....	116
Višeženstvo plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i mudrosti sadržane u tome.....	118

Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, otkup slobode i posinjavanje Zejda ibn Hariseta	129
Hazreti Alija u okrilju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem	131
Djeca Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.....	131
Arbitraža u Haremu Ka'be.....	134
Obraćanje Kuss ibn Se'ideta	136
Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, osamljivanje u pećini Hira....	139
Analiza djetinjstva i mladosti	144

2. DIO

MEKANSKI PERIOD POSLANSTVA / 147

MEKKANSKI PERIOD POSLANSTVA	149
Početak Objave: istiniti snovi.....	149
PRVE TRI GODINE POSLANSTVA:	
PERIOD TAJNOG POZIVANJA	151
Prva Objava i njen prekid	151
Istinitost i vrste Objave.....	159
Poslanstvo i vjerovjesništvo.....	171
Svojstva Allahovih Poslanika	173
Plemeniti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao ljudsko biće..	189
Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao „ummijj“	193
Vrline plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – ukras sreće (hil'jetu's-seadeti)	196
Nastavak dolaska Objave	205

Prvi muslimani	207
Daru'l-Erkam: Prva odgojno-obrazovna institucija muslimana	219
ČETVRTA GODINA POSLANSTVA	221
Javno ispovijedaj ono što ti se naređuje Upozori svoje najbliže.....	221
Pozivanje Kurejšija na brežuljku Safa	227
Značaj pozivanja u vjeru	235
Islamski da'wet ili misionarstvo?	252
Odnos Ebu Leheba i njegove žene prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem	255
Nastojanje mušrika da postignu nagodbu	258
I'džāz – nadnaravnost Kur'ana i njegov uticaj na one koji ga slušaju	267
Odnos mušrika prema Kur'anu	281
Optužbe na račun Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i Kur'ana	289
Period uznemiravanja i zlostavljanja	295
Podsticanje muslimana na strpljivost	308
PETA GODINA POSLANSTVA	315
Hidžra u Abesiniju	315
Slučaj „Garanik“	317
Druga hidžra u Abesiniju	320
ŠESTA GODINA POSLANSTVA	325
Kurejšije od Nedžašija traže da im isporuči muhadžire	325
Hazreti Hamza prihvata islam	331
Hazreti Omer prihvata islam	339

OD SEDME DO DEVETE GODINE POSLANSTVA:	
GODINE BOJKOTA.....	347
Mušrička politika izolacije muslimana: Tri godine bojkota.....	347
Kraj bojkota	352
Šekku'l-kamer: Mu'džiza rascjepljenja mjeseca.....	355
Pozivanje u islam u svakoj prilici	359
DESETA GODINA POSLANSTVA	363
Godina tuge: Smrt Hazreti Hatidže i Ebu Taliba.....	363
Put u Taif	368
Neizmjerna milost i utjeha Milostivog	371
Džinovi slušaju Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, učenje Kur'ana i prihvataju islam.....	373
Pozivanje različitih plemena u islam	378
Ženidba hazreti Sevdom	387
JEDANAESTA GODINA POSLANSTVA	389
Sastanak na Akabi.....	389
Treći šerhu's-sadr: priprema za Mi'radž	390
Besprimjerna počast Allahovom Miljeniku: Mi'radž.....	391
Nekoliko pouka sa Mi'radža	407
Refleksija Mi'radža	409
DVANAESTA I TRINAESTA GODINA POSLANSTVA.....	415
Prva prisega (bej'at) na Akabi.....	415
Imenovanje Mus'aba ibn Umejra kao muallima i osvojenje Medine Kur'anom (12. godina poslanstva).....	416

Druga prisega (bej'at) na Akabi (13. godina poslanstva).....	420
Analiza Mekanskog perioda.....	427
Osobenost mekkanskih ajeta	430
Posljednja alternativa: HIDŽRA (13. godina poslanstva i dozvola za hidžru u Medinu)	433
Mušrički plan o zavjeri	438
Teško putovanje	444
Dugo očekivani ugledni putnik	461
Mesdžid izgrađen na temelju bogobožnosti: Mesdžidu'l-Kuba'	464
Prva džuma-namaz u dolini Rānūna	466
Nestrpljivo iščekivanje u Medini	468

SADRŽAJ / 473

BIBLIOGRAFIJA / 479

BIBLIOGRAFIJA

- Abdulkadir Ata, **Azametü'l-Kur'an**, Bjerut, 1984.
- Abdurrezak b. Hemmam, **Musannef**, I-XI, Bejrut, 1970.
- Adžluni, Ismail b. Muhammed, **Kešfu'l-hafa**, I-II, Bejrut.
- Ahmed b. Hanbel, **El-Musned**, I-VI, Istanbul, 1992; **Kitabu'z-zuhd**.
- A.H. Vidyarthi – U. Ali, **Doğu Kutsal Metinlerinde Hazreti-i Muhammed**, turski prijevod: Kemal Karataş, Istanbul, 1997.
- Ali El-Mutteki, **Kenzu'l-ummal**, I-XVI, Bejrut, 1985.
- Ali Yardim, **Peygamberimizin Şemali**, Istanbul, 1998.
- Alusi, Ebu's-Sena Šihabuddin Mahmud b. Abdullah, **Ruhu'l-me'ani fi tefsiri'l-Kur'ani'l-Azimi ve's-seb'i'l-mesani**, I-XXX, Bejrut, Daru ihjai't-turasi'l-arabi.
- Asim Efendi, **Kamus**, I-IV, Istanbul, 1305.
- Asri Çubukçu, **DİA**, "Ibrahim" md., XXI, Istanbul, 2000.
- Ajni, Ebu Muhammed Bedruddin Mahmud b. Ahmed, **Umdetu'l-kari šerhu Sahihi'l-Buhari**, I-XXV, Bejrut, Idaretu't-tiba'ati'l-munirije.
- Belazuri, Ebu'l-Abbas Ahmed b. Jahja, **Ensabu'l-ešraf**, Egipat, 1959.
- Bejheki, Ebu Bekr Ahmed b. El-Husejin, **es-Sunenu'l-kubra**, I-X, Daru'l-fikr.; **Šuabu'l-iman**, I-IX, Bejrut, 1990; **Delailu'n-nubuvveti ve ma'rifeti ahvali sahibi'š-šer'ijje**, I-VII, ta'lik: Abdulmu'ti Kaladži, Bejrut, 1985.; **Kitabu'z-zuhdi'l-kebir**, Bejrut, 1996.
- el-Buhari, Ebu Abdillahir Muhammed b. Ismail, **el-Džami'u's-sahih**, I-VIII, Istanbul, 1992, **Edebu'l-mufred**, Bejrut, 1989; **et-Tarihu'l-kebir**, I-IX, Hajdarabad, 1958; **et-Tarihu's-sagir**, I-II, Kairo, 1977.

- Buti, Seid Ramadan, **Min revai-i'l-Kur'an**, Bejrut, 1996.
- Darekutni, Ebu'l-Hasen Ali b. Omer, **Sunen**, I-IV, Bejrut, 1986.
- Darimi, Ebu Muhammed Abdullah b. Abdirrahman, **Sunenu'd-Darimi**, I-II, Istanbul, 1992.
- Dejlemi, Ebu Šudža', Širuje b. Šehridar, **el-Firdevu bi me'suri'l-hitab**, I-VI, Bejrut, 1986.
- Dijarbekri, Husejin b. Muhammed, **Tarihu'l-hamis**, I-II, Bejrut.
- Ebu Davud, Sulejman b. Ešas es-Sidžistani, **Sunenu Ebi Davud**, I-V, Istanbul, 1992.
- Ebu Nuajm, Ahmed b. Abdillah, **Hil'jetu'l-evlija**, I-X, Bejrut, 1967; **Delailu'n-nubuvve**, Hajdarabad, 1369.
- Elmalılı M. Hamdi Yazır, **Hak Dini Kur'an Dili**, I-X, Istanbul, 1971.
- Feriduddin Attar, **Tezkiretu'l-evlija**, Teheran, 1372.
- Fuat Günel, **DİA**, "Hira" md. XVIII, Istanbul, 1998.
- Gazali, Ebu Hamid Muhammed b. Muhammed, **Ihjav ulumi'd-din**, I-VI, Bejrut, 1990.
- Halid-i Bagdadi, **Mektubat-i Mevlana Halid**, Istanbul, 1993; **Risaletu'r-Rabita** (Mevlana Safijuddin, Ali b. Husejin, **Rešahat**, Istanbul, na marginama Sarinizde Tašdestigahı 1291/1874); **Divan**, (Prijevod na turski: Sadredidn Yüksel), Istanbul, 1977.
- Hakim, Ebu Abdillah Muhammed b. Abdillah en-Nejsaburi, **El-Mustedrek ale's-Sahihajn**, I-V, Bejrut, 1990.
- Halebi, Ebu'l-Feredž Ali b. Ibrahim, **Insanu'l-ujun**, I-III, Egipt, 1964.
- Hamidullah, Muhammed, **Hazreti Pejgamber'in Savařları**, turski prijevod: Salih Tuğ, Istanbul, 1991; **el-Vesaiku's-sijasijje**, Bejrut, 1985; **Islam Peygamberi**, I-II, Istanbul, 1995.
- Hayreddin Karaman, **Mukayeseli İslam Hukuku**, I, III, Istanbul, 1996.
- Hejsemi, Hafiz Nuruddin Ali b. Ebi Bekr, **Medžmeu'z-zevaid ve menbeu'l-fevaid**, I-X, Bejrut, 1988.
- Ibn Abdilberr, Ebu Omer Jusuf b. Abdillah b. Muhammed, **el-Istiab fi marifeti'l-ashab**, I-IV, Kairo; **ed-Dureru fi ihtijari'l-megazi**

- ve's-sijer**, priredio: Ševki Dajf, Kairo, 1966.
- Ibn Arebi, Ebu Abdillah Muhjuddin Muhammed b. Ali, **el-Futuhatu'l-Mekijje**, I-XIV, priredili: Osman Ismail Jahja i Ibrahim Medkur, Kairo, 1972-1992; **Fususu'l-Hikem Terceme ve Şerhi**, I-IV, Ahmed Avni Konuk, priredili: Mustafa Tahralı i Selçuk Eraydın, Istanbul, 1987-1992.
- Ibn Asakir, Ebu Kasim Ali b. Hasan, **Tarihu Dimeşk**.
- Ibn Dževzi, Ebu'l-Feredž Džemaluddin Abdurrahman b. Ali, **Zadu'l-mesir fi ilmi't-tefsir**, I-IX, Bejrut, 1987.
- Ibn Ebi Šejbe, Ebu Bekr Abdullah b. Muhammed, **el-Musannef**, I-VII, Hajdarabad, 1976.
- Ibn Esir, Ebu's-Seadeti el-Mubarek b. Muhammed, **en-Nihaje**, I-V, Kairo.
- Ibn Esir, Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed, **el-Kamilu fi't-tarih**, I, XIII, Bejrut, 1979-1982; **Usdu'l-gabe**, I-VII, Kahire, 1970.
- Ibn Habib, **Kitabu'l-muhabber**, priredila: Eliza Lichten-Stadter, Hajdarabad, 1942.
- Ibn Hadžer el-Askalani, Šihabuddin Ahmed b. Ali, **el-Fethu'l-bari šerhu sahih'l-Buhari**, I-XXVIII, Daru'l-Baki, izdanje Fuad Abdalbaki; **el-Isabe fi temjiz's-sahabe**, I-IV, Bejrut, 1328; **el-Metalibu'l-alije**, I-IV, Kuvajt, 1973.
- Ibn Haldun, Ebu Zejd Velijuddin Abdurrahman b. Muhammed, **Tarihu Ibn Haldun**, I-VII, Muessesetu Džemal, Bejrut, 1979.
- Ibn Hibban, Ebu Hatim el-Busti, **Sahihu Ibn Hibban**, I-XVIII, Bjerut, 1993.
- Ibn Hišam, Ebu Muhammed Abdulmelik b. Hišam, **es-Siretu'n-Nebijji**, I-IV, Bejrut, 1937, Daru'l-Fikr.
- Ibn Huzejme, Ebu Bekr Muhammed b. Ishak, **Sahihu Ibn Huzejme**, I-IV, Bejrut, 1970.
- Ibn Ishak, Muhammed b. Ishak b. Jesar, **Siretu Ibn Ishak (Kitabu'l-mubtedeı ve'l-meb'asi ve'-megazi)**, Konya, 1981.
- Ibn Kajjim el-Dževzijje, Muhammed Ebi Bekr, **Zadu'l-mead**, I-VI,

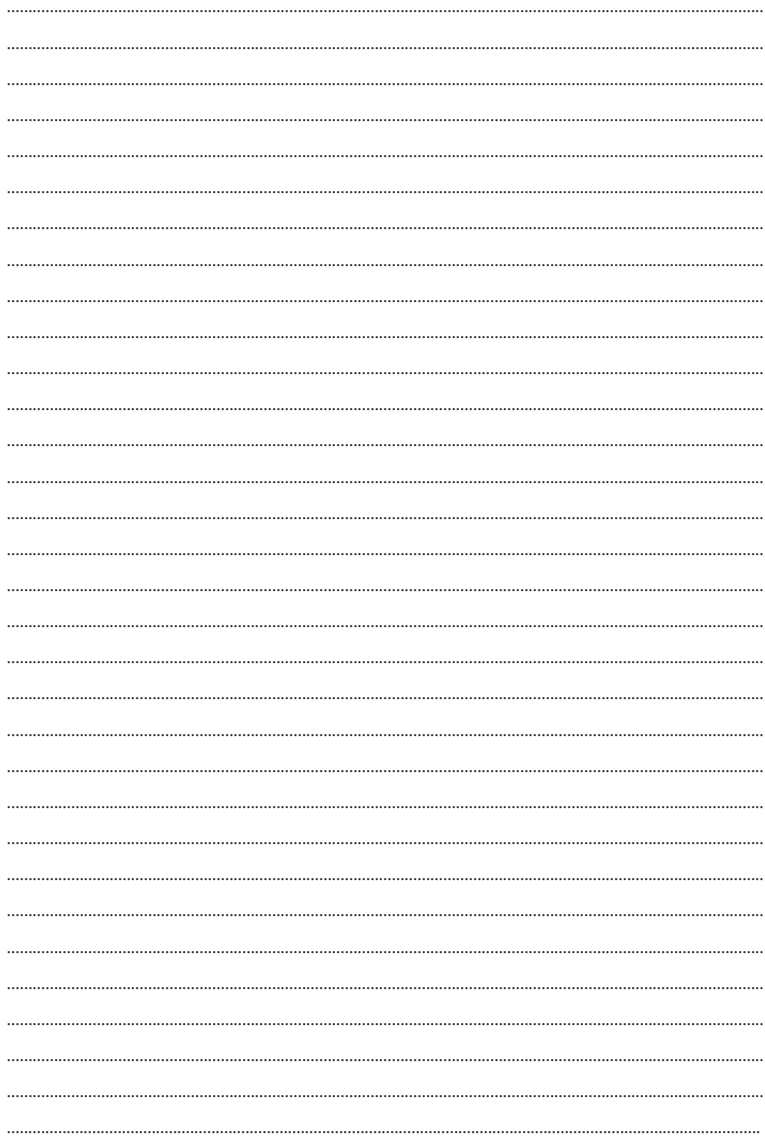
- Bejrut, 1995.
- Ibn Kesir, Imaduddin Ebu'l-Fida, **Tefsiru Kur'ani'l-azim**, I-V, Bejrut, 1988; **el-Bidajetu ve'n-nihajetu**, I-XV, Kairo, 1993; **es-Siretu'n-Nebevije**, I-IV, Kairo, 1966.
- Ibn Madže, Ebu Abdillan Muhammed b. Jezid El-Kazvini, **Sunenu Ibn Madže**, I-II, Istanbul, 1992.
- Ibn Sađ, **et-Tabakatu'l-kubra**, I-IX, Bejrut, Daru Sadr.
- Ibn Sejjidin-nas, **Ujunu'l-eser fi fununi'l-megazi ves-sijer**, urednik: Muhammed El-Id el-Hatravi i Muhjuddin Mustu, I-II, Bejrut, 1992.
- Ibrahim Canan, **Hadis Ansiklopedisi**, I-XVIII, Istanbul.
- Imam Malik b. Enes, **Muvetta** I-II, Istanbul, 1992.
- Ismail Cerrahođlu, **DIA**, „Garanik“ mn, XIII, Istanbul, 1996.
- Kadi Ijad b. Musa, **eš-Šifa bi-ta'rifi hukuki'l-Mustafa**, I-II, Istanbul.
- Kamil Miras, **Sahihu'l-Buhari Muhtasari Tecrid-i Sarih Tercümesi ve Šerhi**, I-XIII, Ankara, 1972.
- Kastallani, Ebu'l-Abbas Ahmed b. Muhammed, **el-Mevahibu'l-ledunnije**, I-II, Egipat, 1281. **El-Mevahibu'l-Leduniyye Tercemesi**, I-II, turski prijevod: Šair Abdulbaki; Skraćena verzija: Turgut Ulusoy, Istanbul 1984.
- Kettani, Muhammed Abdu'l-Hajj, **Nizamu'l-hukumeti'n-nebevije (et-Teratibu'l-idariyye)** I-II, Bejrut, 1996.
- Kurtubi, Ebu Abdillan Muhammed b. Ahmed, **el-Džami li-ahkami'l-Kur'an**, I-XX, Bejrut, 1985.
- Maurice Bucaille, **Musbet İlim Yönünden Tevrat, Incil ve Kur'an**, turski prijevod: Mehmet Ali Sönmez, Ankara, 1998.
- Muhammed Il'jas Abdulganijj, **Tarihu Mekkete'l-mukerrameti kadimen ve hadisen**, el-Medinetu'l-Munevvere, 2001.
- Muhammed Parsa, **Faslu'l-Hitab Tercemesi: Tevhid'e Giriş**, turski prijevod: Ali Husrevođlu, Istanbul, 1988.
- Mustafa Asim Köksal, **İslam Tarihi**, I-XVIII, Istanbul, 1987.
- Mustafa b. Halil ez-Zagravi, **Risaletu'l-besmele**, (Mustafa Cemi'i'nin

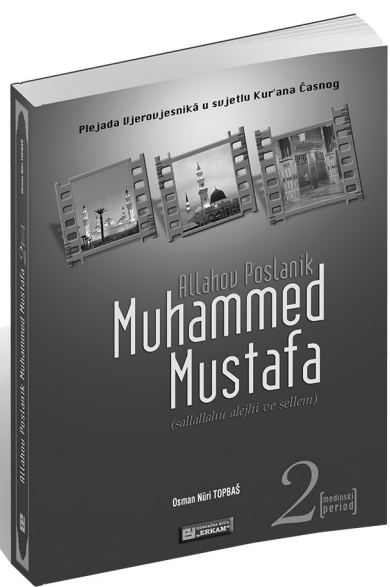
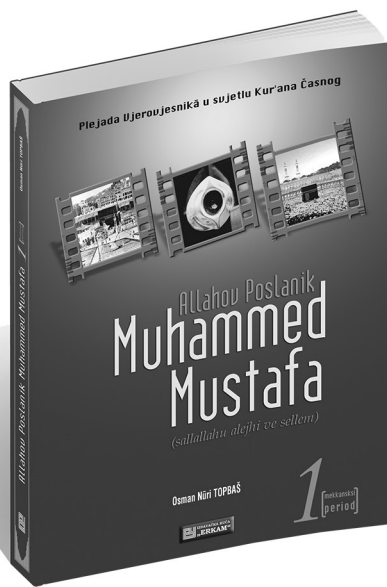
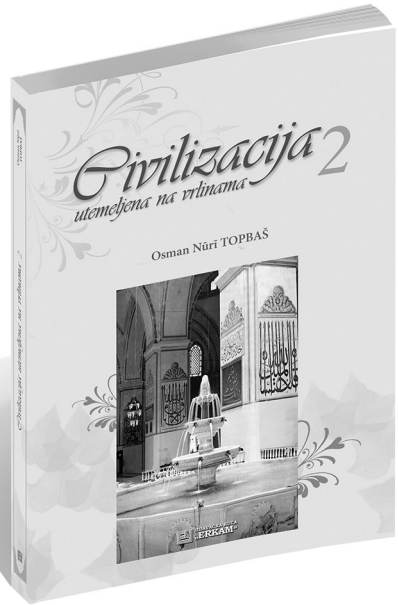
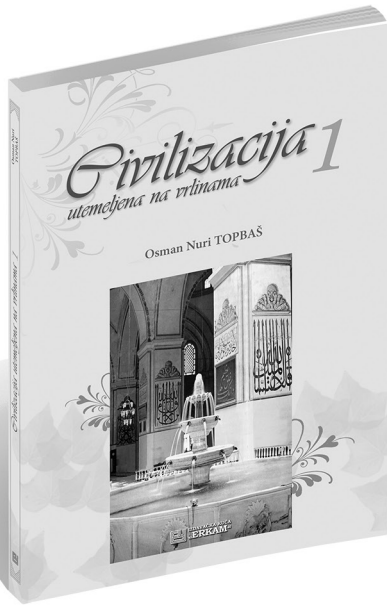

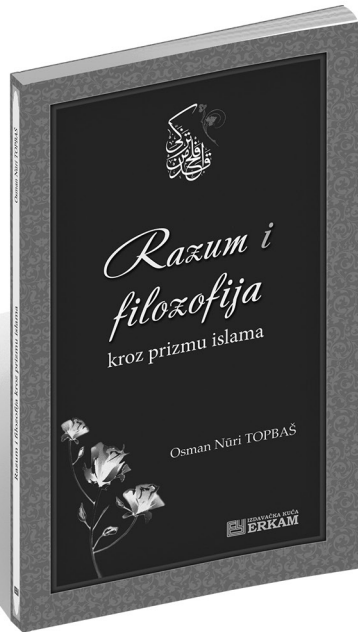
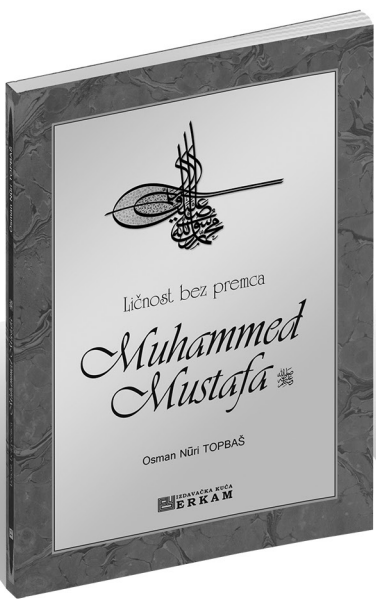
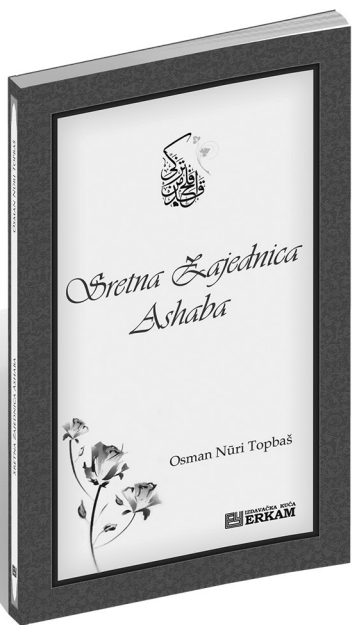
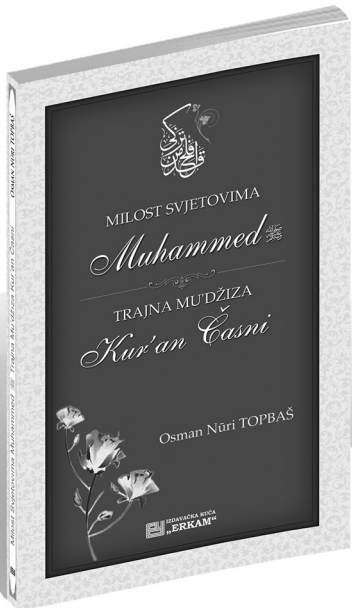
- el-Bürhanu'l-Müttakin Tercüme-i Hadis-i Erbain isimli eserinin baş tarafında), İstanbul, 1298.
- Munavi, Muhammed Abdurreuf, **Fejdu'l-kadir šerhu'l-Džami-i's-sagir**, I-VI, Bejrut, 1994.
- Muslim, Ebu'l-Husejin b. Hadžadž el-Kušejri, **el-Džmaiu's-Sahih** (Urednik: Muhammed Fuad Abdulbaki) I-III, İstanbul, 1992.
- Nesai, Ebu Abdirrahman Ahmed b. Šuajb, **Sunenu'n-Nesai**, I-VIII, İstanbul, 1992.
- Nevevi, Ebu Zekerijja Jahja b. Šeref, **Rijadu's-salihin** (prijevod i komentar na turskom: Yaşar Kandemir, Ismail Lütüfi Çakan i Raşit Küçük), I-VIII, İstanbul, 1997; **Šerhu Sahihi Muslim**, I-XVIII, Egipt, 1981.
- Osman Nuri Topbaş, **Kulliyat**, Erkam Yayınları.
- Razi, Fahrudin Muhammed b. Omer, **Mefatihü'l-gajb (et-Tefsiru'l-kebir)**, I-XXXII, Bejrut, 1990.
- Remzi Kaya, „İlahi Kitaplarda Hazreti Muhammed“, **UUİF Dergisi**, Br.6, 1994.
- Rudani, Ebu Abdillah Šemsuddin Muhammed b. Sulejman, **Cem'u'l-Fevaid Min Camii'l-Usul ve Mecmau'z-Zevaid-Büyük Hadis Kulliyatı**, I-V, turski prijevod: Naim Erdoğan, tahrir: Yusuf Özbek, İstanbul.
- Sadık Dana, **Kulliyat**, Erkam Yayınları.
- Seid Bektaş, **Fadlu'l-Hadžeri'l-esved ve Mekami Ibrahim**, Bejrut, 1420.
- Sujuti, Ebu'l-Fadl Dželeleddin Abdurrahman b. Ebi Bekr, **el-Džamiu's-sagir**, I-II, Egipt, 1306; **Miftahu'l-dženneti fi'l-ihtidadži bi's-sunneti**, Bejrut, 1987.
- Suhejli, Ebu'l-Kasim Abdurrahman b. Abdillah, **er-Ravdu'l-unf fi tefsiri's-sireti'n-nebevije libn-i Hişam**, I-IV, priredio: Taha Abdurreuf Sađ, Bejrut, 1978.
- Şefik Can, **Mesnevi Tercümesi**, I-VI, İstanbul, 1997.
- Şinasi Gündüz, „Misyonerlik ve Hristiyan Misyonerler“, **Diyanet İlmî Dergi**, tom 38, broj 2, 2002.

- Taberani, el-Hafiz Ebu'l-Kasim Sulejman b. Ahmed, **el-Mu'džemu'l-Kebir**, I-XXV, Bejrut, 1983.
- Taberi, Ahmed b. Abdillallah b. Muhammed, **er-Rijadu'n-nadra**, Bejrut, 1996.
- Taberi, Ebu Džafer Muhammed b. Džerir, **Džamiu'l-bejani an te'vili aji'l-Kur'ani**, I-XXX, Bejrut, 1995; **Tarih**, I-XI, Egipat.
- Tahiru'l-Mevlevi, **Müslümnalıkta İbadet Tarihi**, Ankara, 1998; **Edebiyat Lugati**, Priredio: Kemal Edib Kürkçüoğlu, Enderun Kitabevi, Istanbul, 1973.
- Tirmizi, Ebu Isa, Muhammed b. Isa, **Sunenu't-Tirmizi**, I-V, Istanbul, 1992, **eš-Šemailu'l-Muhamedijje**, Bejrut, 1968.
- Vahidi, Imam Ebu'l-Hasen Ali b. Ahmed, **Esbabu'n-nuzuli'l-Kur'an**, Priredio: Kemal Besjuni Zaglul, Bejrut, 1990.
- Vakidi, Ebu Abdillallah Muhammed b. Omer, **Megazi**, I-III, Bejrut, 1989, Egipat, 1948.
- Ja'kubi, Ahmed b. Ebu Ja'kub b. Džafer, **Tarihu'l-Ja'kubi**, I-II, Bjerut, 1992.
- Zehebi, Ebu Abdillallah Muhammed b. Ahmed, **Sijeru a'lami'n-nubela**, I-XXIII, Bejrut, 1986-1988.
- Zekai Konrapa, **Peygamberimiz**, Istanbul, 1987.
- Zamahšeri, Ebu'l-Kasim Džarullah Mahmud b. Omer b. Muhammed, **Tefsiru'l-Keššaf an hakikati't-tenzili ve ujuni'l-ekavili fi vudžuhi't-te'vil**, I-VI, priredio: Muhammed Mersi Amir, Kairo, 1988.
- Zerkani, Muhammed Abdulazim, **Menahilu'l-irfan**, I-II, Bejrut, 1988.

FOR FREE IN PDF FORMAT

ISLAMIC WORKS

YOU CAN DOWNLOAD IN PDF FORMAT
1570 BOOKS IN 61 LANGUAGES FOR FREE

Islamic books in different languages are waiting
for you in PDF format at the web site
www.islamicpublishing.org

islamicpublishing.org

ANDROID
IOS

Download on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

